

ГАЛЕ ХРИСТОВ

**ПО ТАЛВЕГА
НА ВРЕМЕТО**

София, 2019

Посвещавам книгата на загиналите антифашисти

*Най-сърдечни благодарности изказвам на всички,
които ми помогнаха книгата да излезе:
На проф. Орлин Загоров, който прочете суровия текст
и написа проникателен предговор.
На доктора по история Теофан Германов
за прецизната редакторска работа.
На дъщеря ми Диляна за компютърната обработка на текста
и на Величка Таскова за предпечатната подготовка.
На ИК ЗЕМЯ за обработката и отпечатването на книгата.
На моите приятели Пеню Костадинов, Димитър Алексов
и Андрей Германов, които помогнаха финансово
за издаването на книгата.*

© Гале Христов, автор
Теофан Германов, редактор
© Бони Немски, дизайн

ИК **ЗЕМЯ**

Печат ИД ПРИНТ

Съдържание

Талант, посветен на подвига за идеала	6
Предговор	9
I РАЗДЕЛ	
Родоначалник на социалистическото движение в България, лидер от световен мащаб - 150 години от рождението на Д. Благоев	12
Георги Димитров - надарен професионален революционер, комунистически деец и държавник	30
125 години организирано социалистическо движение в Кюстендил - 08.09.2018 г.	49
ВОСР и развитие на революционния процес в България 1917-1944 г.	62
Победата над фашизма в България и нейната висока цена Антифашистката съпротива в Кюстендилски окръг - 1923-1944 г.	84
Исторически обзор и поуки	91
За най-изявените дейци на съпротивата на Кюстендилски окръг	100
Станке Димитров - пламнен трибун и революционер - (Жарава, бр. 3, 2009 г.)	100
Димитър Каляшки - ерудиран и обаятелен професионален революционер	104
Борец за нова България - доклад пред научна конференция в Дупница за 100-годишнината от рождението на Васил Демиревски (28.11.2014 г.)	124
Революционерът в леговището на вълците - доклад, изнесен на тържествено събрание в Кюстендил на 25.01.2011 г.	131
Тодор Ангелов - Божаната - недостижимият рицар на революцията (05.05.2015 г.)	137
Емил Шекерджийски - неустрашим и талантлив общественик и публицист (15.05.2015 г.)	146

Коста Петров - легендарен кмет на Дупнишката комуна - (15.05.2015 г.)	150
Стоян Лудев - недостижимият и в смъртта обаятелен партиен ръководител (15.05.2015 г.)	154
Владимир Заимов - ненадминат военен деец и разузнавач (05.05.2015 г.)	158
Необходими обобщения за най-изявените дейци на антифашистката борба в Кюстендилски окръг	162

II РАЗДЕЛ

Съграденото и достигнатото в Социалистическа България - активни участници в изграждането на Нова България (Жарава, бр. 15-16, 1-30.09.2014 г.)	164
Решаващото за изграждане на социализма в НР България (Жарава, 1-30.11.2014 г.)	167
Градежът на Нова България (Дума, 28.05.2016 г.)	170
Солиден документ за нашето време (Земя, 10.07.2016 г.)	172
Дълбок и страстен анализ на нашето време (Нова Зора, 26.01.2016 г.)	175
Книга-отчет пред убитите антифашисти (Земя, 30.02.2016 г.)	178
Безпределно предан на социалистическия идеал - 80 години от рождението на Кирил Апостолов-Китодар - на тържествено събрание в ЦС на БАС (26.05.2004 г.)	179
За светлината, добротата и градежа на отминалото човешко време	187
Незабравим общественик (Земя, 30.07.2015 г.)	192
Служене на идеята без шум и натрапчивост (Дума, 28.05.2018 г.)	194
Сърцат ръководител и общественик (Жарава, 15-30.04.2011 г.)	196
Интелигентен и обаятелен ръководител (Земя, 10.06. 2016 г.)	197
За земните разкази на един удивителен човек (Земя, 30.07.2017 г.)	199
Аргументирано за "Случая Георги Марков"	201
Оригинален документ за разузнаването и политиката (Земя, 2017 г.)	203
Книга - тревожна камбана за селското стопанство (Земя, май 2015 г.)	206
Нестандартна книга за отминалото човешко време	207
Стойо Асенов - изследователят на Треклянско краище (Дума, 15.12.2016 г.)	209
Ярък родолюбец и учен (Земя, 30 август 2015 г.)	211
Достолепен ученик и общественик (Земя, 17.11.2016 г.)	213
Ветеранът и сега е на бойната вахта (Земя, 26.01.2018 г.)	215
Ярък и сърцат антифашистки ръководител (Жарава, бр. 5, 1-15 март 2018 г.)	217
Безкористен общественик и благороден човек (Земя, 21.05.2018 г.)	219

Андрей Савов - ръководител от висока класа	222
Самобитен антифашист, способен ветеринарен лекар (Жарава, 30.11.2011 г.)	224
Мащабен и човечен ръководител (12.07.2013 г.)	226
Компетентен обществен деец (12.07.2013 г.)	227
Верен на призиванието си	228
Общественик по призвание	
85 години от рождението на Цвета Алексиева	229

III РАЗДЕЛ

БСП и нейната предизборна дейност	231
БСП сега идва г-н Берон! (Сп. Съвременен показател", 4.12.1990 г.)	231
В документите - реализъм и конкретност (Дума, 9.04.2004 г.)	236
Когато се раздават картите (Дума, 18.06.2004 г.)	238
БСП на кръстопът	241
България е петимна за компететно управление (Дума, 5.04.2008 г.)	245
Трябва ни мащабност (Дума, 15.06.2017 г.)	248
БСП пред историческа отговорност (28.02.2012 г.)	251
Герб бърка цели със средства и приоритети (Дума, 22.10.2010 г.)	254
Преживанят трус и бъдещето на БСП (Земя, 26.01.2015 г.)	256
За състоянието и бъдещето на БСП (Земя, 14.01.2016 г.)	259
Пред съдбоносни изпитания (Земя, 25.01.2017 г.)	262
България и БСП пред сериозни предизвикателства	266
Задълбочен и изстрадан труд ("Нова Зора", април 2016 г.)	269
Стойностно изследване за левицата (Земя, 25.11.2015 г.)	272
Визия с далечен прицел (Земя, 23.10.2018 г.)	274
Карл Маркс - мислител на хилядолетието	276
Победата трябва да се изстрада! (Дума, 10.02.2001 г.)	279
Октомврийската революция преди 100 години, днес и утре	283
Изборите, БСП и левицата (2.07.2001 г.)	286
Убедителната победа на предстоящите местни избори на левицата (Сп. "Ново време", кн. 3, 2003 г.)	291
Избори и само избори!	297
Победа и само победа и то изразителна (Дума, 15.03.2005 г.)	298
Предизборната битка с нови измерения (Дума, 23.01.2009 г.)	301
Битката за доверието на избирателя се изостря (Дума, 23.09.2008 г.)	305
Трудният път към победата (4.02.2013 г.)	309
Предстоящите местни избори и левицата (Земя, 21.07.2015 г.)	312
Убедителна победа! По-трудното предстои (Земя, 15.11.2016 г.)	316

Талант, посветен на подвига за идеала

Избрал перото за оръжие, Гале Христов зае своето място в редиците на десетките интелектуалци, които остават в бойното поле на съдбата. С това оръжие и в тези редици той се бори срещу опитите на нечестивците да представят величието на саможертвата на хиляди българи в името на свободата и градежа на нова България, използвайки непристойни скверни и цинични изопачавания на историята против фашизма и капитализма. Убийците на стотици партизани, ятаци и покровители на невинните жертви на терора и варварските пристъпи на фашистите бяха наричани невинни жертви и ги обявиха за герои. Те и сега продължават да внушават на младите поколения, че в България никога не е имало фашизъм и фашисти, не е имало партизанско движение и народна съпротива срещу капитализма и монархофашизма. От тези позиции клакьорите на тази продажна кампания представят Народния съд за противозаконен и антинароден. Авторите на тези лъжи не се спират пред нищо и денонощно задръстват телевизионния екран и страниците на жълтата преса. Чужди и местни мафиоти, натрупали несметните си богатства чрез кражба, корупция и престъпни схеми, ги финансират щедро.

Мотивът да напиша тези редове е възхищението ми от преклонението, което излъчват публикациите на Гале Христов, когато описва величието на саможертвата на онези, които дават живота си, за да се освободи България от оковите на монархофашистката диктатура и жестоките капиталистически порядки. Със същото преклонение той описва и величието на героите на строителството на социалистическото общество. Тяхната всеотдайност в това национално движение, чрез което са създадени три Българи

по икономическа мощ и благосъстояние за цялото население на страната, също носи всички белези на истински подвиг.

В съзнанието на широк кръг читатели Гале Христов се утвърждава като талантлив творец, който е съсредоточил своето внимание и творчески потенциал върху светли образи на хора с воля за саможертва в името на свободата и съзидателния труд. Той не само описва с изключителна прецизност техния героичен подвиг пред лицето на палачите и платените убийци на монархофашистката власт, но и умело разкрива величествения смисъл на тяхното мъжество и безстрашие. Ярко потвърждение на този похват е поредното задълбочено изследване за живота и подвига на най-ярките професионални революционери от Кюстендилско. С това той по достоен начин изпълнява посланието да предадем на следващите поколения дълбокия смисъл на човешкото безсмъртие.

Вдъхновен от тези примери на героизъм и саможертва, Гале Христов наред с множество талантливи творци, оставя своя печат върху величествения пантеон на българската слава.

Новата книга на доц. д-р Гале Христов "По талвега на живота" идва да ни напомни, че това е труден морален казус, на чиито изпитания мнозина не успяват да устоят. Чрез книгата мислещият читател се докосва до образи с противоположни съдби. Впрочем в нея не е отделено специално място за такива, които за броени дни се превъплътиха от "апостоли" на социалистическата идея в нейни дисиденти, от герои на социализма в негови жертви, от апологети на марксизма в негови отявлени критици. Знаем, че целта им бе да се сдобият с индулгенция за оправдание на своето предателство с едничката мечта отново да бъдат във властта, която за тях никога не е била нищо повече от възможност за разграбване, за безнаказаност и щедри благодетели, които от своя страна имат нужда от безгръбначни същества, за да им проправят път към богатства, трупани по престъпен начин за сметка на сигурността на държавата и щастието на милиони онеправдани.

Изправяйки срещу тях антиподите им, авторът всъщност изразява своята безпощадна ирония и болезнена непоносимост към подобни превъплъщения на духовната неустойчивост, подвластна на маргиналността, чийто бог са привилегиите и финикийските знаци, жаждата за власт и корупцията. Неговото внимание е съсредоточено върху светлите образи на истинските апостоли на социалистическата идея, чийто живот е наситен с прояви на неподкупна преданост към идеали, превърнати в съвест на разума. Те имат за единствен кумир всеотдайността, готовността за саможертва и искрената преданост към идеята, която черпи своята сила и вдъхновение от хуманистичните идеали на културата и свялото верую, насочено към социалната справедливост и благоденствие за мнозинството от обществото.

Доколкото верността към социалистическия идеал за автора е достойна за възхищение и подражание добродетел, смелата ѝ защита в дълбоко поучителната му книга е едно от нейните без-

спорни достойнства. Целта му е да предпази младите хора от погрома на духа под натиска на мащабната ерозия и лумпенизация, за чието извършване противниците на идеята за справедливо общество щедро деморализират части от интелигенцията, която страда от недостатъчност на духовна устойчивост.

Авторът не скрива гордостта си, че е един от поколението, което носи в себе си духа на съзидателния патос. В този смисъл в новата си книга предлага една изключително богата и достойна за възхищение галерия от образи, които намират своята професионална, нравствена и духовна реализация в различните области на обществения живот.

Заедно с това, той предупреждава искрените последователи на социалистическата идея решително да се противопоставят на нечестивите маньоври на вчерашните ренегати отново да омърсят редиците на левите сили, стремейки се да бъдат приети в лоното на идеала, който те така цинично оскверняваха в продължение на три десетилетия. Историческият опит недвусмислено води до извода, че дори и най-светлите и най-великите идеи са обречени, когато недостойни и недорасли до тяхната извисеност хора се опитват да приватизират правото да ги символизират.

Книгата, която е обект на моите размишления в този кратък предговор, не е предназначена за "убиване на времето", не е разказ за сладникави изживявания на опустошените души, нито пък източник на мистично опиянение на изтощените им сетива. Това е отговорно интелектуално произведение, което предполага трезвомислие и прозорливо вглеждане в смисъла на утрешния ден, въз основа на което сме призовани да изработим и своята устойчива жизнена позиция.

Аз възприемам тази книга като творение на истински талант, посветен на подвига за идеала. Величието на този идеал зове всеки от нас, който се чувства съпричастен към него, да следва примера на Гале Христов, пресъздавайки светлите образи от своя край, посветили живота си и смисъла на своето верую на идеала, за да се включи в шествието за слава на чистия патриотизъм под надслов "Безсмъртният подвиг".

В заключение бих искал специално да отбележа, че книгата "По талвега на живота" от Гале Христов е прекрасно четиво за изкуството да останем верни на себе си въпреки превратностите на съдбата. В това авторът вижда залога да опазим неподправена адекватността на нашата духовна идентичност.

Проф. Орлин ЗАГОРОВ
януари 2019, София

Предговор

След издаването на книгата "За преживяното и сътвореното" обмислих въпроса да събера някои от публикациите си през годините. Към това ме подтикна и моят приятел и състудент проф. Орлин Загорев.

След като взех решението за оформяне на книгата, която да съдържа някои публикации по различни въпроси през годините след преломната дата 10 ноември 1989 г., когато започнахме да изграждаме примитивен и грабителски капитализъм, което доведе до тотално обедняване на над 80% от населението.

Подредих материалите в три раздела, посветени на антифашистката борба и съпротива и някои от нейните герои за изграденото по времето на социализма и отделни дейци, за ролята на БСП и нейната предизборна дейност.

Естетствено логично бе на първо място да се спра на антифашистката борба и съпротива, не поради историческото си образование, а преди всичко от дълбокото ми преклонение към онези, които участваха в нея, а една значителна част не се завърнаха от неравния бой.

Те отиваха в партизанските отряди по силата на вътрешното си убеждение, че трябва да дадат своя принос за установяване на нов ред в страната, който ще позволи хората да живеят далеч по-добре.

Затова в първи раздел, посветен на антифашистката съпротива и борба разглеждам по-подробно развитието на революционния процес в страната в периода 1917-1944 г и победата на епохалното дело на 9 септември, което доведе до превръщането на страната ни не само в туристическо, а и в приятно място за живеене.

Спирам се на антифашистката съпротива, нейната висока цена като уточнявам броят на убитите и загиналите антифашисти.

Отделено е конкретно място за антифашистката съпротива в Кюстендилски окръг и нейните най-изявени дейци, за възпоменателните тържества, които правим за съхраняване на историческата памет.

Това го правя на основата на книгата "Антифашистката съпротива в Кюстендилски окръг", която предоставих на ръководството на БАС в окръга за ползване.

По-обобщения материал за Димитър Каляшки е на основата на книгата, която издадох за него през 2017 г.

След това разглеждам създаденото и изграденото при социализма като привеждам конкретни данни за постиженията в различните сфери на икономиката, инфраструктурата, социалната и духовната сфери.

Главният извод, до който достигнах е, че ние не живеехме охолно, но нормално и отношенията между хората бяха много по-човешки.

Това стана поради реалното участие на трудещите се в изграждането на Родината ни и на ръководните кадри - голямата част, от които изпълняваха много компетентно задълженията си. Редица партийни и стопански дейци публикуваха спомени, в които споделят за своя живот и дейността на окръзите, общините и трудовите колективи, които са ръководили.

В рецензии и статии споделям впечатлението си от прочетеното и налагащите се изводи. Това се отнася до изискването да се обобщи натрупания конкретен опит и проявените качества от ръководните дейци. Обобщаването им ще даде възможност да се използва положителното в дейността на съвременните дейци съобразявайки се с измененията във времето.

В третия раздел разглеждам редица проблеми в стратегията, тактиката, дейността и стила на работа на БСП и нейните органи.

Пестеливо е проследено програмното развитие на партията, успехите които бяха постигнати, зигзагите в дейността ѝ.

Стремежът е обективно да се покаже реално извършеното, като се поставят проблемите за разрешаване. Главният извод от изложеното е, че БСП стана незаобиколим фактор в развитието на страната, което следва да се отчита.

Основно внимание е отделено на различните страни от предизборната дейност на БСП.

Накрая ще отделя две публикации, които имат много важно значение.

Едната е свързана с живота и делото на родоначалника на социалистическото движение в България и лидер от световна класа Димитър Благоев.

Посочено е, че той е с изключителна подготовка, обрекъл се е на реализацията на социалистическия идеал, в който дълбоко вярва.

Същевременно ни показва дълбок нравствен пример, който ние левите сили имаме и сме длъжни да следваме.

Другата е свързана със 125-годишнината на общинската партийна организация в Кюстендил, където работих дълги години.

Проследяването на реализацията на социалистическия идеал в Кюстендил е част от съдържателната дейност на левите сили в България от 1891 г. през изминалите 127 години.

Историческият опит, натрупан от БКП, БСП и дейността на нейните ръководители като Димитър Благоев и Георги Димитров са пример за подражание и нравствен ориентир.

Заключението е, че БСП, нейните органи и организации ще продължат борбата за защита интересите на трудовите хора в България и реализация на социалистическия идеал в страната.

РАЗДЕЛ I

Родоначалник на социалистическото движение в България, лидер от световен мащаб

150 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ДИМИТЪР БЛАГОЕВ

Доклад пред Общинския актив на БСП в Кюстендил

Другарки и другари,

На 14 юни се навършват 150 години от рождението на Димитър Благоев - Дядото. Социалистите, социалдемократите, комунистите и всички левомислещи хора в нашата страна в тази юбилейна година се прекланят пред епохалното дело на родоначалника на научния социализъм и социалистическо движение в България.

С името на Димитър Благоев е свързано не само началото, но и първите успешни крачки на партията на социализма в България - под различни наименования, - социалдемократическа, комунистическа социалистическа.

С името на Димитър Благоев е свързано преди всичко основаването на БСДП идейното и програмното ѝ развитие.

С името на Д. Благоев е свързана упоритата стачна вълна в края на 19-и и началото на 20-и век, а така също борбата срещу участието на България в Първата световна война.

С името на Димитър Благоев е свързано преименуването на БРСДП в комунистическа, преклонението пред епохалното дело на ВОСР и проведените конкретни действия за тяхната реализация, намерили израз в организирането на първото в света антифашистко въстание - Септемврийското.

С името на Д. Благоев е свързано създаването на "модела" както сега се изразяваме, да се служи безкористно на делото и Родината.

Сам той и ръководените от него тесни социалисти са пример как трябва да се живее и работи в името на една велика, непреходна и непобедима кауза - социалистическата.

Само това да бе направил Димитър Благоев - Дядото както всички го наричаха и наричат е достатъчно основание името му да бъде сред дейците на лявото движение с непомръкваща и непреходна слава.

В бурната история на човешкия род ние марксистите винаги сме се стремяли да отчитаме решаващата роля на масите, но винаги сме изтъквали изключителната роля на лидерите и дейците, които застават начело.

В българското социалистическо, социалдемократическо и комунистическо движение израснаха редица крупни дейци, с които ние се гордеем с пълно основание.

Достатъчно е да споменем имената на Георги Кирков, Гаврил Георгиев, Христо Кабакчиев, Георги Димитров, Васил Коларов, Станке Димитров, Антон Иванов, Георги Дамянов, Трайчо Костов, цола Драгойчева, Владимир Поптомов, Вълко Червенков, Тодор Живков.

Сред тези дейци с особена сила свети името на Димитър Благоев.

Нека да припомним основните етапи в живота и делото на този велик българин и наш съмишленик.

Д. Благоев изработва свой цялостен марксистки мироглед в процеса на продължително идейно развитие от либерално демократическите идеи до марксизма.

Това развитие започва в епохата на съзряване на нашата национална революция, която будела надежда за края на вековната робия. Благоев се изгражда като личност сред бурен национален подем, под неотразимото въздействие на борбата на българския народ за национално освобождение. В тази борба той прави и своите първи стъпки в неговата обществена дейност, което по-нататък става смисъл и съдържание на неговия живот.

Роден в голямото българско село Загоричене Костурско, Д. Благоев прекарва детство на отрудено дете от народа.

В семейството тегнели постоянни грижи за съществуване тъй като нуждата се появила рано. Гурбетчийството на бащата - Благой Николов, който дълги години се занимавал с млекарство в Цариград донасял основно доходите. Затова майката на Благоев - Доца, типична издръжлива българска селянка е била принудена наред с грижите за децата да води стопанството на село. В домакинската работа ѝ помагала бабата на Благоев.

От майка си той се научил на упоритост и издръжливост, а от баба си да развива своя характер и да обогатява своя мироглед. Това Д. Благоев си спомня с благодарност в залеза на своя живот.

Но най-голямо влияние върху Благоев в тези години оказва неговият учител Георги Константинов - Динката.

Динката обучава учениците с нови педагогически похвати.

Заедно с това той влиза в сърцата на питомците си, преди всичко със своите нови обществени идеали, които донася в намиращото се под гръкоманско влияние Загоричане и на първо място с идеята за национално обособяване на българите.

От своя страна Благоев се научил не само да чете и пише, но и да търси обяснения на явленията. У него се пробудила силна любознателност, която се изразява в горещо желание да учи. Затова той отива при баща си в Цариград, където е ученик на П. Р. Славейков. Когато попаднал под влиянието на видния обществен деец, Благоев се заел с голям ентузиазъм да работи за националното осъзнаване на македонските българи. Така той израства в условията на националноосвободително движение и сам участва в него като ученик в Цариград, а след това и в Стара Загора и Габрово.

В Русия, където през 1879 г. отива да следва като много други българи Д. Благоев навлиза в руското революционно движение, запознава се с различните народнически групировки, но не намира в Тяхната теория и практика отговор на вълнуващите го обществени въпроси.

В началото на 80-те години руското народничество изживява криза. Като студент по това време в Петербург Д. Благоев се запознава не само с трудовете на П. Лавров и други издания на "Народная Воля", но и със социалистическа литература.

Той изучава произведенията на германския социалист Ф. Ласал.

Решителен тласък за идейното оформяне на Д. Благоев дава запознаването му с първия том на Марксовия "Капитал". Д. Благоев възприема основните положения на научния социализъм. "Капиталът" на Маркс му помага да се утвърди у него убеждението, че по силата на обществените закономерности капитализмът, буржоазното общество неизбежно подготвят условията за осъществяване на социализма, че социалистическият преврат ще бъде извършен от работническата класа, която капитализмът поражда.

От тук Д. Благоев стига до извода, че задача на всеки социалист е да проповядва социализма сред пролетариата.

През 1883 г. в Петербург Д. Благоев основава първата марксистка група в Русия под името "Групата на Благоев". Членовете на групата организират пропаганда на социализма сред работници и студенти като създават 15 кръжока. Д. Благоев участва активно в пропагандната работа. За да разшири обсега на дейността на групата, той започва да издава в "Рабочий", който по думите на В. И. Ленин е "едва ли не единствен опит да се създаде социал-демократически работнически печат в Русия".

Във в. "Рабочий" Д. Благоев обосновава и разяснява програмата на групата.

Той изтъква, че в Русия господстват дворяни и капиталисти, а всички тежести се носят от работния народ - от селяните и работниците.

В Русия се развива капитализъм.

В тези програмни статии е посочена и крайната цел на борбата: превръщане на земята, фабриките, заводите в обществена собственост и формулирани близките искания: свобода на събранията, сдружаването, печата, образованието, личната неприкосновеност и др.

През 1885 г. заради революционната си дейност е арестуван и екстрадиран в България.

На непосредственото му участие в работническото и революционното движение е сложен край, но теоретичната подготовка, революционната закалка и натрупания опит, придобит в Русия са сериозна основа за по-нататъшното му оформяне като пролетарски революционер, последовател на Маркс и Енгелс, но и за развитието на социалистическото движение в България. От голямо значение е и фактът, че тук в Русия Д. Благоев установява връзки с образуваната в Женева група "Освобождение на труда" начело с Г. В. Плеханов и се запознава с програмата и нейните марксистки издания, а по-късно и с полемиката, която Плеханов започва срещу народничеството.

Веднага след завръщането си в родината Д. Благоев заедно с другарката си В. Благоева започва да издава сп. "Съвремений показател". Това е българското списание за пропаганда на социализма в България. Програмната статия на списанието е написана от Д. Благоев.

Той се позовава на Карл Маркс, като го нарича "един от най-дълбоко мислещите съвременни политикономисти". В статията се говори за обществената роля на работниците при социализма, за великата задача, която стои пред човечеството - социалистическото преустройство на обществото.

Д. Благоев определя задачите на списанието: да популяризира съвременните теории на обществената наука, да запознае читателите с изводите на нравствената философия относително човеческата природа и целта на човешкия живот, да развива икономическите, обществените и политическите условия, форми и средства, при които може да се въплъти в живота "общественото благо". Смисълът на цялата статия показва, че тази наука е марксисткото учение за общественото развитие, за осъществяване на социализма.

Д. Благоев изтъква, че българският народ се развива по същия път, по който се развиват и другите народи и следователно необходимо е той да възприеме идеалите, които в настояще време ръководят народите.

Списанието дава правилна оценка за перспективите на икономическото развитие в България и за необходимостта от пропаганда на новите социалистически идеи.

В списанието се разглежда и осветлява политическия живот в страната като се посочва, че политиката на съществуващите партии в България не отговаря на интересите на народа, че народът е експлоатиран от буржоазията.

Заедно с това се изтъква необходимостта в България да бъде създадена истинска народна партия, която да се опира на народа, да внесе обществено и политическо съзнание в него. Тази задача по нашето мнение - пише Д. Благоев - принадлежи да се изпълни от грядущата социалистическа партия.

Списание "Съвремений показател" е посрещнато от напредничавата българска интелигенция много радушно. Към него е образуван кръжок, в който влизат учители, чиновници, гимназиални ученици.

След Съединението издаването на списанието и групата е преустановено.

В страната се разгарят остри политически борби, подклаждани и от външни влияния. На българския престол е настанен немският принц Фердинанд. Начело на управлението застава Ст. Стамболов, който установява изключителен режим на полицейски терор и груб произвол.

Откритата пропаганда на социалистическите идеи е затруднена. Д. Благоев продължава своята дейност. В брошурата си "Нашите апостоли" подлага на критика Захарий Стоянов, автор на биографиите на предосвобожденските революционери и "Записки на българските въстания".

Той изтъква, че Л. Каравелов, В. Левски, Хр. Ботев са "първи представители и създатели на българската революционна партия, която продължава борбата за революционните идеали, за осъществяването на онзи обществен идеал, който те проповядвали.

Личността на Благоев и първите социалисти органически се свързват с революционната програма на БРЦК и особено със социалните страни на тяхната идеология.

През втората половина на 80-те години социализмът в България си проправя път.

През юни 1886 г. в Габрово започва да излиза в. "Росица", издаван от Евтим Дабев и Тодор Постомпиров

Известно разпространение получава и народническото течение на сиромасомилството на Спирос Гулапчев.

Към 1889-1890 г. българското социалистическо движение се съживява.

Появяват се първите социалистически дружинки в България: В Габрово, Севлиево, Казанлък, Дряново и Велико Търново.

В София също съществува социалистическа дружинка.

През лятото на 1890 г. българските социалисти започват да разискват въпроси за своята по-нататъшна дейност и за програмата. Обособява се марксистическо течение. Д. Благоев, Н. Габровски и други социалисти вече ориентирани към марксизма, подлагат на критика народноутопичните и nihilистичните влияния.

Затова Д. Благоев и неговите сподвижници започват борба за преодоляване на тези влияния и за възприемане на марксизма.

Но трябваше да се отговори на един предварителен въпрос - има ли в страната почва за социализъм, потвърждава ли се

марксистката теория за обществото в конкретните условия на българския обществен живот.

Затова е издаден сборникът "Ново време". В него централно място заемат статиите на Благоев и Н. Габровски.

Те изразяват убеждението си, че градските и селските дребни производители в България попадат под влияние на модерното машинно производство и "че се създава осиромашала потъпкана класа хора, които са призвани да играят много важна роля за развитието на нашия обществен живот".

През пролетта на 1891 г. Д. Благоев заедно с Н. Габровски разработват програма за бъдещата партия и вземат инициативата да се свика във Велико Търново социалистическа сбирка, на която да се обмисли въпросът за създаване на социалдемократическа партия в България.

На 21, 22 и 23 април представители на социалистическите дружинки се събират във Велико Търново на тайна среща извън града. Д. Благоев и Н. Габровски излагат и обосновават своето предложение социалистическите дружинки да се обединят в социалистическа партия, която да започне открита дейност в политическия живот. Заедно с това те представят подготовените от тях Програма и Устав на партията. Представителите на Севлиево и Казанлък считат, че е преждевременно да се започне открита политическа дейност, страхувайки се от преследвания от страна на стамболовистите.

На срещата е постигнато споразумение за провеждане на нова среща, която се свиква на 20 юли на историческия връх Бузлуджа, където стават ежегодни тържества в чест на загиналите в борбата за освобождението на България. Тук под връх Бузлуджа се е сражавала четата на легендарния войвода Хаджи Димитър.

Сега наследниците на революционните борци за национално освобождение - социалистите, са призвани да решат бъдещето на освободителното движение на оформящата се българска работническа класа в страната.

На Бузлуджа търновци и Д. Благоев отново защитават своята програма за социалдемократическа партия в България.

В проекта за програма е формулирана крайната цел - обобществяване на средствата за производство и обосновани исканията на минималната програма (пълна икономическа свобода, всеобщо и пряко изборително право, самоуправление на общините.

Според проекта за Устав, партията трябваше да се състои от социалистически дружинки - местни, окръжни и общински. След разискванията мнозинството от участниците на конгреса на Бузлуджа одобрява предложението за създаване на Българска социалдемократическа партия, а също проектите за Програма и Устав, предложени от търновци.

Конгресът взема историческо решение да се обединят социалистическите групи и дружинки в единна политическа партия с обща програма и устав, основани на научния социализъм.

Поставено е началото на нов етап в развитието на българското социалистическо движение, възприемайки марксизма за негова идеология.

Създаването на марксистка партия в България още в началото я поставя в числото на лявото социалдемократическо крило в Европа.

Обосноваването и практическата реализация на това епохално дело дължим в най-голяма степен на Димитър Благоев.

2 август, денят на нейното основаване през 1891 г. стана празник на партията.

Ние социалистите това го записахме в Устава си и най-важното всяка година отиваме на Бузлуджа да се поклоним на първооснователите и да си сверим часовника за нашите конкретни действия в съвременната коренно променена обстановка.

Откритото формиране на социалдемократическата партия поставя пред нея и пред нейния оформен естествен лидер Д. Благоев отговорни задачи, свързани с теоретичната обосновка на дейността и провеждането на необходимата политическа дейност. Към това е насочено и приетото решение на конгреса да се създаде "Българска социалдемократическа библиотека".

През м. септември 1891 г. Д. Благоев издава брошурата "Що е социализъм и има ли той почва у нас?".

В нея той дава марксистко определение за социализма като учение за обществен строй, при който всички средства за производство - машините, земята, рудниците, средствата за съобщения и прочие са обществени.

Разглежда схващането за развитието на човешкото общество, съгласно което в неговата основа стои начинът на производство. Това отнесено към капитализма води към формация, в която основно е противоречието между обществения характер на производството и неговото капиталистическо присвояване.

На основата на това Д. Благоев разглежда положението в България.

Счита, че тя е встъпила в пътя на капиталистическото производство и размяна. В нея съществуват две основни класи - буржоазия и пролетариат.

Държавата се превръща в орган на буржоазно господство. Пролетариатът е подложен на безкрайна експлоатация. Въз основа на всичко това прави заключението: у нас има почва за социализъм.

До края на 1891 г. и през 1892 г. са издадени и други книги от "Българска социалдемократическа библиотека", повечето от които са преводни произведения на известни марксистки автори.

Съгласно решението на Бузлуджанския конгрес за пропаганда на социалистическите идеи и програмните искания на партията започва да се използва и сп. "Ден", където Д. Благоев публикува свои статии и от което благодарение на неговото сътрудничество списанието придобива социалистически облик.

След учредителния конгрес обаче са предприети сериозни опити от страна на женевските студенти начело със Сл. Балабанов отделни социалистически дружинки да се откажат от социалдемократическата партия в България.

Марксистите начело с Д. Благоев устояват на острата атака. Техните позиции са приети на II конгрес на БСДП през август 1892 г.

Откритото оповестяване на дейността на БСДП в страната и по нататък е съпроводено с дискусии в излизания в. "Работник" Д. Благоев публикува статия озаглавена "Българската социалдемократическа партия". В нея се подчертава че "БСДП е част от всеветската социалдемократия, изтъкната е крайната цел на партията - извършване на "социалдемократически преврат", осъществяване на социализма.

В статията са определени и неотложните задачи на партийния орган - да пропагандира сред работниците марксистките идеи, програмата и тактиката на социалдемократията, да развива класовото им съзнание, да им показва, че класовата борба е най-доброто средство за подобряване на тяхното положение и за освобождението им от експлоатацията.

След, откритото обявяване дейността на БСДП българските марксисти начело с Д. Благоев продължават да водят нестихваща политическа борба.

И това намира израз в гореща полемика между партисти и съюзисти Д. Благоев защитава марксисткото схващане за икономическата борба, за ролята на работническата партия като преден отряд на работническото движение. През м. юли 1891 г. след проведените преговори между партистите и съюзистите се стигна до обединение което Д. Благоев в своя "Принос към историята на социализма в България" подчерта, че не се явяваше е необходимо и полезно. То се яви просто пакостно..

Много скоро след обединението на партисти и съюзисти под наименованието БСДРП се появиха две течения: едно - марксистко и друго - дребнобуржоазно-опортюнистическо.

Борбата между двете течения продължи до 1903 г. когато се стигна до разцеплението.

Марксисткото крило и особено Д. Благоев водеха упорита борба за запазване на принципните основи върху, който беше изградена БСДП, да се продължи класовата политическа линия, да се следва ясна предизборна стратегия и тактика.

Политическата и теоретическата борба, която марксистите водеха намери израз в преименуването на сп. "Ден" в "Ново време" - под редакцията на Д. Благоев.

Всички въпроси, които се поставяха входа на борбата между двете течения в БСДП намираха в сп. "Ново време" теоретическо осветление.

През същата 1897 г. започна да излиза в. "Работнически вестник" под редакцията на Георги Кирков. Вестникът си постави

задача за духовното осветляване на българските работници, всеотдайната защита на техните интереси, подтикването им към просвета и класово самосъзнание,

Пред този период Д. Благоев отдели много голямо внимание за развитие на синдикалното движение в страната, за засилване дейността на избраните в парламента социалдемократически дейци.

Д. Благоев и неговите съидейници продължават да водят аргументирана борба срещу създаденото през 1900 г. сп. "Общо дело".

В известната си статия "Про домо суа" поставя началото на критиката на формиращото се в партията опортюнистическо течение, наречено общоделско движение.

Янко Сакъзов проповядва идеята за класовия компромис, който да намери израз в "общото дело на производящите слоеве".

Д. Благоев изтъква, че компромиси между класите са невъзможни, защото те следват своите реални интереси, които се определят от тяхното място в производството и разпределението. За компромиси може да става дума само между партиите.

Със статията си "Марксизъм или бернщайнство" Благоев разгромява бернщайнската линия в общоделството и характеризира бернщайнството като "лекомислена профанизация на научните придобивки в областта на човеческата мисъл".

Като предприеме ревизия на марксизма - продължава Благоев - целта на Бернщайн бе да се откаже от революционния характер и от социалната революция, като атакува материалистическото разбиране на историята, диалектическия метод, учението за стойността, класовата борба и диктатурата на пролетариата.

Теоретичната борба между двете течения след 9-ия конгрес на БРСДП се съчетава с организационната парализа на Централния комитет чрез двамата общоделски - негови членове.

Разцепление става и в парламентарната група, която наброява 7 депутати (3 марксисти и 4 общоделци).

По същото време става разцепление и в Софийската организация. Последва окръжно на ЦК, с което революционните марксисти начело с Д. Благоев поискват самоопределение на партийните организации. За по-малко от три месеца мнозинството от организациите се определи към тесносоциалистическото течение, като изхвърли от своите редове опортюнистите.

Десетият конгрес на БРСДП, проведен през юни 1903 г. постави край на разцеплението и начало на нов период в партийната история - периода на тесния социализъм.

Конгресът начерта принципна линия, която БРСДП реализира последователно до преименуването си през 1919 г. в комунистическа.

Основното в тази линия, че партията стои върху основите на научния социализъм и на класовата борба.

Партията насочи вниманието си към своята естествена среда - наемното работничество, към което бе насочена пропагандната, агитационната и организаторската работа. Специално внимание бе отделено на профсъюзите като масови организации на работническата класа, към работническите кооперации като друга форма на работническите организации.

През периода 1903-1912 г. капитализмът в България се намираще в подем. Броят на предприятията нарасна. Това бе сериозна основа за развиване на работническото движение.

Ускореното капиталистическо развитие водеше към разоряване на занаятчиите и укрепване на позициите му в селото. Общо през 1911 г. в страната има 400 000 наемни работници, които бяха в буквалния смисъл на думата жестоко експлоатирани.

През 1904 г. е проведен учредителен конгрес на общия синдикален съюз, в който участваха ръководителите на БРСДП. Д. Благоев направи обособена критика на общоделската теория за неутралитета на синдикатите.

БРСДП начело с Д. Благоев насочи своето внимание към прокарване на закони в Народното събрание за закрила на наемните работници, подкрепа на постоянно увеличаващите се стачки.

В София бе създадено работническо просветно дружество и "Класово съзнание", в което лекции четяха Д. Благоев, Г. Кирков и др. Ръководните дейци на БРСДП се насочиха към големите индустриални центрове.

БРСДП и Д. Благоев възприемат и приветстват идеите на първата руска революция. Партията продължава да се утвърждава като последователно марксистка.

За идейното ѝ сплотяване много допринесе големият труд на Димитър Благоев "Принос към историята на социализма в България". В този бележит труд Д. Благоев пръв даде научно обяснение на историята на българската държава от образуването ѝ през VII век и изяснява социално-икономическото развитие на страната след освобождението ѝ от османско иго.

Заедно с това Д. Благоев проследява цялата история на работническото и социалистическото движение в страната от създаването му до началото на 20 век, на борбата между марксистите и опортюнистите на основата на огромен фактически материал, като обобщава резултатите от развитието на работническото и социалистическото движение в нашата страна. Д. Благоев обяснява необходимостта от по-нататъшното му засилване с оглед на предпоставката да се извърши социалистическа революция.

Колко нескопосани са опитите на някои доморасли леви теоретици, че в теоретичния и практическия сблъсък между двете крила в БРСДП, а след това и двете БРСДП-та прави били общоделците и Янко Сакъзов. Тук може да се каже без коментар, но и гладна кокошка просо сънува.

По-нататъшното развитие на двете БРСДП-та е известно.

В следващия половин век те водят толкова ожесточена война помежду си, че много често забравят за истинските си класови и политически противници.

Широките социалисти не сменят програмата си почти до края на 1924 г., а тесните социалисти преутвърждават програмата си от 1892 г. без принципни изменения през 1904 г. на своя единадесети конгрес, на своя двадесет и втори конгрес през 1919 г. и продължават да се придържат към нея като програма-максимум чак до 9 септември 1944 г. Тази привързаност може да бъде обяснена единствено с бавно развитие на процесите в нашата страна.

През периода до 1912 г. БРСДП и Д. Благоев водят борба против опортюнистите на интернационал да наложат обединение с общоделците.

Благоев е безкомпромисен в статия, която публикува в органа на РСДРП "Социалдемократ". В нея той опровергава всички тези на Троцки за т.нар. "обединение".

С активното участие на Д. Благоев е разработена общинска програма на партията. Основното в нея е: автономия на общините, премахване на косвените данъци и въвеждане на прогресивно подоходни данъци, подпомагане на икономически слабите слоеве, безплатно лечение на трудещите се, закрила на женския и детския труд, работническо законодателство и др.

През 1910 г. под ръководството на партията бе създадена Самоковската комуна, която извърши изключително полезна дейност за трудещите се.

В общинските избори през 1911 г. сливенските тесни социалисти получиха мнозинство от гласовете и бе създадена втора комуна в страната.

Със своята дейност в общините партията убеждаваше населението, че само като завоюва политическата власт работническата класа ще може да се освободи от експлоатацията.

Преди и по време на Балканската война БРСДП зае последователна интернационалистическа политика. Тя активно участва в 1-вата балканска социалдемократическа конференция, на която за пръв председател бе избран Д. Благоев. В изказването си той изложи аргументирано становището на тесните социалисти по националния въпрос на Балканите и обоснова лозунга за създаване на демократическа федерация на балканските народи. БРСДП подложи на критика управляващите и се обяви против подготвяната война чрез големи антивоенни акции.

По време на войната провеждаше конкретна работа на фронта и за оказване помощ на близките на загиналите партийни и синдикални членове.

Тесните социалисти се обявиха решително против подготвяната 1-ва световна империалистическа война, като гласуваха против военните кредити, но не заеха последователна позиция за подкрепа на левията на международните срещи на II интернационал.

Независимо от това между В. И. Ленин и партията на тесните социалисти се установяват по-тесни контакти.

В годините на Първата световна война Благоев последователно ръководейки се от марксизма самостоятелно стига до важни изводи.

Следвайки В. И. Ленин той пише, "Вторият интернационал се разпадна, обаче социализмът, ние говорим за революционния, марксовия социализъм - не изчезна.

Провалът на Втория интернационал означава само, провал на този "социализъм", който се нарича опортюнизъм в социалдемократията."

БРСДП заемаше последователна позиция за засилване ролята на балканските социалдемократически партии.

На проведената през юли 1915 г. Втора балканска социалдемократическа конференция Д. Благоев изясни същността на причините за краха на Интернационал. Осъди рязко социалшовинизма и обоснова необходимостта от създаване на нов пролетарски интернационал.

БРСДП (тс) посреща избухването на Октомврийската революция с възторг.

В Народното събрание Д. Благоев при внасяне на искането на съветското правителство за сключване на мир смело го защити и нарече болшевиките "наши другари".

На свикания масов митинг на 2 декември 1917 г. в София в подкрепа на съветското предложение за мир говориха Д. Благоев, Хр. Кабакчиев, Г. Димитров.

ЦК на партията предприе широка дейност за популяризиране лозунгите на Октомврийската революция чрез масов печат и устна пропаганда в тила на фронта.

През пролетта и лятото на 1918 г. противовоенното движение в страната се засилва. През август и началото на септември се създава непосредствена военна революционна ситуация.

На 25 септември започна войнишкото въстание. Сред войниците се роди идеята да смъкнат с въоръжена сила правителството, да изгонят Фердинанд и да накажат виновниците за националната катастрофа.

За съжаление БРСДП (тс) в навечерието и по време на въстанието не смяташе, че подготовката на социалистическата революция стои като непосредствена задача пред българската работническа класа, затова не си поставяше за цел превръщането на империалистическата война в гражданска.

По този и по редица други въпроси за диктатурата на пролетариата, за партията като боеви авангард на работническата класа в борбата за власт, за ролята на селяните като съюзници на работническата класа, партията имаше различни възгледи от болшевиките и В. И. Ленин.

БРСДП (тс) направи преоценка по тези въпроси и през март 1919 г. чрез нейния представител Кр. Раковски гласува за учредяването на II комунистически интернационал.

Влизането на партията в Комунистическия интернационал имаше решаващо значение за нейното большевизиране. Много важна крачка за това бе XXII конгрес на БРСДП (тс), свикан през май 1919 г., който бе открит от Д. Благоев. В своята реч той изрази новия дух, който витаеше в редовете на партията.

"Българските революционни демократи - заяви Благоев - ще следват примера на своите руски и германски другари". След това той изнесе отчетния доклад, в който изтъква решимостта на партията да се бори за победа на социалистическата революция в България.

Конгресът прие програмна декларация, в която се разглеждаше преминаването на капитализма в стадия на империализма и победата на международната социалистическа революция.

Партията включи диктатурата на пролетариата в свой официален документ Победата на Великата октомврийска социалистическа революция открива епохата на крушението на капитализма, в която първенстващо значение придобиваше максималната програма на партията. В програмната декларация се определяха и конкретните цели и задачи, за чието осъществяване се бореше партията: социалистическа съветска република, всенародна милиция и червена армия; експроприация и социализация на средствата за производство и размяна; всестранна защита на труда на работниците, селяните и малоимотните; задължително трудово образование с обществени средства. В програмната декларация се поставят и нейните средства за революционна борба - от масовите акции, до въоръженото въстание.

Конгресът преименува партията от социалдемократическа в Българска комунистическа партия (тесни социалисти). Той се обяви за Първи конгрес на БКП (тс). Новото изменение на името на партията определяше по-точно нейната борба в изменената обстановка. Конгресът избра Централен комитет в състав 7 души, сред които и Д. Благоев, Започна нов етап в живота на партията.

След изборите през 1920 г., спечелени от БЗНС парламентарната група на БКП (тс) наброява 42 души и за нейн председател е избран Димитър Благоев. Групата развива много активна политическа дейност. Постигнат е голям успех в местните избори. През 1920 г. партията спечели в 65 селски и 32 общински съвети, които се превърнаха в комуни.

Само през 1920 г. бяха организирани над 5600 публични събрания имитинги, на които присъстват 1 600 000 души. Избухнаха 66 работнически стачки. Партията организира издаването на преводна и оригинална марксистическа литература.

Нейни представители участваха активно в провежданите конгреси на комунистическия интернационал.

Партията обаче не реализира градивна политика спрямо правителството на БЗНС, даже след 9-то юнския военнофашистки преврат, последван от убийството на Ал. Стамболийски и стихийни бунтове. Тя обаче зае неутрална позиция. С помощта

на Коминтерна тази позиция беше изменена и поет курс за подготовка на Септемврийското въстание.

Въстанието бе подкрепено от Димитър Благоев, който бе вече болен.

Не е необходимо да разглеждам по-подробно подготовката, провеждането и причините за поражението на Септемврийското въстание. Със задна дата да се казва, че то не е било необходимо, не е голямо геройство. Можем само да изтъкнем, че Септемврийското въстание бе генерална репетиция за деветосептемврийското въстание през 1944 г.

Спрях се подробно на главното съдържание в дейността на Д. Благоев за реализацията на социалистическия идеал - изграждането и дейността на БСДП, БРСДП и БКП (тс). Но трябва да изтъкнем, че Димитър Благоев не е само революционер и партиен деец. От позициите на времето можем с удовлетворение да констатираме, че той е високо подготвен и ерудиран теоретик - марксист. Той притежава енциклопедичен ум и разработва проблеми, свързани с работническото, социалдемократическото и комунистическото движение, но и проблеми, свързани с икономиката, политиката, философията, историята, етиката, естетиката. Изключителен интерес представляват неговите мисли за същността и смисъла на човешкия живот. Можем само да се прекланяме пред него за мисли като човек с истински заслуги никога не би ги въвирал постоянно в очите на хората, никога не би хвалил сам себе си". "Не е човек този, който не се бори с чувствата си, който не се тревожи от нищо, душата на когото не се възхищава пред прелестното, пред идеално хубавото." "Най-съвършен е оня човек, който изпълнява своите задължения от вътрешно съзнание, без да очаква външна награда. Това е най-високото нравствено състояние на човека, на гражданина на обществения деятел. Какво съвпадение на тези негови мисли с безкористната служба на социалистическия идеал. С всичко извършено от Д. Благоев - Дядото той се родее с ненадминатия дори в световната история Васил Левски. Ние социалистите можем да бъдем горди с това, че Дядото е наш и сме негови наследници.

Разказът за Д. Благоев би бил непълен без да споменем, че той е Гимал едно великолепно семейство - съпругата Вела, дъщерите Стела и Наталия и синовете Владимир и Димитър.

Виктория (Вела) Благоева е родена в гр. Велико Търново през септември 1858 г. в семейството на Атанас Живков - предприемчив и буден търговец на спирт. Братята на Вела Николай и Георги взимат участие в национално-освободителното движение.

Вела завършва девическо училище в Стара Загора. В Петербург е курсистка в педагогическите курсове и там се увлича по революционната дейност, където се запознава с Д. Благоев, с когото след завършването им в България се оженват. Тя става вярна негова другарка и съратничка в социалдемократическата му

дейност. През целия си живот Тя е била учителка и става една от организаторките на женското движение.

Независимо, че брат ѝ Георги става министър тя не се чувства никак уютно с българското правителство и царската особа. Тя е уволнявана често и за своето отношение към управляващите. Вела Благоева е имала много самостоятелен и непокорен характер. През 1893 г. стамболовистките жандари арестуват Д. Благоев без никакви обяснения. Тя изпраща телеграма до брат си Георги Живков, който по това време е още министър:

"Министру Живкову,

Мъжът ми е арестуван без повод. Телеграфирайте Стамболову за освобождение или настоявайте за отговор."

Тя умира през 1922 г.

Много интересна е съдбата на техните деца, чийто живот свършва в обратен ред. Митко е убит през 1918 г. в края на Първата световна война. Владимир е убит от фашистите през 1925 г. Наташа умира в Съветския съюз през 1945 г. Най-голямата дъщеря Стела единствена дочаква 9-ти септември 1944 г. Назначена е за посланичка на България в СССР и умира през 1954 г. в Москва.

И така Димитър Благоев през периода 1923-1924 г. е болен. Край него е най-голямата дъщеря Стела, която е негова секретарка. Той не може да се пребори с болестта и на 7 май 1924 г. умира. На поклонението му присъстват 40 хил. души, което е нещо невиждано за тогавашна София.

Така те изразяват своята обич и привързаност и към основаната от него партия. На гроба му освен представители на БКП речи произнасят и представители на земеделската левица.

Смъртта на Д. Благоев има голям резонанс в международното комунистическо и социалдемократическо движение и сред политическите среди в България.

Янко Сакъзов заявява публично, че въпреки двадесет и две годишните борби между него и Благоев, които значително са ги разделили и охладели един към друг, той е запазил към "стария, предания на едно велико дело другар... и явно и вътрешно една обич, която нищо не може да наруши".

Оценявайки ролята и значението на Благоев в руското и международното работническо движение XIII конгрес на РКП (б) в своето послание до Българската комунистическа партия подчертава: "Димитър Благоев се явява не само основател на Българската компартия, но и един от първите вождове на революционното движение в нашата страна. В течение на десетки години покойния Благоев държеше в ръцете си знамето на пролетарската революция. Делото на Благоев няма да умре. Работническата класа на СССР ще тачи паметта на Д. Благоев като един от най-известните вождове на международното революционно работническо движение."

След смъртта на Д. Благоев - БКП (тс) продължи своята дейност за реализацията на своята стратегическа цел - установяване на социализъм в България.

В продължение на 20 години тя бе начело на борбата срещу българския фашизъм. За съжаление през април 1925 г. Военната организация организира атентат в църквата "Св. Неделя" в резултат, на който загинаха над 150 души. Един от организаторите на атентата е Коста Янков - съпруг на Стела Благоева и зет на Димитър Благоев.

Това дава повод на фашисткото правителство да организира масови вакханалии. Убити са без съд и присъда стотици дейци на БКП. Загиват изключително светли умове и интелектуалци.

Нашата партия участва активно в дейността на III комунистически интернационал. От нейните редове израстна видният деец Георги Димитров, избран за генерален секретар на Комунистическия интернационал, с чието име е свързан повратът в неговата политика. Повратът се изразяваше в изграждане на единен работнически и народен фронт срещу фашизма. Изключително висока оценка заслужава антифашистката съпротива в страната под ръководството на БРП(к), която доведе до победоносното въоръжено въстание на 9 септември 1944 г.

Затова обаче бе заплачена висока цена. В хода на борбата загинаха над 10 000 партизани, 20 000 ятаци и помагачи.

И сега, когато разни нискочели и новоизлюпени демократи се стремят да докажат, че в България не е имало фашизъм, а партизаните са били терористи можем само да кажем:

"Не се гаси туй що не гасне." Когато фактите говорят и боговете мълчат.

След победата на 9 септември България тръгна по нов път. За 45 години до 10.XI. 1989 г. тя бе преобразена под ръководството на БКП. Изградена бе мощна за мащабите ни материално-техническа база; мощна индустрия; едро и до голяма степен високо ефективно земеделие. Добре бяха решени социалните проблеми. За всеки имаше работа, достъпно здравеопазване, образование. Осигурена бе възможност за почивка. Ние не се страхувахме, когато замръкнем, че някой ще ни посегне. Отношенията между хората бяха дружелюбни. Тези резултати в изграждането на социализма бяха безспорни.

За съжаление обаче в нашата страна и страните на Съвета за икономическа взаимопомощ не бе намерен оптималният механизъм за повишаване производителността на труда, което е главното за победата на новия строй според В. И. Ленин и за премахване уравниловката в заплащането.

БКП и лично Тодор Живков търсеха отговор на кардиналните въпроси. Те ги поставяха пред съветското ръководство. Юлската концепция и Указ 56 бяха насочени към по-оптимално решаване на острите икономически и политически въпроси.

Но ние не можехме нищо да направим в тази обстановка без СССР.

За съжаление в КПСС през периода 1985-1990 г. начело заставаха М. Горбачов и Ал. Яковлев, които направиха всичко възмож-

но за ликвидиране на завоеванията на социализма в СССР и страните от Източна Европа.

Достатъчно е човек да прочете техните спомени за да се погнуса и ужаси.

Те нямаха елементарно ляво и концептуално мислене, което е основно. Превърнаха т.нар. "перестройка" в говорилня и доведоха до ликвидирането на СССР. Освен това те не само се оказаха ренегати и по техно признание през целия си живот са се борили против социализма.

А Ал. Яковлев както отбелязва В. Крючков - последният шеф на КГБ е агент на ЦРУ.

Главният резултат от тяхната дейност е обричането на глад и мизерия на обикновените хора в бившия Съветски съюз и страните от Варшавския договор.

А в същото време китайските комунисти под ръководството на ККП и Дън Сяо Пин разработиха концепция и дългосрочна стратегия за изграждане основите на социализма в Китай до 2050 г. Какво отговорно и перспективно отношение към главните проблеми на държавата. Даден бе простор на частната инициатива, но запазени основните лостове на социалистическата държава. Установени са делови икономически и политически отношения с останалите страни.

Следвайки тази линия ежегодният ръст на брутния вътрешен продукт е 9-10%, увеличени са заплатите. Народът живее сравнително добре. По разчет през 2020 г. Китай ще бъде на първо място по производство на брутния вътрешен продукт в света.

Но да се върнем у нас. Десети ноември отприщи пътя за развитието на капитализъм с някои черти на ранния 20 век. Цените нараснаха спрямо 1990 г. 85 пъти, а доходите 3 пъти. Да не говорим за това, че практически за обикновения човек е много трудно да се лекува. Производството бе намалено чувствително. В селското стопанство резултатите са плачевни. Отношенията между хората станаха практически враждебни. Има ли изход от това положение? И от най-трудната ситуация има изход. Генералният път е да се разработят реални концепция и стратегия за развитието ни в един дългосрочен период. Главното в тях е да се гарантира ръст на брутния вътрешен продукт 9-10% поради изключително ниската база, от която тръгваме. Това ще ни даде възможност ръстът на доходите да бъде 15-20% за да живеем нормално и да достигнем по-скоро останалите страни в Европа. Постигането на тези цифри изисква да се увеличи конкурентноспособността на икономиката и производителността на труда, да се създаде супер организация за използване на средствата от структурните фондове на Европейския съюз.

БКП след 10 ноември се отказа от редица свои постановки и прие парламентарния път за решаване на политическите въпроси.

Тя бе преименувана в БСП. Прие нова програма. Стана член

на ПЕС и Социалистическия интернационал. В момента тя е част от тристранната коалиция.

Практическият въпрос, който стои пред нея и правителството сега е чувствително да се повиши производството и производителността на труда, което е основа да се повишат реално доходите.

За това е необходим съвременен стил на организация и управленски екип да гарантира добри крайни резултати, а не да се работи на парче и прибързано.

Що се отнася до перспективните въпроси, свързани с развитието на БСП най-важното е да се разработи научнообоснована програма, която да направи анализ на установения капитализъм у нас, да посочи ясно стратегическата си цел - преодоляването на капитализма, задачите, формите и средствата за нейната реализация. Партията както и до сега да остане парламентарна и масова като изразява и защитава интересите преди всичко на трудовите хора.

А до реализирането на нашата стратегическа цел ние като партия трябва да правим всичко възможно социалната цена за обикновения човек да бъде поносима.

Другарки и другари, 150 годишнината от рождението на Димитър Благоев - Дядото е още един повод да вникнем в историята на нашата борческа партия и главното да отдадем почит и признание на този изключителен човек, беззаветно предан на нашия социалистически идеал, лидер от световен мащаб, надарен с енциклопедичен ум и морална чистота. Димитър Благоев е бил и ще бъде наша пътеводна звезда.

Благодарим ти Дядо за прекрасния пример, който ни даде за вярна служба на нашия идеал и на родината. Ще се стремим поне малко да приличаме на теб в ежедневните си действия и постъпки.

Нека да направим всичко, зависещо от нас за да реализираме отново принципите и ценностите на социализма в България. Това ще бъде най-голямата ни отплата към непреходното дело на Димитър Благоев - Дядото.

1 юни 2006 г.

Георги Димитров - надарен професионален революционер, комунистически деец и държавник.

Щрихи за дейността, стила и неговият образ

Краят на XIX и XX век бяха изключително динамични за развитието на света и нашата страна.

Още през XIX век мислителят на хилядолетието Карл Маркс направи безпощаден и критичен анализ на развитието на капиталистическия свят, който го доведе до логичния гениален извод - необходимостта от неговата смяна с един друг свят, в който ще могат да се реализират отколешните мечти на човечеството за равенство, свобода, справедливост и достоен живот на всеки член на обществото. Карл Маркс заедно с неговия приятел Фридрих Енгелс на основата на анализа на капиталистическото общество и на отделните предприятия доказаха, че лъвският пай от принадлежната стойност, която произвежда отделният работник, остава за капиталистите, а за работника остават трохи, с които да залъже глада. Това изисква експроприаторите да бъдат експроприирани. В "Манифест на Комунистическата партия" те открито посочиха, че "един призрак броди из Европа и това е призракт на комунизма и всички сили на стара Европа се обединяват срещу него". Установяването на бъдещия социалистически и комунистически ред Маркс и Енгелс виждаха в осъществяването на перманентна социалистическа революция и победата ѝ в най-развитите страни на капитализма.

Главното средство за това е диктатурата на пролетариата и премахването на частната собственост. По-нататъшният ход на събитията в световната история потвърди гениалността на Маркс и Енгелс. За съжаление поради обективни и субективни причини те не разработиха по-детайлни пътища за неговата реализация в живота.

В началото на XX век техният талантлив последовател Владимир Илич Ленин, след като направи анализ на неравномерното икономическо и политическо развитие на капитализма през стадия на развитие на империализма, достигна до извода, че социализмът може да бъде установен в отделни неразвити страни. Заедно с това той посочи, че реализацията на тази възможност е свързана със създаването и ефективната дейност на силна партия на работническата класа, овладяването на всички мирни и немирни форми на борба.

Особено внимание в онези смутни времена обръща на въпроса за въоръженото въстание и изключителната потребност то да се подготви добре и че не бива да се играе на въстание. Освен това В. И. Ленин разработва първите стъпки на ликвидирането на остатъците от старата система - извършване на национализация, премахване на частната собственост и въвеждане на работнически контрол на производството.

Посочените отправни теоретични постановки на Маркс, Енгелс и Ленин имат пряко не само научно, но изключително важно практическо значение за обяснение на най-важните събития в света и страната през периода от края на XIX в. до 1945 г. А светът, както бе вече отбелязано, бе едно буре с барут, което доведе до колосални човешки и материални загуби и заедно с това небивал пробив в световната история. През тези години светът преживя редица епохални събития. Сред тях могат да се открият:

- избухването на Великата Октомврийска социалистическа революция, довело до пробив в световната история, ликвидирането на колониалната система, мощно развитие на национално-освободителните движения, нарастване ролята на международното комунистическо и социалдемократическо движение;

- яростни спорове и войни за териториална подялба на света; завършекът на I Световна война доведе до убиването на 15 млн. души, II Световна война в периода 1939-1945 г. вече доведе до смъртта на 50 млн. души и изграждане на социализма в СССР и страните от Източна Европа;

- зараждането, избухването и разрастването на световната икономическа и финансова криза в периода 1929-1933 г.;

- формирането на идеологията и практиката на фашизма в Германия, Италия и редица други страни, което доведе до материална и духовна нищета.

Лява България през всичките години не остана встрани от бурните събития развиващи се в света.

На 2 август 1891 година на връх Бузлуджа бе основана БРСДП.

През изминалите над 125 години социалистическото движение, Партията на социалистите (под различни имена) измина трънлив и славен път за защита интересите на трудовите хора на принципите на социалната справедливост. Още от създаването си БСДП защитава последователно в Народното събрание, в общинските съвети и комуни, в своите издания интересите на отделните

хора, проповядващи идеите на социализма. БРСДП (т.с.) заема последователни патриотични и високоотговорни национални позиции за участие в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война.

През 1917 г. Партията на тесните социалисти приема възторжено избухналата Октомврийска революция и постановките на Коминтерна. Преименувана в Комунистическа като ясно заявява своята крайна цел - установяване на социалистическа власт, чрез извършване на въоръжено въстание. Изпълнявайки своите програмни цели БКП (т.с.) организира първото в света антифашистко въстание през месец септември 1923 година, когато започна гражданската война в България, завършила на 9 септември 1944 година с установяване властта на Отечественния фронт.

Ние, съвременните социалисти, можем да се гордеем, че сме наследници на такива ръководители като Димитър Благоев, Георги Димитров, Тодор Живков.

В настоящата статия ще се спра на живота, делото и образа на Георги Димитров без да разглеждам подробно неговите изключителен живот и дело и стил на работа, които му отреждат незаобиколимо място в историята на Коминтерна и нашата страна.

За формиране на личността му и синдикалната дейност

Роденият на 18 юни 1882 година в село Ковачевци Георги Димитров в многолюдно семейство още отрано се сблъсква с трудностите на живота и изкарването на прехраната.

Родителите му нямат възможност да го издържат, за да учи и той отрано става печатарски работник, Георги Димитров сам стига до заключението, че е необходимо да се образова и самообразова. Той с голямо въодушевление чете "Нашите апостоли" на Димитър Благоев, в която се разказва за живота и делото на Раковски, Левски, Каравелов, Ботев, Бенковски.

Особено място за формиране на познанията и характера му има подробното запознаване с книгата на Чернишевски "Какво да се прави?", или както той се изразява, че оказва неотразимо влияние и си поставя за цел да подчинява живота си на делото на работническата класа.

Той се запознава с труда на Плеханов "Към въпроси за развитието на монистическия възглед в историята", "Манифест на комунистическата партия" на Маркс и Енгелс, "Капиталът" на Маркс, книгата на Димитър Благоев "Що е социализъм и има ли почва той у нас?".

Той става постоянен читател на списание "Ново време", вестник "Работнически вестник". Интересува се от философия, история, литература и изкуство.

Става яростен критик на буржоазното общество.

Много бързо навлиза в печатарската професия. Оценявайки

неговите качества, другарите му го избират за член на ЦК на печатарския синдикат. Участва много активно в организираниите екскурзии. Участието му в синдиката засилва интереса му към политическия живот.

През 1905 година е изпратен в Перник и там под негово ръководство се създава ОРСС и се засилва стачната дейност. През 1901 година е избран за секретар на местния работнически съвет. Той се отдава на профсъюзна работа и е в основата на организацията на редица стачки. През 1910 година е отпечатана книжката на Георги Димитров "Синдикално движение".

Георги Димитров провежда мащабна дейност като национален синдикален деец.

Стачките се разрастват и стават многобройни.

Установява контакти с международни синдикални организации.

Георги Димитров участва активно в дейността на БРСДП.

През 1912 година е избран за народен представител.

През 1915 година е избран за общински съветник в София, където развива много активна дейност.

Може да се обобщи, че в периода до 1919 година Георги Димитров се изявява като много силен обществен деец - синдикален и партиен. Това е основата, върху която стъпва, за да развие своята ярка дейност в следващите години, като се спра на решаващите от тях

За участието му в Септемврийското въстание

След преврата на 9 юни 1923 г. няколко дни преди съсичането на Александър Стамболийски на 14 юни вдигна земеделските маси в Пазарджишко. На редица места в страната избухват въстания, особено в Плевенско и Шуменско, където комунисти и земеделци действат заедно. За съжаление ЦК на БКП (т.с.) решава, че партията няма да участва в борбата между "селската и градската буржоазия". Правителството на Александър Цанков се заема да разшири социалната база на режима и да изгради буржоазно единство. Така бе създаден Демократическия сговор. Междувременно ИК на Коминтерна изпраща телеграма до ръководството на БКП за преосмисляне на позицията, но моментът за решителни действия е пропуснат.

От 5 до 7 август пленумът на ЦК на БКП (т.с.) прави анализ на обстановката и констатира, че превратът на 9 юни откри криза на властта. В резолюцията на пленума се посочва, че свалянето на фашистката диктатура е свързано с изграждането на работническо-селска власт. Подчертано е, че "ЦК на БКП (т.с.), без да пренебрегва възможностите за легална борба, трябва да съсредоточи всичките си сили главно на всестранната подготовка на масовото въоръжено въстание."¹

Изключително важно значение в подготовката на въстанието

е съвършено новото и ясно отношение за изграждане на Единния фронт. В статиите на Георги Димитров за Единния фронт: "Единният фронт и настъплението на капитала", "Единният фронт и буржоазната опозиция", "Единният фронт и политическата криза", "Единният фронт или класово сътрудничество"², за пръв път определя фашизмът като власт на едрият капитал, насочен преди всичко против революционните и демократичните слоеве на народа. Изграждането на Единния фронт не означаваше пренебрегване програмните документи на отделните партии. Обхватът на Единния фронт включваше всички трудещи се, които бяха готови за борба в името на работническо-селско правителство, установено чрез въоръжено въстание.

Политическата работа, свързана с подготовката на бъдещото въстание е съпроводена и с военнотехническа. При ЦК на БКП (т.с.) е изграден Военнотехнически комитет. Изградени са и военни комитети към окръжните комитети. Задачата на Военнотехническите комитети и на комитетите е да разработят планове за военнотехническата подготовка, в които да се запишат всички конкретни стъпки, които ще се осъществяват в страната и отделните райони. Фашисткото правителство има точна информация за подготовката на въстанието и предприе предварителни мерки. На 12 септември са арестувани редица партийни ръководители в центъра и по места. Извършени са обиски и затворени партийни клубове. Спрян е и "Работнически вестник". На заседание на ЦК на БКП (т.с.) на 15 септември е констатирано, че въоръженото въстание става неизбежно. На 20 септември е уточнена датата на въстанието и утвърден главният военнореволюционен комитет в състав: Васил Коларов, Георги Димитров и Гаврил Генов. Избрани са куриери, които да занесат инструкцията за състава, задачите и дейността на местните революционни комитети като органи на бъдещата работническо-селска власт. В редица окръзи въстанието избухва по-рано. В Старозагорски окръг това става на 19 срещу 20 септември. Както писа големият Гео Милев "Мъглиж беше пръв", Стара и Нова Загора, окръгът повсеместно въстана. Масов характер имаше въстанието и в други краища на страната. В Разложко въстават много села и Разлог е превзет. В Пазарджик и Септември се водят ожесточени сражения. В Грудово въстанието приема много широки размери. Формиран е въстанически отряд от 500 души, които атакуват Бургас. В Софийски окръг въстанието избухва в Ихтиманско, Долнобанско и редица села на Самоковска, Пирдопска и Софийска околия. Най-масово и всеобхватно въстание избухва в Северозападна България. Поради сериозното влияние на БКП (т.с.) във Врачанско, Враца е определена за център на въстанието. Въстанието там избухва на определената дата 22 срещу 23 септември. До сутринта на 23 септември въстаническите отряди завземат гр. Фердинанд и гара Бойчиновци, като прекъсват железопътната връзка между Враца и Фердинанд. Същият ден при гара Бойчиновци и Фердинанд въс-

таниците повеждат ожесточени боеве заедно с дошлата Лопушанска дружина начело с Георги Дамянов. В града е настанен Главният военнореволюционен комитет и обявен за временен център на въстанието. Въстанието обхваща и Берковска околия. На 25 септември при гара Бойчиновци въстаниците начело с Гаврил Генов разбират за изпратената срещу тях войска. Започва подготовката за настъпление към Враца, където не бе обявено въстание. Фашистката власт изпраща войски от Шумен и София, които отново превзеха превзетите градове. В Лом е овладяна казармата. На помощ им се притича отрядът на легендарния поп Андрей. В София главно поради предателства въстание не избухна.

Продължилото 15 дни въстание завършва с неуспех. В него участват над 44 000 души и са убити над 5000. Антон Страшимиров писа: "Клаха народа, както турчин не го е клал". В наше време в редица издания, включително и леви, се пише, че въстанието е било грешка, в резултат на което са загинали хиляди хора. Личното ми мнение е, че въстанието не бе грешка, обаче е недостатъчно добре подготвено.

Въстанието обаче даде възможност да се открие следното:

Първо. БКП (т.с.) прие сериозно тезата за социалистическата революция и въстанието като главно средство за нейната реализация в жестокия двубой с фашизма, който продължи с победата на левите сили на 9 септември 1944 г.

Второ. По време на въстанието е натрупан ценен опит, който в целия период и особено в периода на антифашистката съпротива е използван рационално. В подготовката и неговия ход израстват много дейци като Васил Коларов, Георги Димитров, Гаврил Генов, Станке Димитров, Христо Михайлов, Георги Дамянов, Владимир Поптомов, Петко Енев, Тодор Грудов, Янко Иванов и редица други. Голяма част от този национален кадрови капитал беше в основата на по-нататъшната борба и крайна победа.

Трето. Въстанието потвърди, че местните революционни комитети са се превърнали в първообраз на бъдещите органи на местната власт, работническо-селското правителство подходяща форма за обединение на всички леви сили.

Причините за поражението на въстанието могат да се формулират най-кратко като политически и военнотехнически. Въстанието не е повсеместно. БКП (т.с.) не можа да реализира постановката на В. И. Ленин, че въстанието е изкуство. Няма добра военнотехническа подготовка и синхрон на централно и местно ниво. Не навсякъде е изграден Единният фронт. Със съсичането на Александър Стамболийски, жестокият погром на Юнското и Септемврийското въстание фашистките сили дадоха началото на гражданската война в страната, която се води до 9.09.1944 г. и завършва с победа на левите сили. След поражението на въстанието Георги Димитров и Васил Коларов публикуват Отворено писмо до работниците и селяните в България. В него те заявяват: "Горе главите. Кървавото отмъщение на изплашената за властта

си белогвардейска сган не ще сполучи да убие борческия дух на трудещите се българи! Поражението ще ни научи как да победим! Въпреки всичко ще бъде работническо-селско правителство в България."³ Отвореното писмо изиграва голяма роля в съществуващата обстановка, защото дълги години след това продължи разюздания терор на Цанковото правителство. БКП (т.с.) продължи курса за подготовка на въоръжено въстание. Партията преминава на нелегална основа. През октомври 1923 г. е формиран Задграничен комитет на БКП (т.с.) начело с Васил Коларов и Георги Димитров. Целта е да се помогне за обединяване на всички кадри, останали в страната. Продължава да излиза "Работнически вестник". Формиран е временен централен комитет. В БЗНС се формираха дясно, ляво и центристско течения. Левицата, възглавявана от Димитър Грънчаров, Петко Петков и др., е за единодействие с комунистите.

Народното събрание на 4 април 1924 г. приема Закона за защита на държавата, с който бяха забранени БКП (т.с.) и класовите организации на пролетариата - БКМС, БОНСС и кооперация "Освобождение". Разтурена е и партията на труда. Проведената на 17-18 май 1924 г. Витошка партийна конференция, която е призвана да направи оценка на Деветоюнския преврат, Септемврийското въстание и линията, която тя следва след това. Витошката конференция подкрепя възприетия курс към въоръжена борба от август 1923 г. В резолюцията е подчертано: "Партията доказа не само това, че тя е способна да премине от революционна пропаганда и агитация към революционни действия, но и това, че тя е истинска комунистическа партия, като достойно изпълни поставените ѝ задачи: да подготви и поведе трудещите се към ново въоръжено въстание за установяване работническо-селско правителство и класова пролетарска диктатура."⁴

Конференцията потвърждава възприетата линия за изграждане на Единен фронт на трудещите се с оглед на сваляне на буржоазната власт. Това изисква БКП (т.с.) да се изгражда и на производствен принцип, за да се свърже по-добре с работническата класа. Даден бе категоричен отговор на появилото се ликвидаторско течение. Избраното ново ръководство бе в състояние да се справи със задачите, които поставя времето. Партията увеличи членския състав. Засили се взаимодействието с организациите на БЗНС. Главно внимание е отделено на военната подготовка за предстоящото въстание. Във Военната организация отиват да работят едни от най-добрите кадри на партията. Създадени са военнореволюционни области, окръзи и райони. Предприети са ефективни действия за снабдяване с оръжия особено от Югославия. Създадени бяха групи за отпор срещу "белия терор". Особена известност получават групите на Тодор Грудов в Странджа, Йордан Ципорков в Средна гора, Янко Иванов в Чирпанско.

Георги Димитров пред Лайпцигския процес

Мощен стимул за по-нататъшно развитие на революционния процес в страната изиграва Лайпцигския процес и героичното държание на Георги Димитров пред съда. Той заедно с Бл. Попов и Васил Танев е обвинен в подпалването на Райхстага. Поел сам защитата си, Димитров на много добър немски език прави на пух и прах обвинителите и от обвиняем се превърна в обвинител. Той твърдо защити своите комунистически убеждения, Комунистическият интернационал и комунистическите партии. Блестящо защити националното си достойнство като отхвърли хулите и обидите срещу българския народ. Той буквално заяви, че българският фашизъм е див и варварски и българските работници и селяни не са диваци и варвари. От трибуната на съда призова комунисти, социалдемократи и други демократични сили да обединят усилията си за изграждане на Единен фронт за борба против настъплението на фашизма. В негова защита е организирано мощно световно движение. В страната е изграден специален комитет за спасяване на подсъдимите, в който се включват видни политически дейци и учени като проф. Асен Златаров. Легалните вестници публикуват редица статии за държанието на Димитров. Издателство "Нов свят" публикува Кафява книга. С държанието си пред съда той стана международно признат и допринесе изключително много за засилване авторитета на БКП в страната и в света. Георги Димитров побеждава, но българското правителство не го прие в собствената му Родина. Съветското правителство направи необходимото и той заминава за Москва.

Генерален секретар на Коминтерна

След победата на Георги Димитров на Лайпцигския процес и заминаването му за Москва и обстойно обсъждане се пристъпва към разработка на нова линия за Коминтерна и избор на Георги Димитров за негов генерален секретар.

Той е напълно подготвен теоретически, практически, духовно и морално да заеме този изключителен пост.

VII Конгрес на Коминтерна, който се провежда през юли-август 1935 г. разработва проблеми за изграждане на единен пролетарски и широк народен антифашистки фронт. Затова особено допринася докладът на Георги Димитров на тема: "Настъплението на комунистическия интернационал в борбата за единство на работническата класа против фашизма"⁵. В доклада е анализирана обстановката в света след установяването на фашизма и подчертани няколко момента:

- Фашизмът има класов характер. Той е диктатура на най-реакционните, най-шовинистичните и най-империалистическите елементи на финансовия капитал;

- Констатирано е, че една от главните причини за победата му е липсата на единство на работническата класа;

- Изходът е в изграждане Единен фронт на работническата класа против фашизма;

- Особено важно е да се изгради широк народен антифашистки фронт върху базата на единния пролетарски фронт.

С изключителна острота на VII конгрес на Коминтерна наред с необходимостта да се изгражда широк работнически и народен фронт в борбата против фашизма бе поставен въпросът с какви сили и средства това може да се реализира.

Делегатите на конгреса и Георги Димитров обръщат внимание на въпроса за решително подобряване работата с кадрите и особено с ръководните. Ръководни кадри на партиите, за които революцията е станала съдба и те ще стават професионални революционери. И това става още непосредствено след Великата октомврийска революция и натрупването на опит в партиите. Това става задължително условие за ефективна партийна дейност. В доклада на Георги Димитров подробно и задълбочено е разгледана правилната кадрова политика:

Първо, необходимо е да познаваме хората. В нашите партии обикновено няма систематическо изучаване на кадрите.

Второ, необходимо е правилно издигане на кадрите. Издигането трябва да бъде не случайно, а едно от нормалните функции на Партията. Издигането трябва да става като се държи сметка за готовността на дадени дейци да изпълняват тази или друга партийна функция и за тяхната популярност сред масите.

Трето, необходимо е умело използване на кадрите. Трябва да умеем да намираме и използваме ценните качества на всеки отделен активист. Идеални хора няма: трябва да ги взимаме такива, каквито са, като изправяме техните слабости и недостатъци.

Подчертана е необходимостта от правилно разпределение, систематическа помощ и грижа за запазване на кадрите.

Само правилната кадрова политика ще даде възможност на нашите партии максимално да разгърнат и използват силите на наличните кадри и да черпят из огромния резервоар на масовото движение постоянно нови и най-добрите активни елементи.

Георги Димитров постави и въпросът за основните критерии, от които партиите да се ръководят при подбора на кадри.

Първо: дълбока преданост към делото на Работническата партия, вяност към партията, проверка в боевете, в затворите, пред съда, пред лицето на класовия враг.

Второ: най-тясна връзка с масите - да се живее с интересите на масите, да се чувства пулсът на техния живот, на тяхното настроение и нужди. Авторитетът на ръководителите на нашите партийни организации трябва да почива преди всичко на това, че масата вижда в тях свои водачи, убеждава се чрез собствения си опит в техните способности да бъдат ръководители, в тяхната решителност и самоотверженост в борбата.

Времето показва, че тяхното формулиране и практическата реализация дават добри плодове.

Реализирането на тези съвършено нови постановки в стратегията на международното комунистическо и работническо движение изисква те да бъдат добре усвоени и реализирани в отделните страни с оглед на реализиране на крайната цел - изграждане на социализъм в отделните страни.

За дейността му в ръководството на въоръжената съпротива в България и създаването на Отечествения фронт

След нападението на хитлеристка Германия над СССР на 22 юни 1941 година, Георги Димитров съсредоточава дейността си за създаване на мащабно партизанско движение в страните, където има подходящи условия.

Едновременно с това той продължава да ръководи много конкретно дейността на Коминтерна. Той е в основата на разгръщане на партизанското движение в страната. По негова инициатива се изпращат редица групи като тези на подводничарите и парашутистите подготвени кадри които да оказват конкретна помощ за разгръщане на партизанското движение. Участва много активно за изпращане на оръжие и снабдяване по въздушен път на партизанските отряди.

Георги Димитров поема инициатива за разработка на програма на ОФ за включване на редица органи и движения в него.

В програмата е посочена необходимостта от сплотяването на народа в могъщ Отечествен фронт за спасението на България. В програмата са записани 12 неотложни задачи, свързани с недопускане въвличане на България във войната, като се скъса съюза с Германия и върнат нашите войски от Сърбия. Изискваше се възстановяване свободата на словото, освобождаване на всички военни и цивилни лица, преследвани за тяхната борба срещу фашизма и хитлеристка Германия, разтуряне на фашистките организации, осигуряване поминъка на населението. Самата разработка на този проблем е много голям успех, а по-нататъшната практическа работа осезателно съдейства за крайната победа. Извънредно важно политико-военно значение има директивата на ЦК на БРП за работата на комунисти и отечественофронтовци по подготовката на патриотичните сили за въоръжено народно въстание.

След като е определено, че българският народ чувства необходимостта да се сплоти в ОФ бяха определени най-важните задачи, свързани с временната мобилизация на комунистите и ремсистите в казармите, за привличане армията на страната на въстанието, както и бойните и политическите задачи на партизанските отряди. Специално внимание е отделено на ролята на партизанските отряди в бъдещото въстание като органи на Отечествения фронт, като боеви народни организации, опиращи се на населението и провеждащи сериозна масова и организационна работа. Накрая са посочени задачите на партизанските отряди с разстройството на вражеския тил - разстройство на жп транспорта, палене и унищожаване на германските автомобили, унищожаване на приготвените за износ храни, заграбване на оръжие за собственото си въоръжаване.

След приемането на програмата през юни 1943 г. е формиран Национален комитет на ОФ с представители на БРП, БЗНС, "Пладне", БРСДП и "Звено", както и един представител на независимите антифашисти. След създаването на Националния комитет на ОФ в цялата страна продължи процесът на създаването на нови комитети. Около местните органи на Отечествения фронт, които действаха нелегално, се групираха широки антифашистки среди. Комитетите на ОФ изготвиха позиви, организираха акции против спекулата. Събираха помощи за партизанските отряди, организираха лечение на нелегалните дейци. Тази дейност на Отечествения фронт доведе до превръщането му в мощно народно движение независимо от това, че бе коалиция между партии.

В ранните часове на 9 септември съгласно разработения план е превзето Министерство на отбраната и други важни държавни учреждения. В 6.30 часа министър-председателят на сформираното правителство на Отечествения фронт Кимон Георгиев произнася реч, в която обявява състава на новия кабинет.

За дейността на Георги Димитров в България в периода ноември 1945 - 2 юли 1949 г.

След като в продължение на 22 години той живее в чужбина и изпълнява своя интернационален комунистически дълг на 5 ноември 1945 година се завръща в България. Среща се с редица дейци и творци и се заема с партийна и държавническа дейност за изграждане на Нова България. Под непосредственото му ръководство като генерален секретар на ЦК на БКП, а по-сетне и като министър-председател се провеждат немалко изключително важни практически действия, които дават ново начало за развитието на страната.

Сред тях трябва да открием:

- провеждането на референдума и обявяването на България за народна република;
- приемането на нова Конституция;
- защитата на на териториалната цялост на страната на Парижката Мирна Конференция през 1947 година;
- приемането на двегодишния план за развитие на народното стопанство;
- провеждането на национализацията на предприятията;
- ентузиазираното включване на грамадното болшинство от българския народ изграждането на Нова България;
- осъществяването на добро взаимодействие на различните политически сили в ОФ;

През 1947-1948 година Георги Димитров работи много конкретно за подготовката на Петия конгрес на БКП и теоретическата разработка на въпросите на народната демокрация, за народнодемократичната държава.

На проведения през месец декември 1948 година 5 конгрес на БКП Георги Димитров изнася политически отчет - много грижливо подготвен доклад с участието на редица дейци на БКП.

В доклада са поставени редица въпроси от миналото на партията.

Георги Димитров определи деветосептемврийското въстание като дълбок революционен път, който поставя началото на социалистическата революция в нашата страна и откри пътя за построяване на социализма.

В доклада и на конгреса е начертана програмата за изграждане социализма в България.

В подготовката на конгреса и на самия конгрес Георги Димитров отделя много голямо внимание. Окончателно в разработката на въпроса за народната демокрация Георги Димитров не формулира постановката, че народната демокрация е форма на диктатура на пролетариата.

Но на конгреса след като Суслов се консултира със Сталин в заключителното слово на Димитров се появява формулировката, че Народната демокрация е форма на диктатура на пролетариата.⁹

"Драмата на Димитров е, че той е виждал друг път и друг модел за социализма в Европа" различен от съветския, но не е виждал друга гаранция за съществуването на социализма освен Съветския съюз.¹⁰

За стила, образа, оценките за него, обругаването и реалното му място в историята

Георги Димитров постига забележителни резултати и оставя трайна и незаличима следа в историята поради това че прилага на практика разработените, постановки за стила и по-конкретно на В. И. Ленин за дейността на комунистическите партии и нейните дейци.

Може да се подчертае, че Георги Димитров въплъщава в практиката следните изключително важни черти на правилния стил на дейците на комунистическото движение.

ПЪРВО. Дълбока убеденост за служене без остатък на социалистическия и комунистическия идеал. Надарен с особено изяви способности още от най-ранно детство в Ковачевци, Радомир и София, той се вглежда внимателно живота и когато още като невръстен започва работа като печатарски работник и по линия на самообразованието се запознава подходяща художествена литература и някои марксистки книги той си дава отговор на редица генерални въпроси и се включва в синдикална, а след това и партийна дейност. Поемайки самостоятелно такъв път на развитието си след това се запознава с редица партийни и синдикални дейци.

Обществената дейност го увлича и той още съвсем млад става професионален революционер.

След това на VII конгрес на Коминтерна разработва и този въпрос.

Поемайки пътя на служба на социалистическия идеал през всичките години до смъртта си той се стреми да го реализира по най-добрия начин.

В живота си никога не проявява и най-малкото съжаление за поетия път. Много показателен и точен е бил в отговор на въпрос за целта в живота му, той отговаря "бих желал да поживея още 20 години за комунизма, пък след това спокойно да умра".

Служи безкомпромисно на идеята и в обществения и личния живот.

ВТОРО. Единство на теоретическата и практическата дейност. Умение да откроява проблеми и да разработва адекватни документи.

Притежаващ грамаден интелект, той може да вникне дълбоко в процесите и явленията, конкретните събития и прави точна диагноза на съществуващото положение.

След диагнозата предлага разработка на документи, които да съответстват на сложността на проблемите и изискванията на историческия момент.

При разработката на особено важни практически документи проучва огромно количество литература оценки по проблема, провежда срещи с отделни дейци, съветва се и с хора, които имат нужната подготовка и морал.

Отличителното за Георги Димитров е изключителната му способност сам да вникне в теоретическа дълбочина на проблемите и да ги разработи.

Посочените разработки в досегашното изложение за единния фронт за фашизма, за работата с кадрите, за народнодемократичното развитие и пр., са красноречив пример за разработки със стратегически и дълбоко актуален характер.

ТРЕТО. Умение да ръководи колектив, да провежда дискусии и ефективни съвещания, да обяснява разбрано сложни проблеми.

В процеса на многостранната си дейност, учейки се непрекъснато, той проявява изключителни качества при ръководене на колектив и това го реализира през всичките фази на управленския процес: възникване на проблема, неговото дълбоко осъзнаване, умението да се намери най-доброто решение.

Качествата му да ръководи най-ярко се проявяват, когато е избран за Генерален секретар на Коминтерна и министър-председател на Народна Република България. Той буквално умее да запали колективът, който ръководи, така да го надъха, за да се хвърли в работата и борбата с ярко съзнание, че това е верния път.

Умението му да ръководи се отнася с пълна сила и при анализа и разработката на проблемите и оформянето на необходимите документи.

Показателен е примерът за включването му в ИК на Коминтерна, подготовката на материалите за VII конгрес, избирането

му за Генерален секретар и изпълнение решенията на конгреса.

При включването му в ИК на Коминтерна след Лайпцигския процес той много бързо се потапя в атмосферата и духа на Коминтерна.

Под негово ръководство се подготвят материалите на Конгреса в различни комисии за разработка на отделни въпроси.

След като разработва и тезисите на доклада, комисииите и отделните дейци се разработват определени въпроси.

Участва и направлява дискусиите по отделни въпроси в атмосфера, която позволява да се изслушват всякакви мнения без да налага натрапчиво становището си.

Окончателната редакция на доклада пред конгреса прави той и го изнася като проявява ораторски талант.

На конгреса се провежда много сериозна дискусия, в която участват най-изявените дейци на комунистическите партии, които на базата на положението в техните страни потвърждават постановките в доклада. Така докладът и решенията се оформят колективно и се превръщат в ръководство за действие. Същите качества да ръководи ефективно колектив, проявява когато става министър-председател на България и генерален секретар на ЦК на БКП.

Ставайки министър-председател след избора на Велико народно събрание през ноември 1946 година той съсредоточава вниманието си за определяне на такъв състав, който ще позволи да се изпълни много амбициозната правителствена програма като правителството се вслуша във всички градивни критики и ще се бори срещу всички нарушители на законността.

В работата на Министерския съвет настъпват сериозни промени.

Георги Димитров посещава отделни министерства и поддържа връзки с обикновени работници и дейци в съответната сфера, които много добре познава.

Става инициатор за решаване и реализация на редица стратегически въпроси за страната:

- разработката и изпълнението на двегодишния план за развитие народното стопанство;
- разработка на Нова конституция;
- подписването на Парижкия мирен договор.

Проявява много голям такт за привличане в дейността на правителството на всички партии, които са съгласни с неговата програма, която невинаги се удава.

Като генерален секретар на ЦК на БКП става инициатор за провеждане на редица пленуми на ЦК на БКП, на които се обсъждат актуални и стратегически въпроси.

За разработката и реализацията се привличат привличат огромни огромен брой известни партийни дейци и активисти.

Така се подхожда и при подготовката на доклада за V конгрес на БКП, за което стана дума, и изясняване перспективите за развитие на страната.

ЧЕТВЪРТО. Проява на деловитост, оперативност, акуратност, конкретност в практическите действия.

Георги Димитров още в ранните си години, вглеждайки се в живота, достига до заключението, че за разрешаването на каквато и да е задача следва да се подхожда много конкретно.

За него става аксиома и решава стоящите пред него задачи по един действително удивителен начин.

В организацията на личната му работа има много добър ред.

Беседите и срещите с хората провежда делово, като не ги претрупва.

Не позволява да го чакат и протяжно да му обясняват съществуващите проблеми.

Той изслушва посетителите и човешки им обяснява, когато те искат да се реализират нереални неща.

Проявява много голяма възискателност при изпълнение на дадени решения като прави всичко възможно те да бъдат изпълнени в най-кратък срок.

ПЕТО. Умение да работи с хората, членовете на колективните органи, сътрудниците си. Проява на грижи за най-близките.

В изказванията на редица членове на Изпълкома на Коминтерна и на правителството на Народна Република България се говори много подробно за неговата способност да провежда дискусии, срещи и разговори като равен с равен без капка поза.

Това му позволява да вникне в проблемите, които се дискутират и поставящият въпроси накрая да се почувства удовлетворен. Това е проява на висше изкуство в организаторската работа.

Той не назидава, а когато дадена задача не е изпълнена иска конкретен и ясен отговор защо това не е станало и в какъв срок ще стане.

Затова идващите на срещи при него са се готвели конкретно.

Това се отнася с още по-голяма сила за него. И най-малкият въпрос, който ще се разглежда обмисля в детайли и затова обикновено на срещите със сътрудниците неговото становище става основа за решаването на конкретния въпрос. Когато търси отговорност за неизпълнението на дадени задачи се стреми да не уронва нищо човешко достойнство.

Особено трогателни грижи проявява към най-близките си и неговата майка Парашкева, двете съпруги, осиновеното виетнамче и синът му Митя.

Отдаден без остатък на революционното си дело, което е свързано с откъснатостта му от семейството, той прави всичко възможно, когато са заедно да ги зарадва.

Трогателни са отношенията с майка му Парашкева, която прави всичко възможно да бъде освободен от затвора, а когато вече са в Москва изживяват изключителни мигове.

Тогава Георги Димитров проявява своята истинска синовна любов. С каква мъка Георги Димитров посреща вестта за смъртта на Люба Ивошевич, когато той е във фашистките зандани. Но над

всичко е смъртта на 7-годишния Митя описана така затрогващо от Г. Димитров в неговия дневник. Георги Димитров води педантично своя дневник като се спира на конкретните въпроси, с които се занимава - при това е много искрен, точен и конкретен. Особен интерес в дневника представляват записките му от срещата със Сталин и отделни дейци на Коминтерна и положението на най-близките му хора. При изучаване на дневника следва да се отчита фактът, че практически през по-голямата част от предоставеното му време той боледува. Георги Димитров естествено записва много неща за Сталин като е предпазлив и уважителен. Той си е давал ясна сметка за положението в съветското ръководство и особено по времето на войната. Сталин е нямал алтернатива и е работил за социализма независимо от проявените репресии. Ще приведа записа от 3 април 1943 г., който го характеризира като човек и баща:

"В 1 часа и 25 минути през деня Митя почина. Цяла нощ седях в болницата. Митя страшно се мъчи. Коварната болест довърши своето пъклено дело. През цялото време ме викаше при себе си и казваше: "Татенце, искам вкъщи. Повече не мога тук. Около 12 и 30 загуби съзнание, а в 1 часа и 25 минути пред очите ни угасна завинаги. Каква трагедия! Какъв ужас и по-специално за Роза. 14 денонощия тя прекара над леглото му. Направени бяха свръчовешки усилия за неговото спасяване - не успяха. Сърцето не издържа. Смъртта победи живота. На 5 април записва: Отидохме в крематориум. Погледнахме урната. От прекрасния, толкова многообещаващ Митя в кутийката са останали шепя кости и прах... Зазидаха урната. Отрупах я с цветя. Почувствахме, че една голяма щастлива страница от личния ни живот завинаги се затваря пред нашите очи."

Отидох на работа със съзнанието, че ние болшевиките не трябва и при най-тежки условия и изпитания да падаме духом и да допускаме заради лична скръб да страда нашето дело. Събрах всичките си морални сили и работих, както винаги макар и с тежка душевна болка. След 10 ноември започна преоценка и главно обругаването на Георги Димитров. Най-напред от хора, които преди това безмерно се го хвалили. Стигна се до варварско премахване на неговия мавзолей. Появиха се обвинения за смъртната присъда на Никола Петков и редица други дейци, затова че безропотно изпълнява поръките на Сталин и че е бил в услуга на Съветския съюз. За това, че е формиран култът към неговата личност, не е отстоявал националните интереси и е допуснал груби грешки по т. нар. македонски въпрос.

Преди да направя обобщение за титаничната дейност, стила на работа, образа и мястото на Георги Димитров в историята, ще разгледам накратко въпросите, свързани с проведените дискусии и конференции, посветени на неговото революционно дело, спомени на негови съратници, политици, дейци на науката и изкуството.

Ще спра вниманието си на излязлата литература за Георги Димитров, опитите за обругаването му.

Най-напред за спомените. Отделни дейци на комунистическите партии и Коминтерна високо оценяват дейността му особено в разработване на стратегията и тактиката на световното комунистическо движение, което става на седмия конгрес на Коминтерна.

В спомените на български дейци се разказва за ръководната дейност на Георги Димитров за укрепване на народната власт.

Ще приведа някои от тях.

Палмиро Толиати - ръководителят на италианските комунисти, отбелязва: "Неговият живот е непрекъсната борба отначало докрай. Талантлив организатор и способен ръководител, Димитров никога не ограничаваше своята мисъл на бюрократ-реформатор. Неговата мисъл беше подхранвана от истинска култура, от дълбоко познаване на класиците на марксизма-ленинизма, произведенията на мислители и писатели."

Морис Торез - ръководителя на френските комунисти, пише: "Спомените за Георги Димитров ще живеят винаги в нашите сърца. Той бе с буйна черна коса, енергично лице. Неговият образ излъчваше сила и спокойствие. При една среща с него той говори бавно и спокойно. Чувствах, че пред мен е изключителен човек."

На седмия конгрес на Коминтерна обърна много сериозно внимание и ни даде ценни съвети."¹²

Академик Тодор Павлов пише: "Майсторството, с което съществяваше материалистическата диалектика и цялата си дейност и особено на Лайпцигския процес, в докладите на седмия конгрес на Коминтерна и петия конгрес на БКП, той прояви също и при изграждане на нашата Българска академия на науките от нов социалистически тип."¹³

Академик Димитър Михалчев след проведена среща с Георги Димитров чистосърдечно заявява: "Всички знаем, че Георги Димитров не е завършил висше учебно заведение, академия, но това не му попречи той да израсне и се изгради като човек - образован и ерудиран, дълбоко проникващ в същностните явления на обществото, в съотношението на обективните и субективните условия на неговите изяви."¹⁴

Васил Коларов си спомня: "Веднъж Сталин ни повика в своята вила. Присъстваха и всички членове на Политбюро. Както е известно Сталин обичаше да се шегува и като вземе някой за мезе, както ние казваме не го оставя. В случая на мушката му попадна Роза и като я започна. Бай Георги на няколко пъти се опитваше да му подсказе, че е време да спре, но той продължи. По едно време бай Георги стана, прекъсна Сталин и рече: Йосиф Висарионович, щом като не уважавате моята жена, моята другарка, Вие не уважавате и мен. Той хвана Роза Юлиевна и си тръгна. Тогаваша Сталин каза: Извинявай, Георги Михайлович, върни се."¹⁵

Този случай е показателен, че Георги Димитров искрено уважава и обича жена си и когато се е налагало бил е категоричен в отношението си към Сталин.

През последните години излязоха много биографични книги за Георги Димитров.

Проведоха се редица научни конференции посветени на епохалното му дело.

Много голямо значение за вникването в автентичния образ на Георги Димитров има "Дневникът 9 март 1931 г. - 6 февруари 1949 г." и писмата на Димитров до Сталин.

В заключение мога да обобщя, че Георги Димитров е феноменален като ръководител от изключително висока класа.

Запознавайки се самостоятелно по пътя на изучаване на процесите и явленията в обществото, той стига до заключението, че трябва да служи безрезервно на социалистическия идеал, което го осъществява на практика по един блестящ начин.

Това го прави на базата на високия интелект, който притежава, моралните и волевите качества, които проявява. По зова на сърцето и вътрешната си нагласа той става професионален революционер, а когато става Генерален секретар на Комунистическия Интернационал проявява качество на забележителен изследовател и естествен ръководител на международното комунистическо и работническо движение.

Той остави голямо епистолярно наследство - над 15 тома избрани негови съчинения, в които разглежда главните въпроси на международното комунистическо и работническо движение и на установяване властта на Отечествения фронт в нашата страна.

Заедно с това можем определено да кажем, че постигна определени резултати в многостранната си дейност. Впечатлява дейността му като ръководител на българското синдикално движение, ръководенето на Септемврийското въстание и развитието на революционния процес в България, което доведе до победата на Деветосептемврийското въстание и установяване властта на Отечествения фронт.

Под негово ръководство Коминтернът има големи заслуги за победата над хитлеристка Германия и спасяване на човечеството от кафявата чума.

По време на войната той помага на Съветския съюз и Сталин за разгръщане на борбата с Хитлер, което няма алтернатива в тогавашния свят. След 9 септември 1944 г. насочи дейността си за теоритическата и практическата работа и борба за построяване на социализма в нашата страна.

Оценявайки трезво комплексната му дейност можем да кажем, че е допуснал и някои грешки, породени от големите предизвикателства на бурното време, в което живя.

Ръководейки се от най-искрени съображения за изграждане на Южнославянска федерация, той определено допусна грешки по т. нар. македонски въпрос.

За мен остава спорен въпросът дали смъртната присъда на Никола Петков е трябвало да се изпълни, въпреки неговата убеденост.

След 9 септември някои от формите и методите, прилагани в Съветския съюз догматично са пренесени у нас въпреки неговите позиции.

Георги Димитров остава за социалистите и левите хора в света и България пример за безкористно служене на социалистическата идея.

Неговият живот, дело и образ остават в историята.

Бъдещето на човечеството е в осъществяване на социализма в съвременната нова обстановка. Но делото, подходите и стила на Димитров могат да помогнат на младите поколения това да стане по най-добрия начин.

19.01.2019 г.

Цитирана и използвана литература

1. *Програмна декларация на БКП т.с.* - 51-65 в Сборник "Програмни документи на социалните партии в България 1891-2008 г. София, Партиздат, стр. 19
2. *Георги Димитров, Избрани произведения*, Том 14, стр. 436-458
3. *Георги Димитров, Избрани произведения*, Том 15, стр. 509-516
4. *БКП в резолюции и решения* - стр. 337
5. *Георги Димитров - велик и безсмъртен за всички времена настъпление в "Настъпление на комунистическия Интернационал в борбата за единство на работническата класа против фашизма"* - стр. 17
6. *Г. Димитров - доклад пред седмия конгрес на Коминтерна*, страница 181-190
7. *Програма на Отечествения фронт - Сборник "Документи и материали"* - стр. 331-339
8. *Георги Димитров, съчинения*, Том 14, страница 271
9. *Георги Димитров*, Том 14, страница 347
10. *Александър Лилов - Теоретическите и политическите приноси на Георги Димитров вместо предговор в книгата на Мито Исусов "Георги Димитров жизнен път и политически идеи". Г. Димитров - Дневник март 1933 г. - февруари 1944 г. - избрано*, с.176
11. *Спомени за Георги Димитров - Палмиро Толиати - Спомени за Георги Димитров* - страница 118-119
12. *Спомени за Георги Димитров - Морис Торез* - страница 128-129
13. *Спомени за Георги Димитров -Тодор Павлов* - Из спомените ми за Димитров, с. 384
14. *Георги Гергов, обругаването на Димитров*, страница 29
15. *Георги Гергов обругаването на Г. Димитров* - страница 32

125 години вярна служба на народа и социалистическия идеал

**Скъпи ветерани на революционното движение,
Уважаеми гости,
Другарки и другари,**

Изключително радостен е поводът, който ни събра днес- на- вършиха се 125 години от деня, в който бе поставено началото на организираното социалистическо движение в нашия град. Това става година и половина след като на 2 август 1891 г. на Бузлуджа бе основана БСДП. Всяка година на 2 август ние отиваме на този свещен връх, за да отдадем почит към първооснователите и да се заредим с нова енергия за нелеката дейност и борба, която сега ни предстои.

През тези 127 години социалистическото движение в страната измина дълъг и славен път. Юбилеят е повод още веднъж да вникнем в забележителната история на нашата партия и партийна организация, да внесем някои корекции във вижданията си за отделни периоди и събития в развитието ѝ, и главно с чиста съвест да подчертаем, че през всичките тези години те вярно и неотклонно служеха на трудовия народ и социалистическия идеал.

Да, ние се гордеем с историята на нашата партия и партийна организация и се отнасяме хладнокръвно към опитите тя да бъде изопачавана и да бъдем поучавани от хора, които нямат никакво морално право за това.

Ние, достойните наследници на онези, които поставиха началото на социалистическото движение, сме критични и самокритични хора, но на никого не ще да позволим да преиначава нашата история.

И така другарки и другари, на 21 февруари в дома на Стоян Кокоров се провежда учредителната сбирка на социалистическата дружинка с участието на Димитър Кукудов, Георги Киров, Стоичко

Пършев, Кирил Попов, Иван Банков, Васил Славов, Йордан Киров, Димитър Енев, Йордан Въжаров.

Учредителна сбирка избира за секретар Димитър Кукудов и за делегат на III-ия Конгрес на БСДП - Георги Киров.

В дните на своя славен 125-годишен юбилей социалистите и комунистите от нашата община се прекланят пред тяхната памет и се гордеят, че са наследници на достойни борци, посели семената на социалистическите и комунистическите идеи народната нива, които вече 12 десетилетия и половина дават и ще продължават да дават богати плодове в нашия край.

Ние се гордеем с това, че Кюстендилската партийна организация е една от първите в страната, и още на III Конгрес на БСДП в Търново през м. юли 1893 г. изпрати свой делегат. "Събирането на толкова делегати от толкова далечни места като Кюстендил и Хасково внесе на конгреса голям ентузиазъм." - писа Димитър Благоев в "Принос към историята на социализма в България.". На конгреса във Велико Търново Киров се изказва във връзка с предстоящите местни избори и заявява: "Ние трябва да излезем като самостоятелна класова партия, да представим на работниците нашата програма с най-близките си искания и да поставим класови работнически кандидатури.". Изказването на Георги Киров на Търновския конгрес показва, че още от своето начало нашата партийна организация твърдо отстоява интересите на трудовите хора.

Под влияние на социалистите в читалищната библиотека са получавани почти всички партийни издания - вестниците "Работник", "Другар", "Социалист", "Работнически вестник", списание "Ново време", много книги и брошури с прогресивно и революционно съдържание. Така тя се превръща в огнище на социалистическата пропаганда.

Започнали с беседи и организирането на кръжоци, кюстендилските социалисти още с първите си стъпки оглавяват борбата на експлоатираните работници и занаятчии за правото на труд, хляб, свобода и правдини. Под ръководството на новосъздадената партийна организация се организира, разрасна и укрепна работническото движение в града и района. През 1895 г. се оформи учителското професионално дружество, в което учителите - социалисти вземаха активно участие. През 1901 г. се основаха първото печатарско дружество и първото просветно работническо дружество "Класово съзнание".

Дейно се включват в работническото движение и в работата на партийната организация учителите и учениците от Кюстендилското педагогическо училище, които участват в предизборната дейност, организират през 1894 г. за първи път честването на 1-ви Май, изнасят театрални постановки със социалистическо съдържание, излизат на първите ученически стачки. В тази среда израстват и се проявяват като пламенен трибун, организатор и революционер видния деец на Българската комунистическа партия, секретарят на ЦК на БКП, членът на Задграничното бюро на ЦК на БКП - Станке Димитров - Марек.

В тези години в Кюстендилската партийна организация като пламенен социалист и революционер израстват и талантливия композитор Георги Горанов, който възторжено превъплати призивните строфи на стихотворението на Георги Кирков "Песен на труда" в най-популярния работнически марш "Дружна песен". От Кюстендил този химн на работническата класа завладя цялата страна и вече 118 години възторжено звучи на всички трудови празници и манифестации.

Верни последователи на партията на Димитър Благоев кюстендилските социалисти водят упорита и последователна борба срещу приспособленчеството. Ние не можем да не се гордеем с факта, че Кюстендилската партийна организация е една от първите в страната, която скъса с опортюнизма още през 1903 г. само няколко месеца след X Конгрес на БРСДП.

През периода 1903-1917 г. партийната организация провежда последователна организаторска и антивоенна дейност. През 1905 г. в града е създаден смесен работнически синдикат. Засилва се стачното движение. През 1905 г. и 1906 г. стачкуват печатарските и бакърджийските работници.

През време на Балканската и Първата световна война се събират помощи за Централния партийен орган. Определен принос в укрепването на работническото движение и на партийната организация в Кюстендил има великият син на българската работническа класа Георги Димитров. В онези години той посещава многократно града, за да участва в работнически и партийни събрания, събори, вечери, манифестации и др. Всичко това ускори революционното израстване и разгръщане дейността на Кюстендилската партийна организация.

Кюстендилските социалисти и трудещи се посрещат възторжено вестта за победата на Октомврийската революция в Русия. В Кюстендил се провеждат редица антивоенни демонстрации. През м. май 1918 г. по време на посещението на Цар Фердинанд в главната квартира в града, ученичката Люба Турковска се промъква до кортежа и поднася на монарха парче напукан хляб с думите: "Вижте какво яде народът. Стига тази война!". Каква дързост и себеотрицание се искат за такава постъпка? Кюстендилските социалисти оказаха активна подкрепа на Войнишкото въстание, началото на което бе поставено в нашия град. След войната за по малко от 3 месеца партийната група прераства в организация като достига 76 членове, а "Работнически вестник" получават 150 абоната.

В селата Жиленци, Гърбино, Ръждавица и Соголяно се основават социалдемократически просветни групи с над 100 члена. Образуват се нови партийни групи в редица други села. На 15 и 16 февруари 1919 г. в Кюстендил се провежда околийска конференция на БРСДП (т.с.), в която взема участие Георги Димитров. На нея той произнася реч: "Днешният политически момент и нашите искания.". В изпълнение на решенията на XXII Конгрес на БРСДП (т.с.), станал 1-ви Конгрес на БКП, нашата партийна организация

укрепва своите връзки с трудещите се, изгражда се младежко дружество, Женска комунистическа група и младежко физкултурно дружество "Спартак".

Ярък показател за порасналото влияние са изборните борби. При изборите за 18-то обикновено Народно събрание партийната организация печели 550 гласа.

На 7 декември 1919 г. въпреки обявеното военно положение и бесен политически терор тя завоюва 855 гласа и на власт идва Първата кюстендилска комуна с кмет Никола Въжаров, а през октомври 1920 г. спечелва нова победа и на власт дойде Втората кюстендилска комуна с кмет Никола Грънчаров.

Комуните развиват активна стопанска, благоустройствена и културнопросветна дейност. Те прехвърлят бремето на общинските данъци на по-заможните хора, водят борба за осигуряване прехраната на населението. Взето е решение за откриване на две нови общински амбулатории. След разтурянето на комуните борбата продължава на улицата. Организиран се масови стачки и демонстрации. На 19 май 1922 г. на публично събрание в читалището Станке Димитров и Тодор Цеков разкриват опитите на реакцията да унищожи Комунистическата партия. Дело на надигашката се реакция е провокацията извършена в Кюстендил по време на Окръжния партийен събор на 15 октомври 1922 г. Вечерта малко преди в читалището да започне богата концертна програма отекват гърмежи. В резултат на подлото фашистко нападение загиват четирима съборяни - Борис Анев от Горно Уйно, Драгомир Иванов от Дупница, Иван Янков от Радомир и Михаил Михалков от с. Дивля, Радомирско. Поради проявеното доктринерство партийната ни организация не прояви необходимата активност, както при превземането на Кюстендил на 4 декември 1922 г. от бандите на ВМРО, така и по време на Деветоюнския преврат и Септемврийското въстание през 1923 г. Тя обаче възприе оценките след тези събития и взе дейно участие в обявения от Витошката партийна конференция курс за подготовка на ново въстание. В града и околията през 1924 г. е изградена широка нелегална мрежа от поделения на военната организация и се набавя оръжие.

В дните на кървавия фашистки терор през 1925 г. Кюстендилския край даде свидни жертви: сътрудниците на ЦК на БКП Васил Георгиев - Васката, Зинови Григоров, секретаря на Окръжния комитет на БКП - Йордан Златарев и членовете на местното партийно ръководство и активисти Павел Петров, Петър Жеков, Стоян Чочов, Петър Замфиров, Мара Григорова, единокронтниците Радивой Каранов, Максим Тасев и др.

След Московското съвещание и Виенския пленум оцелелите партийни кадри изведоха организацията от тежкото положение, в което бе изпаднала по време на Цанковия терор през 1923-1925 г. В града и редица села на околията през 1927 г. бяха създадени организации и групи на работническата партия. На 15 май 1928 г. с активното участие на Стоян Стоименов и Костадин Лучански бе

учредена организация на РМС. Те съвместно развиха активна дейност в защита на интересите на трудещите се. Постепенно се възстановяват разтурените работнически и масови прогресивни организации. Най-напред възстановяват своята секция тютюневите работници, следвани от шивашките и обушарските. Във всички тютюневи предприятия в града се създават партийни групи. Те провеждат широка организаторска и просветна работа, направляват борбата на работниците за повишаване на надниците и намаляване на работния ден, за спазване на трудовото законодателство. Партийните групи са душата на стачните борби, първомайските акции и демонстрации.

В дните на Лайпцигския процес РП и РМС разпространяват в града и околията написани на ръка позиви в защита на Георги Димитров, Попов и Танев. Издигат се искания за повишаване на надниците и подобряване условията на труд, спиране на екзекуциите, пълна и безусловна амнистия, легализиране на БКП и БКМС, за работническо - селска власт. Провежда се активна дейност за разобличаване клеветите срещу Съветската република. За празника на октомврийската революция през 1931 г. кюстендилци избират своя делегация, в състава на която включват и секретаря на ЦК на партията Петко Напетов, който през това време е в Русия. Тя има за задача да разкрие истината за СССР такава каквато е. След VII-ия Конгрес на Коминтерна партийната организация преодоля левосектантството и се свързва с масовите организации, сред членовете, на които упражнява силно политическо влияние. Стъпка по стъпка тя изгражда широк народен фронт, който игра главна роля във всички политически събития и изборни борби в посетнешния етап.

През пролетта на 1940 г. Околийският комитет на БРП в Кюстендил активизира своята дейност. Участието на партията в изборите направи нейните лозунги популярни сред всички слоеве на населението. Активизира се ремсовата организация, възстановиха се старите и се създадоха нови ремсови групи в града и околията.

Основна политическа задача стана борбата против въвлечането на страната във II Световна война. Разгърна се активна дейност за сключване на пакт за взаимопомощ между България и СССР. По време на Соболевата акция до Царя, правителството и Народното събрание бяха изпратени стотици писма и телеграми. Само в с. Жиленци и неговия район в подкрепа на мисията на Аркадий Соболев, бяха събрани над 900 подписа.

На 22 юни 1941 г. хитлеристка Германия нападна вероломно СССР, което изправи на крака цялото прогресивно човечество. Започваше Великата отечествена война на съветските народи. Комunistите и от Кюстендил и Кюстендилско посрещнаха с горещо одобрение курса на въоръжена борба срещу хитлеристите и българските фашисти, оглавен от Политбюро на ЦК на БКП. В нелегалност преминаха партийните и ремсовите дейци Димитър Каляшки, Драган Кортенски, Асен Китанов и др. Техният пример послед-

ваха войниците Кирил Григоров, Кирил Велинов и Боян Милушев, които се присъединиха към югославските партизани. На знамето на антифашистката съпротива в страната записаха имената си родения в Кюстендил ген. Владимир Заимов, осъден и разстрелян за разузнавателна дейност в полза на СССР, възпитаниците на кюстендилската партийна организация Тодор Ангелов - Божаната, загинал за свободата на Белгия и Георги Григоров - Фарадей - организатор на голямата саботажна акция на Варненската гара, обесен в Софийския централен затвор. Когато на 30 ноември 1943 г. в крепостта Бреендонк извеждат на разстрел Тодор Ангелов - Божаната той започва да пее. Какво ненадминато величие на духа!

В изключително тежки условия - активни фашистки организации, военни полицейски части в града, Кюстендилската партийна организация пристъпи към конкретна работа. Това намери израз в поддържане на връзки с преминалите в нелегалност антифашисти, осигуряване на квартири и мобилизиране на актива за водене на въоръжена борба. Сред учащите се образуваха нови ремсови групи.

В обстановка на най-активна работа при явни грешки в организацията полицията арестува над 150 антифашисти, между които и почти всички членове на ок на РМС, Военен съд привлече под отговорност 53 партийни и ремсови дейци и им наложи тежки присъди. Като сътрудник на ЦК на БКП Димитър Каляшки пое ръководството на въоръжената борба в нашия край. Той се свърза с много партийни кадри в условия на дълбока нелегалност.

След арестите и присъдите под негово ръководство партийната организация бързо излезе от тежкото положение. Изгради се нов околийски комитет със секретар Ангел Маноилов.

На 26 февруари 1943 г. Д. Каляшки провежда заседание в с. Жиленци и обръща внимание на опасността от нови провали. Два дни след заседанието той е разкрит в родната си къща в Жилинци и в престрелка с полицията при опит да пробие блокадата пада убит. Гибелта на пламенния трибун, дълбоко ерудиция и обаятелно безстрашен Каляшки бе тежка загуба за партията и антифашистката борба в околията и в страната. След убийството на Каляшки дойде нов провал и бе разкрито новото ръководство. Незасегнат остана Стоян Лидев, който като апостол се зае с укрепването на организацията.

Сформира се нов околийски комитет. Извършена бе конкретна подготовка за изграждането на местен партизански отряд. Неговите основи се положиха в къщата на Саве Костадинов в с. Полетинци. Извършена бе усилена работа за укрепване на партийната организация, за осигуряване на ятаци и квартири, за снабдяването с оръжие и т.н. Отрядът издава и партизански вестник "Осоговско ехо". В бойния път на Кюстендилския партизански отряд са записани славни акции и сражения с фашистката войска и полицията, които оказват огромна роля върху обикновените трудови хора.

В краицето съвместно с Кюстендилския действа и Босилеградския партизански отряд "Г. С. Раковски". Със успешните си действия той даде достоен принос за разклащане устоите на фашистката власт.

В борбата против монархофашистката диктатура загинаха смелите Стоян Лудев, Емил Шекерджийски, Стоян Стоименов, Крум Зарев, Асен Китанов, Любен Харалмпиев, Харалмпи Аничкин, Кирил Григоров, Боян Милушев и много други възпитаници на партията и РМС, достойни синове и дъщери на народа. Тяхната саможертва и извисен живот в името на нашите социалистически идеали са пример за всички нас в съвременната нелека обстановка.

Ние, признателните техни потомци - социалисти, комунисти и антифашисти по инициатива на Кирил Апостолов - Китодар и Миланка Грозданова, изписахме имената на всички загинали в антифашистката съпротива в периода 1923-1944 г. на пантеона на връх "Полетински камък", изграден в чест на загиналите партизани на 3 август 1944 г.

Кюстендилската партийна организация даде своя достоен принос в победата на въоръженото въстание на 9-ти септември 1944 г. Завзето бе околийското управление, създаде се народна милиция. На 11 септември Кюстендилци посрещнаха възторжено партизаните.

Още ненарадвали се достатъчно на установената нова власт, голяма част от членовете на нашата партийна организация се включиха в 4-ти Гвардейски полк и 13-ти пехотен Рилски полк, които дадоха своя достоен принос в разгрома на немскофашистките агресори. След победата във войната започна свършено нов период в живота и дейност на организация - периода на социалистическото изграждане на Родината и нашия край.

Много голяма активност бе проявена при изборите за Велико народно събрание през 1946 г., където партията получи 53,3% от гласовете на избирателите в околията. Значително бяха надхвърлени контролните цифри по заема за свободата. По повечето показатели беше преизпълнен двегодишния народостопански план. Ликвидирана бе терористична група от бивши полицаи и жандармеристи, която се образува през пролетта на 1945 г. и прие името Гемето. Бандата извърши не малко акции и убийства. Най-гнусното бе зверското нападение над ремсовия лагер в местността "Грамадите" в Осоговския балкан на 25 юли 1945 г., където почиваха 20 ремсисти. Убити бяха Любчо Кечев, Иван Иванов, Йордан Деспотов и Павел Андонов.

Партийната организация участва активно в провеждането на национализацията на територията на града и околията. Изградените тройки от директорите на предприятия, секретарите на партийните организации и председателите на профорганизациите се грижеха за увеличаване на производството чрез реални трудови норми, организиране на социалистическото съревнование и за подобряване битовите условия на работниците. През периода 1948-1957 г. в селата

бяха създадени трудовокооперативните земеделски стопанства. В тях влизаха предимно бедни селяни, които притежаваха малко земя и добитък. Първите стъпки на кооперативните стопанства бяха съпроводени с големи трудности. Имаше прояви на извращения при изграждането на ТКЗС на груба принуда на селяните да влизат в стопанствата. Като оцени допуснатите слабости и мащабността на задачите, свързани с развитието на селското стопанство - Околийският комитет на партията изпрати с партийно поръчение кадри с добри управленски качества за председатели на ТКЗС, което се отрази положително за подобряване на тяхната работа.

Околийският комитет на БКП положи големи грижи за развитието на промишлеността. В края на 1944 г. е създадено общинско предприятие за месо и месни продукти, дребните занаятчийски производители са обединени в трудовопроизводителна кооперация. Усилията се насочват към развитието на хранително-вкусовата, текстилната и тютюневата промишленост. През 1945 г. е създадена държавната мина "Бистрица". Силен тласък за развитието на нашия край даде създаването на окръга с център - гр. Кюстендил. Главното си внимание новоизбраното окръжно и градско партийни ръководства отделиха на създаването на работа на всички трудоспособни.

Особено внимание бе отделено на развитието на промишлеността. Изградиха се заводите за кондензатори "Емил Шекерджийски", за строителни конструкции Копиловци, обувния завод "Ильо войвода", "Кухненско обзавеждане", "Велбъжд", за силови трансформатори "Кирил Григоров", за строителна керамика "Раденко Видински" в с. Драговищица, фабрика за безалкохолни напитки "Братя Зафирови", "Народна мебел", оптико - механичния завод "Електрон" и др. Полагаха се големи грижи за постоянното обновление на изделията, внедряване на нови и усъвършенствани технологии, внедряването на автоматизирани системи за управление, комплексни системи за управлението на качеството. През този период бяха изградени основни производствени фондове на стойност над 600 млн. лв.

Градът ни се бе превърнал в строителна площадка, Ежегодно около 700 семейства влизаха в нови жилища. В селата практически всяко домакинство си построи нова къща. Независимо от честите структурни промени, свързани с изграждането на обединени ТКЗС, крупни АПК, което се оказа увлечение, в селското стопанство бяха постигнати добри резултати. След 1960 г. бяха предприети конкретни мерки за развитието на овощарството, изграждат се палметни овощни градини, реконструират се старите овощни насаждения. Създават се ябълковите комплекси "Драговищица" на площ от 7200 дка, "Струма" (върху земи на с. Коняво, Невестино, Багреници, Жабокрът и др.) на площ 22 000 дка, и черешо-вишневият пояс върху 21 140 дка по южните склонове на Конявската и Земенската планини.

Въведена бе необходимата подходяща механизация при обра-

ботката на градините, рационално напояване, използване на авиотехника при борбата с вредителите. Годишно в общината се беряха около 6000 т череши и 20 000 т ябълки. Това осигуряваше добри доходи на АПК особено на АПК "Коняво".

Голямо внимание бе отделяно на говедовъдството, овцевъдството, свиневъдството. Изградени бяха пасищни комплекси, модерни ферми в с. Граница, Коняво, Жилинци. С това бяха създадени реални условия за нормалното снабдяване на населението с месо, мляко, млечни и месни произведения.

Тези конкретни резултати и успехи постигнати в икономическото развитие на общината се дължаха на създадената възможност да се извият най-добрите качества на истинските трудещи се.

В организираното социалистическо съревнование, което страдеше от известна показност се включиха най-активно комунистите и комсомолците. В редовете на партийната организация израснаха члена на бюро на ок на БКП и два пъти герой на социалистическия труд Йордан Абрашев, членовете на бюро на общинския комитет на БКП, героите на социалистическия труд Гюрка Чифличка и починалия Благой Серафимов и великолепия човек и спортист Людмил Янков, който загина през 1988 г. Ние, които работехме с него, никога не ще забравим изключителната му човечност и всеотдайност. А неговата постъпка за спасяването на големия спортист и алпинист Христо Проданов, е пример за изключително висока нравственост и възвишеност. Людмиле, ние твоите приятели и другари никога не ще те забравим и ще се стараем да постъпваме като теб особено в кризисна ситуация.

Изключително внимание БКП, ръководството на партийната организация отделиха за подобряване на жизненото и културното равнище на хората. Реалните доходи през 1989 г. се увеличиха 6 пъти спрямо 1952 г., стокооборотът на глава от населението се увеличи от 159,00 лв. на 2118,00 лв. през 1989 г. Увеличението на доходите доведе до непрекъснато увеличение на покупките и потреблението на най-различни хранителни, промишлени и др. стоки.

Докато през 1959 г. само отделни домакинства притежаваха радиоапарат, телефон, лека кола и др. през 1989 г. на 100 домакинства телефонни постове притежаваха 54, радиоапарати 93, телевизори 101, леки автомобили и мотоциклети 47, електрически перални 94, домашни хладилници 96, прахосмукачки 71.

Обществените фондове за потребление през 1989 г. нараснаха спрямо 1960 г. 7 пъти. Водоснабдени и електрифицирани бяха почти всички населени места в общината. Над 90% от семействата придобиха собствени по-широки и по-удобни жилища. Успешно бяха решени пенсионните проблеми и увеличени детските надбавки.

Ние почти бяхме достигнали научнообоснованите нормативи за хранене, потребление на месо, мляко. Живеехме нормално без стресове.

Отношенията между хората бяха много по-сърдечни. Много конкретни резултати бяха постигнати в духовното и културното

развитие на общината. Създадени бяха условия за израстване на плеяда творци, някои от които с национален принос - писатели, поети, художници. Ние се гордеем, че в общината израствна световноизвестния художник, кристално чистия човек Владимир Димитров - Майстора - член на БКП. Обхватът в детските и учебните заведения бе практически повсеместен. Учениците получаваха подготовка, която до голяма степен бе свързана с живота. Неграмотността в общината бе практически ликвидирана.

Резултатите постигнати във всестранното развитие на общината се дължат на създадената нормална работна обстановка в страната, на постоянния стремеж на ръководствата на Окръжния и Общинския комитети на БКП да се съобразяват с реалностите в общината, да прилагат действен стил и организация, постоянно да търсят нови форми на работа, повсеместно да се създават условия за прилагане постиженията на техническия прогрес, да се внедрява научна организация на производството, труда и управлението.

За съжаление в последните години преди 10 ноември икономическият ръст в нашата община, както и цялата страна бе нисък. Оценявайки трезво обстановката би следвало да отбележим, че независимо от реалните постижения в социалистическото изграждане на нашата страна и общината, ние не намерихме онзи икономически и политически механизъм, който да ни позволи за хванем главното звено на веригата, както казва Вл. Илич Ленин, за да издърпаме цялата верига. Независимо, че ЦК на БКП и лично Тодор Живков, постоянно търсеха отговор на главния въпрос - как по-добре да се управлява, използвайки опита на Китайската народна република, без СССР и КПСС това не можеше да стане. Ръководството на КПСС и СССР беше изключително консервативно и неподготвено за такъв мащабен поврат. Всичко бе удавено в приказки. Само тщеславието и нарцисизма на Михаил Горбачов бяха на високо равнище. Но работещ отговор как да изградим социализъм в условията на разгърналата се научно-техническа революция, така и не бе намерен. Доиде крахът на модела на социализма в източна Европа и разпадането на СССР. Това не означава, че е настъпил края на социализма въобще. Така се стигна до 10 ноември 1989 г., когато бе сменен Т. Живков. Отначало всички ние не си давахме достатъчна сметка какви последици може да има това.

Ръководството на БКП се стремеше да отговори на въпросите, които общественото развитие постави, но това не винаги се удаваше да бъде направено по най-добрия начин.

Много правилен се оказа хода с преименуването на БКП в СП. Това не бе само обикновена смяна на името, а стремеж партията адекватно да реагира на коренно променената обстановка. Нашата партийна организация до голяма степен правилно реагира след 10 ноември 1989 г. Още от първите месеци бяха направени структурни и персонални промени в дейността на ОБК

на БКП. Вниманието на партийното ръководство бе насочено към приважване съдържанието и стила на партийната дейност в съответствие с потребностите. Партийното ръководство и ОПО обръщаха изключително внимание за установяване равноправни контакти с ръководствата на другите политически партии, структурите на гражданското общество. В променената обстановка главното направление в дейността на общинската партийна организация бе сериозната подготовка и спечелване на провежданите избори, където постигнахме определени резултати. Ние избирахме депутати в Народното събрание, които се стремяха да оправдаят гласуването им доверие. Сред тях трябва да открийм Иво Атанасов, Мая Манолова. На два пъти ние избрахме социалисти като кметове на общината, и двамата Валентин Вълв и Кирил Алексов предприеха конкретни действия за решаване на проблемните въпроси в общината.

За съжаление и ние в общината не се противопоставихме решително при разграбването на кравите, разрушаването на стопанските дворове. Ние не противодействахме разумно на разрушаването на промишлеността, на приватизацията под масата. Една част от нашите представители в общинския съвет не изпълняват достатъчно мотивирано и компетентно своите задължения и не насочват вниманието за решаване на сериозните икономически, архитектурни и социални проблеми.

Като цяло обаче можем с удовлетворение да констатираме, че общинската ни партийна организация се стреми адекватно да реагира на обстановката. Тя се очисти от онези, които бяха влезли в нея заради някакви облаги. Радостно е, че напоследък се увеличи притокът на млади хора. Предприети бяха конкретни стъпки за укрепване единството на различните поколения - кадри и активисти, което даде положително отражение за подобряване на цялостната дейност.

Сериозната битка, която ни предстои в следващата година и половина изисква Общинската партийна организация да съсредоточи вниманието си към:

- Разработка на визия и стратегия за развитие на общината до 2030 г.;

- Решително подобряване на кадровата работа като се спазва принципът за единство на всички поколения в партията;

- Повишаване на количествения и качествен състав, преди всичко чрез приемане на млади хора; Засилване на конкретния принос на съветниците социалисти в ОбС за решаване на проблемите в общината;

Внасяне на качествени промени, в организацията и стила на работа на ОбС на БСП и неговото Изпълнително бюро.

Другарки и другари,

Ние честваме 125 години от началото на организираното социалистическо движение в един много отговорен и труден етап от развитието на страната, лявото движение, БСП и нашата община.

Възприетият шоковолиберален модел, игнорирането ролята на държавата и некомпетентното управление през последните 10 години от "ГЕРБ" доведе до катастрофални резултати във всички сфери на живота. Средният ръст на икономиката е 2-4%. 40% от населението е с доход под средния стандарт за водене на нормален живот. Доходите (заплати и пенсии) практически са замразени. Корупцията взема застрашителни размери. Редица пътища са в много лошо състояние. Чуждестранните инвестиции за последните години намаляха 10 пъти.

Убийствата на пътя вземат ужасяващи размери. Последната катастрофа в Своге, при която загинаха 17 души показва пълната управленска немощ и безотговорност на управляващите. Идва момент, когато народното недоволство ще ги помете, но докато това не стане те ще нанесат още рани и смърт в нашето общество. България и общината в буквалния смисъл на думата плачат за компетентно управление.

БСП в предложениния проект за визия за развитието на страната изложи аргументирано виждането си по този въпрос сега и в далечна перспектива и както сполучливо се изрази проф. Орлин Загоров това е надежда за надеждата. Централно място в предлаганата визия е отделено на формирането на главната цел за по-нататъшно подобряване на жизненото равнище, ограничаване бедността на базата на чувствително повишаване ръста на БВП, което е основното за решаване на глобалните проблеми на страната за излизането от тресавището, в което се намира.

Заедно с това в проекта за визия са открити:

- ролята на съвременната държава за решаване на проблемите на страната;
- приоритетите в развитието на отделните сфери;
- конкретните мерки, които следва да се проведат, за да може замисленото да се реализира на практика.

Това може да стане само чрез предизвикване на предсрочни парламентарни избори, спечелване на изборите за Европейския парламент през 2019 г. и местните през есента на 2019 г.

За това напълно подкрепям декларацията на БСП за България, оповестена от К. Нинова за напускане на Народното събрание от по-голямата част от депутатите и отиване при хората за реализиране визията за развитие на България и създаване на необходимата организаторска и психологическа подготовка за предсрочни парламентарни избори.

След това от цялата партия и от всички нас се изисква работа и борба, както никога досега за тяхното спечелване, защото победата никога не идва даром.

Особено важно е да отчетем внимателно психиката на отделните избиратели и групи и на базата на това да организираме индивидуалната работа и медийната стратегия.

Задължение на всички нас е да се включим най-активно с конкретни действия и работа с отделните избиратели. Изключител-

но място ще има и представянето на представителите по телевизията и радиата.

Освен това следва да се сложи край на изяви на дейци на БСП, които критикарски и тенденциозно се отнасят към усилията на ръководството и Корнелия Нинова да работи за спасяването на страната от тресавището, в което изпадна.

Победата ще стане факт само, ако бъдат привлечени всички недоволни граждани и движения.

Задължителната победа на предстоящите избори - евентуални предсрочни парламентарни, изборите за Европейския парламент и местни органи на властта изисква както никога досега мобилизация на всички ни, перфектна организация и конкретност в действията.

Победата може и ще стане факт само ако всички ние повярваме и работим целенасочено и умно.

Другарки и другари,

Оглеждайки още веднъж изминатия път през тези 125 години можем с удовлетворение да констатираме, че нашата партийна организация през цялото време безкористно служеше на социалистическия и комунистическия идеал, даде своя принос за установяване на новата власт, направи много за несравнимо по-добрия живот на хората, когато бе управляваща и омекотяване социалната цена на прехода. Нека още един път отдадем почит на онези, които загинаха в антифашистката борба и да си дадем обет, че ще се стремим да служим на нашия идеал, така както те служиха. Нека в този тържествен час си спомним с добро за всички наши членове, които се отидоха от този свят.

- Нека всички ние, участниците в това тържествено събрание, благодарим на всички членове на БКП и БСП, които активно работиха през тези години в ръководствата на окръжния, околийския и общинския комитети на БКП, общинския съвет на БСП, ППО и ОПО, на ветераните на Партията и особено на др. Т. Гогов - председател на Областния съвет на ветераните от войните и зам. председател на Централния съвет затова, че и сега е на бойна вахта и служи верно и достойно за реализацията на социалистическата и антифашистката идея.

08.09.2018 г.

ВОСР и развитието на революционния процес в България в периода 1917-1944 г.

Навършиха се 100 години от избухването на Великата Октомврийска Социалистическа революция, която се превърна неоспоримо в едно от най-значимите събития в световната история и особено на тази през XX век.

И до днес споровете за ролята, мястото и значението на Октомврийската революция продължават с пълна сила. В наскоро излязлата книга на Дъглас Бойд "Октомврийската революция" на издателство "Сиела" ни повече, ни по-малко се потвърди, че В. И. Ленин и неговите другари са превозени от немците с влак, за да подготвят падането на Русия във войната, да организират революция, след която се разгаря мощна борба за власт между В. И. Ленин, Сталин и Троцки, която завършва през 1940 г. с убийството на Троцки, а с това завършва революцията.

Такова невярно, спекулативно и манипулативно представяне и тълкуване на делото на най-великото събитие на XX век наистина е потресаващо, но е факт.

А ВОСР не дойде изневиделица, неочаквано, а пък и на празно място.

Още през XIX век мислителят на хилядолетието Карл Маркс направи безпощаден и критичен анализ на развитието на капиталистическия свят, който го доведе до логичния и гениален извод - необходимостта от неговата радикална смяна с един съвършено друг свят, в който ще могат да се реализират отколешните светли, хилядолетно лелеяни мечти на човечеството за истинско равенство, свобода, справедливост и достоен живот на всеки член на социума.

Карл Маркс, заедно с неговия приятел Фридрих Енгелс, а и на основата на анализа на капиталистическото общество и на

отделните предприятия доказаха, че лъвският пай от принадлежната стойност, която произвежда отделният работник, остава за капиталистите, а за работника остават само трохи, с които да залъже глада. Затова изискваше експроприаторите да бъдат експроприирани.

В "Манифест на Комунистическата партия" двамата велики гении открито и категорично, но и аргументирано посочиха, че "един призрак броди из Европа и това е призрактът на комунизма и всички сили на стара Европа се обединяват срещу него". Установяването на бъдещия социалистически и комунистически ред Маркс и Енгелс виждаха в осъществяването на перманентна социалистическа революция и на нейната победа в най-развитите страни на капитализма.

Главното средство за постигането на тази висока цел те виждаха в диктатурата на пролетариата и радикалното премахване на частната собственост. По-нататъшният ход на събитията в световната история реално потвърди гениалността на Маркс и Енгелс. За съжаление поради обективни и субективни причини, те не разработиха по-детайлни пътища за неговата реализация в живота.

В началото на XX век техният талантлив последовател В. И. Ленин, след като направи анализ на неравномерното икономическо и политическо развитие на капитализма през стадия на развитие на империализма, достигна до логичния извод, че социализмът може да бъде установен в отделни неразвити страни. Заедно с това, той посочи, че осъществяването на подобна възможност е органично свързано със създаването и ефективната дейност на силна партия на работническата класа, която да е способна ефективно да владее и практически успешно да използва всичките мирни и немирни форми на борба.

Особено внимание в онези смутни исторически времена се обръщаше и на въпроса за възможността за въоръженото въстание, както и на изключителната необходимост то да се подготви добре, а не само да се играе на въстание.

Освен това В. И. Ленин разработи първите стъпки на ликвидиране на остатъците от старата система - извършване на национализация, премахване на частната собственост и въвеждане на работнически контрол на производството.

Посочените отправни теоретични постановки на Маркс, Енгелс и Ленин имат пряко (не само научно, но и изключително важно практическо) значение за обяснението на най-важните събития в света и страната в периода 1917-1944 г. А светът, както вече беше отбелязано, бе едно буре с барут, което, избухвайки с Първата световна война, доведе до колосални човешки и материални загуби, но, заедно с това, и до небивал мощен пробив в световната история. През тези години светът преживя редица епохални събития. Сред тях могат да се открият:

- избухването на Великата Октомврийска социалистическа революция, довело до пробив в световната история, ликвидиране на

колониалната система, мощно развитие на национално-освободителните движения, а и до нарастване ролята на международното комунистическо и социалдемократическо движение;

- яростни спорове и войни за териториална подялба на света - завършекът на Първата световна война практически доведе до убиването на 15 млн. души, Втората световна война в периода 1939-1945 вече доведе до смъртта на 50 млн. души и изграждане на социализма в СССР и страните от Източна Европа;

- зараждането, избухването и разрастването на мащабните последици на световната икономическа и финансова криза в периода 1929-1933 г.;

- формирането на идеологията и практиката на фашизма в Германия, Италия и редица други страни, което доведе до материална и духовна нищета.

На 25 октомври 1917 г. (стар стил) в Русия победи Великата Октомврийска социалистическа революция, която в буквалния смисъл постави началото на съвършено нова и непозната до този драматичен момент ера в развитието на световната история. Победата на Революцията даде възможност в продължение на 73 г. в СССР да се осъществи новия социалистически строй. Неговото установяване ставаше в изострена вътрешна и международна обстановка.

Болшевишката партия беше исторически принудена да води теоретическа и изключително тежка практическа борба за победата на социализма в една отделна страна, след като това по различни причини не стана в други страни.

В международен план империалистическите сили направиха невъзможното, за да задържат развитието на световния революционен процес и удушат социализма в зародиш. За наше щастие, това по онова бурно време не стана, а и социализмът не само удържа тогава безпрецедентния натиск, но и достигна колосални успехи в икономическото, социалното, духовното и военното развитие на СССР. Тези успехи реално позволиха СССР и съветските народи да мобилизират всичките си духовни, човешки и материални сили, за да спасят себе си и света по-късно от "кафявата чума", макар и с цената на милиони жертви.

Първата половина на XX век е белязана с установяването на фашизма в Германия и редица други страни. Това изисква да отделим подобаващо място на идеологията, философията и практиката на фашизма, на етапите на установяването му, на неговия античовешки характер. Това е и още повече необходимо поради факта, че в последните години (в буквалния смисъл) има много сериозни опити да се възроди фашизмът в различни форми. Освен това се правят редица безуспешни опити да се оневини фашизмът в световен мащаб и да се докаже, че в България изобщо не е имало фашизъм, а, следователно, не е имало и никаква истинска антифашистка борба. И днес, когато минаха толкова много години от установяването на фашизма в света, в нашата страна, смятам,

че определението, което някога даде Георги Димитров¹ за фашизма пред VII-я Конгрес на Коминтерна през 1935 г.: "Фашизмът на власт е открита терористична диктатура на най-реакционните, най-шовинистичните и най-империалистически елементи на финансовия капитал", изразява много точно неговата основна характеристика. Заедно с определението, в този доклад бе подчертано, че най-реакционната форма на фашизма е фашизмът от германски тип, който е правителствена система на политически бандитизъм и, следователно, на истинско варварство. Той е подстрекател на Кръстоносния поход против СССР.

В редица публикации, книги и статии, посветени на отделни теоретически проблеми и исторически факти от установяването на фашизма в света и нашата страна, са дефинирани следните общи черти на фашистката държава:

- насилствено установяване на еднопартийна система или "единовластие" на фашизма чрез унищожаване на другите партии;
- срастване на фашистката партия с държавата;
- унификация на целия обществен живот;
- авторитарен начин на мислене с култ към националния водач;

- създаване на концентрационни лагери;
- насилието като философия за физическото отстраняване на всички "други";
- расовата ненавист, която прераства в Германия в избирателен антисемитизъм.

В следващите страници ще разгледам някои основни въпроси, свързани преди всичко с революционния процес и ролята на левите партии в страната за неговото ускоряване.

Българските социалисти и леви хора посрещнаха ВОСР с искрена надежда и дълбоко упование. БРСДП посрещна много възторжено избухването ѝ като се солидализира напълно с нейните лозунги. Тя направи и всичко необходимо за своевременното разпространяване на декретите за мира и земята, за разясняване на руското предложение за мир без анексии и контрибуции. Тогава БРСДП издаде и разпространи "Възвание" до работниците и дребните селяни, в което борбата за незабавно приключване на войната се свързва с освобождаване на работниците и малоимотните от капиталистическата експлоатация.

Първата световна война бе към своя край. В този период БРСДП организира редица антивоенни акции и женски бунтове, защото народът изнемогваше, а спекулата и недоимъкът вземаха застрашителни размери. Въпреки безпрецедентния подвиг на българските войници пробивът на "Добро поле" отприщи техния основателен гняв и те се насочиха към Главната квартира в Кюстендил, за да търсят отговорност от командването. След това заминаха за Радомир, където Александър Стамболийски обяви и създаването на Радомирската република. Стамболийски бе освободен от затвора по заповед на цар Фердинанд и изпратен да потушава бунтовете

на войниците. Но духът от бутилката беше вече изпуснат. Затова и не можеше да се загаси неугасимото. След Радомир войниците се насочват към София, за да потърсят отговорност и от управляващите. Народното недоволство помете цар Фердинанд, но България беше поставена на колене. Ньойският договор, който бе крайно тежък и унижителен за България, беше съпроводен и с големи парични, материални и териториални загуби. Родината ни беше лишена от възможността да има собствена редовна армия.

В тази ситуация БРСДП в периода 25-27 май 1919 г. провежда конгрес, който я преименува в Комунистическа. За да се подчертае значението на тесния социализъм в България, тя официално стана КП (т.с.). На конгреса бе разработена и приета и нова стратегия, а и тактика, които, естествено, бяха съобразени с новите задачи, реалности. Приета беше и нова програмна декларация.

На основата на задълбочен и комплексен анализ на историческото развитие на света и на нашата страна бяха определени и новите цели и задачи.

Първо, Установяване на социалистическа съветска република чрез завладяване на политическата власт и превръщане на средствата за производство от частна в обществена собственост, организиране на обществено производство и осъществяване на социализъм. Това, естествено, можеше да стане чрез създаване на нова държава и съвети на работническите, селските и военните пълномощници и с въоръжението на народа, изразено във всенародна милиция и червена армия, а и на установяване власт на работниците и бедните селяни.

Второ, Експроприация и социализация на средствата за производство и размяна, което най-напред трябваше да се осъществят в едрите индустриални и търговски предприятия, мините, банките и големите транспортни средства. След това тези процеси следваше да се насочат и към дребните производства.

Трето, Всестранна защита труда на работническата и малоимотните класи, като първите цели на тези ангажименти са: установяване нормален работен ден, забраняване труда на децата и юношите, на нощната работа, осигуряване на всички работници от безработица, злополука, болест, инвалидност, старост и смърт, работнически контрол върху прилагането на законите на труда.

Реализирането на посочените основни цели бе предвидено да стане чрез подготовката и извършването на социалистическа революция. Максималната програма на революционната социалдемократия в този момент придобива пър-венстващо и непосредствено практическо значение. Заедно с това, тогава е предвидено да се използват и новите средства за революционна борба: от масовата акция и масовата политическа стачка до въоръженото въстание.

Записаните в тази програма цели и средства за реализацията им бяха в основата и на по-нататъшната дейност на БКП през

целия период от 1919 г. до завършилото с победа народно антифашистко въстание на 9 септември 1944 г.

Веднага след провеждането на първия конгрес на БКП (т.с.) партията се зае със практическата реализация на стратегическите и тактическите задачи.

Естествено, като се има предвид и изключително сложната обстановка, реализацията на тактическите задачи не винаги ставаше по най-добрия начин.

Ще разгледам конкретно главните събития, станали в периода 1923-1944 г. - Деветоюнския преврат. Септемврийското въстание, Априлският атентат, изпълнението на решенията на VII конгрес на Коминтерна, борбата за приемане на Съветското предложение за сключване на пакт за ненападение, разгръщане на мощно партизанско движение в страната в периода 1941-1944 г.

След като правителството на БЗНС засегна икономическите интереси на едрите земеделци и капиталисти от средата на 1922 г., реакцията започна кръстоносен поход срещу него. Наемници на ВМРО убиха министъра на вътрешните работи Александър Димитров. ВМРО фактически завладя Кюстендил без правителството да реагира адекватно. С това реално бе подготвена почвата за по-нататъшни действия срещу правителството и комунистическата партия. Буржоазията, обединена в "Конституционния блок", организира редица акции, от които най-голямата беше Търновския събор на 17 септември 1922 г. Съборът обаче не се състоя. Той беше разгонен от селските маси, организирани от правителството. БКП (т.с.) устрои редица окръжни партийни събори и активно подкрепи Земеделския съюз и по места беше установено взаимодействие. През януари 1923 г. Висшият съвет на БКП (т.с.) прие и резолюция, в която беше подчертано: "Комунистическата партия е готова да поеме властта и да образува едно работническо селско правителство заедно с организациите в земеделските дружби и вървящите след тях безимотни и малоимотни селяни."³

Събитията бързо следваха своя ход. След проведените парламентарни избори през април 1923 г., които правителството спечели убедително, то реши, "че е могъщо и непоклонимо". Имаше сериозно вътрешно разделение в БЗНС и активизиране на десните елементи, които бяха против политиката на взаимодействие с Комунистическата партия и срещу приетите закони против едрия капитал. Така се стигна до фашисткия преврат на 9 юни 1923 г., организиран от реакцията с активното и задкулисно участие на цар Борис III. Правителството на БЗНС беше свалено, а великият българин Александър Стамболийски беше зверски измъчван и съсечен в родното му село Славовица, Пазарджишко, като отрязаната му глава беше откарана в София, за да ѝ се порадават извергите. Цар Борис не се посвени да покровителства убийството на човека, който се беше опълчил срещу баща му и бе тикнат в затвора. България встъпи в нова ера - ерата на установяване на фашистка диктатура със своите специфики и гражданска война, която завър-

ши на 9 септември 1944 г. с победата на антифашистките сили, макар и с изключително тежката цена на хиляди дадени жертви.

След преврата и няколко дни преди съсичането му, Александър Стамболийски на 14 юни вдигна земеделските маси в Пазарджишко. На редица места в страната избухнаха въстания, особено в Плевенско и Шуменско, където комунисти и земеделци действаха заедно. За съжаление ЦК на БКП (т.с.) реши, че партията няма да участва в борбата между "селската и градската буржоазия". Правителството на Александър Цанков се зае да разшири социалната база на режима и да изгради буржоазно единство. Създаден бе Демократическия сговор. Междувременно ИК на Коминтерна изпраща телеграма до ръководството на БКП за преосмисляне на позицията, но моментът за решителни действия е пропуснат.

От 5 до 7 август пленумът на ЦК на БКП (т.с.) направи анализ на обстановката като констатира, че превратът на 9 юни открива фазата на дълбока криза на властта. В резолюцията на пленума ясно и категорично се посочва, че свалянето на фашистката диктатура е свързано с изграждането на работническо-селска власт. Подчертано е и, че "ЦК на БКП (т.с.), без да пренебрегва възможностите за легална борба, трябва да съсредоточи всичките си сили главно на всеобщата подготовка на масовото въоръжено въстание."⁴

Изключително важно значение в подготовката на въстанието бе свършено новото и ясно отношение за изграждане на Единния фронт. В статиите на Георги Димитров за Единния фронт: "Единният фронт и настъплението на капитала", "Единният фронт и буржоазната опозиция", "Единният фронт и политическата криза", "Единният фронт или класово сътрудничество"⁵, за пръв път фашизмът се определя като власт на едрия капитал, насочен преди всичко против революционните и демократичните слоеве на народа. Изграждането на Единния фронт не означаваше пренебрегване програмните документи на отделните партии. Обхватът на Единния фронт включваше всички трудещи се, които бяха готови и способни за борба в името на работническо-селско правителство, което естествено трябваше да се установи чрез въоръжено въстание.

Политическата работа, свързана с подготовката на бъдещото въстание, е съпроводена и с военнотехническа. При ЦК на БКП (т.с.) е изграден Военнотехнически комитет. Изградени са и военни комитети към окръжните комитети. Задачата на Военнотехническите комитети и на комитетите е да разработят планове за военнотехническата подготовка, в които да се запишат всички конкретни стъпки, които ще се осъществяват в страната и отделните райони. Фашисткото правителство има точна информация за подготовката на въстанието и предприема предварителни мерки. На 12 септември са арестувани редица партийни ръководители в центъра и по места. Извършени са обиски и затворени партийни клубове. Спряна е и "Работнически вестник". На заседание на ЦК на БКП (т.с.) на 15 септември е констатирано, че въоръженото въстание става не-

избежно. На 20 септември е уточнена датата на въстанието и утвърден главният военнореволюционен комитет в състав: Васил Коларов, Георги Димитров и Гаврил Генов. Избрани са куриери, които да занесат инструкцията за състава, задачите и дейността на местните революционни комитети като органи на бъдещата работническо-селска власт. В редица окръзи въстанието избухва порано. В Старозагорски окръг това става на 19 срещу 20 септември. Както пише големият Гео Милев "Мъглиж беше пръв", Стара и Нова Загора, окръгът повсеместно въстава. Масов характер въстанието има в други краища на страната. В Разложко въстават много села и Разлог е превзет. В Пазарджик и Септември се водят ожесточени сражения. В Грудово въстанието приема много широки размери. Формиран е въстанически отряд от 500 души, които атакуват Бургас. В Софийски окръг въстанието избухва в Ихтиманско, Долнобанско и редица села на Самоковска, Пирдопска и Софийска околия. Най-масово и всеобхватно въстание избухва в Северозападна България. Поради сериозното влияние на БКП (т.с.) във Врачанско, Враца е определена за център на въстанието. Въстанието там избухва на определената дата 22 срещу 23 септември. До сутринта на 23 септември въстаническите отряди завземат гр. Фердинанд и гара Бойчиновци, като прекъсват железопътната връзка между Враца и Фердинанд. Същият ден при гара Бойчиновци и Фердинанд въстаниците повеждат ожесточени боеве заедно с дошлата Лопушанска дружина начело с Георги Дамянов. В града е на-станен Главният военнореволюционен комитет и обявен за временен център на въстанието. Въстанието обхваща и Берковска околия. На 25 септември при гара Бойчиновци въстаниците начело с Гаврил Генов разбират за изпратената срещу тях войска. Започна подготовка за настъпление към Враца, където не е обявено въстание. Фашистката власт изпраща войски от Шумен и София, които отново превземат превзетите градове. В Лом е овладяна казармата. На помощ им се притеча отрядът на легендарния поп Андрей. В София главно поради предателства въстание не избухва.

Продължилото 15 дни въстание завършва с неуспех. В него участват над 44 000 души и убити над 5000. По този повод Антон Страшимиров писа: "Клаха народа, както турчин не го е клал". В наше време, в редица издания, включително и леви, се пише, че въстанието било грешка, в резултат на което загинали хиляди хора. Личното ми мнение е, че въстанието не е грешка, обаче е недостатъчно добре подготвено.

Въстанието, обаче, дава възможност да се открие следното:

Първо. БКП (т.с.) приема сериозно тезата за социалистическата революция и въстанието като главно средство за нейната реализация в жестокия двубой с фашизма, който продължи с победата на левите сили на 9 септември 1944 г.

Второ. По време на въстанието е натрупан ценен опит, който в целия период и особено в периода на антифашистката съпротива е използван рационално. В подготовката и неговия ход израс-

ват много дейци като Васил Коларов, Георги Димитров, Гаврил Генов, Станке Димитров, Христо Михайлов, Георги Дамянов, Владимир Поптомов, Петко Енев, Тодор Грудов, Янко Иванов и редица други. Голяма част от този национален кадрови капитал е в основата и на по-нататъшната борба и крайна победа.

Трето. Въстанието потвърждава, че местните революционни комитети са се превърнали в първообраз на бъдещите органи на местната власт, работническо-селското правителство подходяща форма за обединение на всички леви сили.

Причините за поражението на въстанието могат да се формулират най-кратко като политически и военнотехнически. Въстанието не е повсеместно. А БКП (т.с.) не можа да реализира постановката на В. И. Ленин, че въстанието е изкуство. Няма добра военнотехническа подготовка и синхрон на централно и местно ниво. Не навсякъде е изграден и Единният фронт.

Със съсичането на Александър Стамболийски, жестокият погром на Юнското и Септемврийското въстания фашистките сили дават начало на гражданска война в страната, която се води до 9.IX.1944 г. и завършва с победа на левите сили. След поражението на въстанието Георги Димитров и Васил Коларов публикуват Отворено писмо до работниците и селяните в България.⁶ В него те заявяват: "Горе главите. Кървавото отмъщение на изплашената за властта си белогвардейска сган не ще сполучи да убие борческия дух на трудещите се българи! Поражението ще ни научи как да победим! Въпреки всичко ще бъде работническо-селско правителство в България." Отвореното писмо изиграва голяма роля в съществуващата обстановка, защото дълги години след това продължи разюздания терор на Цанковото правителство. БКП (т.с.) продължи курса за подготовка на въоръжено въстание. Партията преминава на нелегална основа. През м. октомври 1923 г. е формиран Задграничен комитет на БКП (т.с.) начело с Васил Коларов и Георги Димитров. Целта е да се помогне за обединяване на всички кадри, останали в страната. Продължава да излиза "Работнически вестник". Формиран е Временен централен комитет. В БЗНС се формират дясно, ляво и центристско течения. Левицата, възглавявана от Димитър Грънчаров, Петко Петков и др., е за единодействие с комунистите.

Народното събрание на 4 април 1924 г. приема Закона за защита на държавата, с който са забранени БКП (т.с.) и класовите организации на пролетариата - БКМС, БОНСС и кооперация "Освобождение". Разтурена е и партията на труда. Проведената на 17-18 май 1924 г. Витошка партийна конференция, която е призвана да направи оценка на Деветоюнския преврат, Септемврийското въстание и линията, която тя следва след това. Витошката конференция подкрепя възприетия курс към въоръжена борба от август 1923 г. В резолюцията е подчертано: "Партията доказа не само това, че тя е способна да премине от революционна пропаганда и агитация към революционни действия, но и това, че тя е истинска

комунистическа партия, като достойно изпълни поставените ѝ задачи: да подготви и поведе трудещите се към ново въоръжено въстание за установяване работническо-селско правителство и класова пролетарска диктатура.¹⁷

Конференцията потвърждава възприетата линия за изграждане на Единен фронт на трудещите се с оглед на сваляне на буржоазната власт. Това изисква БКП (т.с.) да се изгражда и на производствен принцип, за да се свърже по-добре с работническата класа. Даден е категоричен отговор на появилото се ликвидаторско течение. Избраното ново ръководство е в състояние да се справи със задачите, които поставя времето. Партията увеличава членския състав. Засилва се взаимодействието с организациите на БЗНС. Главно внимание е отделено на военната подготовка за предстоящото въстание. Във Военната организация отиват да работят едни от най-добрите кадри на партията. Създадени са военнореволюционни области, окръзи и райони. Предприети са ефективни действия за снабдяване с оръжия, особено от Югославия. Създадени са групи за отпор срещу "белия терор". Особена известност получават групите на Тодор Грудов в Странджа, Йордан Ципорков в Средна гора, Янко Иванов в Чирпанско.

Междувременно обстановката в страната се изменя коренно. Правителството на кръволака Цанков засилва позициите си. Това налага необходимостта от снемане курса за въоръжено въстание. Националната героиня на България Цола Драгойчева⁸ пише много ясно за това в спомените си. През това време е работела във Военната комисия в Пловдив. За съжаление с това се закъснява и се допуска Военния център и Военната организация да изместят партийното ръководство и да утвърждават тактиката на терористични действия, в резултат на които бяха убити такива дейци като Вълчо Иванов, Харалампи Стоянов и др. Стигна се до организирането на Априлския атентат през 1925 г. в църквата "Света Неделя", в резултат на което загиват над 100 души. Атентатът е осъществен от Военната организация и осъден категорично от партийното ръководство.

Можем определено да кажем, че този терористичен акт е дълбоко неморален, а това не може да дава основание на десни сили да характеризират БКП като терористична организация. БКП обаче не е терористична организация. Тя възприема и провежда курс на въоръжена борба в името на решаване главните проблеми на хората и премахване на експлоатацията. В тази борба съзнателно се включват стотици хиляди, част от които дават най-милото - живота си. Терористичният акт обаче дава начало на една крвава вакханлия, организирана от фашисткото правителство.

В хода на терора според английския изследовател Даниел Бел⁹ са избити над 15 000 души. Ликвидирани са ръководителите на Военния център Коста Янков и Иван Минков, видните партийни дейци Ана Маймункова, Темелко Ненков, Жеко Димитров. Жертва на терора стават ръководни дейци на левите партии, част от цвета

на българската интелигенция като Гео Милев, Христо Ясенев, Йосиф Хербст, Николай Петрини, Сергей Румянцев. Физически са елиминирани и авторитетни политици, които биха могли да представляват пречка на такава идеология и практика. Сред тях са лидери на ВМРО Тодор Александров и на Прогресивно-либералната партия д-р Н. Геннадиев и десетки други политици, народни представители, генерали и т. н.

Априлските събития нанесят тежък удар на БКП (т.с.) и антифашисткото движение. Става много трудно да се търсят нови пътища и форми на борба, да се възприеме нова тактическа линия. Това се налага от факта на временната частична стабилизация в страната и света. Настъпва известно съживяване в индустрията, селското стопанство, банковото дело и търговията. Кървавият режим на Александър Цанков не може да сломи съпротивата на хората в защита на своите права. Буржоазията е принудена да го замени с Андрей Ляпчев. Правителството сключва заеми със западни фирми при много неизгодни условия. Заедно с това, по отношение на работническата класа то е принудено да маневрира като разгроми легалното съществуване на работническия печат и на някои революционни класови организации и условна и частична амнистия. Предприетата разправа след Априлския атентат над редица дейци, временната стабилизация на капитализма и отлива от революционното движение налага необходимост от разработване на нова политическа линия, в която курсът на подготовка на въоръжено въстание отстъпва временно, за да се засили борбата за защита на непосредствените интереси на масите.

БКП (т.с.) на практика прилага изискванията В. И. Ленин¹⁰ "за съчетаване на легалните и нелегалните форми и необходимостта да бъдеш революционер, когато няма условия за пряка, открита, действително масова, действителна революционна борба, да умееш да браниш интересите на революцията (пропагандистки, агитационно, организационно) в нереволуционни институции, а често пъти и в открито реакционни в нереволуционната обстановка маса, неспособна да разбере незабавно необходимостта от революционен метод на действие."¹¹ Проведеното през лятото на 1925 г. Московско съвещание сменя курса на въоръжено въстание на БКП (т.с.) и насочва вниманието към работа преди всичко в масовите организации на трудещите се - потребителни кооперации, занаятчийски сдружения, спортни, младежки, трезвени организации. Особено внимание в това време е отделено и на работата сред селските маси.

Като отчита факта, че много кадри с богат революционен опит са получили смъртни присъди и не могат да работят в България, те са изпратени в СССР. Вътре в страната е създадено Изпълнително бюро на Централния комитет. След Московското съвещание БКП подхожда творчески при прилагане ленинската тактика с прилагане на нелегалните и легалните форми на борба. Чрез секретни инструкции е обърнато внимание за редица детайли за нелегалната работа. При изграждане на партийни органи-

зации на производствен принцип особено внимание е обърнато на изграждане на производствени ядки. Към Изпълнителното бюро на ЦК на БКП (т.с.) са изградени комисии - профсъюзна, за работа сред инвалидите Комунистическата партия се насочва към изграждане на Блок на труда, като нова организационна форма за Единния фронт и предяви своите политически и икономически изисквания, сред които се открояваха: събаряне на фашистката власт, възстановяване на гражданските и политическите права народа, защита на труда на дребните производители от експлоатация на хищническият капитал.

През февруари 1927 г. е учредена Работническа партия за легално проявление на нелегалната Комунистическа партия. В приетата програма е ясно очертан пролетарския характер на новата политическа организация. Подчертава се, че тя си поставя задачата да защитава класовите интереси на работниците и да се бори за освобождението на народа от капитализма. Работническата партия насочва усилията си за изграждане на Блок на труда. Това помага да се разгърне по-мощно борбата против капитализма. Стачното движение набира скорост. През 1927 г. е надхвърлен броя на стачниците 3 пъти спрямо 1923 г. През 1928 г. е свикана учредителна конференция на Работническия младежки съюз (РМС), което дава възможност за по-тясно координиране цялостната дейност на левите сили.

През 1929 г. световният капитализъм е разтърсен от небивала икономическа криза, която продължава до 1935 г. Тази криза не подминава и България. Промисленото производство спада чувствително. Броят на безработните достига 100 000 души. През февруари 1931 г. е проведена акция на безработните в цялата страна. Засилват се политическите акции, организирани от Комунистическата партия, насочени срещу фашисткия терор. Организирани са масови акции в защита на подсъдимите по делата срещу 52 комунисти. Организирани са масови акции против Закона за защита на държавата, за незабавна амнистия на борците срещу капитализма, за легализиране на БКП.

През тези години се налага БКП (т.с.) да води много сериозна борба срещу лявото сектантство, което временно взе връх в партийното ръководство и нанеси много сериозни вреди на партията. Левите сектанти отричат тесносоциалистическия период в партията и се отнасят презрително към издигнатите кадри, преминали през тежки изпитания. В лицето на Земеделския съюз и Социалдемократическата партия вижда социална опора за буржоазията. Налага се през м. август 1930 г. политсекретариатът на ИК на Коминтерна да приеме резолюция по работата на БКП, което чувствително подпомога здравите сили в партията.

На проведените избори през 1931 г. Работническата партия, въпреки силния терор, успява да получи 170 хил. гласа. Значително нараства влиянието сред трудещите се и на другите легални масови организации като РМС, По-мощната организация и др. Съз-

дадена е широка мрежа от легални вестници и списания. Издаваше се марксистическа литература. За това особено допринесе издателството "Нов свят" на Стоян Стоименов.

Вместо да премахне Закона за защита на държавата, правителството продължава да пълни затворите с комунисти. През 1931 г. е убит и секретарят на Централния комитет Никола Кофаджиев. В проведените избори през 1932 г. спечели гласове, които помагат да се превърне в първостепенна политическа сила.

Мощен стимул за по-нататъшно развитие на революционния процес изиграва Лайпцигския процес и героичното държание на Георги Димитров пред съда. Той, заедно с Бл. Попов и Васил Танев, е обвинен в подпалването на Райхстага. Поел сам защитата си, Димитров на много добър немски език прави на пух и прах обвинителите и от обвиняем се превърна в обвинител. Той твърдо защитава своите комунистически убеждения, Комунистическият интернационал и комунистическите партии. Блестящо защитил националното си достойнство като отхвърля хулите и обидите срещу българския народ, той буквално заявява, че българският фашизъм е див и варварски, но българските работници и селяни не са диваци и варвари. От трибуната на съда призова комунисти, социалдемократи и други демократични сили да обединят усилията си за изграждане на Единен фронт за борба против настъплението на фашизма. В негова защита е организирано мощно световно движение. В страната е изграден специален комитет за спасяване на подсъдимите, в който се включват видни политически дейци и учени като проф. Асен Златаров. Легалните вестници публикуват редица статии за държанието на Димитров. Издателство "Нов свят" публикува и Кафявата книга. С държанието си пред съда Димитров става международно признат и допринесе изключително много за засилване авторитета на БКП в страната и в света. Георги Димитров побеждава, но българското правителство не го приема в собствената му Родина. За разлика от него, съветското правителство прави необходимото и той заминава за Москва.

Завършилата криза и линията на цар Борис III да се играе на демокрация и популизъм го насочват да търси изход от съществуващата ситуация със задкулисни действия. Така с негово съгласие е извършен военен преврат от политическия кръг "Звено" с подкрепата на Военния съюз. В България се установява открита фашистка диктатура. Правителството отменя Търновската конституция, разпуснато е Народното събрание и остатъците от местното самоуправление с антинародни правителствени наредби - закони. Забранени са всички политически партии и обявени въвн от законите всички правителствени организации. Правителството се опитва да създаде държавен монопол, да ориентира външната политика към сближаване с Югославия и Франция. Установени са и дипломатически отношения със СССР.

Победата на преврата укрепва позициите на буржоазията, но Комунистическата партия и трудещите се претърпяват тежък удар.

Това обективно съдейства за обединение на всички срещу установената фашистка диктатура. БКП (т.с.) е принудена да води борба срещу лявото сектантство, което от ултралеви позиции нанася големи вреди на движението напред. През м. март 1935 г. е възстановена дейността на забранената Работническа партия, което дава възможност за водене на преговори за установяване на единодействие с БЗНС "Александър Стамболийски", "Врабча 1", Социалдемократическата партия. В резултат на преговорите е изграден Акционен комитет от БКП и БЗНС "Александър Стамболийски", в който влизат изтъкнати единифронтвци, оповестява образуването на Единен фронт между двете организации. Необходимостта от изграждането на Единен фронт в страната и другите страни изисква да се оформи по-ясна позиция за съдържанието на неговата дейност и етапите на неговата реализация. VII Конгрес на Коминтерна, който се провежда през юли-август 1935 г. разработва проблеми за изграждане на единен пролетарски и широк народен антифашистки фронт. Затова особено допринесе докладът на Георги Димитров на тема: "Настъплението на комунистическия интернационал в борбата за единство на работническата класа против фашизма".¹¹ В доклада е анализирана обстановката в света след установяването на фашизма и са подчертани няколко момента:

- Фашизмът има класов характер. Той е диктатура на най-реакционните, най-шовинистичните и най-империалистическите елементи на финансовия капитал;
- Констатирано е, че една от главните причини за победата му е липсата на единство на работническата класа;
- Изходът е в изграждане Единен фронт на работническата класа против фашизма;
- Особено важно е да се изгради широк народен антифашистки фронт върху базата на единния пролетарски фронт.

С изключителна острота на VII конгрес на Коминтерна, наред с необходимостта да се изгради широк работнически и народен фронт в борбата против фашизма, е поставен въпросът с какви сили и средства това може да се реализира.

Делегатите на конгреса и Георги Димитров обръщат внимание на въпроса за решително подобряване работата с кадрите и особено с ръководните. Ръководни кадри на партиите, за които революцията е станала съдба, ще стават професионални революционери. И това става още непосредствено след Великата октомврийска революция и натрупването на опит в партиите. То е задължително условие за ефективна партийна дейност. В доклада на Георги Димитров¹² подробно и задълбочено е разгледана правилната кадрова политика:

Първо, необходимо е да познават хората. В нашите партии обикновено няма систематическо изучаване на кадрите.

Второ, необходимо е правилно издигане на кадрите. Издигането трябва да бъде не случайно, а една от нормалните функции на Партията. Издигането трябва да става като се държи сметка за

готовността на дадени дейци да изпълняват конкретна партийна функция и да имат популярност сред масите.

Трето, необходимо е умело използване на кадрите. Трябва да се изгради умение да се откриват и използват ценните качества на всеки отделен активист. Идеални хора няма: трябва да се взимат такива, каквито са, като в хода на дейността трябва да се изправят техните слабости и недостатъци.

Подчертана е необходимостта от правилно разпределение на систематическа помощ и грижа за запазване на кадрите.

Само правилната кадрова политика може да даде възможност на нашите партии максимално да разгърнат и използват силите на наличните кадри, да черпят из огромния резервоар на масовото движение постоянно нови и най-добрите активни елементи.

Георги Димитров поставя и въпросът за основните критерии, от които партиите да се ръководят при подбора на кадри.

Първо: дълбока преданост към делото на Работническата партия, вяроност към партията, проверка в боевете, в затворите, пред Съда, пред лицето на класовия враг.

Второ: най-тясна връзка с масите - да се живее с интересите на масите, да се чувства пулсът на техния живот, на тяхното настроение и нужди. Авторитетът на ръководителите на нашите партийни организации трябва да почива преди всичко на това, че масата вижда в тях свои водачи, убеждава се чрез собствения си опит в техните способности да бъдат ръководители, в тяхната решителност и самоотверженост в борбата.

Времето показва, че тяхното формулиране и практическата реализация дават добри плодове.

Реализирането на тези съвършено нови постановки в стратегията на международното комунистическо и работническо движение изисква те да бъдат и добре усвоени и реализирани в отделните страни с оглед на реализиране на крайната цел - изграждане на социализъм в отделните страни.

Важно място в реализирането на тези постановки в България заема VI пленум на ЦК на БКП, проведен през февруари 1936 г. Той прави анализ на съществуващата ситуация в страната и насочва усилията на партията и антифашистките сили в борбата срещу монархофашистката диктатура и произтичащата от нея опасност от война. В резолюцията е казано, че "Това може да бъде постигнато само чрез дружна борба на всички нефашистки народни сили. Няма по-зъл враг на фашизма от сплотяването на народните сили."¹³ VI пленум разработва конкретна платформа на народния антифашистки фронт, в която главното е възстановяването на Търновската конституция и незабавно провеждане на парламентарни избори. Решаващо условие за реализиране решенията на пленума придобива организационното укрепване и сплотяване на всички партийни кадри в новата обстановка, което създава реална перспектива за реализиране на практика провъзгласената цел.

Развитието на обстановката в страната води до обединяване

на БКП и Работническата партия. Новата партия е наречена Българска работническа партия (к) с орган "Работническо дело". Партията предприема реални стъпки за изграждането на народен антифашистки фронт в промишлените предприятия, кооперациите и привличането на широките селски маси в новата организация.

Проведените общински избори през 1937 г. са известен пробив за възвръщане демократичните права. Развитието на събитията в света обаче води и до началото на най-кръвопролитна война в историята на човечеството.

II-та Световна война започва, когато на 1 септември 1939 г. хитлеристка Германия напада Полша, Англия и Франция, които имат договорни задължения с Полша, обявяват война на Германия. Дълбокият замисъл на реакционните сили в Англия, Франция, САЩ е да насочат Германия към война срещу СССР, което става, но Англия и САЩ са принудени да се включат в антихитлеристката коалиция, заедно със СССР, а Франция е завладяна от Германия. Формираната коалиция от Германия, Италия, Япония започва войната с ясна цел да стане световен господар. Започналата война поставя на изпитание силите на всяка една страна и предоставяше възможност на международното комунистическо и работническо движение за решителен пробив в световната капиталистическа система.

Започналата война поставя въпросът за ролята и мястото на страната в настъпващите събития. Българите трябва да избират между дълбоките чувства, които народът изпитва към СССР и неговите хора и безпрецедентния натиск на Германия. През м. ноември 1940 г. съветското правителство, чрез главния секретар на Министерството на външните работи на СССР Аркадий Соболев, предлага сключване на българо-съветски съюзен договор за взаимна помощ. БРП призовава народа за подкрепа на предложението. Само до Народното събрание са изпратени 340 000 писма, телеграми и резолюции с около 1 500 000 подписа. Предложението на съветското правителство е отклонено и на 1 март 1941 г. във Виена е подписан протокол за присъединяване на България към тристранния пакт.

С каква наслада и умиление министър-председателят Богдан Филев записва на 1 март своите чувства и мисли: "Отседнахме в хотел "Бристол" дето получих чудесен апартамент. Особено хубава е банята. След това се наредихме да посрещнем фюрера. Хитлер беше много разположен. Присъединяването на България тъкмо към оста се цени много."¹⁴ След като присъединяването е факт, немските войски влизат в страната. Парламентът аплодира Б. Филев при представяне на основните моменти, свързани с договора. България навлиза в един съвършено нов период, ставайки член на Хитлеристката коалиция.

На 22 юни 1941 г. хитлеристка Германия напада СССР. Започва Великата отечествена война на съветските народи, която се оказва спасителна за света и СССР с цената на десетки милиони жертви.

Без да разглеждам подробно въпросите на антифашистката съпротива в страната, ще спра вниманието си на онези от тях, които се оказват решаващи за победата на 9 септември 1944 г., което открива пътя за изграждане на социализма. Ще отбележа, че антифашистката съпротива е изследвана задълбочено. Публикувани са много книги и статии, посветени на отделни въпроси и спомени на видни участници в антифашистката съпротива. Много важно значение за изследователите има двутомното издание на документи и материали под надслов "Антифашистката борба в България"¹⁵ и двутомното издание "История на антифашистката борба в България 1939 г./1944 г."¹⁶

Документите и материалите, свързани с антифашистката съпротива показват, че с тяхната разработка БРП е съзнавала, че успех във всяка една дейност може да има само ако се постави на научна основа. Предложените политически и военни документи са в основата на цялостната дейност на всички антифашистки сили. Затова ще разгледам главните моменти.

В документа "Нападението на фашистка Германия над Съветския съюз и нашите задачи"¹⁷ - проекторезолюция на ЗБ на ЦК на БКП се прави анализ на започналата война срещу СССР и се поставя необходимостта от провеждане на най-широка кампания против предоставянето на българска територия в услуга на фашистка Германия и за предотвратяване въвличането на България във война срещу СССР. Тази кампания следва да даде и да се превърне във всенародна в името на съществуването на независимостта и бъдещето на нашия народ. В документа се посочва необходимостта от установяване на връзки с противофашистките организации и антифашистките военни кръгове. На 24 юни 1941 г. Политбюро на ЦК на БКП решава да започне въоръжена борба срещу българските фашисти и хитлеристи. Въоръженият характер на борбата се определя от сложната обстановка в страната, Балканите и света. Друго решение за страната и БРП е невъзможно. То е единствено спасително решение. БРП ясно съзнава, че победата е възможна, само ако се включат всички антифашистки сили и създаде военна организация в дейността на партизанските отряди и бойни групи. Затова е разработена Програмата на ОФ¹⁸, приета от Задгранично то бюро. В програмата е посочена необходимостта от сплотяването на народа в могъщ Отечествен фронт за спасението на България. В програмата са записани 12 неотложни задачи, свързани с недопускане въвличане на България във войната, като се скъса съюза с Германия и върнат нашите войски от Сърбия. Изисква се възстановяване свободата на словото, освобождаване на всички военни и цивилни лица, преследвани за тяхната борба срещу фашизма и хитлеристка Германия, разтуряне на фашистките организации, осигуряване поминъка на населението. Самата разработка на този проблем е много голям успех, а по-нататъшната практическа работа осезателно съдейства за крайната победа. Извънредно важно политико-военно значение има директивата на ЦК на БРП за ра-

ботата на комунисти и отечественофронтовци по подготовката на патриотичните сили за въоръжено народно въстание.

След като е определено, че българският народ чувства необходимостта да се сплоти в ОФ са, определени най-важните задачи, свързани с временната мобилизация на комунистите и ремсистите в казармите, за привличане армията на страната на въстанието, както и бойните и политическите задачи на партизанските отряди. Специално внимание е отделено на ролята на партизанските отряди в бъдещото въстание като органи на Отечествения фронт, като боеви народни организации, опиращи се на населението и провеждащи сериозна масова и организационна работа. Накрая са посочени задачите на партизанските отряди с разстройството на вражеския тил - разстройство на жп транспорта, палене и унищожаване на германските автомобили, унищожаване на приготвените за износ храни, заграбване на оръжие за собственото си въоръжаване.

Директивата на Главния щаб на НОВА "Характер, организация и задачи на народоосвободителното въстаническо и партизанско движение"¹⁹ е главния документ, свързан с организацията на партизанското движение като цели на отделните партизански отряди и бойни групи, на четниците. В документа е публикувана клетвата на четника в народноосвободителното движение и е посочено, че четниците изпълняват програмата на Отечествения фронт и че вътрешният живот, тактиката и формите на борба на четите се определят от изискванията на партизанска война. Разгледани са подробно организацията, длъжностите, обучението, снабдяването, въоръжението, охраната, връзките между поделенията и командването, основните методи и средствата на борба. Предвидено е, че всяка проява на въстаническа единица трябва да бъде организирана по план, основан на добро разузнаване и сурово наказание при провинение. Отделено е необходимото внимание на тактиката и задачите на четите.

В директивата на Главния щаб на НОВА от пролетта на 1943 г. "Организация и задачи на помощните боеви групи"²⁰ са разгледани характерът и техните задачи. Посочено е, че те действат на територията на населените места - предприятия, квартали, села. Задачите са им да охраняват събрания, да подпомагат партизанските отряди в подкопаване на германската военна машина като унищожават нейната жива сила и техника, а и да участвуват в завземането на населените пунктове. Предвидено е в групите да се включат 5-6 човека.

Много важно политическо и тактическо значение има Окръжно №4 на ЦК на БРП до ръководствата, организациите и всички членове на Работническата партия за непосредствена подготовка и провеждане на антифашистко въстание от 26 август 1944 г.²¹ След като се посочва, че за България настъпва дванадесетия час, се изтъква, че всичко зависи от народа и патриотичното войнство и се поставя задачата за въоръжена борба:

- за незабавно скъсване съюза с хитлерова Германия и изгонване на немците от България;

- за дружба и съюз със СССР, за незабавен мир с Англия и Америка;

- за незабавно изтегляне на окупационния корпус от Югославия и Гърция;

- за незабавно освобождаване на всички народни патриоти;

- за истинско правителство на Отечествения фронт.

В окръжното се поставят задачите:

- Да започнат повсеместни действия с всички сили на партията и РМС, Отечествения фронт, войнството за организиране на всенародна борба и въстаническо движение срещу немците и техните български агенти.

- Всички въстанически сили - чети, отряди, дружини, бригади да предприемат повсеместни действия.

- Да се привлече армията на страната на борещия се народ.

- Всенародна борба и въоръжени действия да са под знамената и ръководството на ОФ. Само едно правителство на Отечествения фронт ще осигури условията на една истинска народнодемократична власт.

В разгърналото се мощно съпротивително движение в страната след нападението на хитлеристка Германия над СССР се включват стотици хиляди антифашисти. В партизанските отряди и чети, като ятаци, нелегални участват преди всичко млади хора, които си даваха ясна сметка, че могат и да не се върнат живи след боя. И въпреки това отиват. Отиват в името на освобождаването на света и страната от хитлеризма, в името на осъществяването на най-благородния идеал - социалистическия. Наскоро един от най-големите строители на нова социалистическа България и активен участник в антифашистката борба Крум Василев публикува книгата "Невъзможни разговори"²² с неговия съпартизанин 19-годишния Коста Тодоров, в който му отговаря на редица въпроси. Но Коста Тодоров не е изключение. В партизанските отряди отиват преди всичко 18-20 годишни младежи, любили-недолюбили, току-що завършили гимназии или студенти.

В борбата се включват работници, селяни, интелекенти, войници. Като партизанин излезе известният български учен проф. Сава Гановски. Много активна помощ от НОВА оказва и населението. Ятаци на партизани стават не само комунисти и ремсисти, а и земеделци. В антифашистката борба участват активно евреи, турци, арменци. Антифашистката съпротива в България изпитва сериозно влияние от победоносното настъпление на Съветската армия и помощта на Англия за въоръжаване на партизаните в свободната партизанска територия, установени в района на Кална. Нима може да се забрави подвигът на английския антифашист Томпсън и неговата смърт. Висока оценка заслужават радиостанциите "Христо Ботев", "Народен глас" и находчивостта на техния водещ незабравимия Станке Димитров.

Военнотехническата подготовка е съпроводена с политическата. След приемането на програмата през юни 1943 г. бе формиран Национален комитет на ОФ с представители на БРП, БЗНС, "Пладне", БРСДП и "Звено", както и един представител на независимите антифашисти. След създаването на Националния комитет на ОФ, в цялата страна продължава процесът на създаването на нови комитети. Около местните органи на Отечествения фронт, действащи нелегално, се групират широки антифашистки среди. Комитетите на ОФ изготвят позиви, организираха акции против спекулата. Събират се помощи за партизанските отряди, организираха лечение на нелегалните дейци. Тази дейност на Отечествения фронт води до превръщането му в мощно народно движение независимо от това, че е коалиция между партии.

По средата на 1944 г. са и предприети смени на правителството. Фашистката власт се ожесточава и търси начин как да спаси кожата си. Главният щаб на НОВА, ръководствата на зоните, окръжните военни комисии и щабовете на отрядите заедно с ръководството на Отечествения фронт разработват конкретните планове за завземането на властта в София и страната, планът за установяване властта на ОФ в Министерство на отбраната. Детайлно са уточнени и всички подробности за участието на отделни войскови съединения и на партизанските отряди около София. След обявяването на война на България от страна на СССР се създават условия за организиране на въстание. Централният комитет на БРП и Националният комитет на ОФ се уточняват това да стане на 9 септември, като одобряват състава на бъдещото правителство. В ранните часове на 9 септември съгласно разработения план е превзето Министерство на отбраната и други важни държавни учреждения. В 6.30 часа министър-председателят на сформираното правителство на Отечествения фронт Кимон Георгиев произнесе реч, в която обяви за неговото създаване и бъдещите му програмни намерения. Народът на София и другите градове буквално излиза на улицата, като посреща партизаните и съветските армейци с цветя. Тези незабравими мигове са запечатани в много фотографии. Родината започва нов живот, нова ера в своето развитие.

Деветосептемврийското антифашистко въоръжено въстание е блестящ завършек на борбата, която лява България води от юни 1923 г. То е въстание за организацията, на което са много добре отчетени благоприятните външни и вътрешни условия - Съветската армия навлиза в страната, а мощните партизански отряди са необходимо условие за много добрия завършек. Деветосептемврийското въоръжено народно въстание не само помита фашистката власт, но става начало на народнодемократичната и социалистическа власт в изстрадалата ни Родина, което води и до нейното преобразяване в икономическо и социално отношение.

Решаващите фактори за победата на 9 септември могат да се формулират по следния начин.

Първо, както бе вече изтъкнато, БКП записва в програмната си декларация през 1919 г., че реализирането на своята главна цел - установяването на социализъм е свързано и с методите на революционната борба - въоръжени акции и въстание. Практиката на революционната борба, разгоряла се през тези 26 години, е реален и адекватен отговор на бруталността на фашистката власт, и довежда до установяване власт на народа и създаване на условия за изграждане на социализъм в страната.

Второ, в основата на борбата е работническата класа. В десетилетните борби с всички средства на революционната борба, тя създава необходимите социално-политически и морални предпоставки за революционната промяна. В борбата най-активно участие взема трудовото селячество и преди всичко бедните и средните селяни срещу капиталистическия гнет. А по време на въоръжената антифашистка съпротива излизат много партизани, а други стават ятаци. Активно участие в борбата взема и народната интелигенция, която се противопоставя много активно на фашисткото мракобесие. Определена роля имат и градските трудещи се слоеве, както и някои буржоазни антифашистки среди. Особено място сред тях заемат патриотичните офицери, свързани с политическия кръг "Звено". Тези социални сили са обединени от политическата организация - Отечествения фронт. Създаването му позволява да се действа целенасочено и организирано като се въвлекат за активно участие широки слоеве на населението. Исторически факт е, че главна заслуга за изграждането на Отечествения фронт има Българската Комунистическа партия, която не само предложи програмата, но и положи гигантски усилия за формиране на национални и местни комитети на Отечествения фронт.

Трето, наред с изтъкнатото изключително важно значение имаше моралния фактор. Участниците в антифашистката борба отиваха в партизанските отряди или ставаха ятаци и помагача по силата на вътрешното си усещане, давайки си сметка, че могат да загинат. И въпреки това те изпълняват своя дълг. А когато са осъждани или предстои да бъдат убити, те не само не хленчат, а изричат думи, които извират от сърцето и се превръщат в блестящ образец за държание пред врага. Няма случай, когато участник, който е трябвало да загине, да се разплаче или да моли за милост и пощада. Не е възможно да победиш хора, които са готови да заплатят с живота си участието в жестокия двубой. Моралното обаяние на участниците в борбата не само ги извисява, но и показва нищетата и нищожността на фашистките мракобесници.

Цената за победата обаче е много висока. В антифашистката съпротива участват около 30 100 партизани и членове на бойни групи. Ятаците и помагачите са около 200 000, от тях 20 070 са ликвидирани.

Във Втората Световна война участват 417 000, от тях загиват 10 733. Убити са 140 евреи, 240 деца. В периода юни-септември 1923 г. са убити между 20 000 и 30 000 души, а по

времето на буржоазна и фашистка България са ликвидирани около 60 000.²³

Това са някои от основните етапи в развитието на антифашистката борба в страната през периода 1923-1944 г., завършила с победата на Деветосептемврийското антифашистко въстание.

Цитирана и използвана литература:

¹ Г. Димитров - велик и безсмъртен за всички времена. - В: "Настъплението на фашизма и задачите на Комунистическия интернационал, борбата за единство на работническата класа, с. 17

² Програмна декларация на БКП (т.с.) 51-65 в сборник "Програмни документи на социалните партии в България 1891-2008 г.". С., Партиздат, 19.

³ БКП в резолюции и решения, с. 9

⁴ БКП в резолюции и решения, с. 337

⁵ Георги Димитров, Избрани произведения, т. 14, с. 436-458

⁶ Георги Димитров, Избрани произведения, т. 15, с. 509-516

⁷ БКП в резолюции и решения, т. 3, с. 32

⁸ Драгойчева, Ц. Спомени, С., "Партиздат", 1973.

⁹ Даниел Бел Масовите убийства в България през 1925. София, "Партиздат", 1973, с. 42

¹⁰ Ленин, В. И. Събрани спомени, т. 11, с. 71

¹¹ Г. Димитров - Настъплението на фашизма и задачите на Комунистическия интернационал в борба за единство на работническата класа против фашизма, с. 1-30

¹² Г. Димитров Доклад пред 7-ми Конгрес на Коминтерна, с. 180-190

¹³ БКП в резолюции и решения, т. 3, с. 331.

¹⁴ Дневникът на Богдан Филов. С., изд-во на ОФ, 1990, с. 270-274

¹⁵ Антифашистката съпротива в България "Документи и материали" 1939 - 1944 г. С., "Партиздат", т. 1, 2

¹⁶ История на антифашистката съпротива в България 1939-1994. С., Партиздат,

¹⁷ Антифашистката съпротива в България. Документи и материали. С., с. 331-333

¹⁸ Програма на ОФ. Сборник "Документи и материали". С., с. 331-333

¹⁹ Директива на главния щаб на НОВА в сборника документи, т. 1, с. 85-96

²⁰ Организация и задачи на помощните групи. С., В 2 тома, т. 2, с. 97-99

²¹ Окръжно №4, Сборник документи т. 2, с. 505-508.

²² Василев, Крум Невъзможни разговори, издателство. С., "Захарий Стоянов", 2015.

²³ Шопов, Л. Турският въпрос и държавната сигурност, С., с. 11, 14, 177.

Победата над фашизма в България и нейната висока цена

Напоследък особено с последното незаконно провеждане на Луковия марш политическата борба между левицата и десницата придоби нови измерения.

Парламентарната група на "БСП за България" предложи много остра и аргументирана декларация в Народното събрание против неговото провеждане и решителните опити да са възобновят под различни форми редица откровено фашистки прояви.

Народното събрание отстрани без аргументи Валери Жаблянов - зам.-председател на Народното събрание като автор на декларацията и категоричната му позиция в доблестната защита на антифашистката борба в България.

Десницата в Народното събрание отново постави въпросът за нелегитимността на Народния съд и отправи злостни хули по адрес на социалистите.

Това ми дава повод да занимавам читателите с моето становище по въпроса, което съм формулирал след изучаването на документи на БКП, на Народното събрание и публикации на редица автори.

Отправна теоретична основа на размислите е гениалната разработка на мислителя на хилядолетието Карл Маркс за капитализма, където той посочва, че лъвския пай от произведената принадена стойност остава за отделния капиталист, а работникът взима трохи, за да залъже глада.

Установяването на бъдещия социалистически и комунистически ред Маркс и неговия приятел Енгелс виждаха в осъществяването на перманентна социалистическа революция и победата ѝ в най-развитите страни допълнено от В. И. Ленин, че това може да стане и в отделна неразвита страна.

Посочените отпловни теоретични постановки на Маркс, Енгелс и Ленин имат пряко не само научно, но изключително важно

практическо значение за обяснение на най-важните в света и в страната в периода 1917-1944 г.

А светът бе едно буре с барут, което доведе до колосални човешки и материални загуби и заедно с това небивал пробив в световната история.

Сред тях могат да се очертаят:

- избухването на Великата Октомврийска Социалистическа революция доведе до пробив в световната история, а в по-далечен план до рухването на колониалната система и мощно развитие на националноосвободителното движение, нарастване ролята на международното комунистическо и социалдемократическо движение

- спорове и войни за териториална подялба на света; Първата световна война доведе до смъртта на 15 милиона души, а Втората на 50 милиона. Нейните резултати доведоха и до утвърждаването на социализма в СССР, до изграждането на социализма в страните от Източна Европа и други райони на света

- формирането на идеологията и практиката на фашизма в Германия, Италия и редица други страни, което доведе до войни, насилие, до невиджана в историята материална и духовна нищета.

Поради изключителната важност и актуалност на въпроса е необходимо да се подчертаят главните неща за идеологията, философията и практиката на фашизма, на етапите на неговото установяване, на неговия античовешки характер. Това още повече е необходимо, защото в последните години зачестяват сериозните опити фашизмът да бъде реабилитиран и даже да се възроди.

Освен това под различни форми и различни подбуди се правят опити да се омаловажат трагичните резултати от дейността му.

На наша национална почва има сили, които се опитват да наложат тезата, че в България не е имало фашизъм и следователно не е имало антифашистка борба.

И днес казаното от Георги Димитров пред 7-ия конгрес на Коминтерна, че "фашизмът е открита терористична диктатура на най-реакционните, най-шовинистичните, най-националистичните елементи на финансовия капитал" запазва своята актуалност (Г. Димитров - "Настъплението на фашизма и задачите на Коминтерна в борбата за единство на работническата класа" с. 1-5).

В редица публикации са очертани следните общи черти на фашистката държава:

- насилствено установяване на еднопартийната система "единовластие" на фашизма чрез унищожаване на другите партии

- срастване на фашистката партия с държавата

- унификация на целия обществен живот

- авторитарен начин на мислене с култ към националния водач; създаване на концентрационни лагери;

- насилието като философия на физическото отстраняване на всички други

- расовата ненавист, която прераства в Германия в избирателен антисемитизъм

След тези по-обобщени характеристики ще засегна някои по-конкретни въпроси свързани с революционния процес и гражданската война в страна в периода 1923-1944 г.

БРСДП /т.с./ прие възторжено избухването на ВОСР.

На конгрес през май 1919. т.с. бе преименувана в комунистическа и приета нова програмна декларация, в която бе посочено ясно, че ще се осъществи съветска власт и на основата на общественото производство ще се изгражда социализъм.

А реализирането на тази цел е предвидено да става чрез социалистическа революция, което е свързано с използването на всички форми и средства за революционна борба със масовите акции и стачки до въоръженото въстание.

Записаните в тази програма цели и средства за реализацията им бяха в основата на по-нататъшната дейност на БКП през целия период от 1919 г. до завършването с победа на народно антифашистко въстание на 09 септември 1944 г.

Ще разгледам по-конкретно главните събития, станали в периода 1923-1944 г. - деветоюнския преврат, Септемврийското въстание, Априлският атентат, изпълнение решенията на 7-ия конгрес на Коминтерна, борбата за приемане на Съветското предложение за сключване на пакт за ненападение, разгръщане на мощно партизанско движение в страна в периода 1941-1944 г.

След като правителството на БЗНС засегна икономическите интереси на едрите земевладелци и капиталисти от средата на 1922 г. реакцията започна кръстоносен поход срещу него. Наемници на ВМРО убиха министъра на вътрешните работи Александър Димитров. ВМРО фактически завладя Кюстендил без правителството да реагира адекватно. С това бе подготвена почвата за по-нататъшни действия срещу правителството и комунистическата партия.

След проведените парламентарни избори през април 1923 г., когато правителство спечели убедително изборите реши, "че е möglich и непоклатимо". Но вътрешното разделение в БЗНС и активизирането на десните елементи, които бяха против политиката на взаимодействие с Комунистическата партия и срещу приетите закони против едровия капитал се стигна до фашисткия преврат на 9 юни 1923 г., организиран от реакцията с активно и задкулисно участие на цар Борис III.

Правителство на БЗНС бе свалено, а великият българин Александър Стамболийски бе съсечен в родното му село Славовица, Пазарджишко и отрязаната му глава бе откарана в София, за се порадват извергите. Цар Борис не се посвени да покровителства убийството на човека, който се беше опълчел срещу баща му и бе тикнат в затвора. България встъпи в нова ера - ерата на установяване на фашистката диктатура със своите специфики и гражданска война, която завърши на 9 септември 1944 г. с победата на антифашистките сили и с цената на хиляди жертви.

След пленум на ЦК на БКП /т.с./ от август 1923 г. бе решено да се пристъпи към политическа и военнополитическа подготовка

на бъдещото въстание. За център бе определен град Враца. Създаден бе главен щаб, в който влизаха Васил Коларов, Георги Димитров и Г. Генев.

Известна е историята на въстанието, което продължи 15 дни и завърши с неуспех. В него участваха над 40 000 души и бяха убити над 5000. Наскоро по БТВ едно от най-големите светила в медицината академик Петър Червеняков каза, че чичо му е убит без съд и присъда по време на въстанието. А такива бяха хиляди.

Антон Страшимиров написа: "Клаха народа, както турчин не го е клал."

В наше време в редица издания, включително и леви се пише, че въстанието е било грешка, в резултат, на което загинаха хиляди хора.

Личното ми мнение е, че въстанието не бе грешка, а бе недостатъчно добре подготвено.

Заедно с това то доказва, че БКП прие сериозно тезата за Социалистическата революция и въстанието като главно средство в жестокия двубой срещу фашизма.

След въстанието БКП несвоевременно взе решение да спре подготовката на ново въстание, което доведе до сериозно поражение и до неоправдана загуба на видни партийни дейци. Фашисткото правителство укрепваше позициите си в страната.

През април 1924 г. Народното събрание прие Закона за защита на държавата, с който бяха забранени БКП /т.с./ с класовите организации на пролетариата - БКМС, БОНСС и кооперация "Освобождение".

Вонния център организира Априлския атентат в църквата "Света Неделя" без знанието и съгласието на ЦК на БКП /т.с./, в резултат на който загинаха над 120 души. Това даде повод на правителството да организира една кървава вакханлия, в която загина цвета на българската интелигенция като Йосиф Хербст, Гео Милев, Христо Ясенев и редица други.

В хода на терора, според английския историк Даниел Бех са избити над 15 хиляди души.

В своя много добър роман "Чамкория" Милен Русков пресъздава образно тези събития. Трогателен е неговият разказ, как още топли убитите са слагани в чували и изхвърляни в дере край Дървеница.

В периода 1925-1941 г. бяха сменени редица правителства. През 1934 г. бе извършен преврат и прекратена дейността на партиите и Народното събрание.

През 1940 г. е приет прослудутия Закон за защита на нацията, насочен срещу евреите, в резултат на което бе релизирана една дълбока античовешка политика.

Специално внимание заслужава въпросът за нашето включване на страната на хитлеристите, когато на 1 март 1941 г. министър-председателят Б. Филев подписа договора за присъдиняването към тристранния пакт.

С каква наслада и умиление в суперсъдбоносен за страната момент той вписва на 1 март своите чувства и мисли: "Отседнахме в хотел "Бристол" дето получих чудесен апартамент. Особено хубава е банята. След това се наредихме да посрещнем фюрера Хитлер беше много разположен.

Присъденияването на България към оста се цени много". (*Дневникът на Богдан Филов, издателство на ОФ, стр. 270-274*).

На 22 юни 1941 г. Хитлеристка Германия напада вероломно СССР. Започна Великата Отечествена война на съветските народи, която се оказа спасителна за света и СССР с цената на десетки милиони жертви.

Без да разгледам подробно въпросите на антифашистката съпротива ще спра вниманието на онези от тях, които се оказаха решаващи за победата на 9 септември 1944 г., което откри пътя за изграждането на социализма.

Антифашистката съпротива е изследвана задълбочено, публикувани са документи, материали, статии, спомени на отделни участници, в които се разкрива панорамата на цялостната борба.

Документите и материалите, свързани с антифашистката съпротива, показват, че БКП е съзнавала, че успех във всяка дейност може да има, ако се постави научна основа. Приетите политически и военни документи са в основата на цялостната дейност на всички антифашистки сили.

Сред документите можем да открием:

- нападението на фашистка Германия над СССР и нейните задачи (решение на Политбюро на ЦК на БРП /к/)
- директивата на "НОВА", организация и задачи на народоосвободителното въстаническо и партизанско движение;
- организация и задачи на помощните боеви групи;
- програмата на Отечествения фронт;
- окръжно № 4 на ЦК на БКП от м. август 1944 за започване на непосредствени действия за завземане на властта.

Посочените и други документи бяха в основата на нелегалната работа извършена за масовизиране на партизанското движение, създаването на НОВА, на основата на мощна военнотехническа подготовка и голяма организаторска и разяснителна работа сред населението.

Деветосептемврийското антифашистко въстание бе блестящ завършек на борбата, която лява България от юни 1923 г.

То е въстание за организацията, на което бяха отчетени благоприятните вътрешни и външни условия.

Съветската армия навлизаше в страната, а мощните партизански отряди бяха необходимото условие за много добър завършек. Деветосептемврийското въоръжено народно въстание не само помете фашистката власт, но то стана начало на народнодемократичната социалистическа власт в изстрадалата ни Родина, което доведе до нейното преобразяване в икономическо и социално отношение.

Решаващите фактори за победата на 9 септември могат да се формулират по следния начин.

Първо, както бе вече изтъкнато БКП записа в програмната си декларация през 1919 г., че реализирането на своята главна цел - установяването на социализъм е свързано и с методите на революционната борба - въоръжени акции и въстание. Практиката на революционната борба, разгоряла се през тези 26 години бе реален и адекватен отговор на бруталността на фашистката власт, доведе до установяване на власт на народа и създаде условия за изграждане на социализъм в страната.

Второ, в основата на борбата бе работническата класа. В десетилетните борби с всички средства на революционната борба, тя създаваше необходимите социално-политически и морални предпоставки за революционната промяна. В борбата най-активно участие взе трудовото селячество и пред всичко бедните и средните селяни срещу капиталистическия гнет. А по време на въоръжената антифашистка съпротива излязоха много партизани, а други ставаха ятаци. Активно участие в борбата взе и народната интелигенция, която се противопоставяше много активно на фашисткото мракобесие. Определена роля имаха и градските трудещи се слоеве, както и някои буржоазни антифашистки среди. Особено място сред тях заемат патриотичните офицери, свързани с политическия кръг "Звено". Тези социални сили бяха обединени от политическата организация - Отечествения фронт. Създаването му позволи да се действа организирано и целенасочено, като се въвлекат за активно участие широки слоеве на населението. Исторически факт е, че главна заслуга за изграждането на Отечествения фронт и на Българската Комунистическа партия, която не само предложи програмата, но и положи гигантски усилия за формиране на национални и местни комитети на Отечествения фронт.

Трето, наред с изтъкнатото изключително важно значение имаше моралния фактор. Участниците в антифашистката борба отиваха в партизанските отряди или ставаха ятаци и помагаха по силата на вътрешното си усещане, давайки си сметка, че могат да загинат. И въпреки това те изпълняваха своя дълг. А когато бяха осъждани или предстоеше да бъдат убити, те не само не хленчеха, а изричаха такива думи, които извираха от сърцето и се превръщаха в блестящ образец за държание пред врага. Няма случай, когато участник е трябвало да загине, да се разплаче. Не е възможно да победиш хора, които са готови да заплатят с живота си участието в жестокия двубой. Моралното обаяние на участниците в борбата не само ги извисява, но и показва нищетата и нищожността на фашистите.

Родината настъпваше в нова ера, която имаше огромна цена.

От боя не се върнаха десетки хиляди, които лява България никога не ще забрави.

В антифашистката съпротива участвуват 30 100 партизани и членове на бойни групи. Убити са 9110 души. Ятаците и помагачите

са около 200 000, от тях 20 071 са ликвидирани. През затворите и концлагерите преминават 31 250 души. 417 000 участват във Втората световна война - загиват 10 733 души. По време на буржоазна и фашистка България са ликвидирани около 60 000 души. (*Л. Шопов. Турският национален въпрос и националната сигурност - с.15*).

Цифрите са стряскащи. Страшни са кървавите убийства на над вече уточнени 147 деца.

В името на какво са убити тези деца? За партизанска глава са давани по 50 000 лева. Зверствата над отделни антифашисти са просто неописуеми.

През есента на 1944 г. по решение на Отечественофронтското правителство бе организиран Народния съд в изпълнение на съвместната директива на Рузвелт, Сталин и Чърчил за търсене на отговорност на всички, които разпалиха и проведоха Втората световна война.

Изпълнявайки тази директива, Народният съд произнесе 3000 смъртни присъди, от които реално бяха изпълнени 2000.

За съжаление, дори и авторитетни историци се стремят да омаловажат справедливо наложените тежки присъди. Непосредствено след 9.IX.1944 г. са убити без съд и присъда редица помагачи на фашистката власт и са построени концентрационни лагери за криминални и политически лица.

Никакви официални данни с изключение на назованите осъдени от Народния съд няма. Има свободни съчинения без доказателства. В спомените си Симеон Сакскобурготски пише, че са убити над 300 000 души. Лява България и сега празнува 9 септември като свой скъп празник, а дясна - 1 февруари като ден на репресираните.

Целесъобразно е историците да уточнят загиналите след 9.IX.1944 г., а политиките да направят всичко необходимо за признаване и почитане на жертвите от двете страни на барикадата по подходящ начин.

5.04.2018 г.

Антифашистката съпротива в Кюстендилски окръг 1923-1944 г. Исторически обзор и поуки

доц. Гале Христов

**Доклад пред научно-теоретичната конференция
по случай 85 г. от Септемврийското антифашистко
въстание и 64 г. от Девети септември, проведена
на 5 септември в Дупница**

**Уважаеми ветерани от антифашистката борба,
Другарки и другари,**

Похвална е инициативата на Общинския съвет на БСП, както и на общинското ръководство на БАС, СОСЗР и Съюза на ветераните от войните в гр. Дупница за провеждане на научна конференция на тема "Антифашисткото движение в България и съвременността", посветена на 85-годишнината от Септемврийското въстание и 64 години от 9 септември 1944 г.

Това е необходимо, за да направим исторически обзор на тези изключително важни събития в живота на страната, да се постареем да открием главните задачи, които трябва да решаваме днес и утре, за да живеем по-нормален живот в съответствие с нашия велик социалистически и антифашистки идеал.

Изходната основа за историческия обзор е характеристиката на българския фашизъм. Тук професор Велко Вълканов направи точна оценка. Българският фашизъм имаше свои особености, но беше паракселанс побратим на немския фашизъм. И той имаше своя идеология, не можа обаче да формира своя партия подобна на националсоциалистическата в Германия, но затова пък прие

мракобеснически закони за борба с инакомислещите, въввече България във война на страната на фашистките държави и създаде мощна репресивна държавна машина за борба срещу грамадното мнозинство от българския народ.

Низките духовно и интелектуално се стараят да докажат, че в България не е имало фашизъм, а следователно не е имало и антифашистка борба, не е имало Деветосептемврийско антифашистко въстание, а обикновен преврат. Даже нещо повече. Опитват се "научно" да развият тезите си. Това обаче не може да стане поради тяхната духовна и интелектуална бедност и безспорните исторически факти. Партизаните и членовете на бойните групи са 30 000, убитите партизани 9140, ятаците и помагачите са 200 000, убитите ятаци и помагачи 20 000, изгорелите къщи 2139, преминалите през полицейските участъци 64 545, през концлагерите и затворите 31 350, участниците в Отечествената война са 416 854, а загиналите в нея 10 753. Тези потресаващи цифри са не само най-яркото доказателство за епичната борба, която лява България в продължение на 22 години води, но ни задължават още един път да сведем глави пред тяхното себеотрицание и да работим още упорито за реализирането на техните идеали.

Моята задача е да се спра на основните моменти от антифашистката съпротива в нашия окръг с оглед на това да се направят по-точни изводи за нашата работа. Обзорът ще бъде направен на основата на най-обща историческа характеристика на страната по това време и ролята на БКП и левите сили.

На 9 юни 1923 г. е свалено законното правителство на БЗНС начело с Александър Стамболийски и е установена открита монархофашистка диктатура до 9 септември 1944 г.

БКП (т.с.), която през май 1919 г. бе приела нова програмна декларация включи диктатурата на пролетариата в свой официален документ, очерта целите и задачите, за които се бореше: социалистическа съветска република експроприация и социализация на средствата за производство и размяна; всестранна защита на труда на работниците, селяните и малоимотните. Заедно с това тя очерта и основните средства за тяхната реализация - от масовите акции до въоръженото въстание.

Тези програмни намерения бяха реализирани на 9 септември 1944 г. А степента на революционната борба бе конкретен отговор на изстъпленията на фашистката власт.

По проблемите свързани с участието на нашия окръг в антифашистката борба са публикувани много статии, спомени на активни участници, издадени албуми. В историята на окръжната организация на БКП, издадено през 1984 г. е отделено подобаващо място на тези въпроси.

Сред публикуваните статии и очерци за антифашистката съпротива заслужава да се открие изключително колоритния като личност и журналист Любомир Трайков, който почина преди 20 години. Особено място заема и партизанинът от Кюстендилския

отряд Кирил Апостолов - Китодар. Той издаде три книги и направи три филма. В тях и особено в книгата "Български фашизъм" разглежда основните похвати на полицията и следователите в борбата срещу антифашистите - побоища, жестоки мъчения, физически инквизиции и убийства.

Заедно с това той проследява последните мигове на една част от падналите антифашисти, мъките на майките на загиналите, с които той провеждаше често срещи. Публикувани са спомени на партизаните от Дупнишкия отряд: Моис Аврамов, Славчо Георгиев и на партизаните от Кюстендилския отряд - Кирил Велинов, Мирчо Асенов.

Специално внимание следва да отделим на спомените на ген.-лейт. Петър Илиев - "В леговището на вълците".

А сега ще се спра по-конкретно на антифашистката борба през отделните периоди.

Най-напред за периода юни 1923-1925 г.

На 9 юни 1923 г. е свалено законното правителство на БЗНС начело с великия Александър Стамболийски е установена открита монархофашистка диктатура до 9 септември 1944 г. Министър-председателят е съсечен.

БКП (т.с.), която още през май 1919 г. бе приела нова програмна декларация, Включи диктатурата на пролетариата в свой официален документ, очерта целите и задачите, за които се бореше: социалистическа съветска република, експроприация и социализация на средствата за производство и размяна; всестранна защита на труда на работниците, селяните и малоимотните.

Заедно с това тя очерта и основните средства за тяхната реализация - от масовите акции до въоръженото въстание.

Тези програмни намерения бяха реализирани на 9 септември 1944 г., а степента на революционната борба бе конкретен отговор на изстъпленията на фашистката власт.

Отговорът на започналия терор на 9 юни е избухналото първо в света антифашистко въстание през септември 1923 г., ръководено от БКП (т.с.). Поради недостатъчна организационно-политическа и военно техническа подготовка, липса на ясна стратегия - въстанието е удадено в кръв. Убити и загинали са над 5000 души. То положи началото на разделението на България и на Гражданската война. Поради лявосектански грешки през април 1925 г. военната комисия на ЦК организира атентат, който бе осъден от Георги Димитров и Васил Коларов, в резултат на който загинаха над 200 души. Априлският атентат послужи като повод за организиране на кървава вакханалия в резултат, на която са убити без съд и присъда над 5000 души.

Въоръжената антифашистка съпротива, която започна след присъединяването на България към хитлеристката коалиция и нападението над СССР на 22 юни 1941 г. бе върха от развитието на гражданската война, завършила с установяването на властта на ОФ на 9 септември 1944 г. Антифашистката съпротива премина през

няколко етапа - изграждане на чети, отряди, бригади, и формиране на народоосвободителната армия през 1943 г. начело с Главен щаб. ЦК на БКП (к) и Главният щаб бяха главният организатор на цялостната организация и военни действия на партизанското движение.

Акциите бяха насочени главно срещу бази, които снабдяват немските войски с провизии и срещу мракобесни кметове. Бойните групи ликвидираха яростни фашисти като ген. Луков. Вече стана дума, че партизанското движение, според опонентите, е било много хилаво". Ще посоча само някои главни битки като Жабокрекската акция на 24 август 1944 г., битката при Балван, боевете на антонивановци, съвместната борба на партизаните от Трънския отряд и югославските партизани. Само от пролетта на 1943 г., според цитирания доц. Стоян Танев, до края на 1944 г. частите на НОВА водят 519 самостоятелни сражения и престрелки с репресивно-силовите органи на държавата, при които само в 84 ожесточени боеве са разгромени части и единици на партизанската армия, а в други 80 сражения правителствените въоръжени части понесат поражения.

Картината на антифашистката партизанска съпротива придобива своя по-завършен вид с броя на официално установените цифри на участниците и на загиналите в борбата. Партизаните и членовете на бойните групи са 30 000, убитите партизани 9140, ятаците и помагачите са 200 000, убитите ятаци и помагачи.

Ще конкретизирам нещата за Кюстендилски окръг. През 2008 г. ОбС на БСП и ОбС на БАС в Дупница организираха научна конференция на тема "Антифашисткото движение и съвременността", посветена на 85-годишнината на Септемврийското въстание и 64 години от 9 септември 1944 г.

След Деветоюнския преврат и дадените указания от ЦК на БКП през август и септември целият окръг се готви за въстание, но то остава провалено поради арестуването в навечерието му на членовете на революционния комитет начело със Станке Димитров и други ръководни дейци. Само в Дупница са арестувани 47 членове и съмишленици на партията. Реално въстанието в окръга избухва в село Бобошево. Местният партиен комитет разработва план за военни действия. Селото е било разделено на 5 района и са осигурени 40 пушки, 1000 патрона, 20 бомби. След получаване на паролата рано сутринта на 23 септември е формиран въоръжен отряд от около 40 души. Завзети са общината, пощата, полицейския участък, кооперацията и всички входни пътища. Свален е комендантът и е назначен друг на негово място. Над общината се развява червено знаме. Но радостта на населението от установената работническо-селска власт е кратка. Тъй като околните села не въстават съпротивата на бобошевските въстаници е сломена. И тогава идва най-страшният момент. Убити са 10 души, а други умират от раните си впоследствие. Ръководителят на въстанието, 32-годишният поручик и юрист Никифор Бибин, е изгорен в пещите на дирекцията на полицията на 5 май 1925 г. В други селища в

окръга въстание не избухва. След потушаването му в страната и окръга е предприета истинска хайка срещу комунистите и земеделците. По данни на кюстендилския окръжен управител само за няколко дни броят на арестуваните възлиза на 117 души.

На 27 септември край Кюстендил зверски е убит Радослав Нотев от село Голям Върбовник, член на постоянното присъствие на БЗНС и редактор на в. "Младежко знаме". Покъртителен е начинът, по който е извършено убийството на Стоилко Дикелски от с. Пелатиково.

Стоилко е 26-годишен, секретар на БЗНС, с четири деца. Участвал е във Владайското въстание. На 9 юни формира група от селата Пелатиково и Смоличо но за борба срещу превратаджиите. В селото пристига небезизвестния главорез Бърльо и иска откуп от баща му Мано. С мъка той събира парите. Но след известно време Стоилко е арестуван и зверски измъчван. Най-напред отрязват ръцете и ушите му и избождат очите. След това го обесват и му отрязват главата. Близките му не са могли да го погребат по нормален начин, затова изчакват смъртта на бабата на Стоилко и в колата с нейното тяло е поставена главата му и са поканени два попа, по християнски е погребан и той. Ето така е погребана отрязаната глава на този недостижим българин. Какво е това господа, които грачите и се опитвате да осмееете тази велика борба?

Непосредствено след въстанието е нанесен тежък удар на окръжната организация на БКП и на левите земеделци, на младежката комунистическа организация.

Окръжната организация на БКП практически премина в нелегалност. На практика ядките и фракциите се налагат като основни форми на организация. Изпълнявайки решенията на Витошката нелегална конференция през май 1924 г. окръжната организация започна практически подготовка за ново въстание. През юни 1924 г. бе изградена военна организация. Военната организация се заема активно с набавяне на оръжия по различни пътища - от закупуването му с лични средства до внасянето му отвън. От Югославия внасят големи количества оръжия, чрез 6 нелегални канала. Само от края на август 1924 г. до края на годината са пренесени 1200 пушки, 200 пистолета и големи количества боеприпаси. Изградени са над 94 бойни ядра с повече от 740 души. Окръжната военна организация разработва конкретен план за въстаническите действия в окръга, но до въстание, както е известно не се стига.

В началото на 1925 г. в хода на подготовката на въстанието са нанесени първите удари на военната организация. Следващият голям удар върху окръжната организация е след априлския атентат. В окръга са арестувани над 60 души. Голяма част от арестуваните са избити без съд и присъда. В дните на тази кървава вакханалия загива сътрудникът на ЦК на БКП Зинови Григоров и неговата другарка Мара Григорова, пламенният партиен организатор Дими-

тър Грънчаров, секретарят на ОК на БКП Йордан Златарев, секретарят на ГК на БКП в Кюстендил Павел Петров, изтъкнатите комунисти от окръга Георги Стоянов, Петър Ников, Георги Гиздов, Стоян Лещански, земеделците - единогофронтовци Александър Нотев и Манаси Тасев, анархистът единогофронтовец Радивой Каранов и много други. Въпреки кървавия погром през периода 1923-1925 г. реакцията не успява да задуши недоволството в окръга.

Макар и преминала в нелегалност окръжната партийна организация събира силите си за борба с нови форми и средства. В окръга са положени основите на легалната работническа партия и са изградени редица групи в селата.

През 1933 г. в Кюстендил под ръководството на РП и БЗНС се провежда протестна антифашистка демонстрация срещу посещението на кръволака Александър Цанков. Организациите на РП, БЗНС и РМС издават позиви и приканват гражданството на публичен протест. Въпреки забраната на площада се провежда голяма демонстрация, която освирква нежелания гост с думите "Вън убиецът на българския народ! Напуснете Кюстендил". Срещу насъбралия се народ фашистите хвърлят войска и полиция.

През пролетта на 1940 г. партийните организации в окръга активизират дейността си. Участието на партията в изборите направи нейните лозунги популярни сред всички слоеве на населението. Активизират се ремсовите организации. Основна политическа задача става борбата против въвличането на България във Втората световна война. Разгърна се активна дейност за сключване пакт за взаимопомощ между България и СССР.

По време на Соболевата акция до царя, правителството и народното събрание бяха изпратени стотици писма и телеграми.

На 22 юни хитлеристка Германия напада вероломно СССР, което изправи на крака цялото прогресивно човечество. Започваше Великата отечествена война на съветските народи. По-голямата част от комунистите и прогресивните хора от окръга посрещнаха с горещо одобрение курс на въоръжена борба срещу хитлеристите и българските фашисти, оглавена от Политбюро на ЦК на БКП.

След решението на Политбюро околийският комитет на партията в Дупница се заема с всички сили да организира въоръжената борба в околията. На 2 юли 1941 г. при опит за арест тютюневите работници, членове на околийския комитет на БКП Васил Демиревски и Асен Орански поемат пътя на нелегалната борба.

На 22 юни в Балкана излизат Никола Чуковски и Славе Максимов. С излизането през август на Стоил Данаиолв, Димитър Бедников и Васко Манолов, а по-късно и на Събка Златанова - първата партизанка в България, Моис Аврамов се сформира втората партизанска чета с командир Васил Демиревски. Положени бяха големи усилия за снабдяване с оръжие и патрони.

През пролетта на 1943 г. броят на партизаните достига 25. На 10 юли е сформиран партизанският отряд "Коста Петров" с коман-

дир Васил Демиревски. Дупнишкият партизански отряд провежда много акции. Първата от тях е в самия център на Дупница, където през септември 1943 г. четирима партизани начело с командира Жельо ликвидират опасния полицейски началник Лаков.

Акциите на отряда не спират. През юни чета с 40 души води борба с войскава част в село Дебели Лаг. Четата на Георги Соколов, която действаше в района на Разметаница ликвидира кметовете на селата Таваличево и Мърводол. На 25 юни четата отсяда в село Еремия в една плевня. Предадена, тя е обкръжена от ловна рота в състав 200 души. Четата е разбита и в боя загиват Георги Илков Божилков - Колката, Анани Георгиев Стойнев - Запорожеца, Кирил Серафимов Спасов - Марат, Петра Димитрова Лисичкова - Рада, Петър Теофилов Пейчев, Атанас Тошев - Огнян, Георги Иванов Харалампиев, Методи Николов Халваджийски, Първан Стоянов Кашукеев, Тодор Кирилов Савов, Христо Миланов Попхристов, Никола Симеонов Чучулков - Кирчо, Димитър Апостолов Цветанов - Варната, Георги Соколов - Орела, Любен Шилегарски - чичо Люб, Борис Барбулски. Това е най-черната дата в историята на отряда.

В борбата в различни периоди намират смъртта си и изявените дейци на Дупнишката партийна организация Никола Чуковски - Бончук, Виолета Йосифова Якова - Иванка, Иван Христов Демиревски - Ганке, Мара Николова Петлякова, Никола Стоичков Величков - Севдата, Димитър Начев Крушовски, Славе Костадинов Максимов - Янко.

На 20 август 1944 г. се обединяват Дупнишкият, Горноджумайският и Разложки отряди и е сформиран Рило-Пиринският отряд с командир Васил Демиревски, с основна задача да нанесе удари върху оттеглящите се от Беломорието немски части.

Първият голям удар, който отрядът нанася на врага - на 24 август е в долината на р. Рилска. Провежда се една от най-големите партизански акции в страната - Жабокрекската, насочена пряко срещу немците. Едновременно са нападени 4 обекта. Разгромена е почивна станция с немски офицери и войници. Убити са 30 души, взети са 25 картечници, 4 бомбохвъргачки, 178 пушки и голямо количество бойни и хранителни припаси. Унщожен е немски бензинов склад. Изгорени са помещенията на немското поделение и на немското дружество "Гранитоид", запалени са над 20 мотоциклета и леки коли. В проведената акция Рило-Пиринският отряд не дава нито една жертва. Този факт, както и всичко изложено показва, че акцията е била перфектно организирана и проведена.

Свой реален принос в антифашистката съпротива дадоха и най-смелите народни синове и дъщери на Кюстендилско. Идеен ръководител става пламенния трибун и безстрашен революционер Димитър Каляшки, а след неговат смърт Стоян Лудев. В обстановка на най-активна работа при явни грешки в организацията, полицията арестува над 150 антифашисти. Военен съд подвежда под отговорност 53 партийни и ремсови дейци и им налага тежки присъди.

На 28 февруари 1943 г. полицията уби в родната му къща в

с. Жиленци Д. Каляшки, което бе тежка загуба за партийната организация в околията и страната.

През лятото на 1943 г. група партийни и ремсови дейци преминават в нелегалност. На 12 ноември в къщата на Славе Костадинов в село Полетинци бяха положени основите на Кюстендилския партизански отряд с командир отначало Драган Картенски, а след това Кирил Велинов. Отрядът провежда серия от акции. Унищожени са общинските архиви в Берсин, Драгойчинци, Богослов. Всички мандри в околията са разрушени. Акциите се провеждат съпроводени с огромна разяснителна работа. Голяма роля изиграва отрядът и за сформирването на канали за излизане на нови партизани. В резултата на дейността си партизанския отряд достига през юли 180, а на 9 септември наброява 300 души. Кюстендилският отряд води редица боеве с войски и жандармерия при село Рибарци в Горановската гора, Страдалово и местността "Черенец".

В Краището, съвместно с Кюстендилския отряд действа и Босилеградския отряд. С успешните си действия, той дава достоен принос за разклащане устоите на фашистката власт.

В борбата против монархофашистката диктатура загинаха такива дейци като: Стоян Лудев, Стоян Стоименов, Крум Зарев, Любчо Харалампиев, Георги Григоров - Фордей, Боян Стоименов Милушев, Кирил Григоров - Левски и много други възпитаници на партията и РМС.

Окръжната партийна организация даде своя реален принос за спасяването на българските евреи от вътрешността на страната, работейки съвместно с видния кюстендилец Димитър Пешев - зам.-председател на Народното събрание.

Партизанските отряди в Дупница и Кюстендил създадоха стегнатата организация за завземане на властта на 9 септември 1944 г.

Какви обобщени изводи и поуки можем да направим от участието ни в антифашистката борба?

1. Както бе вече изтъкнато БКП записа в програмната си декларация през 1919 г., че реализирането на своята главна цел - установяването на социализъм е свързано и с методите на революционната борба - въоръжени акции и въстание. Практиката на революционната борба, разгоряла се през тези 22 години бе реален и адекватен отговор на бруталността на фашистката власт и доведе до установяване власт на народа и създаде условия за изграждане на социализъм в страната.

2. В борбата срещу фашизма както в страната, така и в нашия окръг се включиха работници, селяни, ремсисти, земеделци, членове на БКП, БРП и БЗНС. В неравната борба с фашизма загинаха над 330 смели народни синове, главно на младежка възраст любили-недолюбиха. Можем само да немеем пред техния морален подвиг и саможертва. Те останаха верни на социалистическия и антифашисткия идеал и със смъртта си направиха необходимото за неговата реализация.

3. В неравната борба с фашистите, загинаха редица дейци с национално значение:

- Станке Димитров - секретар на ОК на БКП, секретар на ЦК на БКП с изключителен принос за провеждане новия Димитровски курс. Неговата дейност в радиостанция "Народен глас" е просто смайваща. Загиwa на 26 август 1944 г. над гр. Брянск, когато му е поставено политическа задача по подготовката на народното въстание в България.

- Димитър Каляшки - секретар на Околийския комитет на БКП в Кюстендил. Блестящ студент, който се превръща в прекрасен организатор на партията в нашия край. Притежавал е изумителен ум и, ако беше останал жив, може би щеше да стане един от водещите учени в България.

- Васил Демиревски - легендарния партизански командир на Рило-Пиринския отряд. За неговата дейност стана дума, ще добавя само, че загиwa на кота "Ястребец" на 30 октомври 1944 г. Той отива на фронта верен на идеала си и не се завръща.

- Заслужава да открием и дейността на Тодор Ангелов - Божаната, роден в Кюстендил, ръководител на белгийската съпротива, загинал в крепостта "Бреендонк". Обявен за национален герой на Белгия.

- Владимир Заимов - роден в Кюстендил. Генерал, убит от фашистите през 1942 г. за дейността му в полза на СССР.

- ОЗ генерал Петър Илиев - роден в Кюстендил и починал преди 10 години. Той е военен, работи в Министерството на отбраната, член е на НОВА с изключителни заслуги за организацията на превземането на Министерството на отбраната на 9.IX.1944 г.

- Емил Манев Шекерджийски. Роден на 6 април 1912 г. в Дупница. Притежавал е забележителни качества на публицист и журналист. Автор на известната инструкция "Как да се държим пред врага". Изпратен по поръчение на ЦК на РМС за работа в Кюстендил, той става партизанин. Намира смъртта си в жесток бой на 5.VIII.1944 г. в местността "Черенец".

Обобщеният извод, който можем да направим е, че комунистите и всички леви сили в нашия край дадоха своя реален принос в антифашистката борба.

15.01.2014 г.

За най-изявените дейци на антифашистката борба от Кюстендилски окръг с национално значение

В антифашистката борба и съпротива в окръга се откриха няколко дейци на партията и партийните организации в Кюстендилска и Дупнишка околии с най-голям принос за развитието им. Затова ще разгледам по-подробно основните етапи в тяхното развитие, характерните им изяви в партийната и обществената дейност, Тяхната роля и място в дейността на партията и окръжната партийна организация.

Станке Димитров - пламенен трибун и революционер

Станке Димитров-Марек е роден в град Дупница, в семейството на беден занаятчия обуцар. Баща му умира през 1904 г. и майка му е принудена да се грижи сама за 12-те си деца. През 1905 г. Станке постъпва в педагогическото училище в Кюстендил: Изявява се като един от най-силните ученици и е под влиянието на брат си Иван, който по онова време е сред най популярните обществени дейци в Кюстендил: редактор на прогресивния вестник "Изгрев", оратор, участник в младежкото движение, бли зък съратник на Гоце Делчев.

През 1904 г., едва навършил 15 години, Станке Димитров влиза в работническото просветно дружество "Класово съзнание", което впоследствие се превръща в партийна група. Оттогава е член на БРСДП и по негова инициатива е образуван социалдемократически кръжок. Три часа, преди да завърши учебната година, е изключен от училището. Умира брат му и той е принуден да поеме неговата

печатница, за да се издържа. През 1908 г. завършва педагогическото училище в Шумен. Завръщайки се в Кюстендил, изпълнява ролята на Павел Власов в театрална постановка (за пръв път в света) по романа "Майка" от Максим Горки. През периода 1909-1912 г. е учител в с. Тополница, Дупнишко. Разпространява социалистическите идеи сред селяните и е един от ръководителите на ученическата социал-демократическа организация в Дупнишкия район.

През 1912 г. заминава да следва право в Женева. Оттам изпраща свои преводни статии до "Работнически вестник". В края на 1912 г. се завръща в България. През 1913-1914 г. е учител в с. Люти брод, Врачанско, а от 1914 г. е студент в Юридическия факултет на Софийския университет. Завършва го с отличен успех през 1919 г. Като студент е технически секретар на организацията на дърводелските и търговските служители. Цялото му внимание и енергия са съсредоточени в служба на партията и социализма.

След въвлечането на България в Първата световна война Станке Димитров е мобилизиран като чиновник във военния интендантски магазин. Работи упорито против войната и за сключването на справедлив мир. В Радомир, заедно с Р. Даскалов разгръща активна дейност сред разбунтувалите се войници. Участва в обявяването на Радомирската република. След войната е един от ръководителите на работническото движение в Кюстендилски окръг. Трудещите се го избират през август 1919 г. за депутат в Народното събрание. Там изявява своите качества на пламенен оратор. Когато за първи път се появява на трибуната е на 30 години. Посрещат го с израза: "Кое е това момче?" Апострофират го, но той завършва блестящо речта си. Отговаря точно и аргументирано на всички реплики. Димитър Благоев изразява възхищението си от речта на Станке Димитров, като заявява: "Нашата партия не знае с каква сила разполага. Във възторг съм от речта на Станке!" (*Станке Димитров-Марек. Избрани произведения, с. 293*).

През 1922 г. е избран за секретар на ОК на БКП в Дупница. Участва много активно за спечелването на изборите в Кюстендил и Дупница от комунистите. Под негово ръководство се провежда окръжния партиен събор в Кюстендил, който завършва с внушителен митинг. Участват над 5000 души. Станке Димитров произнася блестяща реч, в която разглежда актуалните проблеми на международното и вътрешното положение. Грандиозният събор предизвиква злобата на управляващите. Устроена вечеринка завършва с бой. Убити са трима активисти. Фашистките банди в Дупница, засегнати от действията на комуната и нейния кмет, организират подлото убийство на Коста Петров край с. Джерман (25 февруари 1925 г.). На погребението на кмета присъстват над 8000 души. Прощални речи произнасят Станке Димитров и Борис Хаджисотиров. Станке Димитров участва в подготовката на Септемврийското въстание, но в навечерието му е арестуван. Излизайки от затвора след поражението на въстанието е избран за член и секретар на Централния комитет на БКП. На плещите му ляга изключителна

отговорност в един много труден период от историята на партията. Тя преминава в нелегалност. Като секретар на ЦК проявява изключителните си заложби на революционер и нелегален организатор. Участва активно в създаването на легалната Партия на труда с нейния печатен орган "Знаме на труда". Тя просъществува само три месеца, попадайки под ударите на Закона за защита на държавата. Станке Димитров организира и провеждането на Витошката конференция (май 1924 г.), която анализира обстановката в страната и избира нов ЦК. Избран е за организационен секретар. Той е в центъра на изграждането на единен фронт. Подготвя се ново въстание, но скоро се разбира, че за него вече няма необходимите условия. Ръководителите на военната организация не се съобразяват с този факт и с решението на ЦК за снемането на курса за въоръжено въстание. Нещо повече, Военната организация подготвя атентата през 1925 г., станал причина за кървавата вакханалия срещу антифашистките сили в България.

През януари 1925 г. Станке Димитров заминава за Москва. Участва в Петия разширен пленум на ИК на Коминтерна. Приема нелегалното име Марек. Въпреки че е бил против атентата и през април е в Москва, без никакви доказателства българският съд го осъжда на смърт. През октомври е приет за член на ВКП (б), а през 1926 г. е делегат на Шестия конгрес на Коминтерна.

В СССР участва най-активно в живота на българската емигрантска организация. От 1928 до 1932 г. завежда българския сектор при Комунистическия университет за националните малцинства. Избран е за доцент по история на ВКП (б). Обявява се против антипартийните левосектантски прояви сред българската емиграция. През 1932 г. Ст. Димитров е назначен за референт при Изпълнителния комитет на Комунистическия интернационал. Същевременно продължава преподавателската си работа в Комунистическия университет за националните малцинства до 1934 г., когато е избран за секретар на Партийния комитет при Балканския секретариат на ИККИ. През 1935 г. е изпратен в България. Престоява нелегално в страната 2 години. Обстановката в партията е тежка. Левосектантите са нанесли големи вреди. Голяма част от партийните организации са разгромени. Станке Димитров публикува няколко статии в "Работнически вестник", в които разглежда необходимостта от единен фронт и единство между "младите" и "старите" кадри. Статията му "Как аз работя като партиец" е посветена на конкретната дейност на всеки комунист (Ст. Димитров-Марек. Избрани произведения, с. 174-178). Издава брошурите "Ленинското учение за партията" и "Партийната ядка в предприятието - основа на партийната организация" (Ст. Димитров-Марек. "Избрани произведения", с. 67-141). Отчита, че БКП е система от партийни организации и трябва да си служи с гъвкави форми и методи. Една част от тези негови постановления имат непреходно значение. Провежда и огромна организаторска работа за изпълнение решенията на Седмия конгрес. Заедно с Георги Дамянов и Трайчо Костов

разработва решенията на Шестия пленум на ЦК на БКП. Пленумът сменя сектантското ръководство и избира ново Политбюро, в което е и Станке Димитров. Изпълнявайки възложеното му поръчение, той отново е в Москва. От 1938 до 1941 г. е референт при Изпълнителния комитет на Коминтерна. По време на Втората световна война работи в радиостанциите "Христо Ботев" и "Народен глас".

От есента на 1941 г. до май 1944 г. изпълнява много отговорни поръчения да работи в радиостанция "Народен глас". През нея и радиостанция "Христо Ботев" Задграничното бюро на ЦК на БРП поддържа жива връзка с въстаническите сили в страната.

Роден оптимист, с рядко находчив ум, той в продължение на две години и половина прекарва всяка вечер до микрофона на радиостанция "Народен глас". В повечето случаи той е автор, редактор и спикер на материалите. Извършва огромна и напрегната по обем работа. А хората слушащи радиостанцията не само научават истината за Източния фронт, но се и възхищават на човека, който се вклинява по време на живите предавания и репликира официалните говорители. Паметен остава двубоя, който Станке Димитров води с Богдан Филев при произнасяне на новогодишната си реч през 1941 г. Когато Филев прикани българския народ към нови жертви в името на великата обща победа, гласът на Станке Димитров мощно призовава: "Вън от страната на германските войски! На борба срещу хитлеризма и неговите български лакеи!"

БКП и БРП, с изключителен принос в дейността на партията, окръжната партийна организация и антифашистката борба и съпротива. Животът на Станке Димитров-Марек е пример за всички, които в съвременните условия работят за повече справедливост и човечност в отношенията между хората, за вписването на антифашистката дейност в новите международни и вътрешни условия.

Непосредствено след 9 Септември 1944 г. в гр. Дупница на Станке Димитров бе издигнат напълно заслужено паметник в центъра на града. След 10 ноември 1989 г. гр. Станке Димитров стана отново Дупница, а паметникът преместен. Дълг на социалистите и антифашистите от града, окръга и страната е градът отново да носи името на Станке Димитров, а паметникът да бъде върнат в центъра на неговия роден град.

Животът на Станке Димитров-Марек е пример за всички, които в съвременните условия работят за повече справедливост и човечност в отношенията между хората, за вписването на антифашистката дейност в новите международни и вътрешни условия.

Признателното потомство след 1944 г. преименува град Дупница с името Марек, а по-късно - Станке Димитров. В центъра на града бе издигнат негов паметник. След 10 ноември 1989 г. на града бе върнато старото име Дупница, а паметникът - преместен. Най-подходящият начин за честване на 120-годишнината от рождението на достойния българин Станке Димитров-Марек е паметникът му да бъде върнат в центъра на неговия роден град.

Брой 3, Жарава, 2009 г.

Димитър Каляшки - ерудиран и обаятелен професионален революционер

В антифашистката борба и съпротива израстнаха редица талантливии дейци на БКП, някои от които заплатиха своето участие с живота си в името на реализирането на социалистическия идеал. Сред тях много видно място заема роденият на 10.VIII.1910 г. в с. Жиленци, Кюстендилско, Димитър Василев Каляшки. В отреденото му от съдбата и историята време за живот и борба Димитър Каляшки много задълбочено вниква в неговите императиви и изпълни професионално задачите, произтичащи от бурния характер и драмата на епохата, в която премина като метеор. Още през XIX век мислителят на хилядолетието Карл Маркс направи безпощаден критичен анализ на развитието на капиталистическия свят, който го довежда до логичния гениален извод - необходимостта от неговата смяна с един друг свят, в който ще могат да се реализират отколешните мечти на човечеството за равенство, свобода, справедливост и достоен живот на всеки член на обществото. Карл Маркс заедно с неговия приятел Фридрих Енгелс на основата на анализа на капиталистическото общество и на отделните предприятия доказаха, че лъвският пай от принадлежната стойност, която произвежда отделният работник, остава за капиталистите, а за работника остават трохи, с които да зальжат глада си. Това изискваше експроприаторите да бъдат експроприирани. По-нататъшният ход на събитията в световната история потвърди гениалността на Маркс и Енгелс. В началото на XX век техният талантлив последовател В. И. Ленин, след като направи анализ на неравномерното икономическо и политическо развитие на капитализма през стадия на развитие на империализма, достигна до извода, че социализмът може да бъде установен в отделни неразвити страни. Заедно с това той посочи, че реализацията на тази възможност е свързана

със създаването и ефективната дейност на силна партия на работническата класа, с овладяването на всички мирни и немирни форми на борба. Особено внимание обръща на въпроса за въоръженото въстание и за изключителната необходимост то да се подготви добре. Освен това В. И. Ленин разработва първите стъпки на ликвидирането на остатъците от старата система - национализация, премахване на частната собственост и въвеждане на работнически контрол на производството. Посочените отправни теоретически постановки на Маркс, Енгелс и Ленин имат пряко не само научно, но изключително важно практическо значение за обяснение на най-важните събития в света и в отделните страни през периода 1917-1944 г. А светът, бе едно буре с барут, което доведе до колосални човешки и материални загуби и заедно с това до небивал пробив в световната история. През тези години той преживя редица епохални събития. Сред тях могат да се открият:

- избухването на Великата Октомврийска социалистическа революция, довело до ликвидирането на колониалната система, до мощно развитие на националноосвободителните движения, до нарастване на ролята на международното комунистическо, работническо и социалдемократическо движение;

- споровете и войните на териториална подялба на света; в I-та Световна война бяха убити на 15 млн. души, II-та Световна война доведе до смъртта на 50 млн. души и до изграждане на социализма в СССР и в страните от Източна Европа;

- разрастването на световната икономическа и финансова криза в периода 1929-1933 г.;

- формирането на идеологията и практиката на фашизма в Германия, Италия и редица други страни, което доведе до материална и духовна нищета.

Империалистическите сили направиха всичко евъзможно, за да задържат развитието на световния революционен процес и да удушат социализма в зародиш. За наше щастие това не стана и социализмът тогава не само удържа безпрецедентния натиск, но и достигна колосални успехи в икономическото, социалното, духовното и военното развитие на СССР. Тези успехи позволиха СССР и съветските народи да мобилизират всичките си духовни, човешки и материални сили да спасят себе си и света от кафявата чума с цената на милиони жертви. Първата половина на XX век е белязана с установяването на фашизма в Германия и редица други страни. Философията и практиката на фашизма нанесоха непоправими щети на човечеството и на нашата страна. В последните години в буквалния смисъл има сериозни опити да се възроди фашизмът чрез различни форми. Освен това се правят безуспешни опити да се оневини фашизмът в световен мащаб да се докаже, че в България не е имало фашизъм и следователно не е имало антифашистка борба. Революционният процес в страната през следващите години се развиваше под влиянието на ВОСР и завърши с победата на левите сили на 9.IX.1944 г. с дълбоко премислени

стратегия и тактика. Българските социалисти и леви хора посрещат ВОСР с надежда и упование. БРСДП възприема възторжено избухването ѝ и се солидаризира с лозунгите ѝ. Тя направи необходимото за разпространяване на декретите за мира и за земята и за разясняване на руското предложение за мир без анексии и контрибуции. Първата световна война бе към своя край. БРСДП организира редица антивоенни акции и женски бунтове. Народът в буквалния смисъл на думата изнемогва. Спекулата и недоимъкът взимат застрашителни размери. Въпреки безпрецедентния подвиг на българските войници, пробивът на Добро поле отприщва техния гняв. Те се насочват към главната квартира в Кюстендил, за да търсят отговорност от командването. След това заминават за Радомир, където Александър Стамболийски обявява създаването на Радомирската република. В тази ситуация БРСДП в периода 25-27 май 1919 г. провежда конгрес, който я преименува в Комунистическа. Но за да се подчертае значението на тесния социализъм в България, тя официално става КП (т.с.). На конгреса е разработена нова стратегия и тактика, съобразени с обстановката. Приета е нова програмна декларация.¹ На основата на анализа на развитието на света и на нашата страна са определени новите цели и задачи.

Първо. Установяване на социалистическа съветска република чрез завладяване на политическата власт и превръщане на средствата за производство от частна в обществена собственост, организиране на обществено производство и осъществяване на социализъм.

Второ. Експроприация и социализация на средствата за производство и размяна.

Трето. Всестранна защита на труда на работническата и на малоимотните класи.

Реализирането на посочените основни цели е предвидено да става чрез социалистическа революция. Максималната програма на революционната социалдемократия придобива първенстващо и непосредствено практическо значение. Заедно с това е предвидено да се използват и новите средства за революционна борба: от масовата акция и масовата политическа стачка до въоръженото въстание. Записаните в тази програма цели и средства за реализацията им бяха в основата на по-нататъшната дейност на БКП през целия период от 1919 г. до завършилото с победа народно антифашистко въстание на 9 септември 1944 г. Веднага след провеждането на първия конгрес на БКП (т.с.) партията се заема с практическата реализация на стратегическите и тактическите задачи. През целия период БКП и левите сили отстояваха последователно интересите на отрудените хора и установяването на социализъм, който ще даде възможност да се реализират отколешните мечти за справедливост и достоен живот на хората. В името на това бе организирано първото в света антифашистко въстание - Септемврийското, завършило с погром и със смъртта на над 5000

души. Със съсичането на Александър Стамболийски и жестокия погром на Септемврийското въстание фашисткото правителство даде началото на гражданска война, завършила с победата на левите сили на 9.IX.1924 г. През 1924 г. е приет Законът за защита на държавата, който след Априлския атентат в църквата "Света Неделя" е допълнен. Започва кървава вакханалия, в която според някои автори са убити повече от 15 000 души. Априлският атентат е дълбоко неморален акт, който бе осъден от ръководството на БКП. На основата на това апологетите на фашизма упорито защитават тезата, че БКП е терористична организация. БКП не е терористична организация. Тя открито провъзгласи своите цели и средствата за тяхната реализация - стачки, демонстрации, въстания. Тя осъществяваше програмните си цели и намерения целенасочено като включваше в тяхната реализация мнозинството от народа и особено по-будните и любознателни хора, възприели марксисткото учение и готови да се включат в борбата на живот и смърт. Кряскайте, господа, но вие не можете да спрете човека, който в името на реализирането на социалистическия идеал е сложил главата си на дръвника. А такива бяха хиляди. Те вникнаха с ума и сърцето си в императивите на времето да се работи сред масите, като се прилагат най-разнообразни форми и методи на работа.

Много голяма роля в развитието на революционното движение в света и в нашата страна изиграват постановките и решенията на VII конгрес на Коминтерна, проведен през 1935 г.

С изключителна острота на конгреса наред с необходимостта да се изгражда широк работнически и народен фронт в борбата против фашизма е поставен въпросът с какви сили и средства това може да се реализира. Делегатите на конгреса и Георги Димитров обръщат внимание на въпроса за решително подобряване на работата с кадрите и особено с ръководните. Ръководни кадри на партиите, за които революцията е станала съдба и те ще стават професионални революционери. И това става още непосредствено след Великата октомврийска революция и натрупването на опит в партиите. Това става задължително условие за ефективна партийна дейност. В доклада на Георги Димитров подробно и задълбочено е разгледана правилната кадрова политика:

Първо. Необходимо е да познаваме хората. В нашите партии обикновено няма систематическо изучаване на кадрите.

Второ. Необходимо е правилно издигане на кадрите. То трябва да бъде не случайно, а да е едно от нормалните функции на партията. Трябва да се държи сметка за готовността на дадени дейци да изпълняват тази или друга партийна функция и за тяхната популярност сред масите.

Трето. Необходимо е умело използване на кадрите. Трябва да умеем да намираме и да използваме ценните качества на всеки отделен активист. Идеални хора няма: трябва да ги вземаме такива, каквито са, като изправяме техните слабости и недостатъци.

Подчертана е необходимостта от правилно разпределение на систематическа помощ и грижа за запазване на кадрите. Само правилната кадрова политика ще даде възможност на нашите партии максимално да разгърнат и да използват силите на наличните кадри и да черпят от огромния резервоар на масовото движение постоянно нови и най-добрите активни елементи. Георги Димитров поставя въпроса за основните критерии, от които партиите да се ръководят при подбора на кадри.

Първо: Дълбока преданост към делото на работническата партия, вяност към партията, проверка в боевете, в затворите, пред Съда, пред лицето на класовия враг.

Второ: Най-тясна връзка с масите - да се живее с интересите на масите, да се чувства пулсът на техния живот, на тяхното настроение и нужди. Авторитетът на ръководителите на нашите партийни организации трябва да почива преди всичко на това, че масата вижда в тях свои водачи, убеждава се чрез собствения си опит в техните способности да бъдат ръководители, в тяхната решителност и самоотверженост в борбата.

Времето показва, че тяхното формулиране и практическата им реализация дадоха добри плодове. Въплътяването на тези свършено нови постановления в стратегията на международното комунистическо и работническо движения изискваше те да бъдат добре усвоени и предложени в отделните страни с оглед на реализиране на крайната цел - изграждане на социализъм в отделните страни. Към професионалните революционери с пълна сила следва да изтъкнем името на дълбоко надарения и обаятелен човек Димитър Василев Каляшки. За живота и непреходното му дело ще стане дума по-нататък. Димитър Василев Каляшки е роден в с. Жиленци, Кюстендилско. Селото се намира на 6 км от Кюстендил и на 18 км от българската граница. То е сгушено в полите на планината Осогово. В селото, както и в целия Кюстендилски край отдавна се развива овощарството, за което има изключително благоприятни природни и климатични условия. Родната къща на Димитър Каляшки е съвсем в полите на планината. Главният стълб на рода Каляшки е дядо Гоге. Той осиновява Васил, бащата на Димитър, който приема неговата фамилия. В къщната работа на дядо Гоге помагала Мария. След като Васил става член на рода, между него и Мария се завързва приятелство и те се оженват. Големият въпрос за дядо Гоге е бил да бъде продължен родът. И така на 10 август 1910 г. се ражда Димитър - най-голямото дете на семейството. След него се раждат двамата му братя Георги и Любен и сестрата Анка. Формирането на Димитър Каляшки става в много благоприятна за него семейна среда, той наследява от родителите си любовта към труда, към родната земя и към хората. Дядо Гоге е бил колоритна и чистосърдечна личност. Той е преживял много и е бил непресъхващ извор на житейски истини и мъдрост. Получил първите уроци от родителите си и дядо Гоге по трудолюбие и патриотизъм, малкият Митко, който се оформил като много любознателен, прекрочва прага на прогимназията в

с. Жиленци. Тук за него се откриват много нови хоризонти за овладяване тайните на природата, устройството на света. Учениците от класа още не са изучили азбуката, а той вече чете писмата, които баща му изпраща от фронта. От тях научава за тежките изпитания на българските войници, принудени да воюват в студ и дъждове. Гладни, окъсани и без ботуши. Когато той, невръстният Митко, научава тези страшни факти, започва да си задава въпроси, свързани с войните - защо хората се избиват помежду си, кога ще завърши войната и ще се завърнат ли баща му и другите фронтоваци живи от бойната линия.

В началното училище Митко проявява своята любознателност, като далеч надраства своите връстници. Показаните дарования и качества на Митко в началното училище е трябвало да се доразвият в прогимназията и гимназията в Кюстендил. Дядо Гоге предрича, "че това дете ще бъде акълия". Заедно с бащата на Митко решават да остане да учи в Кюстендил, независимо, че той е много нужен за извършване на къщната работа, свързана с изхранване на семейството.

Митко с лекота изминава пеша шестте километра от Кюстендил и обратно. След пристигането си помага на родителите си, като изкарва на паша воловете и овцете, винаги четейки някаква книга. Учебници той не купува, не само защото парите не достигат, а защото слуша внимателно предадените уроци и прилагайки стенографията. По време на пътуването до селото той систематизирал основните моменти от изученото в клас. Митко завършва с отличие прогимназията и постъпва в гимназията. Кюстендилската мъжка гимназия дава поле за изява на многостранните способности на Димитър Каляшки и приобщаването му към политическата дейност. Той обръща изключително внимание на редица чужди езици - френски, руски, немски, сърбохърватски, есперанто. Продължава да изучава немска и френска стенография. Широки са познанията и интересите му и по литература. Комсомолците започват да търсят неговата дружба. Най-напред Александър Починков по поръчение на ръководството провежда с него разговор за комунизма, а после го запознава с литература, от която Каляшки чувства нужда. Започва да чете много за Маркс, Плеханов и Ленин, за пролетарската революция и наемния капитал, интересна и непозната област за него. В средата на комсомолците започва да се чувства като сред свои, а когато го приемат в Комсомола се радва от сърце.

Така Д. Каляшки намира пътя към прогресивното младежко движение и бързо израства като негов убеден деец. Той се сближава със Стоян Стоименов и Петър Илиев. В дома на Петър и Драган Илиеви намира книги, които са му изключително необходими. Така той се запознава с "Наемен труд и капитал" на Карл Маркс, "Държавата и революцията", "Левичарството - детска болест на комунизма", "Пролетарската революция и ренегатът Катуцки" на Ленин.

В Кюстендилската мъжка гимназия през това време наред с

учебната работа се провеждат дискусии по актуални и исторически проблеми. Изключително внимание се обръща на изнасянето на реферати. Те се изнасят от изявени ученици и по време на провеждането им се проявяват истинските качества на докладчиците и поляризацията на аудиторията. Димитър Каляшки се налага в дискусиите със своя интелект и ораторско майсторство.

Димитър Каляшки не само говори по проблеми, които имат изключително важно практическо значение. Неговите съученици си спомнят с преклонение за тези реферати. Ст. Стоименов³ вниква много задълбочено в същността на трите реферата на Д. Каляшки. В първия реферат "В какво намира смисълът в живота Гьотевия Фауст" Д. Каляшки отговаря еднозначно - в труда за благо на човечеството, нещо, което става и негова пътеводна звезда.

В другия си реферат Каляшки разкрива задълбочено същността на богомилството като анализира икономическото състояние на народа и социалното устройство в Средновековна България.

Рефератите показват оформената ясна мисъл на нейния притежател, насочена към търсене на смисъла на живота и доброто у хората. Те също са красноречиво доказателство, че той вече е с оформен мироглед.

През цялото време на учението си в Кюстендилската мъжка гимназия не само показва своите качества на надарен ученик и трибун, но и на извънредно скромен и естествен човек. Той е готов да помогне и помага на всеки, който има нужда. Неговите съученици не само са респектирани от него, но се стремят да му подражават. Той респектира и голяма част от учителите.

Неговият съученик Владимир Христов разказва за един много интересен случай с възрастния учител по политикономия Божил Яначков. След като доста подигравателно се отнася към учениците, извиква на урок Димитър Каляшки. Той отговаря много добре, завладяващо, като прави точен анализ на фактите и съответните изводи.

Учителят поставя традиционната урочна оценка на ученика, а става и се обръща към Каляшки: "Каляшки, ако в направените бележки на класа в началото на часа с нещо съм засегнал и тебе, моля да ме извиниш"⁴.

Идва време за завършване на гимназията. На тържеството за раздаване на дипломите са дошли баща му Васил и майка му Мария. Димитър Каляшки е сред отличниците, но го няма дядо Гоге да се порадва на този изключителен ден.

Под влияние на другарите си Стоян Стоименов, Петър Илиев, Александър Починков кандидатства във военното училище. Издържа с отличие конкурсния изпит, но не е приет, защото по думите на офицера, който му съобщава: "От селяк офицер не става, и то от хитър болшевишки царемразец".

Разделителните линии между управляващите и Д. Каляшки са ярко очертани и те ще продължат до 28.II.1943 г., когато фашистите ще го разстрелят в родната му къща в с. Жиленци.

След решаването на материално-битовите въпроси Димитър Каляшки се заема много конкретно с овладяването на научните знания по физика и математика. Неговата прилежност и старание правят силно впечатление. А когато излиза да отговаря и на изпитите, показва изключителни резултати.

Още от първите дни на семестъра във Физико-математическия факултет се образува комсомолска ядка. Той става един от най-активните участници в протестните събрания. Такова се провежда за защита на искането да се заплаща стажа на кандидат-учителите. На трибуната застава русокосият Димитър Каляшки. Той говори страстно и убедително в защита на искането да се заплаща стажът. В аудиторията нахлува полиция и неговите другари успяват да го измъкнат и изведат, за да не го арестуват.

На 30 март 1930 г. Каляшки участва в учредителната конференция на БОНСС (Български общ народен студентски съюз) и организира в негова чест демонстративна акция на ул. "Пиротска". При сблъскването с полицията другарите му го измъкват с разкъсани дрехи и окървавен. Започват да го арестуват по различни поводи, но са принудени да го освобождават, защото не намират у него нищо компрометиращо и защото той не изказва нищо и при най-жестоки инквизиции. Понякога се връща в квартирата си премазан от бой, обезобразен, но с несломим дух.

През 1931 г. Д. Каляшки е един от организаторите и ръководителите на голямата студентска акция против кървавия професор Александър Цанков. Той е в центъра на схватката с полицията. Изнасят го от сградата на Университета облян в кръв, но скоро се появява отново с превързана глава. Студентите го вдигат на ръце и го понасят като знаме. Въпреки слабостта от изгубената кръв Каляшки намира сили и започва да говори. Гласът му се понася над разлюляната студентска маса, заклеява, зове на борба.

Полицията нанася тежък удар на БОНСС, като арестува и интернира през есента на 1931 г. стотици бонсисти и забранява в. "Студентско знаме". В този тежък момент Д. Каляшки е привлечен в ръководството на Съюза. След това, на Първия конгрес на БОНСС, е избран за член на централното настоятелство, завеждащ агитацията и пропагандата. Възлагат му да бъде и отговорен редактор на в. "Студентско знаме" - органа на Съюза. Влагайки неизчерпаема енергия той разгръща кипяща дейност. Пише вдъхновени статии и фейлетони, издава позиви, стъкмява юбилейни листове, изпраща дописки до прогресивни вестници и списания, организира екскурзии до Люлин и Витоша. Не се спира пред никакви трудности. Проявява находчива инициативност и изобретателност. Професорите са удивени от ума и от знанията му по математика, физика, френски език и други дисциплини, изказват му похвали. Активното му участие в революционната борба е оценено от другарите му и той е избран в централното ръководство на БОНСС. За него става аксиома да участва в първите редици на студентските демонстрации по най-различни поводи, насочени към защита

на нашата национална памет, против откритите опити за тотално настъпление на фашизма в страната.

На 2 юни 1930 г. след лекцията на проф. Димитър Христов е вдигната трибуна по случай годишнината от Ботевата смърт. На трибуната застава Димитър Каляшки. Той е съсредоточен и решителен. Говори убедително за борбата на Ботевата чета, за нейния исторически път, за заветите на Ботев. Аудиторията възприема много бурно прочувствените думи на блестящия оратор. Но полицията нахлува и арестува отново стария си познайник Димитър Каляшки. Той е подложен на нечовешки инквизиции, но дума не промълвя. На следващия 2 юни написва позив към всички студенти, студентки, учаци се.

Димитър Каляшки се включва много активно за изгонването на проф. Александър Цанков от Университета. През декември 1932 г. проф. Александър Цанков не успява да дочете лекцията си в залата на ректората. Той е прекъснат с въпроси, надигат се протестни гласове, като се иска окървавеният професор да напусне Университета. Нахлува полиция. Група фашизирани студенти се нахвърлят на скандиращите. Започва ръкопашен бой. Димитър Каляшки е халосан здраво и превързан отива във Физико-математическия факултет и се качва на трибуната с искането кървавият професор да напусне Университета.

След обяд студентите тръгват към Народното събрание. Д. Каляшки е в първите редици с превързана глава. Пред Народното събрание пристига и войска. На другия ден студентите с участие и на работници отиват на площад "Света Неделя" с искането за отстраняване на професора кръволок. Управляващите са принудени да отстранят професора. Студентите могат да се радват, но борбата продължава.

Срещите му с полицията стават все по-чести, тя следи внимателно политическите му изяви. Три месеца преди завършването на Университета той е изключен. Няма да има възможност да прилага на практика наученото по физика.

Ученическите и студентските години помагат изключително много за формирането на многостранната личност на Д. Каляшки. Неговите съученици и състуденти споделят спомени за различни страни от неговата дейност, оценяват високата му ерудиция, неуморимостта и непреклонността му пред, големите му качества на организатор и трибун.

Управляващите изключват Димитър Каляшки от Университета и не му позволяват да се отдаде на науката, за което има свръхданни и интелект. Пред него остава единствено пътят на борбата за изграждане на едно ново общество без експлоатирани и експлоататори. Затова той има не само необходимите заложби, подготовка и воля. Д. Каляшки поема пътя на професионалния революционер, който в предоставените му от историята още 10 години реализира по един неповторим начин.

След изключването му от Университета в писмо на дирекци-

ята на полицията № 21157 от 3 май 1933 г. до окръжния полицейски инспектор в Кюстендил, пише: "Димитър Каляшки се въдворява в село Жиленци, защото е изключен от Университета завинаги заради комунистическата му дейност..."⁶

През цялото време на следването си Д. Каляшки поддържа много оживена връзка с партийното и ремсовото ръководство в Кюстендилска околия. По време на ваканциите участва в излетите на ремсистите до Осоговската планина.

В родния си Кюстендилски край, Д. Каляшки се завръща с изключителен заряд, с ценен опит в борбата срещу политическите противници и със задълбочена марксистка подготовка. Пред него предстои основния изпит в живота му - да докаже на практика своя дълбок интелектуален потенциал, преданост към социалистическата и комунистическата идея. Целият му по-нататъшен живот и борба доказва, че той блестящо се справя с най-трудния изпит в живота си.

В родното си село Жиленци той е задлъжен да се разписва в общината три пъти на ден.

Анализирайки внимателно обстановката в страната, БКП и РМС, Каляшки се стреми да си отговори на главния въпрос - как да се работи сред комунистите, ремсистите, земеделците, работниците, занаятчиите, дребните чиновници, за да не се провеждат социални изяви, без да се постигнат нужните политически и икономически резултати.

През пролетта на 1934 г. Каляшки⁹ организира околийска партийна конференция в дома на Петър Ризов в Жиленци, на която той е избран за секретар на Околийския комитет на БКП.

На 19 май 1934 г. след извършването на преврата в Кюстендил са арестувани и задържани редица комунисти. След като престояват една нощ в ареста, са освободени. Димитър Каляшки отива в София и се среща с Аврам Стоянов, член на ЦК на партията, и с Йордан Танев. Тримата заедно прочитат уводната статия на "Работнически вестник". В статията се твърди, че враг № 1 на БКП в променената обстановка са БЗНС и Социалдемократическата партия. Димитър Каляшки не одобрява тази линия и си заминава за Кюстендил в много лошо настроение¹⁰. Дълбокият интелект и отдаденост на революционната борба му помагат много точно да се ориентира сам в обстановката и да разгърне своя потенциал на общественик и деец на Работническата партия от нов тип, което се явява повеля на времето. Военнофашистският преврат доведе до намаляване числения състав на партийната организация в околията и до нарушаване на връзките с трудовите хора. В условията на настъпление на фашизма дейците на Работническата партия от своя опит се убеждават, че с прилагането на левосектантските методи няма работа, а лутане.

Пристигайки в Кюстендил, той разбира, че има повиквателна за отбиване на военната си служба като трудовак в Радомир. Веднага се заема и създава партийна група в казармата и помага

за укрепване на партийните и ремсовите организации в околията.

В много трудно време за обществени изяви след преврата Димитър Каляшки е избран за секретар на РК на БКП в периода 1934-1936 г. Особена активност проявява партийната организация в с. Жиленци. През есента на 1934 г. трудовакът Димитър Каляшки се завръща в домашен отпуск на село, но за комуниста Димитър Каляшки "отпуск" няма. Веднага в къщата на Петър Ризов е свикана партийна конференция.

Левосектантите в околията нанасят големи вреди на околийската организация на БКП, които се отразяват много негативно върху нейната боеспособност. Преодоляването на тежките последиствия от лявото сектантство на БКП и на окръжната организация става възможно след V и VI пленуми на ЦК на БКП, които разработиха новия курс на партията.

Димитър Каляшки е делегат и стенограф на V пленум, което му помага да вникне много по-дълбоко в необходимостта и в същността на новия курс. След завръщането си от София се заема с трескава дейност. През март в къщата на Ангел Маноилов разяснява решенията на пленума. Формиран е нов Районен комитет на БКП, който поема цялостното ръководство на партийната дейност. Въпреки че Димитър Каляшки е длъжен по 3 пъти на ден да се разписва в общината, той непрекъснато обикаля селата. Скоро свиква и втора партийна конференция. Благодарение на активната дейност на Димитър Каляшки партийната организация преодолява по-умело левосектантските методи.¹¹

Заедно с Атанас Достин той провежда Общо събрание на комунисти и земеделци. В с. Жиленци с активното участие на Димитър Каляшки около 50 мелничари протестират срещу тежките данъци. Жителите на селото се вдигат да бранят пасищата в Осоговската планина от държавата, избират общоселски комитет за изграждане на ново училище, в което са включени комунисти.

В организационен план околията е разделена на 5 района. Основното в дейността е да се укрепят съюзът между работниците и селяните, да се предприемат практически стъпки за съвместна работа на земеделци, социалдемократи, радикали и безпартийни, да се изградят комитети на народния фронт. Д. Каляшки тръгва като апостол от село на село, по фабриките и тютюневите складове, работилниците. Той не само дълбоко вниква в новия курс на партията, който е изстрадан от живота, но се потопява изцяло в неговата практическа реализация.

Много задълбочено се запознава с работата и решенията на VII конгрес на Коминтерна. От собствения си опит той е убеден в необходимостта да се изгражда общ народен и работнически фронт. Той не само вниква в същността на решенията на конгреса, но е дълбоко убеден, че тяхната реализация е свързана с формирането на подготвени и калени професионални революционери. Той доброволно, мотивирано и убедено се отдава на невероятно трудната дейност на професионален революционер.

Партийните организации в околията под ръководството на Каляшки започват конкретна работа за изпълнение на решението на историческия VII конгрес на Коминтерна.

На 21 март 1936 г. е свикана конференция във воденицата на Борис Джелепски. В същото време е разкрит Окръжният комитет на БКП в Дупница и е изпратен агентът Петко от Благоевград, който отива при организатора на конференцията Иван Након. Убеждава го, че е представител на Окръжния комитет на БКП, и отива на конференцията в с. Жиленци. Заедно с Петър Миланов идва членката на Районния комитет на комсомола Цонка Драганова, за която по-късно се разбира, че е агент на полицията. Полицията блокира селото. Агент-провокаторът Петко и Цонка вършат своята предателска дейност. Редица участници в конференцията са арестувани. По-късно техният брой нараства на 90, между които Димитър Каляшки и Атанас Достин.

В продължение на 22 дни те са подложени на жестоки изтезания, а след това до съдебния процес са откарани в Софийския централен затвор. Особено свирепо полицията инквизира секретаря на окръжния комитет Атанас Георгиев - Достин. От мъченията заболява изключително тежко, но твърдо отстоява своето верую и чест. Осъден е по двата процеса на 12 и половина години строг тъмничен затвор.

На тежки мъчения е подложен и Димитър Каляшки. 40 дни е бит, а накрая не му позволяват и да се движи. Арестите на членове на ОК на БКП и БКМС нанасят сериозен удар на организациите на БКП и БКМС, но те не са съкрушени. Комунистите и трудещите се в околията се надигат на масово движение в защита на подсъдимите. А те се държат много достойно. Със своето държание пред съда Д. Каляшки защитава БКП и Народния фронт, правата и свободите на трудещите се, изобличава фашизма и повдига духа на революционната борбеност на своите другари и на близките им. Неговата блестяща заключителна реч е ярък пример на комунистическа зрялост и прекрасно ораторско майсторство⁸. В речта си Д. Каляшки поставя редица въпроси, свързани със свободата на словото, за по-скорошно провеждане на свободни избори. Д. Каляшки буквално заявява: "И поставяйки нас на подсъдимата скамейка, не се ли поставя заедно с нас и мнозинството от българския народ, което буквално мисли като нас? И осъждайки нас, не се ли осъжда заедно с нас и мнозинството от българския народ! А когато настъпи време да се постави на подсъдимата скамейка мнозинството на един народ, това показва, че е крайно време народът да постави на подсъдимата скамейка своето правителство." Процесът срещу 19-те подсъдими в Кюстендил поради много добре организираната борба в съда завършва с осъждането на Димитър Каляшки на 12 години затвор.

В килиите на различните затвори Димитър Каляшки прекарва 5 години. Зад решетките гладът и изтезанията са постоянният спътник. Недохранването и обездвижването се отразяват много на

нормалното физическо оцеляване. Затворническите килии Каляшки обаче превръща в школа за по-нататъшното си идейно-политическо израстване, за запознаване на другарите с марксистката идеология и с историята на международното комунистическо и работническо движение.

Титаничната му политическа дейност за организиране на борбата срещу фашистите обаче е прекъсната.

В годините в затвора са запълнени Каляшки ясно формулира целите и личните си задачи за повишаване на квалификацията си и за получаване на нови марксистки знания, изучаване на стенография и на редица чужди езици. Той разработва конкретни планове за действие и ги изпълнява пунктуално. Изучава системно марксистко-ленинистката теория, история на БКП и ВКП (б), история на България. Не престава да се занимава и с проблемите в своята специалност - теория на относителността, астрономия, висша математика и др. Превежда от руски език "Теорията на Айнщайн за относителността" и книгата на Ленин "Двете тактики на социалдемократията в социалистическата революция", написва научен труд на френски език и книгата "Какво и как да четем". Каляшки организира и ръководи курсове и кръжоци със затворниците за повишаване на идейно-политическата им подготовка и за изучаването на руски и френски език, есперанто и стенография. Той е любим лектор на всички не само защото притежава голям запас от солидни знания в различни области на науката, на марксистическата теория и културата, но и защото има подчертан педагогически дар. Умее да преподава ясно и достъпно и най-трудната материя и да внушава на слушателите онова, което трябва да запомнят.

Гражданската война в Испания го подтиква да изучава испански, но продължава да учи руски, френски, немски, есперанто, сърбохърватски, английски и италиански език.

Изучаването на толкова много чужди езици ясно говори за неговия интелектуален потенциал. Можем да заключим, че в затвора завършва университет по различни филологии. Изключително важна част от всестранната му дейност в затвора е изнасянето на беседи по различни страни на необятната марксистка теория. Стреми се да си отговори сам на най-трудните въпроси. В затвора заедно с него през това време са такива известни дейци на БКП като Христо Михайлов, Пеко Таков, Борис Димитров (Помака), Димитър Костов и други.

А какъв задушевен събеседник е Димитър Каляшки, когато не е отдаден на други дейности. В разговорите, които води, изцяло се потопява, стреми се да разбере това, което истински вълнува събеседника, да го поощри, когато е необходимо.

Често политзатворниците се съветват с него по различни обществени и лични проблеми, защото са се убедили каква завладяваща човешка личност имат за събеседник и съветник.

В затворническия период той е преместван от затвор в затвор - Кюстендил, София, Сливен, Плевен. През всичките си затвор-

нически години Каляшки поддържа връзки с най-близките си хора - баща си, братята и сестра си.

В затвора Каляшки изживява тежка мъка от загубата на родната си майка, починала през април 1939 г. от сърдечен удар. Каляшки установява от затвора кореспонденция с Вера Василева от Радомирско, бивша политзатворничка, която по-късно става неговата съпруга.

След амнистия през април 1941 г. Д. Каляшки, както и мнозина други политически затворници, са освободени. Това става под натиска на масово движение за тяхното освобождаване. Властта е принудена да отстъпи. Веднага след излизането си остава за известно време в София, където се среща с много комунисти и ремсисти. Сред тях са Йорданка Николова и Адалберт Антонов - Малчика.

На тези срещи по-добре се запознава с политическата обстановка в страната и получава конкретни указания за по-нататъшната си дейност.

След това той отива в родното си село Жиленци, в което е бил шест години. За известно време се потопява в трудовата атмосфера на село. Срещите с баща му Васил, брат му Георги, с неговите другари и приятели от селото са затрогващи.

Хората от селото се вълнуват много от развитието на политическата обстановка в страната.

На 22 юни заедно с баща си отиват да косят ливадата. Той се отдава на познатата му трудна селскостопанска работа. Брат му Георги тича от село и съобщава, че Германия е нахлула в СССР. Д. Каляшки спира коситбата и отива в центъра на селото, за да сподели вълнението със селяните, да чуе тяхното мнение. Кръчмарят, който е с властта, изразява мнение, че руснаците бързо ще капитулират. С идването на Каляшки групата се уголемява и чака неговото мнение. Той аргументирано посочва пред кръчмаря и групата, че СССР има танкове, въоръжение и добри войници, което ще изиграе голяма роля в започналата война. И така войната е започнала. Д. Каляшки започва упорито да се готви за бъдещата нелегална нелека борба. Затова с баща си и с брат си и с членове на БКП се заемат с изграждането на скривалища в Жиленци село и с. Гърляно в плевнята на Крум Илиев.

През това време в Жиленци има германци, които са настанени в отделни къщи. След започването на войната Каляшки отива при познати и там заварва двама офицери.⁹ През това време те разговарят за войната в Испания, където са били доброволци на страната на фашистка Испания. Каляшки се включва в разговора на испански и германците се усмихват изненадани. След това влизат още двама немски офицери. Завързва се разговор за това, че войната се разпростира на голяма територия, и немците изразяват недоволството си от този факт. Единият от немците се хвали, че скоро ще превземат Суец. Каляшки отговаря, че Суец могат да превземат, но Берлин вече няма да видят, за което единият от

немците се хваща за револвера. Каква увереност в победата трябва да имаш, каква смелост да го заявиш пред отявлени фашисти? В стаята всички са на крака. Близки извеждат Каляшки навън, където той споделя, че може да е постъпил непредпазливо, но е бил предизвикан от самодоволството им.

Оценявайки обстановката, Каляшки си дава ясна сметка, че е под постоянно наблюдение на полицията.

С Вера отиват в София на квартира на ул. "Пиротска" у една арменка. През това време Вера е започнала да изучава стенография и споделя с арменката с какво точно се занимава. Арменката попълва адресна карта на Вера, но не и на Каляшки. Тя се досеща за положението на квартирантите си и се стреми по всякакъв начин да го облекчи. Каляшки е полулегален и се съобразява с изискванията на конспиративната работа.

Каляшки постъпва на работа като коректор, а после и като преводач в книгоиздателството "Нов свят" на Стоян Стоименов. Там превежда от руски език книгата на И. Илин "Как човекът станал великан", а с Димитър Полянов превеждат първия том на "История на дипломатията".

В края на август брат му Георги му изпраща телеграма, че са идвали да го арестуват. Находчивият му брат намира да му съобщи това по напълно неподказващ истината начин.

Той става нелегален, не довършва уроците си с Вера, на тя става съпруга на професионален революционер.

Отначало става сътрудник на Военния център, след това инструктор на ОК и ЦК и се заема с изключителните задачи да бъде апостол на въоръжената борба в Югозападна България, а това са Брезнишка, Пернишка, Радомирска, Дупнишка и Кюстендилска околия. Пред него са поставени две много важни и свързани задачи: да се засили дейността на партийните организации за създаване на партизански отряди и за привличане на партизани, които са убедени, че това е пътят за ефективна борба срещу фашисткия звяр. Димитър Каляшки се заема много активно за оказване помощ на партийните организации за разясняване целите и характера на въоръжената борба срещу фашизма, създаване на яташки мрежи и на партизански отряди.

Роденият организатор с изключителен интелект е в стихията си. Той обикаля всички околии, среща се с голям брой нелегални дейци на БРП и на РМС, затяга групите на комунистите, заздравява ремсовите групи, организира протестите - за хляб, за работа, за олио, раздава позиви, поставя задачи, търси връзка с войниците, които не трябва да отиват на Източния фронт, установява контакти и с дейци в гр. Крива Паланка.

Качествата му на превъзходен агитатор, съчетани с прекрасните му организаторски дарби, допринасят за съществено активизиране на дейността на партийните организации и за засилване на вярата в крайната победа над фашизма. Чувствително се подобрява дейността сред тютюневите синдикати, общите работници, чи-

новниците, различните дружества. Събират се пари за подпомагане на нелегалните и политическите затворници, разпространява се нелегална литература, осигуряват се нелегални квартири и се доставя оръжие.

До най-отговорни държавни и обществени дейци са изпращани протестни писма срещу своеволията и насилията на властта. Широко се популяризират победите над Съветската армия край Москва през зимата на 1941-1942 г., създаването на антихитлеристката коалиция със СССР. Дейността на БРП и РМС в Дупнишко и Кюстендилско се наблюдава под лупа от полицията. Активизиран е доносническия апарат. Полицията, разчитайки на агент-провокаторите, разполага със сведения, че се подготвя прерастване на Дупнишката чета в отряд. Околийското полицейско управление в Дупница поисква от Софийската областна дирекция голяма сума за възнаграждение на своите секретни сътрудници. Назначени са нощни патрули, за да следят всяко движение на нелегалните⁴.

В Дупница са арестувани легалните членове на Околийския комитет на БРП и много активисти от града и околията. Инквизициите са жестоки, но арестуваните се държат много твърдо, с което ограничават арестите и запазват Дупнишката партизанска чета. Военният съд издава тежки присъди. Секретарят на комитета Никола Величков - Севдата и членът на комитета Димитър Начев са осъдени на смърт. Задочни присъди получават командирът на Дупнишката чета Васил Демиревски и още четирима партизани.

Полицията не успява да обезглави партизанската чета, но нанесеният удар на революционното движение е ужасен. Партийните и ремсовите организации практически са обезглавени. Най-активните кадри са хвърлени в затворите, интернирани са или са под непрекъснат полицейски контрол. Жестокостта на полицията обаче не е в състояние да спре народното недоволство.

Към средата на юни 1942 г. по инициатива на Васил Демиревски е възстановен околийският комитет на БРП в Дупница. Главната задача на новия комитет е да бъде в център за разрастване на въоръжената борба в Дупнишкия край, за масовизиране на четата и създаване на широка мрежа от ятаци, за осигуряване на провизии.

Придвижването му от една до друга околия в условията на дълбока нелегалност е свързано с търсенето на най-разнообразни форми и средства.

В Кюстендил Димитър Каляшки и Стоян Лудев се заемат с възстановяване дейността на околийските комитети на БРП и РМС¹⁰. През септември 1942 г. е сформиран нов околийски комитет на партията. Първото му заседание се провежда под ръководството на Димитър Каляшки в плевнята на Ангел Маноилов в с. Жиленици. Главната задача на новия комитет е организирането и разрастването на въоръжената борба в околията. Наложително е да се възстановят партийните организации и да се изградят нови,

да се засили работата в селата и в града, като вниманието се съсредоточи сред тютюневите работници и занаятчиите и за решително подобряване на работата с евреите. Особено внимание е отделено на работата с кадрите съгласно дълбоко премислен план. Ремсистите се заемат с решаването на две изключително важни задачи: намиране на нелегални квартири и снабдяване с оръжие. Подготвени са нелегални квартири в селата Скриняно, Перивол, Ямборано, Таваличево, Полетинци и др. За бъдещия партизански отряд са набавени 11 пушки, 1 картечница и 1500 патрона. Проведената под ръководството на Стоян Лудев дейност допринася за чувствителното нарастване ролята на Околийската ремсова организация, която получава много висока оценка от Околийския комитет на БРП⁹. Възстановяването на Околийския комитет на БРП е свързано с установяване на много добър личен контакт на Димитър Каляшки със Стоян Лудев. По негово предложение той става околийски организатор на Отечествения съюз.

Димитър Каляшки оценява качествата на Стоян Лудев, който в ОК на БРП е определен да отговаря за партийните организации в селата. Като секретар на ОК на БРП проявява изключителна активност под ръководството на Димитър Каляшки за снабдяване с оръжие за бъдещия Кюстендилски партизански отряд. Заедно с това провежда премислена политическа и организаторска работа сред населението и членовете на БРП /к/ за по-дълбоко вникване в целите и задачите на въоръжената борба.

Неговата безкрайна отдаденост на делото е доказана на 3.VIII.1944 г. в местността "Черенец", където е убит от главорезите на Годев, които преди това му отрязват езика.

Когато през юли 1942 г. Задграничното бюро на ЦК на БКП оповестява спасителната програма на Отечествения фронт, Д. Каляшки става неин пламенен пропагандатор - разяснява я компетентно, убедително и търпеливо. Започва да се чувства още по-осезателно организаторската роля на партията. Неусетно и бързо Програмата печели популярност сред трудещите се от Кюстендилска, Дупнишка, Радомирска околия, в Пернишко и Брезнишко. Появяват се и първите отечествено-фронтовски комитети. В скриналището на Крум Илиев в с. Гърляно се създава нелегална печатница за вестници.

През есента на 1942 г. тежестта на войната се чувства все по-остро в Кюстендилско. Фашистката власт реквизира по-голямата част от земеделското производство и изпраща продуктите в Германия. Изключително остра е нуждата от платове, обувки и цървули, подкови за добитъка. Липсата на фураж оставя на буквален глад животните. Въведената купонна система ограничава дажбите на селскостопански и индустриални стоки. Недоволството нараства сред всички слоеве на населението. Затова по-голямата част от него в града и околията приема със задоволство оповестената програма на ОФ. Започва изграждането на комитети на ОФ в околията. Д. Каляшки прекрасно разбира необходимостта от про-

пагандиране на спасителната програма на ОФ, базирайки се на своята политическа подготовка.

През октомври и декември 1942 г., наред с другата напрегната дейност, Каляшки написва три брошури - "Как да се спасим", "Някои лъжи на германските кречетала у нас" и "Какво иска Отечественият фронт". Брошурите са написани страстно, достъпно, на близък народен език, наситени са с убедителна аргументация и оптимизъм. Съдържанието им е споено със здрава логическа мисъл.

На 26 февруари 1943 г. се провежда второ заседание на околийския комитет на БРП в плевнята на Петър Сърбински в с. Жиленци. Направен е анализ на състоянието на партийните организации в околията и на готовността им за поемане пътя на въоръжената борба. Главната задача на околийската партийна организация, откроена на заседанието, е създаването на политически, психологически и материално-технически условия за преминаване към въоръжена борба. Заедно с това е обърнато внимание на предпазването от нови провали и на изграждането нови комитети на ОФ¹¹. След заседанието на околийския комитет на БРП Димитър Каляшки се укрива в родния си дом. Започва обичайната си работа - чете и редактира материали, които да се раздават в организациите. Излиза в мрака да се поразходи. На чешмата се наплисква с вода. Но предателят Йордан Амалски е съвсем близо. Когато се убеждава, че срещу него, джуджето, е исполинът Димитър Каляшки, отива и съобщава на попа, който му казва моментално да отиде да съобщи в полицията. След това три кордона ображдат къщата. Полицията чака да съмне. Д. Каляшки чува силния кучешки лай и зарежда пистолета. Тръгва из нивата, а след това хуква към гората. Той е ранен в бедрото, а кракът му е счупен. Тогава полицаят Златков изстрелва целия пълнител на автоматата си в гърба на Д. Каляшки, който се изпъва и не мръдва. Титанът на мисълта и делото е мъртъв. Хората започват да се стичат до къщата на убития. Идва и лекар, който прави аутопсия и открива един необикновено голям и силно нагънат мозък. Множеството върви до гробищата, които почерняват от народ, независимо от предупрежденията¹².

Това е краят на един необикновен живот на един човек, надарен с многостранни способности, революционер по дух и с твърда воля. Кюстендилската партийна организация осиротя, а България загуби един от най-големите си умове.

Димитър Каляшки остави 15 научни разработки, политически статии, в които разглежда преди всичко актуални въпроси, свързани с революционната борба.

Изключителен интерес представляват неговите писма, които потвърждават и допълват единният цялостен образ на техния автор Димитър Каляшки. Те показват неговия титаничен ум, духовна мощ и извисеност. Написани са правдиво, откровено и честно с изключителна топлина и обич към адресата.

През цялото време на практическото осъществяване на дейността си като професионален революционер успява да съчетае две изключително важни качества за всеки ръководител и деец: умението да вижда и разработва дадени въпроси, да ги оформя в конкретни предложения за решения.

Способният професионален революционер Димитър Каляшки наред с умението да разработва проблемни въпроси е и високо подготвен агитатор и пропагандист.

През всичките години на революционната си дейност Димитър Каляшки се старае да овладее основните принципи, форми и средства, прилагани в партийната дейност с оглед на това да допринасят в максимална степен реализацията на целите и задачите, стоящи пред партийните органи.

През цялото време на дейността си като професионален партиен ръководител Димитър Каляшки изработва у себе си един отличен стил и организация на работата си. Благодарение на грамадния си интелект той умее да разработи проблема и своите планове за работа. По обясними причини не са останали неговите лични материали, анализи, планове, но благодарение на това че владее стенография, той успява да запише в малкообемни пространства дълбоко съдържателни документи.

Цялата му дейност показва, че предварително разработва плановете като в процеса на тяхното изпълнение уточнява редица детайли, които помагат да се получи добър краен резултат. И той действително постига такива резултати и като ученик и студент и след това в професионалната си партийна дейност. Неговите човешки качества са оценени по достойнство от другарите му, с които е работил, неговите съученици и състуденти. Тяхната неподправена оценка, че Д. Каляшки притежава грамаден ум, неизтощимо сърце, воля и характер, които му позволяват да се отдаде на революционната дейност - единствено възможната за него в тогавашната обстановка.

Резюмирайки проявените качества на професионален революционер и обаятелен обществен деец, можем да откروим следното:

- безпределна преданост на социалистическия идеал и убеденост в необходимостта от победа над фашизма като теория и практика;

- изучаване на обстановката и най-трезва оценка на реалността и на тази основа вземане на решения за практически действия;

- изучаване на кандидатите за членове на партийни комитети, ятаци и партизани в практическата дейност, което му помага да се опре на дейци, които заслужават доверие и уважение;

- постоянно повишаване на своята теоретична и общополитическа подготовка, което му позволява да бъде на равнището на задачите, които решава;

- задълбочена подготовка на личните си планове и плановете на партийните организации и партизанските акции;

- умение да разработва проблеми, да бъде прекрасен агитатори пропагандист, да съчетава така необходимото единство между реализацията и изпълнението;
- проява на предвидливост, мащабност и конкретност в неговата дейност;
- умение да съчетава изискването за създаване на кадрови и материално
- технически условия за успешна и ефективна партийна дейност.

Признателните антифашисти от Кюстендилско тачат неговата памет. Подвигът и титаничната дейност на Д. Каляшки са пример, който всички ние за които социалистическият идеал е верую в живота сме длъжни да следваме.

14.XI.2017 г.

Използвана литература:

- ¹ БКП в резолюции и решения, т. 3, с. 331
- ² Г. Димитров - Доклад пред VII конгрес на Коминтерна, с. 180-190
- ³ Ст. Стоименов - Думите му възпламеняваха сърцата, в-к "Звезда" 15.VIII.1980 г.
- ⁴ Владимир Христов - Гимназистът Димитър Каляшки, Спомени личен архив
- ⁵ Лило Ралев - Спомени, л. Архив 4-6
- ⁶ ОИМ Кюстендил, инв. № 93 601
- ⁷ Гр. Янев - Димитър Каляшки - биографичен очерк, с. 1966, с. 64-67
- ⁸ ОИМ Кюстендил, инв. № 601
- ⁹ 80 години градска партийна организация в Кюстендил, юбилейно издание ГК на БКП Кюстендил 2905, 1973 г.
- ¹⁰ Петър Миланов - Спомени, л. архив
- ¹¹ История на Кюстендилската окръжна партийна организация, София, Партиздат 1984, с. 312
- ¹² Гроздан Янев - Димитър Каляшки, биографичен очерк, с. 122-128

Васил Демиревски - Жельо, роден революционер, прославен партизански командир, борец за нова България

**Скъпи участници в антифашистката съпротива
и Втората световна война,
Другарки и другари,**

На 26 ноември се навършиха 100 години от рождението на Васил Демиревски - Жельо - неуморим революционер и организатор, прославен партизански командир, борец за нова България.

Бурният живот и непреходното дело на тази неординарна и колоритна личност остави такива дълбоки следи сред населението на Дупница, Дупнишка околия и страната, че и сега се носят легенди. В революционното движение на Дупнишко, в което се открояват плеяда заслужили дейци на БКП, той заедно със Станке Димитров и Коста Петров е сред най-изявените дейци с национален принос и известност.

В спомените на неговите другари от партизанския живот Моис Аврамов (Рилски партизани), Славчо Георгиев (Другари на орлите), Лазо Лазов (Младежката чета), в биографичния очерк на Моис Аврамов и Първан Халваджийски ив редица други публикации са проследени неговия живот и дело. В статията на акад. Ефрем Карамфилов в книгата "Българи" са разгледани подробно хората, от които се е учил Демиревски при формирането му като революционер и командир.

Още от рано халът, на който се намира семейството му и неговите другари, той започва да си задава въпросът защо едни са богати, а други бедни. още от рано слуша от баба си Паулина разкази за войводи и чети, за Яне Сандански, който е свързан с Дупница. Семейството на Демиревски не е от най-бедните, но и

там 8-те гърла едва се изхранват. То се занимава с тютюнопроизводство, в което той участва активно. В гимназията става член на Комсомола, а после е включен в ръководството и най-активно участва в борбите на Комсомола, за което е изключен и се прехвърля в Горна Джумая (Благоевград). Там създава нелегална ученическа група, която е разкрита, а той осъден на 7 години затвор и изпратен в Софийския централен затвор, където престо- ява две години и половина. в затвора продължава да повишава марксистката си подготовка, изучава исторически и диалектически материализъм, политикономия, история на ВКП (б). В затвора бе- седва с другари взели участие в Септемврийското въстание, вник- ва по-задълбочено в развитието на революционния процес, за възприемане на новия курс провъзгласен на Седмия конгрес на Коминтерна за изграждане на широк народен, работнически и антифашистки фронт.

Солидната подготовка, която получава в затвора, му дава възможност много по-задълбочено да вникне в историята на работ- ническото движение в Дупница и Дупнишко. Той изучава живота и делото на Станке Димитров и Коста Петров, на редица други дейци, разстреляни от фашистките изверги. Той се стреми да при- лича на тях в практическата си дейност. В затвора в буквалния смисъл на думата той се оформя като много енергична личност, на която можеш да имаш доверие.

Васил Демиревски участва най-активно във всички протестни демонстрации, поради което често попада в карцера. Успява да установи чрез сестра си връзки с неговите другари.

През 1935 г. дупнишките комунисти претърпяват сериозен про- вал. Разкрити са ОК на БКП и РМС. Предателите си казват думата. Той се старее по-бързо да се преодолеят загубите, свързани с провала.

През 1937 г. заедно с други затворници е амнистиран. В края на годината се завръща в Дупница. Заедно с Асен Орански се заемат с разкриването на двамата предатели, което става наско- ро. Постъпва на работа в тютюневата фабрика в Дупница и скоро става любимец на работниците. На проведената околийска конфе- ренция на РМС той е избран за секретар, а след това и за член на ОК на БРП. На конференцията изнася доклад за новия курс на партията. Насочва ремсистите да работят сред всички масови организации - спортни, читалищни, Въздържателни, туристически, есперантски, които да изградят единен младежки антифашистки фронт. Сам той провежда това решение сред тютюневите работни- ци. Започва да организира работнически екскурзии. В неуприлюдени разговори разкрива алчната същност на тютюневите търговци и смисълът на класовата борба.

След това Васил Демиревски се свързва с оцелели от про- цеса партийни членове. Избран е нов Околийски комитет на БКП със секретар Васил Демиревски. Налага се да установят връзки с партийните организации в селата и младежките организации. За-

ема се лично с изграждане на партийни организации сред тютюноработниците. Отношенията между търговците и работниците са най-остри в складовете. Неговата дейност в партийните ремсовите организации е прекъсната, когато през пролетта на 1939 г. е изпратен като трудовак в Свиленград. Веднага установява връзки с Крекмански, Чуковски и Бедников, които се намират в село Горска малина.

През ранната пролет на 1940 г. се прибира в Дупница, където веднага заема своя пост в партията и РМС. Създава организация за подкрепа на пакта за дружба със СССР и са събрани необходимите подписи. По време на общата тютюнева стачка в България е в челните редици на тютюневите работници в самоотвержената им борба за по-добър живот.

Заедно с Иван Тренчев и други синдикални дейци е в основата на организацията в Дупница. Извършена е конкретна предварителна работа, включително и с колебливите, които решават да участват. Властта и полицията се намесват, но на третия ден е постигнато споразумение за увеличение на надниците с 18%.

След навлизане на немците в страната през април 1941 г. и започването на войната на Германия срещу СССР започва нов етап в живота на страната и Дупница. Васил Демиревски е опасен за държавата и веднага е потърсен от полицията. Със съдействието на работниците се изплъзва ловко с няколко други нелегални. На 10 юли в Рила планина Васил Демиревски, Славе Максимов, Никола Чуковски, Моис Аврамов и Събка Петрова поставят началото на Дупнишкия партизански отряд. Партизаните получават партизански имена и той окончателно приема името Жельо. Име, което носи неговия кумир Жельо войвода. Така започва последният най-дълбоко съдържателен и много отговорен етап от живота му. Времето и действията му по-нататък показваха, че другарите му правилно са се ориентирали като го избират за свой командир.

Изправен пред изключителна отговорност, опрян на натрупания си политически опит и изучаване на военното дело Васил Демиревски още от началото на командирската си дейност, която усъвършенства в хода на борбата, насочва усилията на Дупнишкия партизански отряд и своите към решаване на главните проблеми, които ще доведат до победата на 9 септември 1944 г. в Дупнишкия край.

В продължение на повече от три години много умело води кораба на отряда. Още от начало той насочва дейността на отряда, на околийската партийна организация и своята към главното: политическа и психологическа подготовка на населението за възприемане и осъзнаване целите и задачите на антифашистката борба и съпротива. И това е съвършено правилно, защото нищо не може да бъде направено без антифашистката идея да завладее масите. Заедно с това съсредоточава вниманието си за решаването на онези задачи, които ще допринесат за реализиране на главната цел.

Сред тях се открояват: привличане на участници в партизанския отряд, които са готови да понесат съзнателно несгодите на партизанския живот; създаване на стегната яташка мрежа; провеждане на дълбокопремислени акции, които имат нужния политически и психологически ефект сред населението без жертви от отряда.

Както бе разказано до сега може да се обобщи, че Васил Демиревски успява да изпълни много добре лично тези задачи, които се оказаха решаващи за победата.

В отряда идват партизани, които са дошли по дълбоко убеждение и жертвоготовност, смели и честни. В отряда цари атмосфера на дружелюбие и възискателност. Отношенията между партизаните са максимално чисти и всеки от тях е готов да отиде да изпълни и най-важната задача. А в щаба с активното участие на Васил Демиревски влизат бойци с разностранни и разнообразни качества, които допринасят за по-доброто обхващане на многообразната дейност.

През цялото време Жельо допринася изключително много за създаване на един действително делови стил в дейността на щаба, а от там на отряда. Никакво действие или акция не се предприемат без предварително да бъде много добре и в детайли премислено лично от него и другарите му. В практическата дейност на отряда има редица примери, които доказват правотата и правилността на този стил. Замисълът и ликвидирането на полицейския агент Лакъов в центъра на гр. Дупница с активното участие на Васил Демиревски е доказателство, че резултати има само тогава, когато всичко е премислено в детайли. Респектът - на полицейските служители към него е смязващ. Когато случайно се срещат в града с прочутия със своята жестокост опасен полицейски агент Киро Бобобшевеца, той му казва: "Циле, не съм те видял, не си ме видял".

През тези три години той провежда апостолската си дейност в селата и кварталите на града. Провежда срещи с активисти на партийните и ремсовите организации и разяснява смисъла на предприетата борба, поставя конкретни задачи за всяка партийна организация. Под негово ръководство се изгражда много добре организирана яташка мрежа. В нея са привлечени хора, които са показали своята съпричастност към антифашистката съпротива и готовност да се включат. В мрежата, както бе посочено, във всички села на околията има много добри ятаци. Лично за Васил Демиревски не е никакъв проблем да отиде при всеки един от тях. А това, което Демиревски и щаба правят за местонахождението на отряда, снабдяването с храна и оръжие е проява на висшата изобретателност, находчивост и конкретност в действията. Отрядът постоянно мени базата си, с което много затруднява властите, особено когато те мобилизират полицейски, жандармерийски и войскови части за неговия разгром.

През цялото време снабдяването с оръжие и храна е в центъра на дейността на Жельо. Със съпартизаните и съратниците

си е човечен, добронамерен, но и изключително възискателен. Не пропуска и най-малката дреболия, когато нещо не е направено както трябва.

Когато през 1944 г. ГЩ на НОВА предприема широка офанзива за създаване на свободна територия през август са обединени Дупнишкия, Горноджумайския и Разложкия отряди, Васил Демиревски е избран единодушно за командир, а в този отряд са и Йонко Панов, Кръстю Стойчев и други изявени партизански дейци, които убедено приемат това решение за избор на командира като най-правилно. Веднага се заема заедно със щаба за провеждане на акции. Замислена и проведена е Жабокрекската акция - най-голямата партизанска акция, насочена пряко срещу хитлеристките завоеватели. Със замисъла и перфектното ѝ изпълнение тя е образец за партизанска акция, в която не загива нито един партизанин. Акцията е предварително планирана, а редица детайли се уточняват предварително, но и на място. Едновременно са ударени с. Жабокрек със складовете и дъскорезниците, с. Пастра, където има взвод български войници, Кочериновската станция, където има на гарнизон 23-ма германци, и манастирския пчелник с 50 български войници. Малко е да се каже, че акцията завършва с блестящ успех. Убити са 30 немци, взети са 25 картечници, 178 пушки и голямо количество бойни и хранителни припаси.

Посоченото за Жабокрекската акция се отнася практически до организацията на всички акции, ръководени от него. Това е неговия отличителен стил, който извисява командирския му талант заедно с отличното прилагане на военните знания и проявеното творчество го превръщат в образец.

Когато преди няколко месеца прочетох книгата на Игнасио Рамоне "100 часа с Фидел" с изключително удовлетворение констатирах, че като партизански командир е отделил изключително внимание на внимателното определяне тактиката на партизанската борба в планината Сиера Маестра, насочена към правителствените войски, което в края на краищата завършва с победата на бойците му. Изводът се налага от само себе си - Васил Демиревски - Желю се родее със стила си на партизански командир с този на Фидел Кастро.

Когато се запознавах по-подробно с дейността на Дупнишкия отряд и командирската дейност на Васил Демиревски един въпрос се набиваше на очи - известни различия във виждането на Желю с тактиката на НОВА и някои нейни ръководители. Това се отнася до прехвърляне на партизански отряди за създаване на свободни територии.

Когато пристигат бойци от отрядите на Славчо Трънски, той оказва съдействие за продължаване на похода до Разложко, но не е съгласен и заявява директно позицията си.

Резюмирайки за проявените качества на партизански командир и обаятелен обществен деец можем да открием следното:

- безпределна преданост на социалистическия идеал и убеде-

ност в необходимостта от победа над фашизма като теория и практика;

- изучаване на обстановката и най-трезва оценка на реалността и на тази основа вземане на решения за практически действия;

- изучаване на кандидатите за ятаци и партизани в практическата дейност, което му помага да се опре на дейци, които заслужават доверие и уважение;

- постоянно повишаване на своята общополитическа и военна подготовка, което му позволява да бъде на равнището на задачите, които решава;

- задълбочена подготовка на планове за дейността на отряда и на партийните организации и особено плановете за подготовка на партизанските акции;

- Включване на онези партизани в акциите, които биха допринесли в максимална степен за постигане на техните цели и задачи;

- проява на предвидливост, мащабност и конкретност в неговата дейност;

- умение да съчетава изискването за създаване на кадрови и материално - технически условия за успешна и ефективна партизанска дейност.

На Девети септември е посрещнат с овации в Дупница и веднага се заема със създаването и укрепването на новата власт.

Сам избира и заминава за фронта като командир на Трети гвардейски полк. На 30 октомври 1944 г. при шурмуването на силно укрепената кота 711 при "Ястребац", Югославия Васил Демиревски закива като герой.

От живота си отива една изключителна личност и един от най-изявените и легендарни партизански командири в страната.

Другарки и другари,

В периода 1949-1989 г. страната не постигна добри резултати в комплексното си развитие. Народът живееше нормално, без стрес.

Отношенията между хората бяха много по-човешки и дружелюбни. Сбъдна се до голяма степен стиха на поета "хората ще се обичат като братя".

Постигнатото в страната през този период се отнася с пълна сила за Дупница и Дупнишкия край. Градът носещ името на Станке Димитров се превърна в крупен индустриален край на Родината. Той стана център на химико - фармацевтичната промишленост на страната, развито бе мощно машиностроене и изградени редица инфраструктурни обекти. Построен бе нов център на града и новата сграда на общинската администрация. Развито бе съвременно механизирано селско стопанство. Израснаха редица герои на социалистическия труд. Хората в гр. Станке Димитров заживяха нов живот.

През изминалите 25 години страната ни бе връхлетяна от нечуван погром. Практически бяха ликвидирани промишлеността и селското стопанство. Доходите на хората спаднаха с пъти. Половината от хората не могат да посрещнат най-елементарни нужди.

През този месец се навършиха 25 години от 10 ноември. Проведените социологически изследвания категорично потвърждават, че народът не може да бъде излъган: 55% дават висока оценка на изграденото при социализма, а само 1% дават положителна оценка на периода след 10, ноември 1989 г.

Изходът от тресавището, в което изпадна страната е стратегическото и комплексно решаване на главните икономически, социални и духовни програми, засилване взаимодействието на политическите сили и конкретна работа на всички нас за тяхното решаване.

Другарки и другари,

Днешната научна конференция, посветена на 100-годишнината от рождението на Васил Демиревски - Желю, е повод още един път да проследим живота на тази мащабна личност, да припомним неговите изключителни качества на партизански командир, надарен обществен деец и революционер. Неговият светъл образ и живот, отдаден в творческа служба на най-великия идеал в историята - социалистическия, е достоен пример за подражание. Наше задължение е постоянно да изучаваме историята на антифашисткото движение в Дупнишко, да издадем биография на Васил Демиревски, да почитаме светлата памет на загиналите в борбата.

И още нещо, ОбС на БСП, ОбС на БАС и групата съветници на БСП да направят необходимото за поставяне паметника на Станке Димитров в центъра на града. Висша проява на любовта на хората към своя град ще бъде отново да носи прекрасното име на Станке Димитров.

Нека всички ние да отдадем своята почит и уважение на един от най-достойните синове на нашия край Васил Демиревски - Желю и да се постараяме да следваме примера му.

Животът, делото и подвига на Васил Демиревски - Желю ще надживеят вековете.

**28 ноември 2014 г.
гр. Дупница**

Революционерът в леговището на вълците

На 30 ноември 2010 г. се навършиха сто години от рождението на видния партиен и военен деец, един от главните организатори и ръководители на антифашистката съпротива в страната, изключително добрия и скромен човек Петър Христов Илиев.

Роден в Кюстендил, в семейството на Христо Илиев Станчев, един от първите социалисти в града, в началото на 20 век, Петър Илиев израства заедно с по-големия му брат Драган, станал член на БКМС през 1921 г. като ученик.

В гимназията е един от най-добрите ученици и другарува със Стоян Стоименов и Димитър Каляшки.

Отрано опознава горчилката на капиталистическото общество. У дома гладът е чест спътник на семейството.

Баща му е уволнен като учител заради комунистическите си идеи. Така Петър Илиев под влияние на близките си хора, баща му и брат му, изучавайки литературата в тяхната библиотека и по собствен път, наблюдавайки живота, идва до своето решение да изживее живота си за тържеството на комунистическия идеал, което и прави до последния си дъх по един удивителен и неповторим начин.

Действително човек се ражда веднъж на този свят и е добре да живее живота си за такива човеколюбиви идеи, каквито са комунистическите и социалистическите идеи.

Генерал Петър Илиев възприема тези идеи и прави всичко възможно за тяхната реализация в една съвършено трудна обстановка.

Още в гимназията става член на РМС - изпълнява редица важни поръчения.

След завършване на гимназията кандидатства във военното училище, но не е приет. Постъпва в школата за запасни офицери, която преди и след него завършват редица изтъкнати дейци на партията.

В школата неговата обществена дейност продължава. Формирана е антимилиитаристична група. Възстановява връзката с Александър Почников, Димитър Каляшки и Стоян Стоименов. Той се учи отлично. Привлича нови школници в дейността на амигрупата. Показаният отличен успех му позволява и той става юнкер във Военното училище през 1930 г.

Във Военното училище изучава много усърдно военното дело, което след това му помага изключително много при изпълнение на високоотговорните му задължения. В хода на борбата участва в създаването на конспиративна група заедно с редица други юнкери. По-късно е избран за отговорник на групата и поддържа връзки с Дико Диков, от когото получава насоки за работата. В края на 1933 г. завършва училището с най-добър успех и поради това има право на избор. Предпочита Софийския гарнизон. Това съвпада с неговите лични желания, но то е било необходимо във връзка с поставената му партийна задача за работата сред военните кадри, което се превръща в главно съдържание на живота му до великия ден на победата.

Започвайки военната си служба му предлагат за стане член на Военния съюз, което той приема.

На 19 май 1934 г. е извършен преврат и е формирано правителство начело с Кимон Георгиев. През това време загубва организационната връзка с партията, която възстановява чрез своите кюстендилски другари и се свързва с Петър Вранчев, с когото работи съвместно и под непосредственото му ръководство до 9.IX.1944 г.

Така в продължение на дълги години му се налага да изпълнява две изключващи се длъжности - едната на офицер от царската армия и другата - един от активните участници във Военния център на ЦК на БКП и Главния щаб на НОВА.

Започва службата си в Първи пехотен полк в София и работи като командир на взвод 3 години, след което заема длъжността "продуч", службата, която организира борбата с комунистическата дейност в казармата. Непосредствената му задача е да следи за настроението на войниците, да бди за "противодържавните" им прояви.

Тази длъжност му позволява да предава по партийна линия съдържанието на поверителните разузнавателни бюлетини на централното ръководство на "Продуч" за комунистическите прояви в армията. Освен това, той получава и сведенията за заподозрените в комунистическа дейност военнослужещи.

Започва двойната му игра. Една опасна, но изключително полезна дейност в леговището на вълците, за която се изискват специфична способности, които както показва по-нататъшната му дейност и резултати притежава напълно.

През лятото на 1939 г. се очерта ясно приближаването на Втората световна война. Германия бе нападнала Австрия и Чехословакия. България използвайки диктата на Германия се зае да

заслони югоизточния фланг и немскофашистката армия за бъдещите операции.

Учението във Военната академия предоставя на П. Илиев благоприятната възможност да осмисли своя военен опит, да обогати своите знания за стратегията и тактиката във военното дело, което изиграва много голяма роля за изпълнение на високоотговорните задачи, които му предстоят до 9.IX.1944 г.

На 1 март 1941 г. България се присъединява към тристранния пакт.

На 22 юни започна Великата отечествена война на съветските народи. Още същия ден ЦК на БКП излезе с призив към българския народ, а на 24-ти Политбюро на ЦК на БКП приема решение за организиране на мощен отпор и създаване на партизански отряди. Петър Илиев е на своя главен пост. Той установява връзка с Петър Вранчев. Съсредоточава своето внимание за разясняване на разбойническия и завоевателен характер на Хитлеристката армия срещу СССР, за създаване на малки партийни групи във войската.

Присъединяването на България към хитлеристкия блок налага да бъдат мобилизирани в армията десетки хиляди запасни офицери и войници.

Вероломната война, която Хитлер обяви на СССР създаде благоприятна възможност за активизиране на партийната работа в армията. За организиране и ръководене на силите в това направление Политбюро на ЦК създаде Централна военна комисия, а към окръжните комитети на партията - окръжни военни комисии. В тях са включени завеждащи работата в армията.

Политбюро, Централната военна комисия и ГЩ на НОВА разработват стратегията и тактиката за участие в съпротивата, съобразявайки се с натрупания опит във военното дело, изучавайки внимателно обстановката в страната и войсковите части. Главната задача е да се дезорганизира армията и да се предотврати нейното изпращане на източния фронт.

В началото на 1942 г. чрез П. Вранчев се среща с Емил Марков, а по-късно ис Цвятко Радойнов, който му съобщава, че е включен в състава на Военния център.

Така започват най-тежките и най-резултатни години в изключителната революционна дейност на Петър Илиев.

Във Военната комисия задачите са му пряко свързани с работата в армията - постоянно наблюдение на поведението на офицерския, подофицерския и войнишкия състав и да подпомага активизирането на дейността след войниците. Пред П. Илиев освен това е поставена задачата за снабдяване на партизанските единици скартечници, автомати, пушки, пистолети, бомби и т.н., както и разузнаването за дейността на командирите на части за конкретни действия срещу участниците в съпротивата. Това става негова постоянна задача до деня на победата.

Разрастването на партизанското движение налага необходи-

мостта от разработката на специална инструкция за боевото ръководство на партизаните. Задачата за разработката е възложена на Петър Илиев.

Той изучава редица военни документи и предлага свой вариант, който е обсъден от Военната комисия. В бойната инструкция се уточняват изискванията за боевата подготовка и ръководството, задълженията на командира на отряда за поставяне на задачи и разпореждания, по бойната подготовка, при отбранителен и настъпателен бой, задължението на бойците - партизани, основните правила за вътрешния ред.

Инструкцията се оказва много ценен документ за практическата дейност на партизанските отряди. През 1942 г. и началото на 1943 г. работи непосредствено с Цвятко Радойнов и Емил Марков до тяхното убийство. С тях установява много делови връзки и цени високо техните командирски качества. От пролетта на 1943 г. партизанското движение се разраства. Победите на Съветската армия и особено Сталинградската битка, която доведе до разгрома на елитна немска част допринася за това. Появява се необходимостта от нови организационни и практически мерки за по нататъшното развитие и укрепване на партизанските части и едно ново по-оперативно военно ръководство, което да обхване и направлява различните сектори на въоръжената борба. По решение на Политбюро на ЦК на БКП Централната военна комисия прераства в Главен щаб на народоосвободителната въстаническа армия. За командир на щаба е определен Емил Марков. Под негово ръководство е разработен цялостен военен план за формирането, задачите и дейността на народоосвободителната въстаническа армия. Създадени са 12 оперативни зони.

В ръководството на зоните се избират командир, политкомисар и началник щаб. В състава на главния щаб на НОВА участват Емил Марков - ръководител, Петър Вранчев, Петър Илиев и Свилен Русев. В състава на НОВА влизат всички действащи в страната по това време партизански чети и бойни групи по места, неголемите партийни групи и ядки в армията.

Главният щаб разработва директива за характера, организацията и задачите на народоосвободителното въстаническо и партизанско движение. В нея се очертават задачите, организационната структура и тактиката на партизанските поделения в условията на партизанската война и конкретната обстановка.

През февруари 1944 г. партийното ръководство възлага на Петър Илиев да изпълнява длъжността началник щаб на Главния щаб на НОВА, която длъжност изпълнява до края на 1944 г.

Пред него е поставена задачата да се занимава не само с военното разузнаване, но и с разузнаването по държавно политическа линия, полицията и отношенията на правителството с Хитлеристкото командване, силите и групировките на германските части в страната, поддържане на по-близка връзка с оперативните зони

за решаване на конкретни практически задачи. Тогава привлича за сътрудник Кюстендилецът Александър Починков.

През май 1944 г. Главният щаб подготвя заповед, с която се повишават в старши и висши офицерски чинове редица дейци на ЦК на БКП и ГЩ на НОВА. Посмъртно са удостоени в чин генерал-полковник Христо Михайлов, в чин генерал-лейтенант Владо Тричков, в чин генерал-майор Емил Марков. Тази заповед е препотвърдена от правителството на ОФ след 9.09.1944 г. и за доказани военно-политически способности, както и за участие в героично нанесения удар на 09.09.1944 г. на последното българско правителство в чин генерал-майор са произведени Петър Тошев и Петър Илиев. Това е признанието на отечествено-фронтовска България към тяхното дело.

Но до 9 септември 1944 г. остават 4 месеца, които действително са изключително изпитание за антифашистката съпротива и качествата на Петър Илиев. През тези месеци той е във вихъра си. Петър Илиев започва конкретна работа за привличане на отделни командири за участие в подготвяното въстание.

На 26 август ЦК на БКП издава Окръжно No4, с което се дават конкретни насоки за сриване на монархо-фашистката диктатура и установяване властта на Отечествения фронт. Главният щаб издава заповед, в която определя конкретни задачи пред партизанските отряди и тяхното масовизиране, създаване на местна власт на Отечествения фронт.

Главният щаб разработва общ план за въстанието, в който главно внимание е отделено на Военното министерство, където работи и заседава Министерския съвет. в подготовката Петър Илиев привлича за непосредствено осъществяване на удара прожекторната група, групата на столичната противовъздушна отбрана, инженерно-шурмовата дружина, учебната рота на военното училище, пионерно-шурмовата дружина към Главното командване, продоволствената батарея към Главното командване в Говедарци, част от бронираната бригада. Пред тях са поставени съвсем конкретни задачи. На 8 септември към 21 ч. под негово ръководство се разработва допълнителен план след обхождане на Военното министерство. Окончателният удар започва в 2 ч. през нощта. Капитан Петър Илиев отива на източния вход на сградата, отваря вратите и влизат поделенията на революционните сили. Ударът е нанесен съгласно разработения план. Министерството на отбраната и другите по-важни сгради са превзети. в 6:30 ч. министър председателят Кимон Георгиев прочита декларация на новото правителство на Отечествения фронт. Антифашистката съпротива постига целта си. Установена е властта на Отечествения фронт. Петър Илиев има основание да бъде с гордо вдигнато чело. С изключително майсторство и военни знания и воля той героично изпълнява своя дълг към отечеството - да бъде революционерът в леговището на вълците. Неговото дело и подвиг не бяха забравени, но наш дълг е да издадем

цялостна биография за неговата изключителна народополезна дейност.

След 09.09.1944 г. заема отговорни длъжности в армията: началник канцеларията Управление на кадри на МНО, началник ШЗО, началник на Управление бойна подготовка, заместник началник на Военната академия и др. Завършва Висшата военната академия на Генералния щаб на въоръжените сили на СССР "К. Ворошилов" (1950 г.). Военен аташе в СССР (април - септември 1946 и 1965-1972 г.). Произведен евчин генерал-лейтенант. От 1976 г. бе член на Контролно-ревизионната комисия на БКП.

Носител е на ордени "Георги Димитров" (1980 и 1985 г.), "Девети септември 1944 г." I степен, "За народна свобода" I степен, "НРБ" II степен (1959), I степен (1971). Удостоен бе със званието "Почетен гражданин на Кюстендил" през 1983 г.

Стана автор на прекрасната книга "В леговището на вълците", която е ценен източник за изследване на антифашистката съпротива и дейността на главния щаб на НОВА. Като член на ЦКРК идваше често в родния си град на проверка. Провеждаше срещи с комсомолските дружества и пионерските отряди за участието си в антифашистката съпротива. Срещите снего бяха Изключително вълнуващи и вдъхновяващи.

Той изживя един достоен живот на революционер, посветен на тържеството на социалистическия идеал. Сега в това до голяма степен без духовно време той е наша мощна морална опора.

Нека да му благодарим за изключителното революционно дело и подвиг, които ни остави Петър Илиев. Наше задължение е да се стремим да се равняваме по него и да продължим делото му в новата коренно променена обстановка с нови форми и средства.

25.01.2011 г.

Тодор Ангелов - Божаната - недостижимият рицар на революцията

Тодор Ангелов е роден на 12 януари 1900 г. в гр. Кюстендил. Неговият баща Ангел и майка Божана Дзекови са македонски бежанци. Особено влияние върху неговото формиране изиграва майка му, за което получава псевдонима Божаната. Немотията, бедността са постоянни спътници в детските и младежките години на Тодор Ангелов, прекарани в Кюстендил.

в прогимназията и гимназията изучава задълбочено отделните предмети. В гимназията търси отговори за философията на живота, а по история особено го вълнува въпросът кои са истинските виновници за войните, въвели България до две национални катастрофи. През 1919 г. активно участва в ученическата стачка, като един от нейните ръководители.

След завършване на гимназията през 1920 г. става нередовен начален учител в с. Пчелинци, Радомирско. Увлечен по марксизма, а за известно време и по анархизма, той е неудобен за властите, въпреки изключителното му влияние сред учениците и техните родители, за него няма повече място в с. Пчелинци. Заминава за Горна Джумая (Благоевград). Тук активно се включва в революционното движение. Става строителен работник и се запознава с Александра Торланджиева и свързва живота си с нея.

Заедно с Владимир Поптомов и други партийни дейци се включва в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание през 1923 г. Взема дейно участие като редови боец в Горноджумайския въстанически отряд. С много голяма мъка приема поражението на Септемврийското въстание в Пиринския край. След потушаването на въстанието за известно време е в плен на четата на Алеко Пешев като понася ужасни унижения. Заедно с други въстаници и семейството си по нелегален път емигрира във Виена, тъй като в България му е издадена смъртна присъда.

Поради проявена революционна дейност сред емигрантите не след дълго е принуден от полицията да напусне страната и да замине за Париж.

Тук отново активно участва в политическия живот на френските работници и е екстрадиран в Белгия. Образува партийна група сред българските политемигранти, на която става секретар. През 1933 г., когато световната общественост се вдига в защита на героя от Лайпциг Георги Димитров, Тодор Ангелов организира Славянски комитет в Белгия и застава начело на протестна акция за освобождаване на Георги Димитров от немския фашистки съд.

Когато през 1936 г. в Испания започва гражданската война той отива в там и става интербригадист в батальон "Хр. Ботев". Там заедно с интербригадисти от Кюстендил, Дупница, Горна Джумая участва в епичните боеве на река Харама, където е тежко ранен и пленен. Успява да избяга от франкистите и отново отива на бойната линия. След падането на републиката Тодор Ангелов е хвърлен в затворите на Франко. Избягва във Франция, но и тук е заловен и местен последователно в концлагерите "Аржер сюржер", "Сен Сюприен" и "Гюре". На 29 юни 1939 г. е освободен със заповед да напусне страната. Пристига в Белгия, станала междуременно негова втора родина. С пристигането си в Белгия е привлечен на работа в Белгийската комунистическа партия, а след това е избран за член на нейния ЦК. След избухване на 1-вата Световна война минава в нелегалност. Започва последният етап в живота му. Изгражда чуждестранни съпротивителни групи в Брюксел, Анверс, Мена, Лиеж и др. Става командир на чуждестранен корпус. По негова идея се сформират "лелящи" групи, които провеждат внезапни и дръзки акции против хитлеристките окупатори.

Организираните от тях акции унищожават много оръжейни складове, тунели, влакови композиции на ферибота, превозващ "тежката вода" от Норвегия за Германия за направа на водородната бомба. Разрушават влаковата композиция с хитлеристи срещу съюзническия десант в Диеп. Можем да прибавим събирането на военна и икономическа информация, укриването на нелегални материали между 1941-1943 г. Регистрирано е участието на Тодор Ангелов в повече от 200 атентата и акции за снабдяване с оръжие¹¹.

Освен това Тодор Ангелов оставя ярка следа в историята на съпротивата на Белгия с унищожаването на списъците на евреите. По този начин са спасени хиляди невинни хора от лагерите на смъртта. Окупаторите са вбесени от дръзката постъпка и провеждат "но": И репресивни мерки. За тях той е терориста "Х", а другарите му го знаят като Симон, Боб, Гълъба. Като партизански ръководител той изявява качествата си на стратег и организатор, който с вещина ръководи проведените партизански акции.

Белгийските власти са респектирани от размаха на съпротивата и са по следите на нейният главен организатор. През февруари 1943 г. е извършено предателство от платен агент на ГЕС-

ТАПО. Тодор Ангелов е заловен и тежко ранен с още незарастнали рани е хвърлен в средновековните мрачни подземия на крепостта "Бреендонк", намираща се на 25 км от Брюксел. По време на 10-месечните инквизиции неговият дух не само не е сломен, но и не успяват да научат нищо конкретно за връзките му с главния щаб на белгийската партизанска армия. В затвора, със своите революционни песни и със своята смелост, става любимец на всички. За тях той остава "затворникът, който пее". В ранното утро на 30 ноември 1943 г. Тодор Ангелов е разстрелян, пеейки песента на Христо Ботев "Жив е той, жив!". Какъв дух трябва да имаш, за да постъпиш така?!

След победата над германския фашизъм той тържествено е погребан в гробницата на работническия квартал в Брюксел. За изключителните му заслуги към освободителната антифашистка борба на белгийския народ Т. Ангелов е награден посмъртно с най-високият орден на страната "Леополд", обявен за национален герой. Награден е и с медала за участие в съпротивата. Дадено му е званието "полковник от белгийската партизанска армия".

Вестник "Драпо Руж", орган на Белгийската комунистическа партия, на 30 ноември 1948 г. писа: "Подвизите, които българинът Тодор Ангелов извърши като командир на подвижния корпус на Белгийската партизанска армия, ще останат в славните страници на белгийската съпротива. Хитлеристките убийци разстреляха Тодор Ангелов, но неговата жертва не бе напразна. Неговата кръв бе пожертвана за възтържествуването на мира, демокрацията и независимостта на народите."²

Правителството на социалистическа България отдаде признателност на Т. Ангелов като го удостои на два пъти с орден "Народна свобода - 1941-1944 г." - Първа степен и постави барелеф с образа му над гроба в Брюксел с надпис "От признателните съотечественици".

В Кюстендил през 1982 г. бе построен паметник. Донесената през 1985 г. урна с пръст от гроба му в крепостта "Бреендонк" - Белгия е вградена в паметника му в Кюстендил с надпис "От крепостта Бреендонк - Белгия", където от 1940-1944 г. варварите от СС затварят хиляди борци от съпротивата и където на 30 ноември 1943 г. Тодор Ангелов пада от нацистите, идва тази шепа пръст, напоена с кръвта на мъчениците. През 1998 г. Общинският съвет в Кюстендил удостоява посмъртно Тодор Ангелов със званието "Почетен гражданин на Кюстендил". Има улица на негово име.

На 11 юли 1991 г. активисти на СДС премахнаха образа от паметника в Кюстендил. Категорична е намесата на председателя на Общинския съвет на БСП и на групата съветници на БСП Валентин Вълв и народния представител от БСП Иво Атанасов. Валентин Вълв провежда няколко срещи с белгийския посланик за запазване на паметника, и главният аргумент е, че Тодор Ангелов е национален герой на Белгия. Общинският съвет и кметът Гюргинчев се съобразяват с този аргумент и решението на общин-

ския съвет. Паметникът е възстановен. Това е типичен пример, че когато има координираност в действията на отговорни фактори в БСП и БАС могат да бъдат спасени паметниците на загиналите антифашисти.

През 1999 г. по идея на Миланка Грозданова, тогава председател на Регионалния съвет на БАС, бе основана международна фондация на името на Тодор Ангелов във връзка с 55 годишнината от гибелта му. Съучредители, освен местни антифашисти, станаха председателят на Националния фронт от съпротивата на Белгия Жан Брок и председателя на ветераните от Брянск Василий Смирнов. Нейни членове са бившите посланици на Белгия Гиом Стелманк, Филип Беко, председателя Н& bda БАС.

Името, животът и подвигът на недостижимия рицар на революцията Тодор Ангелов - Божаната осветяват като мощен фар пътя на хората поели светлите идеали на социализма и борбата за един по-справедлив живот и нови човешки отношения.

Написаното за Тодор Ангелов е красноречиво доказателство за един героичен живот, посветен изцяло на реализацията на социалистическия идеал. Но неговата дъщеря Свобода Бъчварова го обвини в лъжа в своите романи. За това публикувам моята статия в сп. "Ново време", кн. 5, 2009 г., в която разглеждам по-подробно въпросите, поставени от нея.

ДУХОВНО НАСИЛИЕ НАД ЗАГИНАЛИТЕ АНТИФАШИСТИ

(Още за документалния роман "По особено мъчителен начин" на Свобода Бъчварова)

През 2008 г. излезе документалния роман "По особено мъчителен начин" на Свобода Бъчварова.

Свобода Бъчварова е известна сценаристка на филми. Журналистка, завършила своето образование в СССР, членувала в РМС. Най-известна е с това, че е дъщеря на националния герой на Белгия и ръководител на нейната съпротива срещу немско-фашистките окупатори Тодор Ангелов - Божаната.

Тодор Ангелов - Божаната е роден през 1900 г. в гр. Кюстендил. Отрано се запознава със социалистическите идеи, участва в Септемврийското въстание, интербригадист в Испания.

Целият си живот посвещава на реализацията на социалистическите идеи и намира смъртта си в крепостта "Бреендонк" в Белгия.

Тодор Ангелов - Божаната е един от най-известните ръководители на антифашистката съпротива в Европа. Неговата дъщеря Свобода Бъчварова е написала този над 1750 страници документален роман, в който от съвременни позиции се стреми да наложи свои тези, свързани с реални груби грешки и извращения в изграждането на социализма преди всичко в СССР, да отрече необходимостта от Октомврийската революция, участието в антифашистката съпротива.

Най-грозното в случая е духовното издевателство над загиналите защо така сляпо са вярвали от социалистическата идея, в

партията. Преди да разгледам конкретните тези и "обвинения" към загиналите ще подчертая, че на човек е свойствено да си задава въпроси, дори и когато те на пръв поглед са неудобни, да търси отговор.

В този смисъл Свобода Бъчварова е в правото си да търси отговори на въпроси, които я вълнуват. Вярно е, че при изграждането на социализма, особено в СССР, пък и в нашата страна, бяха допуснати грешки и дори престъпления. Никой разумен човек не може да бъде съгласен с проявеното насилие, незаконното осъждане, изпращането в лагери и убийствата на ръководни дейци и обикновени хора. Но затова най-малко вина имат тези, които не се върнаха от неравния бой.

В документалния роман защитава няколко тези, които ще разгледам подробно.

Първата теза е свързана с октомврийската революция. "Каква истинска загуба за цялото това поколение, което ще предаде нейния измамен факел на своите потомци." (*m. 1, стр. 358*).

Известно е, че Маркс и Енгелс разработиха учението, с което на базата на реален анализ на развитието на капитализма, обосноваха историческата необходимост на замяната му със социализъм чрез социалистическа революция, за да се решат проблемите на обикновените хора.

При това социализмът ще победи едновременно в най-развитите капиталистически страни.

В. И. Ленин, ръководейки се от тези идеи, стига до извода, че социализмът може да победи в една отделна страна. Тази постановка бе реализирана с избухването на ВОСР. В резултат на революцията в продължение на 70 години в СССР бе изграден социализъм, който постигна забележителни успехи в преобразяването на страната. Особено впечатляващи са успехите в икономиката, социалната и духовната сфери.

Октомврийската революция даде мощен тласък на национално-освободителното движение.

В резултат на победата на антифашистките сили във Втората Световна война в страните от Източна Европа бе изграден социализъм с много конкретни духовни и особено материални резултати за обикновения човек, който капитализмът не можеше и не може да осигури.

Свобода Бъчварова не взема предвид тези впечатляващи реални резултати в изграждането на социализма. Главното, за което загиналите в борбата дадоха най-милото - живота си, а им търси със задна дата обяснения, за които те дори не са подозирали - грубо потискане на закона, убийства на невинни хора, нарушения на правата на човека. Тя обаче въобще не докосва главния проблем - защо пропадна социализмът в СССР и Източна Европа - липсата на политически и икономически механизъм, който да гарантира ръст на БВП и доходите, правата и свободите на обикновения човек.

И още нещо - липса на стратегическо и интелектуално мислене, проявен ярък нарцисизъм, примитивизъм и чудовищно предателство от страна на обявилия се за главен перестройчик М. Горбачов. В заключение по въпроса може да се каже, че факелът на Октомврийската революция най-малко е измамен. За съжаление той не бе следван с необходимата проникновена стратегия, тактика и последователност в практическата реализация.

Втората теза, отнасяща се до Септемврийското въстание.

"Жертвите никога не узнаха лъжата, в името, на която загинаха, измамата, че това въстание е заповядано от новородения съветски империализъм." (*т. 1, стр. 352*).

Септемврийското въстание - първото в света антифашистко въстание, е конкретен отговор на новопоявилия се български фашизъм, на кървавия Девеююнски преврат от 1923 г. в резултат, на който бе съсечен законния министър-председател Александър Стамболийски, водач на БЗНС и голям син на България. То е в резултат на изпълнение решението на ЦК на БКП, а не е заповядано от "новородения съветски империализъм", като се изразява Свобода Бъчварова.

БКП бе член на Комунистическия интернационал и естествено е, че в това си качество е била длъжна да се съобразява с неговите решения.

В страната реално е съществувала революционна ситуация. За съжаление поради недостатъчно добра политическа и военно - техническа подготовка то не успява. Хиляди участници са избити от войската и полицията. Историческото значение на въстанието е, че бе първият реален сблъсък с фашистката власт и антифашистка България води борба от 1923 г. до 9 септември 1944 г., която завърши с нейната победа и поставяне основните в изграждането на социализма.

Трета теза - Сталин е сатрап и насилник.

"Късият мустакат и примитивен, но вероломен властолюбец ще укрепва своята мощна диктатура и насилие. Всякаква свобода на словото е погазена.

Сталинските цели, амбиции и методи ще поробят цялостната политика на СССР.

ВКП (б) завладя по насилствен начин властта и се превърна в най безотговорната класа, наречена "номенклатура". (*т. 2, стр. 163*)

Сталин е участвал активно в революционното движение до Октомврийската революция. Той е един от най-близките съратници на Ленин. Под негово ръководство надделява линията на изграждане на социализма в СССР независимо от това, че революцията не побеждава в другите страни.

Постигат се резултатите, за които стана дума. Освен това Сталин има изключителна заслуга за победата на СССР и неговите съюзници над фашистка Германия. Нещо, което се признава от техни видни представители. Да не се признават тези истори-

чески факти, означава че се проявява късогледство и недобросъвестност.

Заедно с това следва да се подчертае, че по времето на Сталин са нарушавани елементарни права и свободи на съветските хора, привидно законно са осъждани и разстрелвани видни дейци на ВКП (б), съветската държава и обикновени хора.

Създадени са лагери, в които са затворени стотици хиляди. Що се отнася до броя на въдворените в лагерите и на избитите засега историческата наука не разполага с точни доказателства.

Това са факти, които не могат и не бива да се отричат, но всичко по времето на Сталин да свежда до тях е исторически невярно и злонамерено.

Четвърта теза - Георги Димитров е слуга на Сталин.

"Георги Димитров е колос на глинени крака. Той от хора нищо не разбира.

Той крои и прекроява "черните листи с "белязаните врагове", които да отидат в Сибир." (т. 2, стр. 133).

Може определено да се каже, че Георги Димитров не е колос на глинени крака, а изключително подготвен професионален революционер.

Едва ли е необходимо, но следва да се припомни за неговата блестяща защита и победата на Лайпцигския процес, решаващата му воля за победата на новата линия на Коминтерна за изграждането на единен работнически и народен фронт в борбата срещу настъпващия фашизъм. Избирането и дейността му като генерален секретар на Коминтерна е ярко доказателство за признанието му в международното комунистическо и работническо движение. Що се отнася до това, че той крои прекроява списъците за отиване в Сибир, налице са архивни документи и материали, които ясно и категорично доказват неговата роля в спасяването на едни или други дейци на ВКП да не попадат в лагерите.

Петата теза - комунистите нямат отношение към истината, а признават само повелите на партията.

"Политиката на нашите родители нямаше отношение към истината, а към повелите на партията. Затова десетилетия лъгаха за ВКП, КПСС, СССР, за социалистическото строителство, за Ленин, за Сталин." (т. 2, стр. 569). "Комунистите са готови да ограбят цялата планета, ако им заповяда партията" (т. 3, стр. 154).

Комунистите и младите ремсисти, които загинаха в борбата си отидоха съзнателно от този свят, горещо обичайки живота в името на социалистическия идеал, за установяване на равенство, справедливост и по-голяма човечност.

Изказването на Свобода Бъчварова, че комунистите са готови да ограбят планетата, ако им заповяда партията, напомня на едно изказване на Елка Константинова, една вече забравена радикал-демократка, че социализмът може да унищожи и пясъците на Сахара. Така, че Свобода Бъчварова по размислите си се родее с Елка Константинова.

Такова вулгаризиране ролята на комунистите е не само недопустимо, но не е и вярно.

Наследниците на загиналите антифашисти - комунистите и социалистите си дават ясна сметка и за голямото, което бе постигнато в изграждането на социализма, за грешките и заблужденията, за невинно пострадалите и загиналите.

Шеста теза - Т. Ангелов - Божаната, както и другите отиващи на смърт и загинали в борбата са слепци за комунизъм.

"Татко бе един от милионите вярващи, не желаещи да мислят, честни, самоотвержени слепци за комунизъм" (*т. 3, стр. 756*).

"Татко защо ме излъга." (*т. 3, стр. 53*)

"Татко щеше ли да прескочи телената ограда на лъжата, ако останеше жив и дойде в България" (*т. 3, стр. 175*).

Тази теза е върхът на кошунството с паметта на загиналите и на баща ѝ. С какво право ги обвинява, че не желаят да мислят, а безпрекословно изпълняват заповедите на партията.

Тук има нещо, което е над обикновеното мислене. Това са убедени борци в името на един човешки идеал и това е определящото в тяхното мислене и практическа дейност. Те не са слепци. Този титан Тодор Ангелов - Божаната не е лъжец, а светец. Това, че и преди и след тяхната смърт е имало груби нарушения и престъпления възвисява техния подвиг.

А що се отнася до това, че ако Т. Ангелов останеше жив и дойде в България, щеше ли да прескочи телената ограда на лъжата, ще подчертая, че нашата родина за 45 години социализъм постигна забележителни успехи, имаше и грешки и заблуждения. Но телена ограда за лъжата, госпожо Бъчварова, не съществуваше. Тя съществува във Вашето съзнание.

В заключение на изложените тези и моето отношение към тях ще отбележа няколко неща.

Първо, загиналите в борбата за реализацията на социалистическия идеал са наши пътеводни звезди и пример, който да следваме. Успехите, които постигна реалният социализъм за 45 години бе най-добрият паметник за тяхната саможертва.

Нарушенията, беззаконията, които се допускаха в хода на изграждането на социализма ни най-малко не накърняват техния подвиг, а са задължение на нас живите да ги осмислим и да не ги повтаряме.

Второ, историческата наука е длъжна да изясни докрай истината за някои открити въпроси: по-конкретен анализ на поражението на Септемврийското въстание, цялостна оценка за дейността на Коминтерна, за пълния брой на загиналите в лагерите на СССР, за смъртта на Трайчо Костов и Никола Петков.

Трето, ЦС на БАС - Българския антифашистки научен институт започнаха подготовката на тритомник за историята на антифашистката съпротива, за биографиите на геройски загиналите антифашисти и за постиженията на социализма. Това ще бъде един достоен разказ за загиналите и за сътвореното в страната.

Четвърто, необходимо е да се разработи конкретна програма за написване на книги и очерци за национално - изявените дейци на страната, сред които Т. Ангелов - Божаната има своето достойно място. Такива програми са необходими и на областно и общинско равнище.

Това е наше свещено задължение в името на подвига на загиналите, на историческата истина и продължаване борбата за реализацията на социалистическия идеал в съвременните условия.

¹ *Демиревска, Ако всички бяха като него, светът щеше да бъде друг*, в-к Жарава, бр. 3, 2010 г.

² В-к "Драго Руж", 30.11.1948 г.

Емил Шекерджийски - неустрашим борец, талантлив общественик и публицист

Емил Шекерджийски е роден на 6 април 1912 г. в гр. Дупница. Събитията, които се развиват след завършване на катастрофалната за България Първа Световна война, отекват много силно в Дупница.

Победилата Дупнишка комуна и нейният легендарен кмет Коста Петров дават силен отпечатък върху неговата чиста душа. А когато кметът на комуната е разстрелян от наемни убийци, когато са разстреляни и други дейци на революционното движение, той започва да се замисля върху развитието на обществените отношения. През това време баща му умира и четиричленното семейство се премества в София. Семейството живее в крайна оскъдица. Въпреки изключително трудното материално положение на семейството той продължава образованието си в Първа мъжка гимназия, която завършва през 1931 г.

По време на обучението си се учи отлично и дълбоко впечатлява учителите и съучениците си. Той дружи с най-будните ученици и започва да чете книги, които му дават по-добре да вникне в проблемите, свързани с капитализма и борбата на работническата класа за по-добри условия на живот. Така в четене и дискусии със своите другари оформя своя марксистки мироглед. През 1927 г. става член на БКМС, а през 1928 г. на РМС. Това е логичното следствие на неговото досегашно развитие и начало на една бурна обществена дейност.

След завършване на гимназията става зидарски и каменоделски работник. Това му дава възможност да се слее с работническата класа, да изучи по-добре нейния живот и по-добре да осмисли борбата, която тя води.

Следва право в Юридическия факултет на Софийския университет. По време на следването си проявява своя талант на организатор и публицист. Той е един от инициаторите и най-дейни

участници в издаване на такива прогресивни вестници и списания като: "Кормило", "Брод", "Академик", "Младежки новини", "Литературен критик".

Наред с журналистиката се занимава с активна организационна дейност. Пише и разпространява позиви, провежда широка агитация и се бори срещу полицейщината в университета, говори пламенно и аргументирано на студентската стачка и демонстрации. Затова съвършено естествено става любимец на бонсистите.

За активното му участие в студентските борби и за участието му в редакцията на вестник "Студентска борба", той е изключен завинаги от Софийския университет и поставен под непрекъснато наблюдение от страна на полицията.

С изключителни трудности получава виза за Югославия, където продължава следването си. Белградската полиция скоро го разкрива като опасен революционер, поради което е изключен от университета и екстрадиран от Югославия.

След завръщането си става сътрудник на вестник "Заря", работи в книжарница "Руска книга", а по-късно в издателство "Нов свят". Продължава своята революционна и публицистична дейност. На културната страница на вестник "Заря" умело прокарва статии, в които отразява политиката на БКП по редица актуални политически въпроси.

За участие в организирането и разпространението на нелегална партийна литература попада в полицията. Подложен на инквизиции, които издържа без да издаде нищо е изпратен в затвора, но властниците са принудени да го освободят, защото няма доказателства.

През тези години проявява литературните, публицистичните и изследователските си качества и написва редица статии и студии. През 1930 г. той написва и отпечатва монографията "Левски за себе си". В нея разкрива величието на мислите на Левски, прави изключително верен анализ на епохата и гения на българската национално - освободителна революция. С публицистична страст и с научно проникновение се отличава брошурата "Класовото младежко движение". Много точна е оценката на Веселин Андреев "Непримиримост и задълбоченост - това е най-кратката характеристика на Шекерджийски полимиста, особено когато спореше за младежта, за нейните пътища и организации, когато трябваше да отбива попълзновенията на врага."

За активната му революционна дейност попада на няколко пъти в полицията, но инквизиторите не са в състояние да сломят духа му. По поръчение на ЦК на РМС през 1940 г. написва брошурата "Как да се държим в полицията". Брошурата има голяма научна и практическа стойност. В нея той показва качествата си на изследовател. Написана е на основата на това, което е преживял при честите си посещения в полицията. В брошурата се прави анализ на поведението на революционера в минути на върховно изпитание. Много интересни са подзаглавията, които ярко го харак-

теризират като личност, а така формулирани от него са истински морален кодекс за новия човек.

Вникването в техния смисъл "Да не самохвалстваме!", "Работи тихо!", "Бъди скромен!", "Опознай средата си!", "Не проявявай слабости към жени, пари и други страсти!", "Понасяй мъжествено физическия тормоз и инквизицията!", "Не се подавай на заплахи!".

След започването на нелегалната борба през 1941 г. против монархофашизма минава в нелегалност. Започва последния етап в живота му, изпълнен с богато съдържание.

Става един от организаторите на антифашисткото движение за изгонване немците от страната, за мобилизиране на партийните и младежките кадри за смъкване на монархофашистката диктатура и установяване народнодемократична власт. Взема дейно участие против депортацията на евреите от България в хитлеристките лагери на смъртта. Става член на БРП и е привлечен на работа в ЦК на РМС като ръководител на комисията по пропаганда и агитация. Изпълнява много вдъхновено и с вещина поръчения за укрепване на организациите на РМС в Кюстендил.

В края на февруари 1944 г. идва в Кюстендил под името Стефан Монеv като пълномощник на ЦК на РМС и постъпва на работа в Инженерството на водите. На нелегални сбирки в Хисарлъка е включен в околийския комитет на БРП като отговорник за работата с младежта. Под негово ръководство се провежда нелегална конференция на РМС и изграден околийски комитет. Под предлог, че инспектира за Инженерството, агитира партийните и ремсовите организации в околията и установява много активни връзки с редица активисти на партията и РМС. Установява много тясна бойна дружба със Стоян Лудев, който е секретар на околийския комитет на БРП. За да не бъде арестуван с помощта на Стоян Лудев преминава в нелегалност и постъпва в Кюстендилския партизански отряд. В отряда с неговото идване настъпва подем в идейно - възпитателната дейност на партизаните, организира провеждане на беседи по международното и вътрешното положение, лекции по история на ВКП (б) и БКП. Сформира партизански хор и рецитаторска група, започва да издава сатиричен вестник.

В началото на май заедно с Борис Ташев (Вельо) преговаря с поручик Георги Манев от 13 пехотен полк за освобождаване на политическите затворници от Кюстендилския затвор, което не се осъществява на практика.

С високо чувство на отговорност поема задачата за превеждане на нелегални за Трънския партизански отряд. Начело на една група с 30 души стига до с.Косово, но поради блокада връща групата в Кюстендилския партизански отряд.

В основата е на създаването на околийския комитет на ОФ в Кюстендил и редица комитети в селата. Новоучреденият Околийски комитет на ОФ издава първия си позив в 200 екземпляра. През месеците юли и август отпечатва 3 позива: първият във връзка с липсата на типов хляб по фурните; вторият против акци-

ята на фашистите в града евреите да бъдат изселени от Кюстендил и третия - апел към българската младеж за включване в народноосвободителната борба.

На 24 юни пише писмо до щаба, в което предава препоръките на Околийския комитет на ОФ да продължи същата политическа линия, да се избягват убийствата на дребни хорица (пъдари и други), да се обръща внимание на политическата работа сред народа като широко да пропагандира програмата на ОФ. Полицията е по следите му, знае за изявите му в околията.

На 2 август 1944 г. заедно със Стоян Лудев и Стоян Стоименов тръгват за определена нелегална среща. Полицията, жандармерията и 13 полк са вдигнати в акция, за да бъде унищожен Кюстендилския партизански отряд. Верен на своя дълг Емил Шекерджийски се промъква през кордона и се оказва на определеното място. На следващия ден малка партизанска група, забелязана от предател, попада в пълно обкръжение. Започва неравно сражение. В боя загиват Ст. Стоименов и Ст. Лудев. Емил Шекерджийски остава сам, свършва патроните и започва да връща бомбите, които врагът му праща. Той връща девет тежко ранен, последната той не може да върне и пада покосен.

Борческият му живот, всеотдайната му борба и героичната му смърт са пример за достойно изпълнен дълг към БРП, РМС и народа. Името и делото му имат непреходно значение. Много висока оценка му дават хора, които са работили с него, негови състуденти. Искра Панова споделя: "Той беше една изключително богата, живо бликаща от сила и дарба, вечно раздвижена, щедра и динамична природа - една истински творческа природа, ярка мисъл, която бързо струи и работи и открива нови решения, остър ум, който не търпи застой. Той бе цял творчество и преданост, цял вътрешна свобода и вътрешна дисциплина, полет на духа и живо дело, онази хармония, която всеки младеж трябва да гони - хармонията на новия човек."

Животът и делото на този обаятелен и харизматичен човек са изключителен пример за всички посветили се на най-благородната идея - социалистическата.

- *Емил Шекерджийски, избрани произведения*, София, 1954 г., с. 6
- *Загинали те пак живеят*, София, 1974 г.

Коста Петров - легендарният кмет на Дупнишката комуна

Коста Петров е роден на 19 януари 1888 г. в с. Ресилово, Дупнишко. Произлиза от средно селско семейство. Баща му Петко е свещеник, който много убедено е изпълнявал задълженията си като поп. Като дете Коста е буден и крайно впечатлителен. Когато завършва прогимназия заедно с баща си отива в Кюстендил и започва да учи в Педагогическото училище. По това време то е едно от най-известните училища в Югозападна България. В училището наред с учението, с което се захваща, първокурсникът Коста води бурен идеен живот. От начало участва в диспутите на страната на учениците, които спореха с поддръжниците на социалистическото учение. Израсъл в духовната среда на свещеническо семейство Коста гледа на социалистите преди всичко като атеисти. Чете много, но още през първите години се свързва с ученици - социалисти, които четат много и са убедени привърженици на социалистическата идея.

Приятелите му започват да го снабдяват със социалистически брошури и го абонират за "Работнически вестник" и сп. "Ново време". Коста Петров отива и на събрания на социалистите. Постепенно започва да разбира несправедливостите на окръжаващия го живот. Но никак не му е било лесно да се откаже от религията. През 1906 г. става член на ученическия социалистически кръжок на работническото дружество "Класово съзнание". Дружеството води строго конспиративен живот.

По това време се сближава с курсиста Тодор Цеков - един от най-авторитетните социалисти в Кюстендил. Между тях се завързва искрено приятелство, което оказва много сериозно влияние за бъдещото развитие на Коста Петров.

Когато завършва учебната 1901-1902 г. преломът у него е извършен и той има ясна цел в живота - да работи за осъществяване на социалистическите идеи в обществото. През това време

се сближава със сестрата на Тодор Цеков, с която по-късно сключва брак. Заедно с това настъпва разрив с баща му, който не желае да има социалист в семейството и му отказва издръжка.

През 1909 г. организира стачка в училището против лошото преподаване и грубото отношение към учениците на един учител побългарски език. Училищното ръководство го изключва и отива в Силистра. През 1910 г. той завършва Кюстендилското педагогическо училище.

Става учител в село Сопица, Радомирско. Участва в социалистически сбирки в Радомирско. След това отива в Швейцария и Белгия. Учи право и завършва през 1915 г. с титла доктор по право.

През цялото време на следването си се занимава със социалистическа дейност. печата статии в социалистически вестници и представява БРСДП на погребението на Август Бебел. След завръщането си в България се установява в Самоков, където изкарва стажа си при известния адвокат и партиен функционер Борис Хаджисотиров. Там го заварва 1-та Световна война.

Като организатор на женски бунт против войната е осъден на 2 години и половина затвор. Присъдата излежава в Софийския затвор. След излизането си от затвора се настанява в Красно село. Основава партийна група. В Батановци ръководи стачка на работниците от циментовата фабрика. В Княжево влиза в остър конфликт с френския комендант. Той е на разположение на партията и обикаля Дупнишка, Пернишка и Трънска околии, където работници и селяни слушат с уважение огненото му слово. Навсякъде властта го преследва. Същевременно отговаря за партийния дом, партийната печатница и всички останали имуществва на ЦК на БКП (т.с.) в София. По искане на Дупнишката партийна организация през 1919 г. той се кандидатира от нейно име за общински съветник. А работата в общинските съвети на повече комунисти бе гаранция за реализацията на общинската програма на БКП (т.с.), в която главното бе даване пълна автономия на общините; за премахване на косвените данъци; за общинско стопанисване на общинската собственост; за даване избирателни права на жените.

Изборите се провеждат в условия на революционен подем. Изборите завършват с блестяща победа на комунистите. От общо 14 съветници седем са комунисти. Между тях е и д-р Коста Петров. Успехът на БКП (т.с.) в Дупница разтревожи реакционните сили в града и те замислиха и осъществиха няколко провокации. На 24 декември БКП (т.с.) реши да проведе масови протестни демонстрации в цялата страна във връзка с откриването на парламента. Те се организират под лозунга за борба против политиката на правителството, за хляб и топливо, за облекло и жилища. Дупнишката партийна организация проведе редица събрания за установяване на исканията. Сред тях особено внимание се обръща на искането за конфискуването от банките големи количества сол, захар, облекло. Демонстрацията се провежда на 24 декември и показва голямо внимание на Дупнишката партийна организация.

Дупнишката реакция буквално беснее. Наемници убиват Георги Мистраков - един от най-дейните ръководители на дупнишките комунисти. На 12 януари полицията арестува Станке Димитров и други ръководители на партийната организация. Коста Петров е предупреден и преминава в нелегалност. Междувременно на насрочените заседания на Общинския съвет социалистите - комунисти не се явяват и са насрочени нови общински избори на 3 октомври 1920 г. През тези месеци Коста Петров е околийски организатор на БКП. Партийният актив издига отново кандидатурата му за Кмет на комуната. Изборите са спечелени отново от комунистите. За кмет е избран единодушно д-р Коста Петров, а за негови помощници Крум Марков и Иван Чарлев.

В словото си при избора Коста Петров заявява, че комуната ще направи всичко възможно за подобряване положението на бедните, ще бъде техен защитник. От този ден в продължение на повече от две години животът му ще бъде посветен на комуната. Натрупал солиден организационен опит в партийната дейност и научна подготовка в университета и живота, той изучава опита на други комуни в страната, се насочва към решаване главните проблеми на общината. Коста Петров води упорита борба за приемането на бюджет, в който да се предвиждат повече средства за благоустройство, здравеопазване и развитие на просветното дело. Това става за сметка на по-сериозно облагане на по-богатите. Заедно с това Коста Петров и комуната се заемат с решаване и на други въпроси в помощ на обикновения човек от общината. Организирана е общинска тухларна, зеленчукова градина от 50 дка. Предоставени са 1700 дка заграбени общински мери на малолотни и бездомни граждани срещу минимални такси. Голямо внимание е отделено на просветното дело. Подобрена е материалната база на училището, а на бедните ученици са раздадени платове, дрехи, обувки и учебници. Бюрото за социални грижи бди за защита на интересите на работниците, брани ги от произвола на капиталистите, следи за строго спазване на трудовите закони, даваше безплатни адвокатски съвети, подпомагаше безработните. Комуната се бореше много активно със спекулантите.

Постигнатите успехи в дейността на комуната се дължат главно на неговия стил на работа. Той правилно определя главните задачи и подходите към тях, опира се на своите другари, отчита се за изпълненото и прилага изпитаните принципи в дейността на общинското управление. Комуната и Коста Петров поддържат жива връзка с хората, разяснаваха всяка своя стъпка.

През тези години Коста Петров продължава много активно да се занимава с партийната работа. Той е един от най-авторитетните партийни ръководители. В цялата своя дейност е неподкупно честен и всеотдаен на народното дело. Може да се каже, че той успява буквално да слее съдбата си със съдбата на хората. Те в голямата си част го обичат.

Но дейността му предизвика злобата на реакцията, на капи-

талистите Борбата срещу Комуната настъпва в заключителната си фаза, когато са насрочени новите избори за общински съвет на 11 февруари, които отново са спечелени от комунистите. Смъртната присъда на Коста Петров е издадена.

На 20 февруари 1925 г. Коста Петров заминава по дела в с. Пастра. На връщане край с. Джерман е убит от македонски националисти. На 23 февруари почти целия град се стича на централния площад, който по решение на общинския съвет носеше неговото име. След дълбоко съдържателните речи на Станке Димитров и Борис Хаджисотиров хиляди хора изпращат Коста Петров в последния му път. "Но и мъртъв Коста Петров остана в редиците на борбата. Неговият живот, неговото дело и неговото име се превърнаха в бойно знаме за дупнишкия пролетариат. Сбъдна се онова, което той предричаше в словата си за Левски. Нови бойци поеха неговия път.", казва за него Илчо Димитров-. С пълно право Дупнишкия партизански отряд прие неговото име за свой патрон.

Името и делото на Коста Петров останаха в сърцата на тези, които изповядват най-светлите идеали за безкористно служене на народ и Родина.

- *Илчо Димитров, Коста Петров - Биографичен очерк, с. 92*

Стоян Лудев - недостижимият и в смъртта обятелен партиен ръководител

Стоян Лудев е роден на 10 октомври 1918 г. в с. Скриняно, Кюстендилско в семейството на бедни селяни. Прогимназиалното си образование завършва в близкото село Соголяно. След завършването му постъпва в гимназията в Кюстендил. В първи клас на гимназията ходи без книги и тетрадки и пътува пеша всеки ден до родната си къща в с. Скриняно.

В гимназията установява контакти с прогресивни ученици, които му помагат по-добре да се ориентира в проблемите, които животът поставя. През това време за пререкание с попски син Стоян Лудев е изключен от училище. Трудно му е да се запише в друго училище. За известно време остава на село при родителите си. Установява приятелска връзка с Нико Ников - философът от неговото село. Нико Ников е известен в гимназията и младежките среди като един от най-начетените ученици. Той го запознава със социалистическите идеи. За да се изхранва Стоян Лудев аргатува на чорбаджиите. Започва да чете литература препоръчана му от Нико Ников. Води оживени разговори с прогресивни младежи.

През 1933 г. става член на РМС. На 1 май 1934 г. разпространява позиви и окачва червено знаме в с. Скриняно. След гимназията Стоян Лудев сам трябва да изкарва прехраната си и чрез негов познат започва работа в железницата. Едновременно с това продължава ремсовата си дейност.

След 19 май 1934 г. участва в нелегално съвещание, ръководено от Димитър Каляшки. Определени са 4 района в околията. На Стоян Лудев е поставена задача да отговаря за с. Скриняно. В къщата на Нико Ников се превежда конференция с младежи активисти.

През 1936 г. става голям провал. Арестувани са над 90 чле-

нове на партията и РМС. Поради спазване на правилата на конспиративност той е извън подозрение и не попада в полицията. След това е изпратен войник в Първи инженерен полк в София, където активно работи сред войниците.

След излизането от казармата през 1938 г. Стоян Лудев се озовава в "Якобинския клуб", като в него се събират ремсисти. Запознава се с Асен Китанов, Сашо Стоянов, Добри Петров, Георги Ангелов, Самуил Савов и др. На сбирките се изнасят беседи по актуални политически и идеологически проблеми.

Стоян Лудев напълно се потопява в тази атмосфера и става член на БКП. В края на 1940 г. участва много активно във връзка с призива на ЦК на БРП за приемане на съветското предложение за сключване на пакт за приятелство и взаимопомощ. В с. Скрипяно са събрани над 300 подписи. Разпространяват се позиви. Полицията обисктира къщата му на село и независимо, че не намират компрометиращи материали го арестува. Осемнадесет дни е в полицията, но не проронва нито дума. След освобождаването си работи в мелницата на Ламбрев. От 1941 г. започва да събира оръжие за бъдещите партизани. Мобилизиран е в гр. Лесковац, където създава ремсови групи и установява връзки с югославски комунисти. През 1942 г. е привлечен от Димитър Каляшки за член на околийския комитет на БКП и отговаря за РМС.

При завръщането си в Кюстендил заварва много тежка ситуация в партийната и ремсовата организации на околията. Арестувани са всички членове на ОК на БКП и РМС. Най-активните кадри са хвърлени в затвора. Веднага установява връзки с Богдан Илиев и Стефан Янчев. Започва работа във водния синдикат, където установява директни връзки с младежи, които работят в синдиката. Главната задача, с която Стоян Лудев се заема е възстановяването на партийната и ремсовата организации.

След оповестяване програмата на ОФ под ръководството на Димитър Каляшки се избира нов Околийски комитет на БРП със секретар Ангел Мангалов. На Стоян Лудев е възложена задачата да отговаря за младежите. На заседанията се обсъждат конкретни мерки за организация на въоръжената борба в околията. Установява много добър личен контакт с Димитър Каляшки. Димитър Каляшки вижда в негово лице околийски организатор и прогнозира, че ще стане добър партиен работник и още как. Но до тогава предстоеше борба, в която Стоян Лудев трябваше практически да реализира тези високи оценки. Стоян Лудев се включва в битката за възстановяване на партийните и ремсовите организации в околията. Установява връзки с Методи Григоров за възстановяване на ремсовите организации в Кюстендилската гимназия и останалите училища в града. Провежда срещи с Кирил Велинов, който е бил партизанин в Югославия и Димитър Каляшки за организиране на партизански отряд. Поддържа връзки и с Драган Кортенски, бивш политически затворник и емигрант, който не се отзовава на поканата да се включи в работата на Околийския комитет на БКП.

Резултатите от извършената работа не закъсняват. Възстановени са нови членове. За бъдещия партизански отряд се набавят пушки и патрони. Ремсистите устройват нелегални квартири в селата Скриняно, Перивол, Ябълково, Жиленци, Таваличево, Полетинци и др. Водят се конкретни разговори за изграждане на яташка база. Няколко нелегални чакат нареждане от партията. Цялата тази дейност, проведена под ръководството на Стоян Лудев, получава висока оценка от Околийския комитет на БКП.

На 26 февруари 1943 г. се провежда второто заседание на околийския комитет на БРП. Отчита се извършената работа и Стоян Лудев отчита подема в организациите. На 28 февруари 1943 г. е убит Димитър Каляшки. Стоян Лудев понася много тежко загубата на този титан на нелегалната борба. Скоро след това е арестуван целия Околийски комитет на БКП. Единствен Стоян Лудев не е засегнат и преминава в нелегалност. Осмисля създадената обстановка и започва апостолската си работа в околията до края на живота си на 3 август 1944 г. на "Черенец"

Възстановява връзките с областния комитет на БРП и е секретар на новосъздадения околийски комитет на БРП в края на лятото на 1943 г., както и на новоизбрания в началото на 1944 г. Поемайки такава отговорна задача той проявява забележителни качества на организатор и партиен деятел от нов тип.

Провежда срещи с представител на ОК на БРП Сашо Стоянов, Кирил Велинов. Участва много активно в приемането на решение за основаване на Кюстендилския партизански отряд. Заедно с решението за създаването му предприема конкретни действия за създаване на необходимата яташка база и снабдяване с оръжие. Провежда много срещи в партийните организации. Заема се с изграждането на бойни групи в селата. Работи за възстановяване и укрепване на ремсовите организации в училищата. Закупува радио и в тяхната къща в с. Скриняно идват много негови другари да слушат радиостанция "Христо Ботев".

В разговорите си той се държи много човешки. Изяснява си въпросите. Проявява голяма дарба да беседва живо и ненаатрапчиво, търсейки решение на задачите. Макар, че няма високо образование той притежава природна интелигентност и голям революционен заряд. Особено го впечатляват интелектуалните и деловите качества на Димитър Каляшки, говори за него с изключително уважение и възхита.

След създаването на Кюстендилския партизански отряд на 12 ноември 1943 г. в с. Полетинци помага за избирането на ръководство, планирането и организирането на цялостната дейност на отряда. Помага за конкретната организация при провеждането на акциите. Провежда активната си дейност за създаване на бойни групи. Главно внимание отделя на разясняване на новия етап във въоръжената борба и подготовка на населението, партийните и ремсовите организации за тяхното участие в заключителния етап. Установява много близка дружба с изпратения пълномощник на ЦК

на РМС Емил Шекерджийски. Пристъпват към създаването на околийски комитет на ОФ. Помага на Емил Шекерджийски за провеждане на нелегална конференция на РМС. Съдейства много активно за практическото функциониране на нелегалните канали за превеждане на партизани за Трънския партизански отряд. Но обръчът около него се стяга.

Той преминава в нелегалност и става партизанин. В отряда се Включва много активно, но продължава активната си работа като секретар на Околийския комитет на БКП. Заедно с Емил Шекерджийски и Стоян Стоименов отиват на среща с Р. Видински, М. Захаријева, Драган Кортенски Срещата не се провежда. Полиция, жандармерия и войска практически блокират целия район. Завързва се неравно сражение. Загиват тримата недостижими борци - Емил Шекерджийски, Стоян Стоименов и Стоян Лудев. Преди да го разстрелят извергът Годев заповядва и му отрязват езика. Така загива недостижимият и в смъртта обаятелен партиен деец. Слял в едно думи и дела. Всички негови другари са единомушни във високата оценка за политическата му дейност. Но името и делото на него, Емил Шекерджийски, Стоян Стоименов, Крум Зарев остават непреходни, а ние всяка година на 3 август се срещаме мислено с тях, немеейки пред подвига им.

- *Николай Ковачев, Сроден с безсмъртието, с. 11*

Владимир Заимов - способен генерал, виден общественик и ненадминат разузнавач

Владимир Стоянов Заимов е роден на 8 декември 1888 г. в гр. Кюстендил в семейството на Клавдия и Стоян Заимови.

Баща му Стоян Заимов е известен национал революционер, книжовник, просветен и обществен деец. Бил е сподвижник на Васил Левски.

През 1873 г. след опит да убие един хасковски чорбаджия е заточен в Диарбекир, откъдето успява да избяга. Отива в Румъния и се включва в дейността на българската емиграция. Определен е за апостол на Априлското въстание през 1876 г. Майка му Клавдия е била с буден ум, силна воля и голяма русофилка.

Владимир Заимов завършва през 1907 с отличен успех Военното училище в София и получава първото си офицерско звание - подпоручик от армията.

Още от началото на славния си командирски път обръща изключително внимание на подготовката на поверените му бойни единици, като проявява възискателност и никога не уронва достойнството на войниците.

Участва в Балканската, Междусъюзническата и I-вата Световна война.

Участва в атаката на Одрин, където е ранен, командвайки своите артилеристи.

През междусъюзническата война през 1913 година участва в изключително тежкото сражение при Калиманци и река Брегалница. Така на 25 години лице в лице се среща със смъртно изпитание. В болницата пристига цар Борис III и това е първата, но не последната им среща. По време на Първата световна война е изпратен на Добруджанския фронт, където едва не загива. След войната командва батарея, полк, дивизия и израства като един от най-способните командири в армията.

Установява прекрасни отношения с войниците и другите офицери. Човек с богата душевност култура и морал, той не познава грубостта в отношението си към хората въобще и към подчинените. Той прави всичко за добрата подготовка на войниците и офицерите, съчетавайки солидната си теоретична подготовка с педагогическо умение да се мобилизират частите за много добро изпълнение на задачите.

Едновременно с командирската си дейност публикува редица статии, които са автентичен документ за виждането и подхода му при подготовката на армейските части. Статиите на Владимир Заимов показват способността ярко да анализира ставащото в армията, страната и света и да прогнозира бъдещото развитие на армията и на артилерията.

Командирските способности и научни заложби на Владимир Заимов са оценени от ръководството на Военния съюз, на който става член и на двореца, който наблюдава действията му.

С вроденото му чувство за справедливост той не стои настрана от развитието на общественно-политическия живот. Резервираното му отношение към Деветоюнският преврат от 1923 година и дълбокото му несъгласие с кървавите априлски дни от 1925 година влошават отношенията му с Военния съюз. Участва в Деветнадесетомайския преврат от 1939 година като командир на полк. Тогава се среща с Владимир Стойчев. След преврата Владимир Заимов става популярен и повишен в йерархията. Особено му допада че правителството възстановява отношенията със Съветския съюз.

Това е приветствано и от Централното управление на Военния съюз. През 1935 година застава начело на Военната лига и прави усилия да даде антимонархическа насоченост на нейната дейност. През октомври генерал Владимир Заимов на 47 години е уволнен от армията.

Времето на Военната лига отминава. Владимир Заимов е един от хората, които дълбоко осъзнават, че пътят за развитие на България е пътят на съюз с революционните сили.

В предговора на книгата на Недю Недев, Цола Драгойчева заявява:

"Дълбоко осъзнали тази истина, те честно и самоотвержено тръгнаха заедно с нас по верния път за радикално народнодемократично преустройство на обществото. Сред тях, пръв и неоспорим бе генерал Владимир Заимов. Той направи своя окончателен избор особено след съдебния процес, устроен срещу него от дворцовите сили през 1936 година. Истински уплашен от голямата личност на генерала и от силата на Военния съюз, воден от него, монархофашизмът се опита да го изпрати на разстрел, но не успя. Подсъдимият се превръща в неукротим обвинител. С мъжественото си поведение пред Царския съд, Генерал Владимир Заимов окончателно спечели доверието на революционните сили на народа.

Но си навлече окончателно и фатално омразата на двореца."

Изключително точни и справедливи думи на националната героиня Цола Драгойчева. След уволнението от армията започва последния, най-важният етап от живота на неординарния човек - Владимир Заимов.

Той поема с всички сили да служи на националното спасение и социалното освобождение на българския народ. Владимир Заимов установява връзки ръководни дейци на БРП и неминуемо щеше да участва в изграждането на ОФ и в антифашистката съпротива в съответствие с неговата подготовка и нагласи, но това не стана, защото стана боец на Тихия фронт в името на спасяването на славянството и човечеството.

Антифашистка дейност на Владимир Заимов е от съвсем друг характер.

Той решава да действа като възприема нелегални методи. Тази мащабна и и смъртна опасна дейност той предприема с дълбоко вътрешно убеждение, доброволно и безкористно.

Цялото внимание и грижа на Владимир Заимов се съсредоточава да създаде славянски комитети и групи, което да му помага в изпълнение на високо отговорните му задължения. Създава революционни центрове в завоюваните славянски земи за борба срещу фашизма. В групата той е с дейци, които имат подготовка и убеждение за включване в трудния път на борбата.

Едни от най-верните помощници са инж. Никола Белопитов и Тодор Прахов. Никола Белопитов е специалист по телеграфска и телефонна техника, голям специалист в областта на военната техника. Тодор Прахов е дългогодишен и опитен радиотехник в пощата. Той е активен комунист с много голяма политическа закалка. Програмата на организацията е да се запази неутралитета на страната, да се предотврати обвързването с фашисткомилитаристите и агресивни държави и да се защитават националните и интереси като политиката на страната се насочи към демократичните и миролюбивите държави начело със СССР с оглед да се избегне нова национална катастрофа.

Владимир Заимов установява връзки с отговорни представители на съветското посолство. Заминава за Германия, където провежда много полезни срещи. Получава много ценна информация, която подава по предназначение и получава висока оценка от центъра. Владимир Заимов притежава огромни аналитични способности. Прави много точни анализи на обстановката в страната.

Непосредствено преди включването на България във войната изпраща изпреварваща информация, че това ще стане. Провежда срещи с известни български общественици, за да предотврати това преди да апочне войната срещу СССР. Своевременно предупреждава центъра, на базата на достоверна информация, с която разполага, получена от запасни офицери, политици, дипломати.

Но в края на 1941 г. мрежата в Словакия е разкрита, а след това и в София. Обръчът около групата и Владимир Заимов се затяга. На 20 март емисари на ГЕСТАПО пристигат в София. След

това Владимир Заимов е арестуван. В затвора се държи много твърдо. Той е внушителен мъчаливец.

На 26 март 1942 г. е изправен пред съда, където се държи просто и спокойно. Словото му пред съда е проникнато от обич към българския народ и от тревога за неговата съдба, застрашена от продажни управници и поставена на карта от фаталния съюз с Германия. Царският съд го осъжда на смърт. Молбата на майка му Клавдия да не се изпълнява смъртната присъда е оставена без последствия. Цар Борис III показва страха си от Владимир Заимов, което много добре е пресъздадено от прекрасния филм на Вьло Радев "Цар и генерал". Идва разстрелът.

Командирът прави опит да му превърже очите, но генералът отказва: "Момко, това е излишно. Гледал съм смъртта много пъти. Войник съм. Желя да умра с открити очи, защото умирам за свободата на моята Родина. Умирам за България."

Достойното поведение на Вл. Заимов дълбоко отеква в редиците на властниците, но очакванията им не се сбъдват, защото Вл. Заимов нито е съкрушен, нито е пречупен, а виждат пред себе си величествения образ на борец, готов за саможертва.

На 1 юни е разстрелян. След това радио Москва съобщава: "Българи, паднете на колене! Тази вечер бе разстрелян великият син на България и на цялото славянство - генерал Владимир Заимов."

Така завършва животът на родения в Кюстендил, много подготвен и способен офицер и генерал, знаменитият общественик и антифашист, изключителният патриот и ненадминат разузнавач - Владимир Заимов.

- *Н. Недев, Генерал Владимир Заимов*, изд. на БЗНС, София, 1985г., с.7-8

- *В-к Труд, Възпоменателен лист*, София, 1957 г., 8.12.1972 г.

Необходими обобщения за най-изявените дейци на антифашистката борба в Кюстендилски окръг

Начертаните щрихи за живота, дейността и качествата на най-изявените дейци на антифашистката борба в Кюстендилски окръг позволяват да се направят изводи за общото, което ги обединява.

Първо, съзнателният избор на пътя на борбата и вярното служене на социалистическия идеал до края на техния живот и подвиг. Родени и израснали в бурна епоха, наситена с войни и избухването на Великата Октомврийска социалистическа революция, те още от малки се сблъскват с жестоката капиталистическа действителност и неправдите на живота. Надарени умствено в училище наред с ученическия материал, започват да четат романи, насочени към формиране на характерите на пролетарските професионални революционери и марксистическа литература, което им помага да формират своя мироглед. Те постепенно навлизат в теоретическите въпроси, за да достигнат до главното за необходимостта от премахване на капитализма и замяната му по революционен път със социализъм.

Това става тяхна пътеводна звезда и убедено и съзнателно стават ремсисти и комунисти в името на реализацията на най-светлата идея в историята на човечеството - социалистическата.

Второ, в неравната борба те заемат различни позиции в партийните и ремсовите организации, в партизанските отряди, но има няколко характерни черти в стила им на работа и борба.

Работейки много упорито за собственото си усъвършенстване, те придобиват способността правилно да определят целите и задачите на организацията, която ръководят. Установяват такива подходи, които им съдействат за по-доброто изпълнение на стоящите задачи. Заедно с това, те се държат много естествено

и човешки, позволявайки на всички да изявят най-добрите с черти в характера.

Затова постигат много сериозни резултати в дейностите, за които отговарят или ръководят. Те имат лични заслуги за установяване на народнодемократичната власт в страната и окръга или за изпълнение на специфичните им задължения в борбата.

Трето, Всички си приличат по това как настъпва краят на героичния им живот - техният разстрел с изключение на Ст. Димитров и ген. Илиев. Вероятно в момента на очакване на края им, те са си задавали въпроси, свързани с най-близките и делото, на което са посветили живота си.

Изявленията преди смъртта им са категорични доказателства, че те в буквалния смисъл не трепват и поемат пътя на безсмъртието. За последните техни часове и минути бе разказано. Фашистките палачи са безмилостни, но върхът на тяхното безочие е отрязването езика на Стоян Лудев и последвалия разстрел. Разстрелът на всички е край на физическото им съществуване, но става начало на духовното им извисяване.

Четвърто. Пътят и биографиите им по много неща си приличат и главното по своята вътрешна готовност да загинат за едно свято дело.

Ние, техните наследници в страната и окръга, след 9 септември 1944 г. предприехме конкретни стъпки за изграждане на новия живот. Окръгът стана една огромна строителна площадка. Изградени бяха много промишлени предприятия. В селското стопанство бяха постигнати много големи резултати и особено в овощарството и животновъдството. Ние практически достигнахме научнообоснованите норми на хранене. Без да бъдем богати с пари, ние станаме богати духовно, с много добри човешки отношения. За всеки от нас имаше безплатно здравеопазване и образование. Всеки можеше да отида на почивка.

Така можем определено да заключим, че животът, с който вие се разделихте убедено намери конкретно изражение в развитието на Кюстендилски окръг. Вие, драги приятели, които оставихте костите си за България и сега сте в сърцата на повечето от нас. На провежданите възпоменателни тържества ние си спомняме за борбата, за вашите последни минути и часове. Вашето дело и подвиг пред, които се прекланяме, ще ни вдъхновяват, както и до сега в борбата за по-добър живот и нашето духовно усъвършенстване.

Ние можем да живеем и работим честно в тези нелеки времена само на основата на вашия пример и стремежът поне малко да приличаме на вас.

15.05 2015 г.

РАЗДЕЛ II

Съграденото и достигнатото в социалистическа България

Девети септември 1944 г. е преломна дата в историята на страната ни. Тогава бе сложен край на провежданата гражданска война от 9 юни 1923 г., когато бе съсе чен Ал. Стамболийски. Установен бе кървавият български фашизъм. Под ръководството на БКП лява България води борба за ус тановяване на по-справедлив човешки живот, в която загинаха хиляди нейни достойни синове и дъщери. Народното антифашистко въстание бе завършек на тази борба. С помощта на Съветската армия въстанието завърши с успех и в България беше установена властта на Отечествения фронт.

След участието ни във войната започна социалистическото изграждане на родината в продължение на 45 години. И тя постигна забележителен успех.

Затова ще се спра на цифрите и фактите, които могат да дадат картината за тези години в различните сфери - икономическа, инфраструктурна, социална, духовна, външнополитическа.

България бе крайно изостанала страна. През 1939 г. промишлеността заема едно от последните места в Европа, тежестта на индустрията е 0,9%, селското стопанство формира 64,7% от националния доход. След Втората световна война България постига истински прелом в икономическо то си развитие, което даде възможност да се решат несравнимо по-добре социалните въпроси. Общата продукция на промишлеността през 1989 г. нараства със 103 пъти спрямо 1939 г., на селското стопанство - 2,65 пъти, на строителството с 14 пъти, на външнотърговския стокооб мен с 61 пъти.

През 1983 г. страната, която сред 167 държави е 101-ва по територия и 66-а по население, по производство на човек от населението заема:

- първо място в света по калцирана сода, син камък, електрокари и мотокари;
- второ място по тютюн;
- трето място по слънчоглед, ябълки, кафяви и лигнитни въглища;
- четвърто място по пшеница, азотни торове, вълнени прежди, памучни прежди;
- шесто място по сярна киселина, брой на овце и вълна.

За периода 1944-1989 г. в сравнение с предвоенната 1939 г. националният доход се увеличи 16 пъти, brutният вътрешен продукт - 26 пъти, и обществената производителност на труда - 17 пъти.

В резултат на приетата Декемврийска програма от 1972 г. през 1989 г. потреблението на основни продукти бе - 77,8 кг мляко - 192,8 л, яйца - 255 бр., захар - 34 кг, зеленчуци - 117,1 кг, плодове - 84,8 кг, растителни и животински мазнини - 23,4 кг, памучни платове - 4,7 кв. м, кожени обувки - 2,8 чифта на човек. Потреблението в лева на човек от населението нарасна от 839 лв. през 1971 г. на 2978 лв. през 1990 г.

През 1989 г. по други показатели бяха постигнати следните резултати: театрални посещения на 1000 души - 602, посещения на кино годишно на човек - 8, болнични легла на 10 хиляди души население - 99, население на 1 декар - 319, население на един стоматолог - 1487, построена жилищна площ на човек от населението - 17,9 кв. м, учащи (на 10 хиляди души от населението) - 1732 г., студенти (на 10 хиляди души от населението) - 148, деца в детските градини - 318 000, изплатени пенсии - 3245,8 млн. лв.

През периода 1989-1990 г. завършилите учебни заведения са: гимназии - 215 698, училища - 29 410, СПТУ - 159 101, техникуми и училища по изкуствата - 151 121, полувисши институти - 26 348, ВУЗ - 88 952.

Постигнатите впечатляващи резултати в изпълнение на Декемврийската програма за повишаване жизненото и културното равнище на българския народ се дължат на целенасочената стратегия и политика на БКП и правителството за комплексното развитие на страната на основата на природните дадености, ресурси и възможности.

Вниманието бе насочено към развитие на индустрията, селското стопанство, транспорта, инфраструктурата. Страната бе осеяна с новопостроени обекти. Много усилия и находчивост бяха насочени за изграждане на индустриалното сърце на родината. През тези години се изграждат крупни производствени мощности в областта на машиностроенето, хранително-вкусовата, леката, строителната промишленост. Създава се нова материално-техническа база и се развиват отрасли, непознати до Втората световна война - нефтепреработваща промишленост, химия, фармацевтика, електроника. Изградени бяха редица крупни заводи като Химическия комбинат в Димитровград, Содовия за-

вод в Девня, Завода за селскостопански машини в Русе, Кабелния завод в Бургас.

Мощно развитие получи електронната военна промишленост.

Страната ни разви мощна енергетика. Постигната бе почти пълна електрификация. Построени бяха: ТЕЦ "Бобов дол", ТЕЦ "Марица изток" и гордостта на енергетиката АЕЦ "Козлодуй", която осигурява 46% от общото електропроизводство в страната.

Големи грижи бяха отделени за развитието на транспорта и съобщенията. Изградени бяха хиляди километри нови жп линии.

Електрифицирани бяха участъци с дължина 2650 км.

Мощно развитие получи автомобилният, водният и въздушният транспорт. Докато през 1944 г. в България се движат 802 автобуса, през 1989 г. достигат 25 000.

Впечатляващи са успехите, постигнати в развитието на селското стопанство. Построяват се над 2000 язовира, напояват се над 12 млн. дка земя (около 25% от обработваемата площ), Повишават се добивите около 3 пъти. През 1989 г. площите и добивите от отделните култури са:

Пшеница - 5 425 000 т и среден добив 476 кг от декар; царевица за зърно - 2 265 000 т и среден добив 399,9 кг; домати - 873 000 т; тютюн ориенталски - 65 000 т и среден добив 108,4 кг.

Голямо внимание бе отделено на социалната политика и бяха постигнати конкретни резултати в социалната защита, здравеопазването и спорта.

Изключително внимание се отделяше на развитието на обществените фондове за потребление. Те обхващаха безплатното здравеопазване, образование и възпитание, издръжката на деца в детските заведения - ясли, градини и домове, поддържането на домове за социални грижи за болни и бедни, възрастни инвалиди и ветерани от войните.

Изключителни са успехите, които постигна българският спорт. Достатъчно е да се спомене за състезателите по художествена гимнастика, щанги, завоювани медали на олимпийски, световни и европейски първенства.

Заради тези успехи и принципната политика България се ползваше с широко международно признание. Тя стана член на СИВ и на Варшавския договор. Най-тесни бяха връзките със СССР, откъдето получавахме помощ и подкрепа. На 1 януари 1959 г. България установява дипломатически отношения със 121 държави от всички континенти.

Може да се каже, че културта, любовта към книгите навлезе дълбоко в бита на народа. През 1989 г. в България имаше 70 театъра, 3081 кина, 217 музея, 4269 читалища, 9347 библиотеки, които провеждаха културно-просветна и народополезна дейност. Много сериозно завоевание наред със социалната сигурност беше чисто човешката сигурност - не ни беше страх да замръкнем, дори не се заключвахме. Сега е трудно да се повярва, но това бе факт.

Отношенията между хората бяха много по-човешки и дружелюбни. Срещите с приятели бяха много по-чести, можеше да седнеш на маса и да пийнеш една ракия дори с непознати.

Е, как да не си спомняме с умиление за това човешко време, което беше факт. Това не е носталгия. Това не са напъни. Това са факти и мисли за безпрецедентния отрязък в нашата история, за който сега подрастващите не само недоумяват, но главното - никога не ще изпитат тази човешка наслада от топлотата и съприкосновението на другите до теб.

**Жарава брой 15-16,
1-30 септември 2014 г.**

Решаващото за победата на социализма в НР България

През периода 1944-1989 г. България направи исторически скок в своето развитие. Главният резултат в този скок стана установяването на социализма в нашата страна, с изключително положителни последици за обикновения човек. Развита бе колосална за мащабите на страната икономика. Изградена бе така необходимата тежка и лека промишленост, съвременно селско стопанство и по отделни показатели се съревновавахме с най-добрите в света. България в буквалния смисъл на думата се превърна в огромна строителна площадка. Извисиха снага нови заводи и фабрики, построени и асфалтирани бяха хиляди километри пътища, градовете и селата се преобразиха. Изградени бяха училища, културни сгради, читалища. Особено в селата хората си построиха нови къщи.

Забележителни успехи бяха постигнати в социалната сфера. След като премахна глада, страната ни достигна научнообоснованите норми за хранене с месо, месни и млечни продукти.

Практически всеки можеше да отиде на почивка.

Ние живеехме в една много човешка обстановка отношенията между хората станаха много сърдечни, не ни беше страх да замръкнем. Престъпността бе ограничена.

Не идеализирам картината.

Вярно е, че имаше ограничаване на правата и свободите, но ние се трудехме и живеехме един съвсем нормален човешки живот и ни беше хубаво. А това бе главният критерий за постигнатото в страната.

Ще се спра на онези фактори, които според мен направиха възможно изграждането на нова България и новия живот.

Първият фактор е включването на грамадното болшинство от българския народ в изграждането на Родината.

Непосредствено след 9 септември 1944 г. и дълги години след това народът под ръководството на БКП се включи в изграждането на новата база, а след това се вля в новите заводи, фабрики и преобразеното селско стопанство.

Наскоро по БТВ бяха показани автентични кадри за неподправения ентузиазъм в строителството на новия живот. Ентузиазъм господства, които не признават или омаловажават съграденото не може да се поръча. А народът бе ентузиизиран, защото работеше за себе си и за своята страна, за своя град, за своето село, за своята къща.

В младежките бригади проблемът бе, че нямаше място за всички желаещи, защото тези, които влизаха оставаха до края и затова не получаваха и стотинка.

Когато този ентузиазъм естествено намаля големият проблем бе социализмът да се изгражда не непосредствено върху него, а да се засили ролята на материалните стимули, да се получават възнаграждения според количеството и качеството на вложения труд.

За съжаление ние не намерихме такъв икономически модел, който да ни даде възможност да постигнем по-висока производителност на труда, което е главното за победата на новия строй и се стигна до неговия крах. Този модел на социализма претърпя крах, но по-голямата част от хората работеха много Отговорно и съзнателно, никога ням да забравят социализма, носят го и сега в сърцата си.

Вторият фактор е развитието на образованието. Непосредствено след 9 септември 1944 г. неграмотните бяха ограмотени. В новоизградените училища се създаде нова система за преподаване и насочване на училището към живота. Изградени бяха професионални гимназии, техникуми, СПТУ, в които се подготвяха по план кадри за народното стопанство. Така се решаваше двуединната задача не само за получаване на средно образование, но и подготовката и реализацията в определени сфери на материалното производство.

Така бяха подготвени стотици хиляди кадри от високо компетентни учители и преподаватели.

Най-добрите ученици продължаваха образованието си във висшите училища.

Народна Република България бе на едно от първите места по брой на студенти в света. Във вузовете бяха подготвени стотици хиляди лекари, инженери, агрономи.

Науката се превръщаше все повече в производствена сила.

БАН и вузовете развиваха фундаментална наука в тясна връзка с изискванията на практиката. Успоредно с това бяха изградени научно-изследователски и развойни институти и бази, които в буквалния смисъл на думата позволяха по-голямата част от производствените изделия да бъдат на световно равнище.

Прилагайки изискванията на науката в селското стопанство

бяха постигнати световни постижения в добива на пшеница, домати. Поставянето на научна основа на общарството, със създаването на нови сортове череши, ябълки реши не само проблема с така необходимите за изхранването плодове, но произвежданото за износ, се превърна в изключително важен валутен ресурс. А какво да кажем за приложението на научните постижения в спорта. Тук постигнатото е просто смайващо. Работата по подготовката на олимпийските състезатели бе поставена изцяло на научна основа и ние малка България се нареждахме сред първите 5-6 страни в крайното класиране.

Третият фактор е свързан с изграждането на хиляди високо компетентни стопански и административни ръководители, политици и дейци на национално и местно равнище, десетки управления. Това стана благодарение на добре изградената система за подготовката, обучението и възпитанието на ръководните кадри.

Определена бе номенклатура на кадрите, които бяха на отчет на отделните партийни органи. В списъка на номенклатурните кадри трудно се влизаше, защото изискванията бяха много високи. Практически всеки който бе показал известни качества имаше възможността да израства. Но системата изхвърляше тези, които не показваха практически резултати или бяха далеч от изискванията да показват пример.

Сега доморасли учени и публицисти се изказват за номенклатурата, като за някаква привилегия. Главната "привилегия" бе да се доказваш и да показваш резултати. Благодарение на стройната система заводите, фабриките, ТКЗС, АПК, училищата, научноизследователските институти, съветите и всички звена за социално управление се ръководеха от подготвени кадри. Най-добрите от тях достигаха световните постижения в съответната област и бяха награждавани с най-високи правителствени отличия. На национално равнище израснаха такива политици и държавници, които работеха за Родината си.

България можеше да се гордее, че излъчи такива държавници, като Георги Димитров, Вълко Червенков, Тодор Живков, за които служенето на народните интереси бе над всичко и имаха високо международно признание.

Четвъртият фактор е свързан с прилагането до голяма степен на принципите на научното управление и издигането ролята на обществените организации специализацията ни СИВ. През целия период на изграждането на новото общество начало бе БКП. На конгресите на партията се обсъждаха основните стратегически въпроси свързани с икономическото развитие на страната. Планирането на всестранната дейност на страната, окръзите, общините, заводите, фабриките бе поставено на научна основа. Разработваха се годишни планове, които се изпълняваха и преизпълняваха. Отчитането на резултатите ставаше обикновено в празник за трудовите колективи. ЦК на БКП постоянно търсеше най-добрите средства за управление и подходящи модели за да се гарантира прос-

перитета на страната. Такъв стил се прилагаше и на местно равнище. Всички звена на социалното управление - съветите, обществените организации, административните и стопанските ръководства работеха като един добре смазан механизъм. ОФ, Профсъюзите, ДКМС, постоянно търсеха нови форми на работа и бяха изключително полезни.

Специализацията в СИВ допринасяше за производството в страната на онези изделия, за които имаше най-добри условия.

От изнесеното можем да направим категоричния извод, че икономическите резултати в страната бяха постигнати съвсем не случайно, а бяха резултат на дълбока премислена стратегия и политика и прилагането на научните принципи на управлението:

Большинството от трудещите се участваше много активно в преобразяването на страната и затова тя се превърна в приятно място за живеене. Затова всички ние, които живеехме и работехме упорито никога не ще забравим този изключителен период в развитието ни. Големият въпрос сега е да представим постигнатото пред сегашните поколения за да си направят сами съответните изводи.

27.X.2009 г.

Градежът на нова България

**Размисли по повод книгата
на инж. Иван Пехливанов "Свидетел на историята"**

Преди няколко месеца излезе второто издание на книгата на инж. Иван Пехливанов "Свидетел на историята". Авторът съвсем непретенциозно е озаглавил томчето Какъв свидетел? Той е много активен участник в градежа на социалистическа България като ръководител и инженер. В книгата проследява средата, в която израства, говори с любов за роди телите си. Отделя подобаващо място на учението си в машинно електротехническият институт, където става машинен инженер. Като цяло книгата е написана интригуващо. Тук ще споделя мисли за инженерната и ръководната дейност на Иван Пехливанов, за срещите и оценките му за научни и политически дейци.

След завършване на МЕИ през 1951 г. Иван Пехливанов постъпва в Централното диспечерско бюро (ЦДБ) на управление "Машиностроене" в София. Първата му конструкция е центробежен вентилатор. Конструира и центробежни помпи. Конструкторската дейност, благодарение на добрата подготовка в студентските години и проявения изключителен хъс, става негова вътрешна потребност. Заедно и това показва и качества на добър организатор. През февруари 1961 г. е назначен за директор на Института за проучване и проектиране "Машелектропроект". В

продължение на 12 години е директор и зам.-министър на машиностроенето по инвестициите. През това време се изграждат главните заводи на машиностроенето. Сред тях могат да се открият Заводът за автобуси "Чавдар" в Ботевград, Заводът за електрически кабели в Бургас, Корабостроителният завод във Варна, Заводът за електротелфери в Габрово, завод "Камет" в Перник, Корабостроителният и кораборемонтен завод в Русе.

Ще се спра на изграждането и дейността на завода за кондензатори в Кюстендил. Той произвеждаше практически всички видове кондензатори. В него работеха над 4000 работници, инженерно-технически персонал с добра подготовка. Към завода бе изградена база за разработка на нови видове кондензатори. Ръководството проявяваше активност и той се превърна в специализиран завод за производство на кондензатори в рамките на СИБ.

Висока оценка може да се даде за извършеното от Иван Пехливанов като председател на Българската индустриална и стопанска камара (БИСК), създадена като неправителствена организация през 1979 г. Под нейна егида се изграждат над 500 обекта, вложените капитали са 432 млн. лв., създадени са 70 000 работни места. И като председател на БИСК и на ЦКС Иван Пехливанов показва качествата си на ръководител.

С основание в книгата инж. Пехливанов отделя главно внимание на постиженията на социалистическа България в индустрията. Той привежда цифри и факти, които говорят красноречиво как во бе постигнато през периода 1944-1989 г. В доклада на ООН за човешкото развитие през 1990 г. е посочено, че от 194 изследвани страни за индустриални са приети 47 и България е сред тях. През 1989 г. по официална статистика у нас има 2593 индустриални предприятия - 7,7 пъти повече от 1939 г., заетите са 1 580 000 души - 15,8 пъти повече от 1939 г., общата промишлена продукция е 103 пъти по-голяма от тази през 1939 г. Авторът посочва и производството на отделни изделия като електро- и мотокари. През 1989 г. са произведени 84 400, а през 2014 г. - 411, спадът е над 207 пъти. Производството на двигатели с вътрешно горене през 1989 г. е 47 000, а през 2008 г. - нула, на трактори - съответно 5000 и нула.

Характерни са данните за селското стопанство. През 1939 г. са произведени 202 т месо, през 1989 г. - 934 т, а през 2012 г. - 146 т. Агрономите през 1944 г. са 1234, а през 1987 г. - 15 100. От 1878 до 1950 г. висше образование са имали под 40 000 българи, а през 1951-1989 г. завършилите ВУЗ са над 430 000. През 1989 г. в България има 242 научно-изследователски института.

Инж. Иван Пехливанов посочва конкретни данни за социалното развитие. През 1989 г. жилищата са 3,4 млн., лекарите са 20 000. Висока оценка заслужават конкретните имена на инженери и стопански дейци, допринесли за изграждането на машиностроенето, електронната и изчислителната техника, леката и хранител-

ната промишленост. С това говори свидетелят на историята Иван Пехливанов за погубването на Индустириална България след 10 ноември 1989 г.

Лаконично и точно инж. Пехливанов си спомня за известни научни и политически дейци - акад. Ангел Балевски, Станко Тодоров, Пенчо Кубадински, Георги Йорданов, Огнян Дойнов, Андрей Луканов, Петър Младенов.

С изключителна признателност говори за неговия преподавател от МЕИ Ангел Балевски, който става академик, председател на БАН, създател заедно с проф. Иван Димов на метода за леене с противоналягане. Харак теризира го като човек с богата култура, а любовта към България за него е смисъл на живота. Изтъква, че чл.-кор. Иван Попов е забележителен ръководител, учен, специалист и човек. Проявява изключителна компетентност и деловитост в работата, чужд на всякакви пози и нагаждачества. Много висока оценка дава на Тодор Живков за индустриалното изграждане на страната и за проявените качества на държавник. Това го прави на базата на 68 срещи с него.

Книгата на инж. Иван Пехливанов е написана човешки, с богата аргументация, с чувство на патриотизъм и гордост за стореното в България през годините 1944-1989. Тя е една от най-добрите разработки за социалистическото изграждане на нашата родина, за което авторът заслужава най-сърдечна благодарност.

Солиден документ за нашето време

Книгата "Да на истината" на бележития антифашист, публицист и общественик Крум Василев търси отговори на най-актуалните въпроси на българската история, на съвременето, на световните процеси и бъдещето на социалистическата идея

Съвсем наскоро реномираното българско издателство "Захарий Стоянов" издаде книгата на Крум Василев "Да на истината".

Крум Василев е един от най-изявените живи антифашисти у нас. Партизанин от Шуменския край, много активен участник в установяването и изграждането на социализма в страната, блестящ публицист и стожер на социалистическата идея.

В книгата "Да на истината" са събрани негови статии и други материали, писани и публикувани в левия печат през последните шест години.

В нея разглежда актуални проблеми в развитието на политическите и социално-икономическите процеси в България, на нашата и световната история, на антифашистката съпротива, на положението и развитието на БСП.

Въпросите разглежда в исторически план, с мисъл за бъдещето, аргументирано, страстно, градивно и през тези години авторът остава верен на своето човешко призвание да отстоява и доразвива социалистическата идея, да се бори и да доказва исторически истини, които бяха подложени на грубо отрицание.

Могат да се открият следните направления в дълбоко съдържателната книга:

- за антифашистката съпротива 11 и неговите другари в борбата;

- за достиженията и пропуските в изграждането на социализма в нашата страна;

- за социалистическото строителство в Китай;

- за състоянието и развитието на БСП и реализацията на социалистическата идея в страната и света.

И в тази книга Крум Василев отделя изключително място на антифашистката съпротива. Разглежда аргументирано книгите на Алек Попов и Мария Знеполска. Отговаря аргументирано на клеветите на Алек Попов, че партизаните били неграмотни и развратни. За книгата на Мария Знеполска. "Да се знае" изтъква нейната достоверност и трезвост на оценките, нейната способност да показва партизаните като нормални хора с техните положителни и отрицателни качества.

Подробно се спира на действията на жандармерията и армията в Шуменския край в борбата срещу партизаните. Достоверно описва палачите, които са хора бе човещина, с ограничен интелект и неограничена жестокост.

На 20 декември 1943 г. части от Разградския пехотен полк извеждат 18 души от село Ястребино, които имали роднини партизани. Така са лик - видирани семейството на Петър и Стоянка Калайджийски в едно с трите им деца - 7-годишния Стойне, 8-годишния Иван и 12-годишната Надежда; семейството на Марийка Димитрова с 12-годишните сестри близначки Ценка и Цветанка.

Много голямо внимание авторът отделя на публикуването на част от книгата му "Невъзможни разговори" с неговия съгражданин Коста Тодоров, който загива едва на 19 години. Книгата е много оригинална и Крум Василев отговаря аргументирано на своя съпартизанин за спасяването на четата, за социализма на бъдещето, за загадката Китай, за хората без идеал, които са птици без криле.

Тази книга е без прецедент в нашата мемоарна и антифашистка литература и може да я напише само човек с непоколебима вяра в социалистическия идеал, човек прозорлив, реалист и удивително човечен и честен.

Подобавашо място Крум Василев отделя на историческата дата 9 септември, на постиженията и пропуските в изграждането на социализма в нашата страна. В кратката, но изключително съдържателна статия "Девети септември 1944 г., гледан от кота 2010 г." той подчертава, че 9.IX.1944 г. беше отличен завършек на една многолетна борба срещу монархофашизма и начало на

един 45-годишен порив на България напред и нагоре към редицата на развитите страни. Показва съграденото при социализма особено в първите години след 9.IX.1944 г., когато е работил много близо до тогавашния генерален секретар на ЦК на БКП и министър-председател на Народна Република България Вълко Червенков.

Той отговаря много точно на клеветата на Стефан Цанев в неговите хроники, където той пише, че Вълко Червенков е нещастие за България и България през това време е концлагер.

Крум Василев изтъква, че Вълко Червенков не беше ангел, а България по негово време не беше рай. Но че именно по негово време България направи първите си успешни крачки към преобразувания във всички сфери на живота.

Държавници като Вълко Червенков не са нещастие за България, а неин капитал, който трябва да се тачи от дистанцията на историята. Но затова е нужна обективност, а не злобарска ненавист. Историята поставя всеки и всички на мястото им, което заслужават. Това ще стане и със злополучното творение на Стефан Цанев.

Известен е афинитетът на Крум Василев към развитието на Китай и неговото социалистическо изграждане.

Авторът подробно и задълбочено разглежда стореното в Китай през последните години и посочва безспорните резултати в икономическото му развитие.

Средногодишният ръст на БВП е около 7%, докато в САЩ е 2,4%, в Европейския съюз е 1,5%. Много добри резултати са постигнати в борбата срещу бедността. Броят на китайците, живеещи под линията на бедността през 1978 г. е възлизал в на 770 милиона, а през 2015 г. е с спаднал малко над 56 милиона.

Впечатляващи са целите и задачите, които Китай под ръководството на ККИ си поставя до 2020 и 2050 г.

Предвиден е ръстът на БВП да бъде 6,5% преди всичко за сметка на вътрешното потребление.

В дълбоко аналитичната и фактологична статия "Има ли бъдеще социализмът в Китай" Крум Василев подчертава, че на 18-ия конгрес на ККП ясно е записано, че в Китай се строи социализъм с китайски специфики и той се намира още в началната си фаза.

На базата на сериозен анализ на постиженията и слабостите са формулирани стратегическите цели: към 100-годишния юбилей на ККП (2021 г.) напълно да се построи среднозаможено проспериращо общество и към годишнината на Китайската народна република (2049 г.) Китай да се превърне в богата, могъща, демократична, цивилизована, хармонична и модерна социалистическа държава.

Постигането на тези цели и задачи е свързано със сериозните промени, които се извършват в стила на работа - управление, кадрова работа, които целят да се постигнат необходимите трайни икономически и социални резултати.

Като активен член на БСП Крум Василев отделя много сериозно внимание на постиженията на БСП и бъдещето на социалистическата идея в страната и света.

Спира се на конкретните стъпки на ръководството на БСП през последните години, на грешките и компромисите, които то допусна.

Сред тях той откроява възприемането и прилагането на плоския данък, отварянето на досиетата на бившата ДС без ясна регламентация. Заедно с това се спира на засилва нето на корупцията и по-нататъшното обедняване на населението.

Той е дълбоко убеден, че социализмът в България и света не е фикция, а беше реалност в страната и редица други страни. По различни причини този модел си отиде. За това той трябва да бъде усъвършенстван и подобрен, за да намери място в бъдеще като естествен отговор на глобалната криза, която е обхванала неолибералния капитализъм и западния модел на развитие.

БСП има бъдеще, само ако докаже своята социалистическа идентичност, ако не прави компромиси със своите идеали. Социализмът в България има бъдеще само при ясна концепция на БСП за неговата реализация чрез много конкретна работа, базирайки се на сериозните изменения в развитието на капитала, труда, на структурите на гражданското общество и на всички леви сили.

Убеждението на Крум Василев, което и аз споделям напълно, е, че БСП може и трябва да стане ръководител в борбата за спечелване на трудещите се маси в борбата за социалистическия идеал и осъществяване принципите и ценностите на социализма на ново качествено равнище.

Дълбок и страстен анализ на нашето време

**Размисли за книгата на проф. Вълканов
"По новите 100 стъпки на времето"**

Съвсем наскоро издателство "Българска книжница" издаде най-новата книга "По новите 100 стъпки на времето" на проф. Велко Вълканов. Проф. Велко Вълканов през последните години се утвърди като един от най-сериозните анализатори и политици на лява България, а през 2015 г. получи наградата за публицистика "Георги Кирков-Майстора". Той прави марксистки анализ на процесите и явленията в страната и заедно с това страстно и убедено защитава непреходността на социалистическата идея. Ста-

тиите в книгата са били публикувани преди всичко във вестниците "Дума" и "Нова Зора".

В книгата са формирани 10 раздела. Обединени, те изглеждат така: за положението в страната и ролята на отделните институции; за фашизма и антифашистката борба и съпротива; международно-правни въпроси; политически портрети и политически морал.

Централно място в книгата заемат въпросите, свързани с положението в страната и ролята на българските институции. Много точно и оригинално е определена България като страна на глада за разлика от Дм. Лихачов, който я определи като Страна на духа. Това авторът го доказва с конкретни факти и цифри. По данни на КНСБ 80% от българските граждани живеят в мизерия, а "под линията на бедността живеят 23% от домакинствата. Средната пенсия в България е 263,00 лв., докато най-ниската пенсия в Европа е 400 евро.

По БВП на човек от населението България е на последно място в Европейския съюз.

Търсейки причините за тези плачевни резултати проф. Вълканов достига до заключението, че това се дължи на управляващите. Някои от тях нямат елементарна подготовка, да не говорим за икономическата и управленската им подготовка. Управляващите не проявяват нито култура, нито съвест, а се интересуват единствено от своето собствено преуспяване. Крайният резултат от неспособността на управляващите да се справят с посочените проблеми е главно опростачването на нацията.

Много страстен и пристрастен е неговият анализ на българския фашизъм и антифашистката борба и съпротива. Известна е неговата дългогодишна дейност като председател на ЦС на БАС, а сега и почетен председател.

Проф. Вълканов подробно и аналитично разглежда Деветоюнския фашистки преврат, който поставя началото на разразилата се гражданска война в страната ни и завършила на 9 септември 1944 г. с установяване властта на трудещите се. Спира се и на Септемврийското въстание, което е смазано жестоко, осъжда Априлския атентат в църквата "Света Неделя" и обръща специално внимание на кървавата вакханлия срещу лява България, при която според един английски историк, са убити над 16 000 души.

Главно внимание проф. Вълканов отделя на Девети септември и го определя като велик празник на българския трудов народ. Определя водещата роля на БКП за победата на Девети септември, която се превръща в общонационална. Тази победа отприщи бента на качествено преобразуване на обществено политическия, социалния, икономическия и духовния живот в страната. За 45 години страната ни се превърна в огромна строителна площадка. Постигнати бяха впечатляващи резултати във всички сфери на живота. Заедно с това в книгата аргументирано се защитава тезата

за незаличимия характер на антифашистката съпротива и реалната опасност от възраждането на фашизма и неофашизма. Това изисква БАС, левите партии и движения да заемат много по-активна позиция.

Заслужава специално да се отбележи разработката на международно-правните въпроси и по-конкретно тези, свързани с кризата в Украйна.

Кризата в Украйна започна на улицата, но протестът според него бързо прерасна в насилие, в което най-активно участваха фашистките партии "Свобода" и "Десен сектор". От улицата на стъпващите фашисти отиват в правителството - вицепремиер, министри на отбраната, земеделието, околната среда и главния прокурор. Действията на майдана и правителството са подкрепени активно от Запада. Проф. Вълканов подробно се спира на връщането на Кримския полуостров към Русия. На проведения референдум в Крим той е изпратен като наблюдател. Референдумът е проведен при спазване на демократичните принципи и народът единодушно е заявил своята държавническа воля. Референдумът е не само перфектен юридически, но той възстановява една историческа справедливост и предотвратява една голяма опасност - да се настани американска база на територията на Крим.

Много висока оценка за служат портрети, които прави на политическите дейци от близкото минало и нашето съвремие. Като посочва, че Георги Димитров е ярко политическо дарование, той се спира на неговото формиране, израстването му като ръководител на Коминтерна, изключителната му роля в антифашистката съпротива и изграждането на нова България. Със симпатии говори за Никола Петков като виден строител на отечественофронтовска България и светлия образ на убития Патрис Лумумба като министър-председател на Република Конго. Обективно и критично разглежда дейността на известни политици като Георги Първанов, Желю Желев, Ахмед Доган, Лютви Местан, Георги Близнашки, Бойко Борисов. Много точни са оценките за неудържимия възход на ренегата Г. Близнашки, с когото са били в една катедра. На основен прицел, естествено, е Бойко Борисов, като заявява, че е неуправляем и обръщението му в Кърджали: "Аз съм прост и вие сте прости и се разбираме".

Неподправеният Велко Вълканов е много чувствителен към политическия морал на действащите политици. В портретите на съвременните дейци той често се сблъсква с липсата на елементарен морал, а за истинския политически деец моралът, за едно с необходимите качества, са условия, без които не може.

Книгата на проф. В. Вълканов е написана аргу ментирано, страстно и се чете с изключителен интерес. Тя е сериозна заявка на автора ѝ, че можем да очакваме нови разработки за положението в страната, света и лявото пространство.

Книга-отчет пред убитите антифашисти

Публицистичното произведение на Крум Василев "Невъзможни разговори" е написано много ярко, със задълбочено познаване на фактите, на основата на които са направени много важни изводи за социализма вчера, днес и утре. Авторът достига до заключението, че идеите му в световен мащаб рано или късно ще намерят своята реализация

Наскоро издателство "Захарий Стоянов" издаде книгата на известния антифашист, общественик и публицист Крум Василев, озаглавена "Невъзможни разговори". В нея той мислено се среща и разговаря със своя загинал съпартизанин на 19 години Коста Тодоров. В четири разговора той отговаря на своя приятел за тяхната чета; какво бе направено в България след победата на социалистическата революция; какво представлява социализмът на бъдещето; загадката Китай и необходимостта да се живее с идеали.

В първия разговор "Докъде стигнахме" Крум Василев съобщава на своя приятел, че благода рение на неговата саможертва и тази на Весо, четата е спасена. След това живо и увлекателно му разказва какво стана в страната ни след 9 септември 1944 г. във всички сфери на живота.

Социалистическа България достигна 1-во място в света по износ на домати, водеща е в износа на всякакви видове селскостопанска продукция, както и на машини, електроника и други. Днес това е само спомен, защото пропадна СИВ, разтурени бяха СССР и КПСС с подписа на нейния собствен генерален секретар Михаил Горбачов, персона с амбиции, обратнопропорционални на нейните възможности. Резултатите за цялата бивша социалистическа общност и за България са плачевни.

Във втора глава "Социализъм на бъдещето - що е то?" Крум Василев разглежда въпроса за бъдещето на социализма, позовавайки се на разработки на чуждестранни и български учени, като формулира своя позиция. По-подробно разглежда позициите на бившия партиен лидер на БСП, член-кореспондент Александър Лилев и на философа Бенжамен Варон.

На въпроса за бъдещето на социализма Александър Лилев дава следния отговор: "Бъдещето на социализма е социализмът на бъдещето". Бенжамен Варон смята, че промяната може да се извърши не чрез премахване на частната собственост, а по пътя на нейното постепенно подчиняване на обществените интереси.

Разглеждайки тези въпроси Крум Василев достига до заключението, че трябва да се съединят материалната заинтересованост и частната собственост, впрегнати в интерес на социализма.

В трета глава "Загадката Китай" са разгледани историческите постижения в изграждането на съвременен Китай, целите и задачите, които си поставя страната в близките 40-50 години. Изтъкната е ролята на Дън Сяопин като баща на икономическите реформи. Китайската икономика укрепна, постигна много висок икономически растеж, прилагайки творчески теорията на Дън Сяопин за социалистическата пазарна икономика. Към 2020 г., когато се навършват 100 години от основаването на ККП, да се построи средно заможна общество, наречено общество на първоначалното благоденствие", а към 2049 г., когато ще бъде чествана 100-годишнината на Китайската народна република, Китай да се превърне в "богата, можеща, демократична, цивилизована, хармонична и модерна социалистическа държава". Няма съмнение, че замислите в Китай са сериозно обосновани и в 2021 г. Китай ще стане държава на средно заможни, а през 2049 г. на социалистическото общество. С изключителната откритост и прецизност на учен Кр. Василев заключава: "Само бъдещето знае какво е бъдещето на социализма."

В четвърта глава "Хора без идеал - птици без криле" разглежда въпроса за реализация на социалистическите идеи и неистовата борба, която водят ретроградните сили в цял свят. Подчертано е, че Маркс бе обявен за "най-влиятелния учен на всички времена". Социализмът в световен мащаб не е погребан.

Проведеното социологическо изследване на "Галъп" по повод 25-годишнината от "прехода" показва, че 45% от сънародниците ни оценяват социализма в България като успешен, а само 1% оценяват като успешен прехода.

Авторът достига до заключението, че идеите на социализма в световен мащаб ще намерят своята реализация. Младото поколение не може дълго време да живее в безпътица.

Книгата на Крум Василев "Невъзможни разговори" е написана много ярко, със задълбочено познаване на фактите, на основата на които са направени много важни изводи за социализма вчера, днес и утре.

Безпределно верен на социалистическия идеал

**80 години от рождението на
Кирил Апостолов - Китодар**

**Скъпи како Оля и Китодаре,
Другарки и другари, близки и приятели на Кирил Апостолов,**

На 28 април, 2004 г. се навършиха 80 г. от рождението на обаятелния ремсов ръководител, безстрашния партизанин, офицерът

от БНА и разузнаването, деецът на НС на ОФ, прекрасния общественик, безпределно предания на социалистическия идеал - Кирил Тодоров Апостолов - Китодар.

Роден в живописното кюстендилско село Горановци, на брега на р. Драговищица, в полите на Краище още от малък като повечето от децата на онова тежко за страната ни време вижда селската мизерия и се старее да помага на отрудените си родители. А те - майка му Ана и баща му Тодор са били изключително работливи хора, заели се с отглеждането на децата си. Баща му е бил миньор в Перник, където участва в стачните борби на миньорите, майка му е била слугиня. Със сестрите му Стоянка и Лиляна и брат му Мирчо установява непринудени отношения. Те активно участват в селскостопанската работа и помагат на родителите си още съвсем невръстни. Кирил Апостолов завършва начално образование в родното си село, а прогимназия в с. Перивол. И в началното и в основното училище се отличава с голяма любознателност и е един от първите по успех. С поведението и ученолюбивото си той завоюва авторитет сред учителите и учениците. През 1938 г., постъпва в Кюстендилската гимназия, където е привлечен в редиците на РМС. Другарите му бързо оценяват неговите организаторски качества и той е избран за секретар на ремсовата организация. Кюстендилската гимназия по неговия израз се превръща в "школа за борци", като истинска ковачница за антифашистки кадри. Самият той е ярък пример на посоченото твърдение. Чете марксистическа литература, слуша реферати по диалектически и исторически материализъм, участва активно в дискусиите по тези проблеми. Ремсистите и той лично обръщат изключително внимание на задълбоченото усвояване на знанията.

Главното си внимание и грижи отделя на ръководството и организацията на ремсовата дейност в гимназията. Проявява необходимата настойчивост за работа в масовите организации на Червеният кръст, на Въздръжателното дружество, на философския кръжок и ги превръща в трибуна на ремсова дейност. Сериозно поле за изява на ремсовата дейност в гимназията става Соболевата акция, когато за съвсем кратко време са събрани стотици подписи в полза на съветските предложения. Неговата дейност и тази на цялата организация придобива още по-голям размах. След вероломното нападение на хитлеристка Германия над СССР, той насочва усилията на РМС към разясняване характера на войната, чрез позиви и беседи. Тази дейност обаче не остава незабелязана от училищните и полицейските власти. В началото на 1942 г. е изключен от гимназията. След сериозни разprávии с родителите му, затова че е допуснал да бъде изключен без да им обяснява за причините, отива и продължава образованието си в дупнишката гимназия, като за това разчита на собствените си сили и помощта на РМС, Кюстендил.

Постъпката на ремсовото ръководство е показателна за дълбоконтравъстен характер на отношенията, съществуващи по това

време в организацията. Веднага след приемането му в дупнишката гимназия се включва с присъщия му темперамент в ремсовата дейност. През есента на 1943 г., се връща в Кюстендил и участва във възстановяването на ремсовата организация в мъжката гимназия като секретар и член на общоученическият комитет, включва се в редица антифашистки акции, а след опожаряването на общината в с. Долно Уйно, Кюстендилско, на 12.11.1943 г. от Кюстендилския партизански отряд, отново е арестуван. Избягва от полицията и на 23.11.1943 г. става партизанин и прима името Китоदार. В отряда Кирил Апостолов е в стихията си. Той се хвърля в борбата със всичко, което е натрупал досега - със способностите си на организатор и човек на перото. Участва във всички акции на отряда, вкл. и лично в ликвидирането на фашистки главорези. Кипящата си енергия насочва в укрепването на околийската ремсова организация, на която става секретар. Под негово ръководство укрепват ремсовите организации в редица села. Усилията се насочват в създаването на бойни групи, които провеждат конкретни акции. Ремсисти активно участват в 3-те канала за прехвърляне на партизани на свободната територия в Църна трава. Участва много активно в списването на в-к "Осоговско ехо", като художник и автор на статии. Неговите съпартизани си спомнят за обаятелния младежки ръководител, готов да помогне на всеки, за боеца, който умело изпълнява поставените му задачи от ръководството на отряда. А с каква мъка посреща вестта за смъртта на свои другари, с които той до последния си миг сверява своите постъпки и действия.

Идва Девети септември, 1944 г. На 10 септември партизанският отряд влиза в Кюстендил, а красавецът Кирил Апостолов, качен на раменете на своите другари триумфира в града. Започва нов период в неговия живот. Участва най-активно в установяването на народно-демократичната власт в Кюстендил. Завършва средното си образование като отново е избран за секретар на гимназиалното ръководство и става нещатен сътрудник на околийския комитет на ОФ. През 1945 г. се оженва за дъщерята на известния партиен деец Димитър Максимов - Олга. През 1946 г., заедно със съпругата си той отива в Загреб. В продължение на 2 г. следва архитектура. Проявява жив интерес за овладяване на основите и тънкостите на тази изключително интересна специалност, но е принуден да прекъсне следването си. Обвинен е като "коминформбюровец" и върнат в България. Известно време след завръщането си е призован на служба в БНА. Той не се колебае нито за миг, че трябва да служи по този начин на народно-демократичната власт. Завършва офицерски курсове и служи като политически офицер. През периода 1953-1966 г., завежда редакция в държавното военно издателство. В издателството на е практика доказва способностите си като истински ръководител и редактор, изпява се като добър приятел и другар. Проявява изключително уважение и грижи към всички автори и особено към младите. Оказва им конкретна помощ без да им уронва достойнството. Особено вни-

мание обръща на издаването на книги, свързани с патриотичното възпитание на младото поколение, с антифашистка тематика, която му е много близка на сърцето. Сам продължава публицистичната си и журналистическа дейност и става член на СБЖ. Поради сериозно заболяване е принуден да напусне службата в БНА.

През периода 1966-1979 г. работи в БГА "Балкан", като през 1975-1979 г. е неин представител в Брюксел. И тук К. Апостолов не е спокоен, защото изпълнява добросъвестно задълженията си като председател на Комисията за народен контрол. Сблъсква се очи в очи с отделни корумпирани ръководители, в резултат на което е принуден остро да критикува. С много голям успех изпълнява и възложените му задачи, свързани със сигурността на Родината.

От 1980 г. е заместник завеждащ отдел "Стопански задачи в националния съвет на ОФ. С идването си в националния съвет той установява непринуден контакт с многобройните активисти на ОФ, на колегите си, на другарите си от Кюстендил - Никофор Стоичков, Живко Стоянов, Методи Григоров. С присъщата си находчивост и инициативност той съсредоточава вниманието си за засилване приноса на ОФ в прибирането на селскостопанската реколта, което особено за нашия кюстендилски край имаше изключително голямо значение, за поддържане чистотата и хигиената в населените места. Особено внимание и грижи отделя за разгръщането на движението, за придобиването званието "Образцов дом". След 10 ноември 1989 г. и до последния си ден - 8 април 2002 г., когато загина при автомобилна катастрофа, бе принуден да работи.

Кирил Апостолов си отиде от живота, но остана и вечно ще остане в нашите сърца! С какво ние неговите другари, приятели и близки го помним и ще го носим в сърцата си, докато сме на този свят. Той ще остане в нашите сърца преди всичко с изключително благородната цел, която си бе поставил - да служи безрезервно на социалистическия и комунистическия идеал. За него с пълно право се отнасят думите на Николай Островски, който правейки равностметка на живота си казва: "Целият си живот и всичките си сили отдадох на най-прекрасното в света - борбата за освобождение на човечеството. Със всичките си сили постъпки действия, Кирил Апостолов всеотдайно служеше за реализацията на социалистическия идеал в нашата страна, а по този начин съдействаше за реализацията му по света. В скоби ще отбележа, че това което стана в страните от СССР и Източна Европа не е краят на социализма. Социализмът не претърпя крах. Претърпя крах начинът на неговата реализация по различни причини. Няма съмнение, че социализмът има бъдеще и ще намери своето ново дихание, чрез нови форми адекватни на развитието на обстановката в света и нашата страна.

Това е така, защото още от малък се формира като любознателна личност. Под влияние на Драган Кортенски той чете марксистическа литература. Под влияние на родителите си още от малък се формира като честен и трудолюбив. И тези си качества запазва през целия си живот. Включването му в антифашистката борба е дълбоко

осъзнат акт. Да служи на народа и родината си за него е естествена проява на вътрешните му пориви, реализацията на социалистическия идеал в действие. Заедно с това той се формира като скромен, никога не парадиращ с богата си борческа биография. Служенето на обществения идеал в него е съчетано с грижи за семейството му - съпругата му Олга, дъщеря му Дивна, внуците му Китодар и Кирил, които бяха негова слабост. Това се отнася особено за периода след 10 ноември 1989 г., когато се наложи до последния ден от живота си да работи за да си осигури, що-годе прилична издръжка за семейството си, като се има предвид че внукът Китодар следваше през това време. С брат му и сестрите до последния миг на живота си имаше истински човешки отношения. Същото се отнасяше за близките и роднините. Кирил Апостолов бе изключително верен приятел и другар. Той никога и никого не подвеждаше. Особено държеше на дружбата си с другарите от антифашистката съпротива и установяване на нови приятелски отношения. Домът му бе отворен за всички приятели, роднини, близки, съквартилци.

Макар че Кирил Апостолов не заемаше най-отговорни постове в периода преди 10 ноември 1989 г., поради критичното си отношение към някои от съществуващите порядки, той бе роден общественик. Неговата общественopolитическа дейност извираше от сърцето му. Дейността му бе обществена, защото той не получаваше нито лев за нея. Изпълняваше си добросъвестно задълженията в ППО на БКП, където членуваше. Никога не се примиряваше с недостатъците и критикуваше техните носители, независимо от тяхното служебно положение. Главно внимание в обществената си дейност отделяше на изучаване и популяризиране на антифашистката дейност в страната и нашия край. Присъствал съм на не една и две негови срещи с пионери, комсомолци и комунисти. Завладяваше неговото майсторство да се слее с аудиторията. А с какъв хъс и убедителност разказваше за историята и акциите на кюстендилския отряд, за своите другари. Червена нишка в разказите му заемаха неговите загинали другари. С каква любов той говореше за Димитър Каляшки, Георги Григоров - Фарадей, Стефан Димитров, Асен Китанов, Стоян Лудев, Емил Шекерджийски, Стоян Стоименов, Крум Зарев. Срещите с Кирил Апостолов завършваха и продължаваха на групи за да разказва и още и още.

Преклонението пред загиналите свои другари намираше реален израз с присъствието му на възпоменателните тържества, всяка година на 3 август. Не веднъж той бе главният оратор на тези тържества. Словата му се отличаваха с исторически подход и бяха извънредно емоционални. Няма възпоменателен събор, на който да не е присъствал и това бе условие без което неговия живот не би бил пълноценен. Неговото преклонение към загиналите намери израз в инициативата му за изписване на имената на загиналите антифашисти от Кюстендилско на паметни плочи, които бяха поставени на Полетински камък.

Цялостната характеристика на личността и делото на Кирил

Апостолов е невъзможно без неговата страстна публицистична и журналистическа дейност. Безбройни са неговите статии по парещи проблеми. Приживе той издаде 2 книги - "Звезди над Осогово", "Поклон". Във връзка с неговата 80-годишнина по инициатива на ЦС на БАС, семейството и приятелите бе издадена неговата книга "Български фашизъм", която бе готова през 1998 г. Излизането на тази книга има дълбоко практическо и символично значение. Затова всички ние би следвало да благодарим най-сърдечно на инж. Любомир Гергинов от гр. Кюстендил, от холдинг "Руен", бивш Първи секретар на ОК на ДКМС. Трябва да благодарим и на издателска къща "Славина" и на Стефан Георгиев за доброто оформяне на книгата. Заедно с това Кирил Апостолов е автор на 3 филма за загиналите антифашисти, мъките на техните майки, синове и дъщери. Главна тема на неговата публицистична и художествено-творческа дейност, бяха историята и проявите на българския фашизъм, последните мигове на неговите съпартизани, на ятаци и партизани от цялата страна, на майките на загиналите, на техните синове и дъщери. Кирил Апостолов проследява историята и проявите на българския фашизъм. Подчертава за приемането на специалните закони за защита на държавата, и привличането на 200-хилядна войска и жандармерия за задушаване на мощно разгърналото се партизанско движение. Документално посочва видовете инквизиция прилагани срещу антифашистите - побоищата разните мъчения, физическите жестокости и убийства. Само като чете човек настръхва, а можем да си представим какво би изпитал, ако би могъл "реално" да бъде при тяхното прилагане. Най-голямо внимание обръща на разрастването на партизанското движение в страната и по-конкретно бойните акции на кюстендилския партизански отряд. Той привежда конкретни цифри за загиналите антифашисти, партизани, ятаци, помагачи и за броя на опожарените къщи. Сърцевина на разказа на Кирил Апостолов са последните мигове от неравната борба, на падналите в борбата антифашисти от цялата страна. В книгите и филмите си той пресъздава особено характерни случаи, които изграждат картината на една величава епопея. В паметта на читателя и зрителя остават трагичната съдба на обезглавения през 1925 г., Стоилко Дикелски от с. Пелатиково, Кюстендилско, съдбата на партизанското бебе Роза, останало по чудо живо. След убийството на раодителите и партизани, тя е осиновена от известния деец на БКП Атанас Димитров, завърши история и израстна като прекрасен човек, съпруга и майка. Покъртителен е разказът за 7-те ястребинчета и особено за седемгодишния Стойне, за нашия съгражданин и изключително достоен човек, генерал Владимир Заимов, работил за Съветския съюз и разстрелян през 1942 г. Не могат да се забравят последните часове на загиналите негови съпартизани Емил Шекерджийски, Стоян Лудев, Стоян Стоименов, Крум Зарев, Аспарух Плачков. Венец на неговия разказ са мъките на майките на загиналите, към които изпитваще истинско преклонение и често ги посещаваше, и провеждаше трогателни срещи с тях. В паметта на читателя се врязва

написаното за баба Елена Огнянова, загубила сина си Павел и дъщеря си Йовка - партизани в Тузлушката чета, за Силвер Стоименова, майка на партизанина Хюсеин Сюлейманов от село Горско сливово, Ловешко. Не можем да отминем и разказа за ръководещия нашето възпоменателно събрание Живко Стоянов, близък приятел на Китодар, измъчван зверски в полицията и останал с физически болки и го до ден-днешен. А филмът на К. Апостолов за децата на загиналите антифашисти е сериозно доказателство за това, че борбата, която водиха техните майки и бащи е с изключителна нравствена сила. Те поеха щафетата и се стремяха да бъдат верни на идеала както тях. Зрителите си спомнят за много от тях, но в тяхната памет се връзва с думите и действията си Димитър Пеев, син на съветския резидент Александър Пеев. Разказът и срещите със синовете на неговите съпартизани остават като пример за едно човешко сливане и съпричастност към нещо велико и свято.

Характеристиката на цялостната личност на Кирил Апостолов не би била пълна, ако не отбележим и неговата критика към така наречения тоталитаризъм преди 10.10.1989 г. Той не можеше в името на някаква си кариера да си криви душата. В критиката си към съществуващата действителност бе добронамерен и градивен, Разбира се невинаги имаше достатъчно убедителни необходимите аргументи, но той не можеше да постъпва по друг начин. Съвестта му трябваше да бъде чиста и остана чиста.

Кирил Апостолов посрещна 10.10.1989 г. с надежда за по-добро. Много скоро, обаче започна разочарованието. Той не можеше да понася т. нар. Демократи, които доведоха България до дъното на мизерията и оскверниха паметта на неговите другари. В стремежа си да се противопостави по някакъв начин на вандалщината и на провежданата антинародна политика, търсеше обяснение, спореше по китодаровски - страстно и напористо. Не можеше да се примири, че "всичко писано от философи и поети" не се сбъдва и тогава преживя една изключителна драма, причинена от един деец на БСП. Той написа книгата си "Български фашизъм" и внукът на неговите ятаци, бизнесмен даде средствата за издаването ѝ. Той ги даде на дееца на БСП и издател, който ги изразходва за нещо друго, но не и за издаването ѝ. Кирил Апостолов постави въпроса във Висшия и Градския съвет на БСП, но проблемът не бе решен. Той си отиде от живота втрещен от тази нечовешка постъпка. Не споменавам този деец на БСП, защото за нас е важно да оценим по достойнство преживяното и мъката на К. Апостолов, че може да се постъпва по този начин. След като това е факт значи: може, за съжаление.

Другарки и другари, приятели и близки на К. Апостолов,

Ние отбелязваме 80-годишнината от рождението на Кирил Апостолов - Китодар и излизането на книгата му "Български фашизъм" в навечерието на победоносното възстание на 9-ти септември 1944 г., скромно участие, за което имаше и той. През м. юни 2005 г., предстоят парламентарни избори, които левицата е

длъжна да спечели убедително в името на спасяването на България и по-добрия живот на хората, което бе смисъл и съдържание на живота на Кирил Апостолов. Нека още един път подчертаем, че Кирил Апостолов бе нестандартен и добър човек, безпределно предан на социалистическия идеал, останал докрай верен на паметта на своите съпартизани с неподправена скромност, извираща от сърцето и душата му, какво ако не скромност е неговото стихотворение:

ШУМКАРСКАТА МИ ВОЛЯ!

*На стар комита
скромна могилка
най-вече подхожда!
Там горе, във висините,
дето вълците зловещо
вият в снега!
Където умират гладни
в снега безработните братя!
Където градове и села
птиците омайно пеят,
а орлите гнезда си вият!
Погребете ме, моля,
без почести, без ковчег,
без музика, без надути слова...
Ей така, както заравахме
някога разкъсаните и окървавени
партизански тела!...
Такава е тя, моята
шумкарска воля.*

Неговото семейство, приятели и близки така и постъпиха. Погребението и направеният паметник отразяват шумкарската му воля, а неговия приятел Сами Шаков написа на 09.09.2002 г. следното стихотворение, посветено на Кирил Апостолов:

БОЛКА

*Нехаен лекар в ранни зори
не здраве, а смърт ти дари!
С черни одежди тебе покри -
със скръб безутешна ни попари!
Куршум да беше те улучил на Осоговски чукар,
а не един фатален случай,
прерязал дните ти без жал!
в борба живя, всред хора злъчни
във свят един прогнил и стар.*

*Без тебе дните са безлични -
върни се вкъщи, Китогар!
Курушум да беше те улучил
на Осоговски див чукар...
кръвта изтекла като ручей,
запяла би за Китогар!
Един живот, докрай отдал
на чист и светъл идеал!
Сълзят ми очите за теб, Китогар,
от младост отминала верен другар!*

В заключение мисля, че всички ние - неговото семейство, приятели и близки можем с чиста съвест да кажем, благодарим ти, бай Киро, за урока по човечност, който ни даде, затова, че бе добър човек, затова че беше непосредствен със всички, предан и верен на приятелството, радваше се на успеха на другарите си и ни помагаше с каквото можеше. Преди 2 г. ние се разделихме с Кирил Апостолов, но духовно никога не ще се разделим, защото той остава със сътвореното, мислите и неговия пример на силен, достолепен и неподправен човек.

Благодарим ти, бай Киро, че беше с нас и ни допусна до себе си, въпреки че в много отношения беше над нас. Най-добрата ни отплата е в мислите и действията си да приличаме на него, да бъдем преди всичко човеци и да служим безкористно на нашия велик и непреходен социалистически идеал.

26.05.2004 г.

За светлината, добротата и градежа на отминалото човешко време

**Размисли по повод книгите "Среци" и
"Откровения на притаени мигове" на Георги Йорданов -
издателство "Захарий Стоянов"
и издателство "Светулка 44 Атений".**

С много голям интерес очаквах спомените на Георги Йорданов по две причини.

Първата - Георги Йорданов се изяви най-силно от дейците на БКП след 10.11.1989 г. Постоянно присъства на срещи, дискусии, публикува статии за миналото, нерадостното ни настояще и съвсем неясно бъдеще.

Втората е свързана със специалния интерес, който проявявам към спомените на дейци до 10.11.1989 г., за да формирам най-обре своето становище и отношение към проявата на техните качества с оглед на евентуалното им обобщаване.

Това е изключително необходимо, защото България не може-

ше да постигне тези резултати във всестраниното си развитие без правилна кадрова политика и формирането на редица силни екипи в Централните и местните органи на БКП, на обществените организации и на властта.

Когато четох книгите на Георги Йорданов не ги затворих докато не прочетох и последната страница. Това е така, защото написаното не ти дава възможност да се откъснеш от тях. Те са написани толкова ясно, четивно, че представляват истинско удоволствие да ги четеш - за наслада на душата и за придобиване на нови знания.

Първата книга "Срещи" е посветена на отделни дейци и творци, а втората съдържа негови разработки по актуални политически въпроси до 10.11.1989 г. и някои интервюта, дадени след разделната дата 10.11.1989 г.

За хората, той разказва съдържателно и детайлно, разглеждайки задълбочено различни страни на тяхната дейност.

Подхожда открито и честно със всеки от тях, разказва за способностите им, трудностите, които срещат. Помага много конкретно, когато се налага неговата намеса.

Със същото му отговарят и хората, за които пише. Доверяват му се, защото знаят, че ще ги разбере и помогне за решаването на проблемите им, а те от своя страна правят необходимото за решаване на редица въпроси преди всичко в областта на културата.

Може да се обобщи, че той се спира на редица дейци и творци на културата, за огромната работа, свързана с 1300 години от създаване на българската държава, за работата му като първи секретар на ГК на БКП София по решаване глобалните въпроси на града, дейността му за развитие на родния му Сливенски край.

Ще конкретизирам за някои от очертаните направления.

С каква любов и преклонение пише авторът за ген. Вл. Стойчев. Естествено, той подчертава командирската му дейност по време на Втората световна война и участието в парада на победата в Москва през юни 1945 г. Главно внимание отделя на дейността на генерала в БОК. С какво умиление разказва за извършеното от нашата делегация през 1984 г., когато ние кандидатстваме следващата зимна олимпиада да бъде в България, но това не става, въпреки че ген. Стойчев използва цялото си влияние в МОК. След като в продължение на 3 десетилетия, ген. Стойчев оглавява БОК, той става на пределна възраст и трябва да бъде сменен с далеч по-млад. Георги Йорданов проявява изключителен такт в разговорите с генерала и той убедено приема да стане пожизнен почетен председател и да бъде избран Иван Славков.

Този пример е показателен за провеждане на дълбока човечна и принципна кадрова политика.

С умиление прочетох за кипящия талант и дълбоко нестандартната личност на Стефан Гецов, с когото установихме много добри отношения, когато за известно време беше в Кюстендилския теа-

тър. Напълно споделям написаното от Георги Йорданов за него. Особено ме впечатли нежеланието на Стефан Гецов в пиеса на Юрий Озеров да произнесе една фраза, която обижда България. Става скандал, който е потушен с изключителен такт от автора.

Посочени са най-значимите постижения в редица театрални представления на Ст. Гецов и, че е сред тримата най-високо оценявани творци от Тодор Живков, заедно с Николай Гяуров и Георги Калоянчев.

С изключителна топлина и признание за таланта му на поет, говори за неговия съгражданин Георги Джагаров. Проследява развитието на поетичния му талант още от ученическата скамейка, който развива като студент. Сприятелява се с Пеньо Пенев и произнася великолепно прощално слово на погребението му.

Проследява и шеметната му кариера като председател на Съюза на българските писатели и написването на химна "Мила Родино".

Изключителен е успехът на "Прокурорът", но авторът вижда филмът чак след 10.11.1989 г.

Като поет достига големи върхове. Но като негов голям приятел, Георги Йорданов подчертава: "Той преживя какво ли не - триумф и обиди; страдание и радост; завист и възхвала"

Кипяща е дейността на Г. Йорданов по привличане на талантиливи дейци и творци от западните страни и за организиране дейността за 1300 години от създаването на българската държава.

Тук е достатъчен примерът с привличането на гениалния диригент Хербер фон Караян, тясно свързан с българското изпълнителско изкуство. Под диригентската му палка са били Н. Гяуров, Гена Димитрова, Никола Гюзелев.

В България прави няколко концерта.

Правителството го награждава с високо отличие, а двамата с Г. Йорданов взаимно се тачат и ценят.

Чествуването на 1300-годишнината от създаването на българската държава през 1981 г. бе съпроводено с добре подготвена програма и дейност на правителството, Тодор Живков и конкретната организация, създадена от Георги Йорданов и Людмила Живкова.

Изградени били комитети за чествуването в редица страни като Федералната Република Германия, Индия, Япония.

Във Федералната република начело на инициативните комитети застават ръководителите на провинциалните правителства.

Федералният канцлер Хелмут Кол се включва много активно.

Много активно се включва и френският президент Митеран, министър-председателката на Индия Индира Ганди, японският принц Микасо.

Подчертана е ролята на стожера на славистиката и българистиката акад. Д. С. Лихачов.

Нима могат да се забравят неговите "10 заповеди на човеч-

настта" и че бъдещето е на духовността и развитието преди всичко на духовните сили на човека.

Авторът много отговорно подхожда към разработката на отделните проблеми, но не се стреми да изтъкне своята роля в решаването им.

Това особено се откроява в дейността му като първи секретар на Софийския ГК на БКП.

През годините, когато той е първи секретар в София се извършва мащабно жилищно строителство. Изграждат се много важни строителни обекти, съвременните жилищни комплекси "Младост" и "Люлин".

Специално трябва да се изтъкне извършената огромна подготвителна работа за метрото и изграждането на НДК.

Подчертана е ролята на гражданството и на екипния принцип на работа на градското ръководство. Това няма нищо общо със себеизтъкването на сегашните дейци без да се отчита приносът на други във веригата при изграждане на обекти, които се строят с години.

При изграждането на центъра на София е разказано за голямата дейност на арх. Александър Баров за изграждане на НДК, "Бояна" и редица други обекти.

Подчертана и ролята на архитектите Н. Николов и Вл. Роменски за изграждане на града.

Много пестеливо авторът разказва за Сливен "когато се наливаха основите" на неговата многостранна дейност и особено в областта на културата.

Той е в основата на привличане на творци, свързани със Сливен. Провеждат се чествания на кръгли годишнини. Провеждат се редица инициативи като "Сливенски огньове", връчват се награди на изявени творци. Създава се материална база за култура.

Във втората книга "Откровения" са поместени главно негови статии, доклади по редица страни от комплексното развитие на страната и особено в областта на културата.

Той не само вижда тези проблеми, но и предлага дълбокопремислени, целесъобразни предложения за решаването им.

С истинско удоволствие се запознах с неговия доклад за "По нататъшното развитие на София", изнесен на Пленума на ГК на БКП през месец юни 1973 г. и анализът на състоянието и предложението за развитие на архитектурните, строителните, транспортните и икономческите проблеми са направени с вещина, проникновеност, дълбочина и мащабност.

Прилагането на този подход допринесе много за изграждането на София като съвременен град.

Добре би било, ако ръководството на града вникне по-задълбочено в тях.

Авторът подчертава особено задълбочения разговор, който се води на заседанието на Политбюро на ЦК на БКП на 10 ноември, когато се излиза с предложението за смяната на Тодор Живков и

доказа, че това не е някакъв преврат, а акт направен в съответствие с Устава на БКП.

На 10 ноември става разделяне между довчерашни другари.

В съществуващата ситуация, Георги Йорданов подава оставка от всички постове, въпреки, че е на 55 години по морални съображения.

Той остава член на БКП, а след това на БСП и заема дълбоко принципна позиция по генерални въпроси за развитието на страната и БСП.

Неговата позиция по проекта за "вината на Партията" е безкомпромисна.

След като подчертава, че в документа липсват доказателства, които могат да обосноват цялостното отрицание на половинвековния труд на народа и партията и, че документът е многословен и пълен с противоречия, той предлага да се отхвърли като несъстоятелен и вреден.

Но кой да чуе.

Над всичко отгоре е дълбоко съдържателното, нелицеприятно писмо, което написва на Андрей Луканов "Спри се, Андрей".

В писмото си подчертава зловредната роля на Андрей Луканов за отричане на всичко в половинвековния път на България и ролята на т. нар. "номенклатура" като освирепели простаци, лениви кърлежи, не сторили нищо добро.

Като привежда конкретни факти за сгромолясането на България през 1990-1991 г., той го призовава да спре, което не става. А когато Андрей Луканов е затворен, Г. Йорданов го защитава. Това показва неговото благородство и извисеност.

В двете книги, Георги Йорданов показва много добри качества и разказва за стореното през тези човешки години на съзидание, когато ни беше хубаво и когато работим, когато се веселяхме, като си плащахме сметките.

Да, господа демократи, беше човешко време, което вие никога не ще усетите и разберете.

Такива като Георги Йорданов бяха начело по силата на показаните качества и резултати. А главното изискване за ръководните дейци, бе да умеят да виждат стратегията и перспективата в дейността, която ръководят, да разработват конкретни реални планове и да постигат високи крайни резултати и особено да умеят да работят с отделния човек, без да му правят излишна политика.

Такива като Георги Йорданов не бяха единици. Но с цялата си дейност като обществен деец и преди и след 10.11.1989 г., той може да бъде посочен за еталон. От такива като него България сега има вапиюща нужда. Колкото по-бързо стане това, толкова по-добре.

В заключение ще подчертая, че книгите на Г. Йорданов са празник на знанието и удоволствието на читателя. Нека пожелаем на автора нови творби за отминалото човешко време и за съвременните проблеми.

27.10.2017 г.

Незабравим общественик

100 години от рождението на антифашиста и общественик от Кюстендилския край Георги Каляшки

След броени дни, на 1 август 2015 г. се навършват 100 години от рождението на Георги Каляшки - удивителен човек, страстен публицист, незабравим общественик.

Георги Каляшки е роден в с. Жиленци, Кюстендилско, в отруденото семейство на Васил Каляшки. Още от малък се сблъсква с неволите на селския живот и помага в селскостопанската работа. Изключително влияние за неговото формиране като личност изиграва брат му Димитър Каляшки - един изключително ерудиран човек и ръководител на борбата срещу фашизма в Югозападна България, разстрелян в собствения му дом от фашистите на 28 февруари 1943 г.

Примерът на неотразимия Димитър Каляшки е негова пътеводна звезда през целия му жизнен път. Затова още като ученик в гимназията в Кюстендил той се запознава с литература, която му помага по-добре да си обясни света и да заеме ясна позиция в борбата за осъществяване на социалистическия идеал.

През 1935 г. става член на РМС, а след 2 години и член на БКП. От 1932 г. ръководи детската комунистическа група в родното му село. През периода 1934-1937 г. е секретар на Жиленския районен комитет на РМС и на БКП (1937-1944 г.). През тези години до героичната смърт на брат му Димитър той е един от най-добрите му сътрудници и ръководи много успешно дейността на БКП в родното му село. Участва много активно в изграждане на скривалище в с. Гърлено за укриване на нелегални дейци. Включва се във възстановяване дейността на читалището в селото, а през пролетта на 1944 г. застава начело на създадената бойна група, където развива много активна дейност за обезоръжаване на полицаи и горски стражари; за осигуряване на храна и облекло за партизаните от Кюстендилския партизански отряд "Димитър Каляшки". На 9 септември 1944 г. участва много активно установяване на народнодемократичната власт в селото.

9 септември 1944 г. се превръща във водоразделна дата в живота и дейността на Георги Каляшки. Той се включва с вродения си интелект като незабравим общественик, страстен публицист и журналист за реализиране на социалистическите идеи в страната и родния му край.

Непосредствено след 9 септември 1944 г. е секретар на Околийското управление в Кюстендил, секретар на Околийския комитет на Съюза на борците против фашизма и председател на Околийския комитет на ОФ.

През тези години показва завидни качества на организатор,

които след това доразвива. След завършване на ВПШ при ЦК на БКП през 1951 г. работи в Ленинския районен комитет на БКП в София като член на бюрото и завеждащ отдел. Повече от 10 години работи като редактор във в. "Работническо дело" и сп. "Партиен живот". В тази дейност показва изключителна принципност, добронамереност и уважение на авторските тези. Заедно с това редовно публикува статии по актуални проблеми на положението в страната и дейността на партийните органи и организации.

Главното си внимание насочва към стила на работа на партийните органи и организации, които им позволява по най-добрия начин да реализират целите и задачите си.

От 1975 до 1986 г. е председател на ОК на АБФК в Кюстендил. Това са годините, които дадоха възможност да се развие неговият изключителен талант на общественик. Едва ли имаше по-добро решение от това той да бъде ръководител на активните борци в окръга. Той имаше не само най-голямото морално право и възможности да бъде начело на една организация, в която членуваха хора, които са били в партизанските отряди, бойните групи.

Георги Каляшки много активно работеше за включване на активните борци в обществената дейност. Организирах се много срещи с пионери и комсомолци за популяризиране историята на антифашистката съпротива в окръга. Георги Каляшки сам много активно участваше в тази дейност. В родната му къща, превърната в музей на титаничния организатор на съпротивата в Югозападна България Димитър Каляшки, той провеждаше стотици срещи с пионери и комсомолци, на които много увлекателно разказваше за своя брат, за борбата на левите сили от околията за извоюване победата на Девети септември.

През тези години Георги Каляшки прояви своите изключителни качества на общественик. Той работеше съвършено открито и прямо, без никакво заиграване. По душа бе изключително добър. Добротата му извираше от сърцето. Не съм срещал по-добър човек от него. Тази негова човечност се опитваха да използват някои кандидати за АБФК, които нямаха необходимата дейност.

През тези години съвместната ни дейност ни сближи и станахме приятели в истинския смисъл на думата. Споделяхме най-интимни неща от нашата дейност, като си имахме пълно доверие един на друг. Никога няма да забравя неговата безупречна редакторска работа над мои материали, доклади, статии и др.

Неговата дейност бе високо оценена с награждаването му с много ордени и медали. Но главната награда бе неподправената обич и уважение на другарите и на обикновените хора към него. Това го изпълваше с радост и вдъхновение. Георги Каляшки много трудно понесе промените, които станаха в страната след 10 ноември 1989 г., довели до нейния упадък.

Животът и делото на Георги Каляшки са изключителен пример за социалистите, за младите хора за безкористно служене на нашия велик социалистически идеал.

Служене на идеята без шум и натрапчивост

110 години от рождението на Стоян Стоименов

Преди дни се навършиха 110 години от рождението на високоерудирания деец на БКП, много активен участник в революционното движение, публицист, журналист и изследовател Стоян Василев Стоименов.

Роден е на 20.02.1908 г. в с. Ресен, разположено сред планинските вериги на северозапад от Кюстендил, недалеч от Босилеград. Семейството му живее крайно бедно, което принуждава баща му да замине на гурбет в Америка. Началното и прогимназиалното образование завършва в съседното село Долно Уйно. През 1922 г. става ученик в Кюстендилската гимназия и бързо се налага като неформален лидер поради притежаваните от него дълбоки интереси към учението и организаторски способности.

Под влияние на свои по-големи съученици се запознава с редица произведения на Маркс и Ленин и на други марксисти, което му позволява да оформи своя мироглед. Участва в комунистическия събор в Кюстендил през 1922 г. и слуша словата на големите комунистически дейци - Станке Димитров и Коста Петров.

В гимназията той не само помага на съученици в овладяване на знанията и запознаване на по-будните с марксисткото учение. Така в училището и в града се оформя група, на която става неформален ръководител. В групата участват Димитър Каляшки, Петър Илиев и Александър Починков, като след това ще имат много важни задачи в антифашистката борба.

На 15 май 1928 г. в Кюстендил група младежи, сред които са Костадин Лучански и Д. Дождевски, основават ремсовата организация и за секретар е избран Стоян Стоименов. В редица села на Кюстендилската околия са образувани ремсови дружества и е формиран ОК на РМС начело със Ст. Стоименов. През 1931 г. е осъден да изтърпява присъда в Кюстендилския затвор.

След излизане от затвора, семейството му се премества в София, където се отдава без остатък на служенето на социалистическия идеал, като развива активна революционна, обществена, издателска и публицистична дейност до края на живота си през 1993 г. ЦК на БКП преоценява неговите качества и му възлага много отговорна задача - да основе издателство "Нов свят" през 1932 г. заедно с майка му Гуга. Появата на издателството е свързана с повелителната необходимост да се отговори на нарастващия интерес към марксисткото учение, към трудовете на Владимир Илич Ленин и изявени руски и съветски писатели, поети и държавници. Издателството успява да издаде хиляди тиражи, които разказват истината за СССР. По време на Лайпцигския процес е преведена "Кафявата книга за пожара" и

е издадена в тираж 5000 бр. През 1940 г. е издадена стихосбирката на Никола Вапцаров "Моторни песни". Под ръководството на Стоян Стоименов около издателството се формира един много широк кръг от леви интелектуалци - писатели, публицисти, журналисти, учени, художници. Стоян Стоименов установява лични контакти с известни местни дейци на партията и РМС, които разпространяват издадената литература. Една част от тези разпространители като Никола Парапунов, Васил Демиревски, Иван Козарев, Стоян Едрев, след това се извяват като добри партизански командири.

Издателската и конспиративната дейност се следят от полицията и Стоименов е интерниран в Несебър и концлагерите "Гонда вода" и "Еникьой". След 9 септември участва активно в обществения живот на страната. Избран е за член на ЦК на БКП, първи секретар на Ленинския районен комитет на БКП, депутат, председател на Националния съвет за трезвеност, директор на Музея за революционното движение. Навсякъде, където ръководните партийни органи го изпращат, работи с голяма всеотдайност, дълбоко разбиране на проблемите, които следва да решава и търсене на най-добрите пътища за тяхната реализация.

Като директор на Музея на революционното движение става инициатор на албума "Звезди във вековете", където са поместени биографични данни и снимки на известни дейци на БКП, РМС, БЗНС, ДРО, загинали в антифашистката война.

Публикуваните статии и студии ярко показват неговата способност да вниква задълбочено в произведенията, които разглежда. Специално заслужава да се отбележат неговите изследвания за образуване на тесносоциалистическата партийна организация в София и борбата в подкрепа и защита на Испанската република - 1936-1939 г. Отличителното при него е умелото съчетаване на способностите на изследовател, публицист и активен участник в нелегалната борба.

Дейността му е оценена от личности и учени като акад. Тодор Павлов, виден деец на БКП, акад. Ефрем Карамфилов, които подчертават способността на Стоян Стоименов изцяло да се отдаде на революционната борба и на издателската дейност, която е била изключително полезна в цялостната организация на антифашистката съпротива, открояват неговите качества на обществен деец и ръководител, който се държи изключително скромно. Стоян Стоименов написа и няколко книги, посветени на историята на антифашистката съпротива. Заедно с това, той бе основател на Националното движение "Приятели на книгата".

Като оценка за извършеното от него са и получените много награди, сред които са три ордена "Георги Димитров". Удостоен е със званието "Герой на социалистическия труд" и "Народен деятел на културата". С името си и делото си Стоян Стоименов е изключителен пример за вярно служене на социалистическия идеал, без да се шуми излишно и натрапчиво.

Сърцат ръководител и общественик

На 16 януари т.г., ненавършил 70 години, почина Камен Арсов - дългогодишен кмет на община Трекляно, Кюстендилско - прекрасен ветеринарен лекар, сърцат ръководител, неуморим антифашист.

Камен Стойнев Арсов е роден през ноември 1943 г. в с. Чешленци, Кюстендилско. Учи в родното си село и след това гимназия в с. Трекляно. Завършва ветеринарна медицина във Висшия ветеринарномедицински институт в София. След завършването на института се завръща в родния си край. Няколко години работи като ветеринарен лекар и усвоява тънкостите на нелеката си професия. До последните години от живота си той оказва безкористна ветеринарна помощ.

Неговите качества са оценени и той работи като главен ветеринарен лекар на ДЗС и АПК "Краище" и заместник-председател на АПК. Старае се по най-добрия начин да оправдава гласуваното му доверие. След 10 ноември 1989 г. в продължение на 5 мандата е кмет на общината. Самият факт на преизбирането му говори много. В нелеката обстановка след 10 ноември такива кметове в страната са малцина.

В продължение на 20 години той се превърна в упование и надежда за населението от Треклянска община.

Камен Арсов работеше много конкретно с кметските наместници и с общинската администрация за решаване на най-наболените проблеми на хората в 19-те селища на общината, за благоустройството и хигиенизацията на населените места. Проявяваше отговорност при разработването на стратегиите за развитието на общината.

Камен Арсов бе изявен общественик и остана докрай верен на социалистическата идея. Презираше хамелеоните и кариеристите, за които няма нищо свято. Той бе член на Общинския съвет на БСП в Трекляно и на Областния съвет в Кюстендил. На последната конференция на общинската организация на БСП през май 2012 г. бе избран за делегат на 48-ия конгрес. На заседанието на 48-ия конгрес на БСП делегатите почетоха паметта му.

Камен Арсов бе изявен антифашист. В продължение на повече от 15 години бе член на ЦС на БАС, голям приятел и разпространител на вестниците "Жарава" и "Моята вяра" в общината. Той беше един от главните организатори на възпоменателните тържества в местността Полетински камък. Пред Паметника на загиналите антифашисти Емил Шекерджийски, Стоян Лудев, Стоян Стоименов и Крум Зарев произнасяше огнени слова. Полагаше големи грижи за поддържане на паметниците в добър вид.

Камен Арсов бе много любознателен човек. Постоянно четеше, като се стремеше да прилага наученото в практическата дейност. Открит бе в отношенията си с хората. Поемаше отговорност

и държеше на дадената дума. През последните дни на живота си в упоритата борба с коварната болест написа книгата "Треклянски мотиви", в която откровено разказва за преживяното, за стореното от него за неговото семейство - съпругата Надка и дъщерите Светлана и Илина.

Животът и дейността на Камен Арсов са пример за всеотдайност. Хората, които го познаваха, особено неговите съселяни от Треклянско краище и ние, неговите приятели, никога не ще го забравим, защото той бе не само изявен общественик, стопански и административен ръководител, но и добър човек и чудесен приятел.

Интелигентен и обаятелен ръководител

95 години от рождението на дългогодишния първи секретар на Окръжния комитет на БКП в Кюстендил Стойо Станоев

На 10 юни се навършват 95 години от рождението на известния деец на БКП и строител на съвременна България Стойо Василев Станоев.

Роден и израснал в китното селце Габрешевци, близо до с. Трекляно, в отрудено семейство, Ст. Станоев още от ранните си години застава на страната на бедните и онеправданите. Благодарение на своята голяма любознателност и висок интелект чете марксистически книги и става член на РМС. През това време започва да следва право в СУ "Климент Охридски". Но главното си внимание и сили отделя на дейността си в ремсовата организация в София, за което често попада в полицията и е интерниран в Белоградчишко. Участва активно в установяването на властта на 9 септември 1944 г., след което прекъсва следването си в университета, за да стане професионален обществен деец и изминава трънлив път.

Той е от поколението младежки и партийни дейци, които след 9 септември 1944 г. работят за реализацията на социалистическия идеал само по решение на съответните младежки и партийни органи, без хленчене и излишни оправдания.

По този начин на практика изпълнява постановката на Георги Димитров за необходимостта от изграждане на професионални революционери с необходимите идейни, интелектуални и делови качества, които да се занимават професионално с обществена и политическа дейност - най-трудната от всички човешки дейности.

В България през тези години израсна един многоброен отряд от подготвени и компетентни кадри, които допринесоха изключи-

телно много за постигнатите конкретни резултати в развитието на страната през периода 1944-1989 г. в различните сфери. Голяма част от тях написаха спомени, които позволяват да се направи заключение за обобщения образ на партийните работници.

Отначало е член, а след това секретар и първи секретар на Областния комитет на РМС в София. След това само по решение на партийните органи е изпращан на различни длъжности - инструктор и завеждащ сектор на ЦК на БКП. 30-годишен Ст. Станоев е издигнат за зав. отдел "Специален" на ЦК на БКП. Това му дава възможност да изяви и подобри своята способност ярко да се изразява и да редактира взетите решения от Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП.

През 2016 г. издаде книга, озаглавена "Светлина и сенки", в която споделя изключително интересни мисли за стила на работа на Политбюро и на отделни негови членове. Той разказва за такива ярки дейци на БКП като Вълко Червенков, Георги Дамянов, Антон Югов, Димитър Ганев, Георги Чанков, Тодор Живков, Енчо Стайков, Георги Цанков, Станко Тодоров. Оценките и впечатленията са балансирани. Отнася се към тях с преклонение и уважение. С каква почит говори за интелекта и подходите на Вълко Червенков, за умението на Антон Югов да бъде съвсем близо до хората.

През 1953-1956 г. е слушател във ВПШ в Москва. След завършването ѝ като човек на Вълко Червенков е пратен на работа като зав. отдел "Пропаганда и агитация" на ОК на БКП - София. При създаването на окръзите през 1959 г. е избран за секретар на ОК на БКП в Кюстендил по селскостопанските и организационните въпроси, а от 1961 до 1971 г. е първи секретар на ОК на БКП в Кюстендил и член на ЦК на БКП. От 1971 до 1975 г. е посланик на НР България в Унгария, а след това до 1981 г. е главен секретар на Министерството на съобщенията, където се пенсионира.

Ще спра вниманието на читателите главно на дейността на Ст. Станоев като първи секретар на ОК на БКП в периода 1962-1971 г., за което имам и лични впечатления.

Избирането на Стойо Станоев като първи секретар на ОК на БКП в продължение на 10 години му предоставя възможност да реализира своя потенциал на организатор с високи интелектуални и нравствени качества.

Главното си внимание и усилия насочва към изграждането на икономиката на окръга, подобряване жизненото равнище на хората, развитие на културата.

През тези години се изграждат основните индустриални и енергийни предприятия - заводите за камгарни прежди, за силови трансформатори, за кондензатори, за мебели, млекоцентрала в Кюстендил, заводите за асансьори, инструментално оборудване, специалният завод "Хо Ши Мин", химико-фармацевтичният завод в гр. Станке Димитров (Дупница).

Изграждането на тези заводи даде ново лице на окръга и практически реши проблемите на безработицата. Най-голямо вни-

мание в практическата си дейност Ст. Станоев отделя на развитието на селското стопанство. Това е така, защото окръгът има изключително благоприятни природни и климатични дадености за развитието му, доказани от редица научни работници. Проф. д-р на селскостопанските науки Васил Георгиев доказва, че площите от с. Раждавица и с. Катрище в поречието на Струма са най-подходящи за отглеждане на череши в света.

Прилагайки постиженията на науката, Кюстендилски окръг постига забележителни резултати. Овощните насаждения с ябълки, круши, череши, сливи нарастват от 75 000 дка през 1960 г. на 162 000 дка през 1970 г. Създадени бяха ябълкови градини в Драговищица, Катрище, Раненци.

В пояса от Раждавица до Таваличево са засадени 22 000 дка череши. Добивите от ябълки нарастват от 429 през 1959 г. на 1483 през 1967 г., на черешите - над 600 кг. Окръгът достига средногодишна беритба 80 000 т. ябълки.

Стойо Станоев полагаше изключителни усилия за подобряване стила и методите на работа и за израстването на един многоброен отряд от кадри за всички сфери на живота. Като първи секретар на ОК на БКП, той на практика показва какъв трябва да бъде партийният и обществен деец.

И днес България има нужда от съвременни политици професионалисти, за които народното дело е над всичко. За съжаление поради това, че в управлението на страната са включени и неподготвени, некомпетентни и корумпирани политици, ние така бавно напредваме.

Всички ние, които имаме удоволствието да работим с него, особено тези от Кюстендилски окръг, сме му особено благодарни за уроците по организация, управление и партийно строителство и примерът, който ни даде. В дните на 95-годишния юбилей да му пожелаем много здраве, достойни старини и в подходяща форма да разкаже за неговата богата дейност, особено за работата му в ЦК на БКП.

За „земните разкази“ на един удивителен човек

**И новата книга на Крум Василев се превърна
в събитие в духовния живот на България**

Съвсем наскоро издателство "Захарий Стоянов" издаде една малка, но оригинална книга. Става дума за "Земни разкази" на Крум Василев.

Крум Василев е един от най-известните антифашисти в страната, ярък политик и държавник, публицист и журналист.

В издадената книга той показва безспорни качества на майстор на късия разказ. Умело вниква в човешките съдби и разказва много увлекателно за отделни лица и случки, ставащи с нас през тези 27 години, в които главното е буквалното ни оцеляване във физически смисъл, отдалечени много от същността на човешкото съществуване, насочено към пълноценна изява на духовните му сили. Това ярко е подчертано във въведението "Зимата на нашите недоволства и изгреви" на проф. Чавдар Добрев.

В книгата са поместени 18 разказа. Всеки от тях има свой самостоятелен живот и е свързан с отделни случки и проблеми. Ще спра вниманието на любознателния читател на разказите, в които са очертани два типа проблеми:

- разкази, свързани със социалистическата идея и реализацията на човешки добродетели;
- разкази, свързани с физическата и морална мизерия на българина след 10.11.1989 г.

И в тази книга Крум Василев е верен на своята доказана преданост към социалистическата идея. Читателят може да усети това в разкази като "Грях", "Свещеникът от село Букче", "Плосък данък" и други.

В покрътителния разказ "Грях" той разказва за негов набор, с когото се запознават на пейката в парка и той му споделя за тяхното куче Мечо. По време на антифашистката съпротива те са ятаци на партизаните. Но Мечо се явява препятствие и е трябвало да бъде отстранен.

Крум Василев разказва през какви перипетии се минава, за да бъде умъртвен Мечо. Неговият познат е изпълнил партизанска повеля. Той не е имал друг изход в съществуващата ситуация. Но в човешки план мрази себе си за този грях. Разказът е показателен за предаността към социалистическата идея, което намира конкретни измерения в непреходността на човешкото в човека.

Оригинален е разказът "Плосък данък". През какви трудности преминава семейството на Иван и Иванка. След въвеждането на плоския данък дават една стая под наем. Първата година били под необлагаемия минимум и не платили нищо допълнително. На втората обаче следва да се плати солиден данък, който бай Иван сравнява с камък, защото при това положение не са могли да свържат двата края.

Много голямо място заемат разказите за физическото и морално оцеляване на българина. Тук бих посочил разказите "Мъката на стария учител", "В студения януари на 2017", "Майора от отдел "Профилактика" на МВР".

10.11.1989 г. се оказва време разделно за много семейства. Мнозина млади хора отидоха в други страни да търсят препитание. В разказа "Мъката на стария учител" се показва вълнението на стария учител Георги Георгиев, свързано с това, че синът му за-

минава в Англия. Налага се да овладее скайпа. Скоро синът му се жени и роденият внук носи неговото име. След известно време пред него е поставен въпросът да отиде и да живее в Англия. Той не се съгласява и остава сам в апартамента си.

Потресаващ е разказът "В студения януари на 2017 г.". В ранната пролет на 2017 г. ловец открива в едно от обезлюдените села на Стара планина мъртви мъж и жена. За това обаче в пресата не се съобщава, а заключението на специалистите е, че мъжът и жената са починали от естествена смърт.

Специално внимание заслужава разказът "Майора от отдел "Профилактика" на МВР". Практика стана телефонни измамници да успяват да заблудят много наивни възрастни хора. В посочения разказ е проследена технологията на находчивата дейност на изпечения престъпник, успял да де представи като майор от отдел "Профилактика" на МВР и да откъдне 15 000 лв. от жертвата си.

Много е радостно, че Крум Василев развива своя талант на ярък публицист и журналист и като писател. Заявката е дадена. Можем да очакваме от него нови завладяващи творби.

Нека му пожелаем нови успехи на публицистичното и писателско поприще.

Аргументирано за случая „Георги Марков“

Наскоро издателство "Труд" издаде книгата на Бончо Асенов "Случаят "Георги Марков". "Случаят "Георги Марков" представлява много голям интерес, защото е типичен пример за идеологическата борба, която се водеше по онова време, а и защото автор е дългогодишният офицер в службите за сигурност Бончо Асенов.

Бончо Асенов заедно с проф. Димитър Иванов са едни от най-компетентните автори, които публикуват статии и книги, посветени на сигурността, на системните ѝ проблеми, на защитата на историческата истина за българските служби на фона на развихрилата се лъжа и клевета.

В книгата си Бончо Асенов прави много задълбочен анализ на творчеството на писателя Георги Марков и дейността му в социалистическа България, творчеството и публицистичната му дейност в Англия, на неговата смърт и антикомунистическата истерия, свързана с това на Запад, а след 10 ноември 1989 г. и у нас.

Книгата е непредубедена, написана с голям хъс и майсторство, които позволяват на автора да очертае един сложен психологически портрет на Георги Марков като творец и драмата, свързана с изявите му, които са завидни в социалистическа България - носител на високи награди, един от младите членове

на Съюза на писателите, личен познат на държавния глава Тодор Живков. За свръхдозата му нарцисизъм, което в края на краищата го води до измяна към неговата родина и на приятелите му.

Бончо Асенов прави много компетентен анализ на творчеството му в България. Сред произведенията можем да открием "Комунисти", "Мъже", участието му в написването на сценария на култовия социалистически сериал "На всеки километър".

Към романа "Мъже" се отнасят много положително като цяло поколението млади хора и комсомолци, за които толкова талантиливо се говореше за тогавашното наше време и служеше за изковаването на силни характери. Да, това беше неоспорим факт.

Главно внимание авторът отделя и на неговите "Задочни репортажи", писани, след като се установява в Англия, в които той злостно клевети България и с лека ръка зачерта своите оценки и творчество, когато е бил в България.

След като се запознава с английската действителност, той заедно с един английски автор написва "Достолепното шимпанзе", което е изобличителна сатира за висшия ешелон в Англия.

Бончо Асенов публикува изцяло и писмото му до неговия приятел Димитър Бочев (мой състудент от Философско-историческия факултет, за който спомените в чисто човешки план не са най-добри). В това писмо Марков пише, че и в Лондон трябва да се съобразява с линията на вестника или радиото, не може да пише и говори това, което мисли.

Той достига до заключението, че обществената съвест на Запад е мръсна политическа игра. Така той вече е не само политически ощетен, но и съвсем нравствено съсипан човек, осъзнал илюзиите си.

Изключително важна оценка заслужава написаното от Бончо Асенов за изясняване истината за убийството на Георги Марков. Антикомунистическата истерия, която и сега продължава. Той доказва с много сериозни документи, че не Държавна сигурност е убила Георги Марков, независимо от напъните на английските специални служби да го докажат, на неистовото желание на българските антикомунисти начело с Желю Желев, Филип Димитров, Петър Стоянов да пригласят на тази официална версия.

Те единствено могат само да говорят общи приказки.

Постановлението на Софийската градска прокуратура е категорично - събраните по делото писмени и гласни доказателства в Република България и в Кралство Великобритания, въпреки различните правни системи водят до безспорния извод относно липсата на доказателства, сочещи, че смъртта на Георги Марков е в резултат на умишлено престъпление.

Заедно с това Асенов, проследявайки цялостната дейност на Георги Марков, достига до заключението, че не Държавна сигурност е убила Георги Марков, а това може да е дело на английските специални служби.

Животът на Георги Марков завършва трагично. Той става жертва на собствената си неудовлетвореност от това, че не се превръща в световноизвестен писател, както си е въобразявал, че служи и на английските, и на българските специални служби в опасна двойна игра във времето на разгара на Студената война.

Освен това следва да отчетем, че става жертва на жестоката идеологическа борба, която се водеше.

Георги Марков има място в българската литература с художествените си произведения. Сега определени кръгове се опитват да преиздават главно неговите "Задочни репортажи", които са силно политизирани и озлобени. Не можем да не се съгласим със заключението на изключителния български поет Иван Динков: "Репортажите му никога няма да станат българска класика, а само ще напомнят за един безцелно пропилян живот."

Особено важно е крайното заключение на Бончо Асенов, че Георги Марков е талантлив писател със силно изградена гражданска позиция и не лъжата за убийството с "български чадър", а неговите художествени произведения говорят най-правдиво за неговата същност, за неговия борчески дух, за непримиримостта му към слабостите и недъзите на двете общественно-политически системи.

С това, а не с позициите си, атакуващи родината, и с инсинуациите около смъртта му, трябва да бъде запомнен и тачен от нас и от следващите поколения. Книгата на Бончо Асенов е аргументирана, но и много добре написана, за което авторът заслужава нашите адмирации и убеждението, че следващите автори на тази тема ще се съобразяват с тези точни заключения.

Оригинален документ за разузнаването и политиката

**Книгата "Заложникът на ФБР" разказва
за Пеню Костадинов - български разузнавач,
защитавал националните ни интереси безкористно
и с риск за живота си**

Наскоро издателство "Албатрос" издаде книгата на Бончо Асенов "Пеню Костадинов - заложникът на ФБР". В нея един от най-добрите анализатори на дейността на МВР и неговите служители показва дейността на един от асовете на научно-техническото разузнаване - Пеню Костадинов и неговата публицистична дейност след 10.11.1989 г.

Книгата се състои от две части: в първата са поместени интервюта, съобщения на станциите за залавянето и престоя на Пеню Костадинов в американски затвор, а във втората са публикувани редица статии на автора след 10.11.1989 г.

В първата част се разказва за подвига и драмата на един от най-отбраните дейци на тихия фронт Пеню Костадинов.

В публикуваните интервюта се разказва за арестуването на П. Костадинов в един ресторант на Ню Йорк след среща с негов познат студент, почти двегодишния престой в американския затвор и освобождаването му чрез размяна.

Интервютата дават възможност да се усети титаничната дейност на Пеню Костадинов в научно-техническото разузнаване, без да се дават подробни негови стъпки.

П. Костадинов е бил в САЩ два пъти - от 1972 до 1975 г. И втория път от 1979 до 1985 г. под прикритие в търговското представителство.

Самият факт на зрелищното арестуване на П. Костадинов е показателен, че той е представлявал изключителен интерес за ФБР.

В резултат на дълги преговори се достига до размяната на четирима дейци на разузнаването на социалистическите страни срещу 25 на страните от Запада.

На моста "Глинеке", намиращ се над река Хавел, между Потсдам и Западен Берлин, се извършва най-важната размяна на шпиони в историята на Студената война, сред които е и Пеню Костадинов.

Двете години в затвора П. Костадинов понася много стоически. Използва всяка минута за повишаване на своята подготовка и за поддържане на физическата форма. Трябва да се даде дължимото на тогавашната му съпруга Веселка и двете им деца, които го подкрепят безрезервно.

Официалните власти и научно-техническото разузнаване следят много внимателно престоя му в затвора и предприемат необходимите ефикасни действия за неговото освобождаване.

Във втората част на книгата са публикувани негови статии във вестник "Ново работническо дело", които той пише в качеството си на секретар на ЦК на Партията на българските комунисти.

В публикациите си аргументирано посочва успехите, които постига социалистическа България в периода 1944-1989 г. и сриването и погрома след 10.11.1989 г.

Пеню Костадинов откроява успехите:

- добре развито машиностроене и електроника;
- добре развито селско стопанство;
- наука и образование на високо равнище;
- практически не съществува безработица;
- добре развити литература, изкуство, музеи;
- изключителни постижения в олимпиади, като от 19-о място през 1956 г. отиваме на 7-мо в света през 1988 г.

Главно внимание в анализите на Пеню Костадинов се отделя на срива на страната след 1989 г. и катастрофалните резултати в нашето комплексно развитие:

- в страната бе извършена грабителска приватизация;
- фалираха банки - КТБ струва на страната над 5 млрд. лева;
- производството на домати намаля 10 пъти, на ябълки, череши, грозде - 3 пъти.

В духовната сфера подчертава потресаващи цифри за 2015 г.:

- 80% от българите не са ходили на кино, а 60% на театър;
- 70% не са стъпили в музей.

В социалната сфера с цифри и факти показва и доказва, че растат неравенството, бедността и външният дълг на България.

81% от домакинствата живеят с по-малко от необходимите средства.

Инженерното образование му позволява да прави много сериозен анализ на проблемите на конкурентоспособността. Той подчертава редица цифри относно конкурентоспособността на България с останалите страни в света.

През 2014 г.:

- по усвояване на технологиите заемаме 85-о място;
- по маркетинг - 90-о място;
- по наличие на модерни технологии - 91-во място;
- по наличие на учени и инженери - 95-то място;
- по качество на управление на фирмите - 105-о място;
- по надеждност на професионалното образование - 113-о място.

Тези цифри показват крайно незавидното ни положение в определящи сфери, на темповете на развитие на икономиката и доходите.

П. Костадинов смята, че България реално се оформя като колониална страна и е експлоатирана от колонизаторите.

България от 26-о място по човешко развитие през 1990 г. е на 59-о място през 2015 г. и е на последно място от всички държави в ЕС.

И като последователен марксист П. Костадинов смята, че основното противоречие на системата на капитализма е между обществения характер на производството и частнокапиталистическия начин на присвояване резултатите от това производство.

Изходът е да се промени системата в полза на обикновения човек, което ще му даде възможност да живее нормален живот.

Книгата на Бончо Асенов за Пеню Костадинов е оригинален документ за нашето ефективно научно-техническо разузнаване и е сериозен анализ на комплексното развитие на страната след 10.11.1989 г.

Тя е пример за всички нас за безкористно и умно служене на Родината и на идеала, на който сме се посветили.

Книга - тревожна камбана за селското стопанство

Разработката на доц. ВЪТО ХРИСТОВ "Земята плаче за спасителна политика" е тревожна камбана за положението в селското стопанство, но и предлага конкретен изход от тресавището, в което то се намира

През 2014 г. известният български селскостопански специалист, деец и научен работник доц. ВЪТО ХРИСТОВ издаде книгата си, озаглавена "Земята плаче за спасителна политика". Това е сборник статии и съвместни публикации с други селскостопански учени във вестниците "Земя", "Дума", "Български фермер" и "Нова зора".

ВЪТО ХРИСТОВ заедно с проф. Атанас Ганев и Кръстю Трендафилов остро и аргументирано поставят редица проблеми за състоянието на селското стопанство като предлагат конкретни решения.

В центъра на публикациите са появилите се остри проблеми в развитието на селското стопанство - намалено производство, изоставени и пустеещи земи в резултат преди всичко на грешни законодателни решения, липса на стратегическа политика. Авторът с основание се спира на резултатите, които бе постигнала Родината ни до 10 ноември 1989 г. България произвеждаше 9-10 млн. тона зърно, 800 хил. т месо, над 2 млрд. бр. яйца, почти 1 млн. т домати и чушки.

Авторът подробно и аналитично се спира на приетия Закон за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСИЗЗ - 1991 г.) и досега изменян над 40 пъти. Прилагането му и този за арендата, приет през 1996 г., доведоха до раздробяването на земята на милиони парчета и появата на крупни арендатори, които могат да арендуват повече от 6000 дка. Това доведе до катастрофални резултати в селскостопанското производство и силна поляризация на едри собственици и незащитени бедни собственици и производители. В страната сега се обработват около 30 млн. дка земи. Парчетата земя станала 20 млн. Групата над 1000 дка представлява 14% от броя на стопанствата, но обработва 78,2% от земята. Общото производство на зърно е 78% от постигнатото до 1989 г. Докато през периода 1986-1989 г. са произвеждани на човек от населението 46 кг ябълки, 92 кг домати, 275 л мляко, 89 кг месо, то през периода 2008-2011 г. са произведени 5 кг ябълки, 15 кг домати, 160 л мляко, 30 кг месо. Цифрите са повече от стресиращи. Затова неспокойният ВЪТО ХРИСТОВ алармира и предлага на компетентните държавни органи работещ изход за излизане на селското стопанство от положението, в което се намира.

Заслужават висока оценка неговите предложения за:

- разработване на дългосрочна политика и стратегия за развитието на селското стопанство;
- решителни промени в закона за арендата;
- оказване държавно съдействие за развитието на кооперациите и подпомагане на дребните земеделски производители;
- използване на чуждестранния опит (особено френския) в развитието на селското стопанство;
- създаване реални условия за реализиране на Програмата за развитие на селските райони.

Книгата на доц. Въто Христов е мощен зов, тревожна камбана за положението в селското стопанство. Заедно с това предлага конкретен изход за излизане на селското стопанство от тресавището, в което се намира. Може да се добави, че не само селското стопанство плаче за спасителна политика, а България за компетентно управление, което е в състояние да гарантира развитие на икономиката и доходи на населението, съответстващи на нашите възможности и потребности.

Източник: вестник "Земя", май 2015 г.

Нестандартна книга за отминалото човешко време

Размисли по повод книгата на Милан Колев "Трийсет мига от живота"

Съвсем наскоро издателство "Захарий Стоянов" пушна на пазара книгата на Милан Колев "Трийсет мига от живота". Милан Колев е научен работник, доцент, обществен деец. Бил е комсомолски и партиен работник, депутат във Великото народно събрание и зам.-министър на културата в правителството на Жан Виденов.

Той не е от шумните хора. В току-що излязлата книга показва завидни качества, като майстор на късия разказ и се нарежда до рано отишлия си от живота Иван Матеев и Георги Григоров, от поколението на комсомолските ръководители и активисти през 60-те и 70-те години на ХХ век.

В книгата си "Трийсет мига от живота" Милан Колев много ярко и човешки разказва за своята работа като комсомолски и партиен работник и за срещите и характерите на хората, за които пише. Всеки от разказите има своето място в много добре оформената и смислено написана книга.

Ще спра вниманието на следните аспекти на очертаните проблеми:

- за отношението на автора към антифашистката съпротива и участниците във Втората световна война;

- за ролята на обществения деец в решаване на определени въпроси и отношението му към хората и тяхното към него;
- да добрите примери на човешко поведение и действие;
- за човешката неблагодарност и прояви, уронващи човешкото достойнство;

- за дейността на колоритния партиен деец Пенчо Кубадински.

Ще конкретизирам размислите си с най-съдържателния разказ на Милан Колев за едноръкия мелничар Недялко Савов Кръстев.

Недялко Савов е роден в селото, което и сега носи неговото име Недялково, Брезнишко. Той е мелничар и при нещастен случай е откъсната дясната му ръка. Независимо от положението, в което се намира, активно участва в антифашистката борба. Заловен под дулата на оръжията, е принуден да изкопае собствения си гроб. След това съсичат останалата му ръка и цялото му тяло. Садистът е показан красноречиво и предупредението е, че не бива да позволим да се възроди варварството на фашизма.

С каква любов Милан Колев говори за героя от Втората световна война ген.-полк. Владимир Стойчев, с което започват неговите "трийсет" мига от живота. Като секретар на Вузовския комитет на ДКМС на СУ "Климент Охридски" той кани генерала на среща с комсомолския актив. Генералът, макар и в напреднала възраст, взривява аудиторията със своя въодушевен разказ за битките по време на войната и мощно "Ура" отекнало в залата след призова му.

В разказите на автора, без да се самоизтъква, той аргументирано и точно говори за решаване на поставени въпроси от хората, показва тънък усет за установяване на непосредствени контакти с тях. Специално заслужава да се открие гостуването на циганския оркестър на маестро Чирпанов - ръководител на един от най-влиятелните музикални цигански кланове в Морското казино във Варна. Маестрото и оркестърът са вдъхновени и пеят от сърце за др. Колев и за всички гости на казиното. Разказаното е много точно. Не познавам по-благородни хора от циганите.

Читателят не може да не се възхити на поведението на ненадминатия български поет Валери Петров във Великото народно събрание. За неговата притеснителност и дисциплинираност съм чувал разкази и на Нора Ананиева. Това, което заслужава да се отбележи, е позицията му в Народното събрание при гласуване на Конституцията. Благодарение на неговата непринудена намеса в Конституцията е записано, че България е социална държава.

Покъртителен е разказът за Хюсеин от неговото родно село Янково. Той се занимава с кошер и е учител в родното му село. След смяната на имената отива в Турция. Само веднъж идва в България и Шумен. В с. Янково слиза и целува българската земя, разбрал, че майката-родина е единствена и незаменима.

Милан Колев отделя необходимото внимание и за човешката неблагодарност и недоброто поведение на известни дейци по време на социализма. Неговият съученик евреинът Леви отива в Шумен да

вземе препоръка от М. Колев за влизане в БКП. След 10 ноември пише гнусни антикомунистически статии във вестник "Демокрация". Като него не бяха един или двама. Това са недостойни хора, а как ли живеят, когато не може да им бъде уютно на душата.

Читателят не може да забрави и допира с Петър Танчев и Христо Русков, съпроводени с определени отрицателни чувства. Петър Танчев пристига с два часа закъснение за Окръжна конференция на БЗНС, произнася една неособено добра реч, но остава достатъчно време за вечерята. Председателят на Ловно-рибарския съюз Христо Русков принуждава да го чакат няколко часа и се държи доста разпасано. Да, имаше и такива факти в социалистическа България, но те само показват нищетата на тези, които постъпваха така.

С особена любов и същевременно критично Милан Колев пише за срещите и действията на Пенчо Кубадински. Личи респектът на автора към родолюбието и патриотизма на Пенчо Кубадински и това, което той е направил за честване 1300 години на българската държава и изграждане на величествения паметник "Създатели на българската държава" на Илчов баир, където е построена сграда, в която се получава информация за Шуменския край. Заедно с това говори, че Пенчо Кубадински си е позволявал да се произнася безапелационно по художествено-творчески въпроси. Особено показателен е случаят със скулптора Крум Дамянов, който не приема направените му бележки.

Книгата е написана много добре и се чете на един дъх. Разказаното за неговата работа като обществен деец, срещите му с отделни хора, позволяват да направим заключението, че авторът много задълбочено прониква в отделните човешки съдби и показва много нюанси от дейността на партийните и комсомолските работници от човешкото време, в което живяхме до 10 ноември 1989 г. Тя представява особен интерес за обикновените хора и за тези, които бяхме колеги на Милан Колев през тогавашното време, а сега си останахме приятели.

Книгата доказва качествата на един безспорен талант на късия разказ, който можем да очакваме, че ще бъде продължен и развит.

Стойо Асенов - изследовател на Треклянско краище

Треклянско краище е част от Кюстендилското краище и обхваща 19 села, които са в община Трекляно. Центърът на общината - Трекляно, се намира на 100 км от София и на 40 км от Кюстендил. В този дивен кът на Родината, както го нарича Константин Иречек, живеят много трудолюбиви и добри хора, населени в живописни и труднодостъпни села. Хората и приро-

дата са в основата на краеведската дейност на Стойо Асенов.

Стойо Асенов е роден през 1937 г. в с. Киселица, община Трекляно. През 1966 г. завършва Зоотехническият факултет на ВССИ в София.

В продължение на повече от 55 години работи в родния си край като селскостопански специалист и активно участва в обществено-политическия и културен живот на общината.

Три мандата беше председател на ОбС, а два - зам.-председател. Повече от 20 години е председател на ОбС на БСП.

С писателска дейност се занимава повече от 60 години. Още през 1953 г. става дописник на вестник "Кюстендилско дело", а след това и на последвалите регионални вестници.

Има десетки публикации във вестници. През 70-те години на миналия век написва монография за Треклянския край, която се превръща в настолна книга на неговата изследователска, краеведска, етнографска, журналистическа и фотографска дейност. В основата на краеведската му дейност е книгата на големия наш учен член-кореспондент Йордан Захариев за Кюстендилското краище. И не само тя.

Използва и много други автори, архивни документи, спомени на възрастни хора и в началото на 80-те години на м.в. проучва много събития и личности за периода от началото на XX век до края на 70-те години.

Непрекъснато прави снимки, събира спомени, легенди, песни, гатанки, пословици, неподправени човешки сценки, диалектни думи и др., с които хвърля светлина за нещата, които отдавна вече са забравени или не са описани до този момент.

Досега е написал и издал 12 краеведски книги за Треклянския край. Ето някои от тях:

- "Върхове на Краище" - 2 тома, отпечатана през 2000 г. в съавторство с д-р Иван Йовчев;

- "Киселица - китно село в Краище" - 2 тома, Кюстендил, 2004 г. и 2006 г.;

- "Средорек в миналото и сега" - Кюстендил, 2010 г.;

- "Побит камък" - Кюстендил, 2011 г.;

- "Злогош и Брест в миналото и сега" - Кюстендил, 2012 г.;

- "Село Бъзовица" - Кюстендил, 2013 г.;

- "150 години училище в Трекляно и 110 години училище в с. Трекляно, Община Трекляно 1883-2006 г.;

- "Село Драговищица" - Кюстендил, 2014 г. и др.

В книгите си Ст. Асенов прави кратка и обективна физическо-географска, обществено-политическа и социално-икономическа характеристика. Наред с това в тях намират място поминъка на населението, неговия бит, обичаите и свързаните с тях ритуали, културно-просветното и духовното развитие, административното, здравното, търговското, пощенското и транспортното обслужване,

както и родословията на отделните родове, фамилии и семейства от заселването им в нашия край, та до наши дни.

В края на книгите си прилага спомени от известни личности, песни, стихове, гатанки, пословици, снимки, речник на диалектните думи и други, които допълват житието и битието на хората от този високопланински край.

Стойо Асенов отделя много голямо внимание на политическите процеси в развитието на района през ХХ век и особено преди 10 ноември 1989 г. Свободолюбивият дух на хората излъчи редица политически ръководители като Раденко Видински, Раденко Григоров, Стойо Станоев, Георги Григоров, героите на социалистическия труд Стамен Манасиев, Боне Стоименов, Стоилко Милков, дейци на изкуството и литературата като Емануил Попдимитров, Крум Григоров, проф. Евтим Томов. В този край са родени редица кадри, които работиха много усилено на ръководна работа в Кюстендил и София. Откроен е приносът на Димитър Стефанов като директор на ДЗС и колоритен човек и на чешмаря Асен Джонев, направил над 30 чешми.

В годините на прехода, които бяха изключително трудни за Треклянско краище, Стойо Асенов заедно с неговия приятел ветеринарният лекар Камен Арсов, който пет мандата бе кмет на общината и почина през 2012 г., бяха в основата на омекотяване на социалната цена за хората от Треклянска община. Стойо Асенов е не само краевед, но изключително добър човек, помагач и готов да помогне на другите до него. Няма съмнение, че той в бъдеще ще провежда краеведската и обществено-политическата си дейност за този прелестен край на Родината.

Ярък родолюбец и учен

ПРОФЕСОР ГЕОРГИ БЪРДАРОВ има голям принос в обществено-политическите науки, а в последните години се прояви и в краеведческата наука

В началото на годината се навършиха 85 години от рождението на проф. Георги Бърдаров - носител на социалистическата идея в сърцето си, неуморим общественик и изследовател, ярък родолюбец.

Проф. Георги Бърдаров е роден на 12 февруари 1930 г. в Разград. Произхожда от земеделско семейство. Баща му е бил зам.-председател на ТКЗС при основаването му. Той е близък родственик на капитан Христо Бърдаров, един много способен офицер, български герой, който се проявява храбро при превземането на Тутраканската крепост, и загива в битката при Ресен, за него са писани песни, а наскоро бе направен и излъчен документален филм.

Още като ученик Георги Бърдаров проявява своя любознателен и търсещ ум като не само усвоява учебния материал, но и чете литература, която му помага да формира своя материалистически мироглед. От 1944 г. е член на РМС, а от 1955 г. - член на БКП.

Още от ранни години участва активно в гимназиалното ръководство на РМС като зам.-председател. След завършване на средното си образование става щатен младежки работник. Бил е първи секретар на ГК на ДСНМ в Русе, където проявява качества на организатор. Той е в основата на изграждането на младежкия парк за отход и култура в града. Работи последователно като първи секретар на ОК на ДКМС в София, зам.-завеждащ отдел "Пропаганда и агитация" на ЦК на ДКМС и директор на Централната комсомолска школа. След това преминава на работа в отдел "Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП. Завършва специалността "Политическа икономия" и аспирантура в АОН при ЦК на КПСС. Преминава на работа като зам.-директор на Центъра по партийно строителство в АОНСУ, където на практика доказва качествата си на добър организатор и изследовател.

Той има големи заслуги за развитието на Центъра по партийно строителство като много необходимо звено за дейността на органите и организациите на БКП.

През този период основно има над 200 публикации по различни проблеми. В центъра на научноизследователската си дейност си поставя въпросът за партийната дейност, нейната същност, структура и ефективност. Особено внимание отделя на въпросите, свързани с интеграцията на партийното строителство със социалната психология и управлението. С негово активно участие е съставен речник и учебник по партийно строителство, от които и сега има изключителна потребност. През този период провежда активна преподавателска и лекторска дейност.

Неговата активна обществено-политическа и изследователска дейност продължава и след 10 ноември 1989 г. като придобива нови измерения.

Той остава верен на своето главно кредо - да служи на народното и общественото дело.

В продължение на 18 години бе председател на ОПО "Политолог" към РС на БСП - Средец, София. С конкретната си работа допринесе много за запазването и укрепването на организацията, както и за разнообразяване на дейността ѝ. И сега е един от най-активните ѝ членове. Живее с вълненията на всички социалисти, постоянно прави предложения за подобряване на дейността на БСП и на партийната организация.

През последните 5-6 години се зае с краеведска научно-изследователска и организаторска дейност. Той е в основата на издаването на книгата за един от героите на Дойранската епопея капитан Христо Бърдаров, за което признателното българско население в Македония съчинява и запява песен за сено. През

2014 г. с много активното му участие като организатор и методист излезе много интересната книга за Ботевия четник Ангел Ковачев, роден в с. Благоево, Разградско, и загинал край с. Желязово, Софийско. В разработката са включени известни историци и общественици.

Представянето на книгите се превърна в празник за населените места. Тези книги имат изключително голямо значение за патриотичното възпитание на населението и особено на младите хора. Те показват, че когато се докосне сърцето на българина, то и в тази нелека ситуация не остава безчувствено.

Проф. Георги Бърдаров е не само организатор и изследовател, но и добър съпруг, баща и дядо. С хората е пряк, открит и сърдечен. Наред с поздравленията за неговия 85-годишен юбилей, нека му пожелаем здраве и нови плодове на неговата кипяща изследователска и организаторска дейност.

Източник: вестник "Земя", май 2015 г.

Достолепен учен и общественик

На 17 ноември 2016 г. се навършват 85 години от рождението на старши научен сътрудник, доктор по философия Димитър Георгиев - достолепен учен и общественик

Баща му Иван Виделов е бил член на Добруджанската революционна организация и на БКП. Майка му Сийка Иванова е била член на РМС. Родителите му са били съратници на добруджанските антифашисти: Вида Димитрова - член на ЦК на БКП и кмет на Добрич, Димитър Димитров, Иван Илиев и ятаци на нелегални дейци.

Бащата и майката на съпругата му Маргарита са били ятаци на известния деец на БКП Ламбо Теолов. Непосредствено след 9 септември 1944 г. Димитър Георгиев става ученик в Добричката гимназия, където става член на РМС и гимназиалното ръководство. От 1951 до 1956 г. следва философия в СУ "Климент Охридски", където е избран за секретар на дружеството на ДСНМ и факултетния комитет на Философско-историческия факултет. След завършване на висшето си образование заминава на работа като учител в с. Дългопол, Провадийско, където е избран за секретар на общинския комитет на ДСНМ и приет за член на БКП. След известно време околийският комитет на БКП в Провадия го привлича за свой сътрудник и завеждащ дома за политическа просвета. От 1959 г. е на работа в Окръжния комитет на БКП Варна, като лектор-консултант, след което завежда Дома за политическа просвета. Оценявайки показаните от него качества, бюрото на ОК

на БКП го издига за завеждащ отдел "Пропаганда и агитация". През периода 1962-1965 г. е аспирант в АОН при ЦК на КПСС. След много силната защита на дисертацията си отново работи в ОК на БКП Варна като завеждащ отдел "Пропаганда и агитация" и преподавател по философия в Икономическия институт. От 1969 г. е и научен сътрудник във Философския институт на БАН София. През 1972 г. става завеждащ секция "Етика".

От 1973 г. е политически сътрудник на ЦК на БКП, отначало в сектор "Наука и образование", а след това като сътрудник на секретаря на ЦК на БКП проф. Стоян Михайлов. В работата си като политически сътрудник проявява принципност и находчивост при решаване на стратегически въпроси, свързани с науката и образованието, и редица конкретни, свързани с решаване на определени лични въпроси.

През 1990 г. е пенсиониран. Димитър Георгиев прие много болезнено погрома, който се извърши в страната и особено в духовната сфера. През целия период на неговото научно израстване основна насока в научните му изследвания са проблемите на етиката, познанието, ценностите, нормите, социалното управление и отчуждението. Автор е на над 40 публикации, книги, статии и научни доклади. Участва в създаването на колективни трудове по Теория на ценностите и три съвместни труда с руски изследователи. Характерното за неговата научно-изследователска дейност е задълбочения подход при разглеждането на проблемите и предлагането на оригинални виждания за тяхното понататъшно развитие. В последните няколко години работи върху книга за наследството на Карл Маркс и нашата съвременност. По тези въпроси изнася лекции и беседи пред различни аудитории и стана инициатор за изграждане на организационен комитет за честване 200-годишнината от рождението на Маркс през 2018 г. Активно участва в дейността на ОПО "Политолог" към районния съвет на БСП "Средец", преди всичко като лектор за Маркс и други философски въпроси, където прави свои дълбоко обосновани изводи.

Досегът с този нестандартен човек ще бъде непълен, ако не направим кратка характеристика на неговите лични качества. Изучил много добре постановките на необятната етика, той ги прилага на практика в отношенията си с хората. Изпълва с конкретно съдържание великата мисъл на Максим Горки: "Човек - това звучи гордо." Роден е просто да бъде добър човек, а добротата извира от сърцето му. Приятно е да се общува с него. Всички ние, които познаваме Димитър Георгиев, го поздравяваме за достойно изживяния досега живот, за неговите успехи в обществената и научната работа, за човешкия пример, който ни дава.

Нека в деня на неговия 85-годишен юбилей му пожелаем здраве, дълголетие и нови успехи в изследването на живота и делото на Карл Маркс.

Ветеранът и сега е на бойна вахта

На 19 януари се навършиха 92 години от рождението на Тодор Гогов - активен участник в антифашистката съпротива, а сега най-изявеният деец в нейната популяризация и отстояване, един от най-безкористните радетели и обединители на лявата идея в Кюстендилско.

Тодор Николов Гогов е роден в семейството на Никола Гогов - един от основателите на партийната организация в с. Ръждавица, Кюстендилско.

Още от малък се оформя като много самостоятелен човек, който участва активно в селскостопанската работа.

След завършване на прогимназия в родното си село продължава в Кюстендилската мъжка гимназия.

На село и в Кюстендил дружи с прогресивни младежи и през 1942 г. става член на РМС в Кюстендилската гимназия.

През 1943-1944 г. развива активна дейност в ремсовата организация на родното си село, която е ръководена много добре от Александър Шипаров.

На 11 май 1944 г. става партизанин в Кюстендилския партизански отряд, след това е прехвърлен към войнишката партизанска бригада, действаща в пределите на Югославия. Участва много активно в сражението с фашистките части в с. Бияново, Табановце, Страцин и при превземането на Кратово и участва в боя за Крива паланка на 11 септември на път за Кюстендил.

Участва като доброволец в първата фаза на Отечествена война под командването на бъдещия генерал Атанас Русев. След завръщането си от войната е приет за член на БРП(к).

Започва да следва във Висшата селскостопанска академия, където през 1951 г. завършва агрономство. След завършването на висшето си образование участва много активно в стопанското развитие на Кюстендил. Повече от 10 години е технолог в консервния комбинат "Димитър Благоев" в града. През тези години прилага на практика наученото в Селскостопанската академия.

Комбинатът, в който работят над 2000 работници и специалисти, произвежда конфитюри, компоти, сушени плодове и зеленчуци. Установява много добър контакт с работниците, внедрява новости. Качествата му са оценени и през 1962 г. става директор на комбината, където работи 4 години. В дейността си като стопански ръководител показва своите умения да работи с хората и комбинатът постига много добри стопански резултати.

След това преминава на работа в партийните и държавни органи на Кюстендил и окръга. Отначало е секретар на ГК на БКП по икономическите въпроси, а през периода 1969-1974 г. е председател на ГНС в Кюстендил. Постът му предоставя възможност и с натрупания опит той допринася много за съвременното изграждане на Кюстендил. Работи находчиво за промишленото и комплексно

изграждане и особено на завода за кондензатори, камгарния завод "Велбъжд", хлебозавода, художествената галерия на името на Владимир Димитров-Майстора.

Полага много грижи в изграждането на съвременната инфраструктура и особено на жилища за бързо разрастващия се град. След това преминава на работа като зам.-председател, а от 1969 г. до пенсионирането си като първи зам.-председател на ОНС Кюстендил.

В съвета той отговаряше за най-трудните сектори - по строителството, благоустрояването и финансите. За известно време работехме като колеги - аз отговарях за развитието на просветата, културата и здравеопазването. Между нас се установиха много добри човешки и делови взаимоотношения.

В ОНС имахме щастието да работим под ръководството на един много достоен стопански и административен деец - Андрей Савов, който рано си отиде от този свят, но и сега спомените за него са най-добри.

След пенсионирането си през 1986 г., Тодор Гогов стана председател на Окръжния комитет на АБФК. На този пост той прояви своята принципност, като не позволи на дейци с недоказана дейност да станат АБФК.

След 10 ноември Тодор Гогов участва много активно при реализацията на антифашистката идея.

Сега, на 92 години, е председател на Областния съвет на ветераните от войните и зам.-председател на Централния съвет.

И като ръководител на ветераните, и като деец на БАС, Тодор Гогов е неизменен участник и говорител на Деня на победата - 9 май, на възпоменателни тържества на "Черенец", Блатец, Раждавица.

С големия си организационен опит помага конкретно за решаване на въпроси с ръководителите на местните органи на властта. В словата си за загиналите другари неизменно подчертава тяхната самоотверженост. С каква любов говори за своя другар Аспарух Плачков, загинал като партизанин.

С неговото активно участие и на кмета на с. Раждавица - Стоян Ръждавички, в селото бе изграден пантеон на загиналите във войните от селата Раждавица и Гърбино.

Областният съвет на ветераните от войните и той лично оказва много конкретна помощ на редица ветерани за решаване на определени материално-битови въпроси. Организирант се чествания на отделни ветерани и посещения в домовете им по радостни и тъжни поводи. Ветераните изразяват своето задоволство за проявените грижи към тях. Като зам.-председател на ЦС на ветераните от войните работи много конкретно за решаване на редица парламента въпроси от правителството и неговите структурни звена. Тодор Гогов е много пряк и съвременните дейци на държавните органи не могат практически да откажат решаването на поставените от него въпроси.

Активно участва в дейността на Общинската организация на БСП в Кюстендил. На общински конференции и съвещания взема много активно и конструктивно участие в решаване на проблемите.

Вече 76 години е член на партията. Като деец на съветите е избран за член на ГК и бюрото на ОК на БКП.

Многократно е награждаван с ордени и медали. Два пъти е награждаван с почетния знак на общината, носител е на плакета на Националния съвет на БСП в качеството му на ветеран на социалистическото движение.

Заедно с това е неформален ръководител на група бивши стопански ръководители и обществени дейци. Всеки ден в определен час се събират и обсъждат актуалните проблеми в развитието на общината и страната.

Тодор Гогов и такива като него са истински пример за младите хора за безкористно служене на социалистическата и антифашистката идея, защото тя извира от сърцето му.

Нека му пожелаем дълги години живот, за да радва най-близките и всички нас със своето голямо човешко присъствие.

Ярък и сърцат антифашистки ръководител

Севдалина Демиревска на 80 години

На 15 март 2018 г. се навършват 80 години от рождението на Севдалина Демиревска - председател на Областния съвет на БАС в Кюстендил.

Родена е в с. Камчия, община Сунгурларе, област Бургаска.

Баща ѝ Михаил Иванов Михайлов бил пристанищен работник, часовникар, обушар. През 1927 г. е приет в БКП. През това време става един от известните дейци на БКП в Бургаския край, след това ятак на партизани от Шуменско-Преславския отряд и е убит на 27 декември 1943 г. в Ришкия проход на Стара планина.

Майка ѝ Панаюта Стефанова Иванова била шивачка и работник в ТКЗС. От 1930 г. е член на БКП и утвърдена за АБПФК.

Севдалина Демиревска завършва основно и гимназиално образование в Карнобат. Много години е живяла в дома за деца и юноши "М. Калина" в Карнобат и "Николай Лъсков" в Бургас.

Още от ранна възраст С. Демиревска става член на ДСНМ, а след това на ДКМС. Избирана е за секретар на дружеството.

През 1961 г. се омъжва за Христо Ив. Демиревски. Баща му Иван Демиревски е убит като партизанин от Дупнишкия партизански отряд на 6 юни 1944 г. край с. Добърско, Разложко.

През периода 1961-1965 г. успешно завършва Юридическия

факултет на СУ "Св. Климент Охридски", където активно се включва в дейността на факултетната комсомолска организация.

През 1972 г. започва работа в ОК на БКП - Кюстендил, отначало като инструктор по сигнали и жалби, а след това като инструктор в "Информационно-социологическия център" на ОК на БКП. В работата си проявява голямо усърдие и допринася съществено за засилване ролята на сектора за изучаване на общественото мнение и настроенията в окръга. По този начин оказва конкретна помощ за вземане на по-аргументирани решения от окръжното партийно ръководство. Голяма активност С. Демиревска проявява след 1989 г. при създаване на регионалната организация на БАС.

През първите години след 10 ноември 1989 г. заедно с М. Грозданова и други активисти на БАС провеждат активна дейност за запазване на паметниците на загиналите антифашисти. Специално припомням извършеното за запазване Паметника на Тодор Ангелов-Божанов. Паметникът остана на мястото си благодарение на борбата, която проведе Областният съвет на БАС и решителната намеса на посолството на Белгия в София. От 2000 г. С. Демиревска е председател на Областния съвет на БАС и е избирана непрекъснато за член на Бюрото на УС на БАС. В работата си отделя изключително внимание за укрепване на общинските организации на БАС и организиране на възпоменателните тържества за загиналите антифашисти. Във всички общини има изградени общински структури на БАС. С. Демиревска обикаля общините и оказва конкретна помощ при решаване на организационни и финансово-стопански въпроси. Много сили и внимание отделя на организацията на възпоменателните тържества.

На Жабокрек, на 24 август, се отбелязва годишнината на най-голямата партизанска акция, насочена срещу хитлеристките завоеватели. В битката не пада убит нито един партизанин, а са убити 25 хитлеристи и са завоювани ценни трофеи.

Изключително внимание се отделя на организацията на възпоменанието за 16-те партизани, убити на 25 юни 1944 г. край с. Еремия, и на възпоменанието в м. Черенец, посветено на героичната смърт на Емил Шекерджийски, Ст. Лудев, Стоян Стоименов и Крум Зарев. На възпоменателните тържества тя е един от най-желаните оратори, защото словата, които произнася, извира от сърцето ѝ.

Посещават ги хора от цялата област. По този начин признателните потомци тачат паметта на загиналите в антифашистката съпротива.

Севдалина Демиревска е председател на международната фондация "Т. Ангелов-Божаната". Фондацията развива голяма дейност за популяризация на богатата революционна дейност на Тодор Ангелов-Божаната. Председател е на Контролния съвет на международната фондация "Г. Димитров".

Участва активно в дейността на общинската организация на

БСП в Кюстендил. Взема участие в обсъждането на различни проблеми, свързани с развитието на Общинската организация на БСП. Носител е на отличия на БАС.

Активистите оценяват извършеното от нея и ѝ пожелават все така упорито и всеотдайно да работи за реализацията на социалистическия идеал и на антифашистката идея, което е смисъл и съдържание на живота ѝ.

Безкористен общественик и благороден човек

На 2 април 2018 г. се навършват 40 дни от внезапната смърт на Чавдар Стоименов, безкористен общественик, задълбочен изследовател и публицист, изключително благороден човек. С неговата смърт лява България и антифашисткото движение в страната загубиха един свой изключително скромнен деец, посветил живота си на реализацията на социалистическата и антифашистката идея в страната.

Чавдар Стоименов е роден на 17.01.1948 г. в София и произхожда от революционно семейство. Баща му Стоян Стоименов е основател на издателство "Нов свят". Преминал през фашистките концлагери, след 9.09.1944 г. е един от най-изявените дейци на БКП, особено на идеологическата сфера.

Майка му Мария също е участник в революционното движение.

Чавдар израства в среда на изключително скромни комунисти, което се отразява много благоприятно за неговото възмъжаване и израстване като търсеца личност на въпросите, които времето поставяше пред него и другарите му. В гимназиалните си години много усърдно изучава учебните предмети, особено тези по история, логика, география. Още в гимназията проявява много голям интерес към обществено-политическата литература. Запознава се с отделни произведения на Маркс, Енгелс и Ленин. Чете и новоизлезлите през това време исторически и философски изследвания. И затова съвсем естествено записва и завършва много успешно специалността история и философия на СУ "Св. Климент Охридски". По време на следването той не само взема много добре изпитите по отделните предмети, но главното си внимание съсредоточава върху марксисткото учение и изучаването на редица произведения на световни и наши философи и историци. Още като студент той много задълбочено разглежда въпросите и се стреми да вникне в детайлите и процесите, свързани с дадено явление. Това го довежда до следващата много съществена стъпка в живота му - завършване на специалността обществознание и политология в Академията за обществени науки към ЦК на КПСС. Получената много

солидна научна и теоретическа подготовка му помага в неговата обществена дейност. Възпитанието в семейството и благородните черти на прекрасния му характер са определящи за заниманието му с обществена дейност за реализацията на социалистическия и антифашистки идеал. Още в пионерската организация, където е отряден председател, показва качества на много добър организатор. Той навлиза в обществената дейност и в гимназията е избран за секретар на дружеството на ДКМС и член на ВК на ДКМС.

Съучениците му го търсят и контактуват с него, защото се държи съвсем естествено и помага на тези от тях, които се нуждаят.

В университета той продължава да участва много конкретно в дейността на факултетните и вузовските органи на ДКМС. Завършването на университета е началото на много наситена дейност в комсомолските, отечественофронтовските и партийните органи.

20-годишен, той е приет в редиците на БКП, след като е показал и доказал своите качества на общественик и безрезервна служба на социалистическия идеал.

Най-напред работи в Ленинския районен комитет, а след това в Софийския градски комитет на ДКМС, като отговаря за работата на студентската младеж. Оpoznал добре психиката на студентите, той съсредоточава вниманието си върху тяхното израстване като добри социалисти и общественополезни хора. Неговият афинитет за работа сред студентите и научните среди е оценен и той е избран за секретар на партийния комитет в БАН - една изключително престижна, но иначе трудна длъжност, което му позволява да изяви напълно качествата си. Установява много тесни контакти със секретарите на ППО, членове на партийния комитет и ръководството на БАН, начело с акад. Ангел Балеvски, с когото установява неофициални отношения, което много спомага за решаване на редица заплетени случаи в отделни научни институти и отделни научни работници. С подготовката и такта, които проявява, той допринася много за изграждане на добра атмосфера в ППО и научните институти.

След това работи в Ленинския районен комитет на БКП, председател на Ленинския районен комитет на БКП, на ОФ и на Националния съвет на БСП в различни отдели. Установява много добър контакт с ръководствата на общинските организации на БСП, за които отговаря, и те постигат определени положителни резултати в работата.

На конгреса на БАС през 2003 г. е избран за председател, където работи 12 години. Тази самостоятелна и много отговорна работа даде възможност да изяви най-добрите си качества като ръководител. Той умееше да вникне в проблема, да го види в дълбочина и да предложи добро решение за изпълнението му.

Установи много добър контакт със заместниците си, с бюрото на Централния съвет, с председателите на областните съвети на БАС. Посещаваше често отделни областни и общински органи-

зации. Под негово ръководство се проведеха добре организирани пленуми на УС на БАС, на които се обсъждаха важни за антифашисткото движение въпроси като засилване влиянието на БАС в обществото, прием на нови членове, подобряване организационното състояние на дружествата, областните и общински съвети на БАС.

Участваше най-редовно на възпоменателни тържества за загиналите антифашисти и прославата на най-голямата партизанска акция, насочена пряко с немските фашисти - Жабокрекската, където са убити 25 фашисти, а няма нито една партизанска жертва, благодарение на много добрата организация на щаба на Рило-Пиринския партизански отряд начело с прославения командир Васил Демиревски-Желю.

През 2014 г. е избран за член на Изпълнителния комитет на Федерацията на борците против фашизма - ФИР.

И там, и в Народното събрание той остро поставя въпроса за признаване участниците в антифашистките борби в страната с права на победители. Въпрос, който още не е намерил решение.

През 2013 г. Чавдар Стоименов е избран за председател на Международната фондация "Георги Димитров". Той бързо навлиза в работата и реализира редица мащабни инициативи за популяризацията дейността на големия деец на БКП и световното комунистическо и работническо движение Георги Димитров.

Смъртта прекъсна неговите сериозни замисли за разгръщане на такава дейност, която да бъде адекватна на мащабната личност на Георги Димитров.

29 години Чавдар Стоименов бе председател на ОПО в квартала към РС на БСП "Средец". Той скромно и търпеливо изпълняваше задълженията в изключително затруднената обстановка в дейността на териториалната партийна организация. С цялостната си обществена дейност той показва как трябва да се извършва - задълбочено, непринудено, конкретно.

Оценката за комплексната дейност на Чавдар Стоименов, без да се открият журналистическите и публицистичните изяви, няма как да бъде пълна. Той написа много интересни статии по актуални и теоретични проблеми на марксизма. Отличителното за него бе стремежът да вникне в редица теоретични проблеми, разработени от Маркс, Енгелс и Ленин. В статията си "Държавата на мислителя на хилядолетието и държавата на мечтателя от Кремъл" той много аргументирано разглежда предупреждението на Маркс, че развитието на капиталистическата икономика произвежда пазара и обществото, което води до упадък на отделните нации и държави, се потвърди в живота.

Заедно с това той се спира на допуснатите теоретически и практически грешки след избухването на ВОСР. В статията си "Историята се повтаря първо като трагедия, после като фарс", публикувана във вестниците "Дума" и "Жарава", проследява конкретно подпалването на Райхстага - ролята на Ван дер Любе, на

българите Димитров, Попов и Танев и посочва, че група под ръководството на Карл Ернст е истинския подпалвач.

Чавдар Стоименов бе много благороден човек, който може да помогне на всеки, който има нужда от това.

Като член на УС на БАС имах възможност да го видя в действие не само като ръководител, но и като човек. Ние често се срещаме в непринудена обстановка. През 2017 г. издадох книгата за титана на революционното дело Димитър Каляшки, който е работил с баща му. Книгата бе готова, но спонсора, с когото имах договорка, се разболя. Тогава Чавдар Стоименов реши въпроса. Той ми даде заем и покри една част от разходите. С това извърши едно изключително дело - книгата видя бял свят и той ме спаси в тази тежка ситуация, което никога не ще забравя.

Чавдар Стоименов си отиде от живота един месец след като празнувахме 70-годишнината от рождението му, когато имаше възможност да даде още много за развитието на дейността на международната фондация "Георги Димитров" и за антифашисткото движение в страната, когато трябваше да се радва на децата и внуците си.

Физически той не е сред нас, но остана неговият пример на безкористна служба на социалистическия идеал, който ние, неговите другари и приятели, сме длъжни да следваме.

Андрей Савов - ръководител от висока класа

Едни от най-известните, уважавани и обичани дейци от Кюстендилски окръг Андрей Савов Велинов, който измина изключително ползотворен път на стопански и административен ръководител, е роден на 3.12.1931 г. в Кюстендил.

Начално, основно и гимназиално образование завършва в родния си град. Още през ученическите и младежките си години показва своя добронамерен характер, умението да се занимава с обществена дейност. Комсомолците от класа го избират за секретар на дружеството на ДКМС.

Като ученик активно се занимава със спортна и туристическа дейност, която след това той продължава да развива.

През периода 1950-1955 г. е студент във ВИНС - Варна, където е един от най-добрите студенти и обществени дейци. През цялото време на следването си много активно работи в спортната организация "Академик" като неин ръководител.

След завършване на висшето си образование в периода 1955-1958 г. работи в Керамичната фабрика "Осогово" като икономист.

След създаването на окръга с център Кюстендил, той е наз-

начен за старши икономист и началник на плано̀во-ико̀номическия отдел. Като началник на отдела работи много конкретно за залагане плано̀вите основи за изграждането на окръ̀га. Занимава се съвсем конкретно с изграждане на нови заводи и намиране работа на безработните.

Бюрото на ОК на БКП оценява неговите качества и го издига в партийния апарат - отначало като инструктор, а след това в продължение на 4 години завежда отдел "Промислено-стопански" на ОК на БКП. Той изцяло се потопява в отговорната си дейност, призван да подпомага с анализи и предложения на новите заводи и фабрики в страната.

През 1966 г. е избран за председател на ИК на ОНС в Кюстендил. На този пост има възможност да реализира своите големи административни заложби за решаване въпросите, свързани с изграждането на редица предприятия и особено на структуроопределящи - завод за кондензатори, завод "Велбъжд".

Изключително внимание отделя на инфраструктурата на бързо растящия град и особено изграждане на жилища.

През периода 1969-1972 г. е зам.-председател на ОНС и началник на ОУ на МВР, а в годините 1972-1974 е слушател във ВПШ-Москва. В школата проявява изключителен интерес и се запознава детайлно с редица трудове на Маркс, Ленин и на други известни политици и научни работници в областта на обществените науки.

След отличното завършване на ВПШ е избран за председател на ИК на ОНС - Кюстендил, където работи до деня на смъртта си - 24.11.1989 г.

На този пост, на който работи повече от 10 години, той изявява с голяма сила своите грамадни заложби на административен деец и човеколюбец.

Андрей Савов притежаваше много солидна икономическа и обща подготовка, което бе в основата на успешната му ръководна дейност. Главните си усилия той насочваше за решаване на стратегически въпроси, свързани с икономическата, социалната и духовната сфери в окръ̀га. Това той умело съчетаваше с решаване на текущите въпроси, свързани с изпълнението на плана и поддържането на инфраструктурата.

Обръщаше много внимание за конкретно решаване на поставените пред него въпроси. Той не оставяше на самотек трудните въпроси, с които се сблъскваше. Изключително внимание обръщаше на спортната и туристическата дейност. Това бе оценено по достойнство и той стана заслужил деятел на физкултурата и на БТС. Неговите другари от туристическата група и досега си спомнят с умиление за проведените походи с него.

С изключително топли чувства си спомням за съвместната ни работа и под негово ръководство. Когато бе председател на ИК на ГНС, бях първи секретар на ГК на ДКМС. Установихме много добър личен контакт. ИК на ГНС и той лично работеха конкретно за

развитие на младежката инициатива и особено развитието на ТНТМ.

През периода 1979-1981 г. бях негов заместник в ОНС Кюстендил, където отговарях за здравеопазването, пенсионното дело, образованието и културата. Той ми предоставяше на мен и колегите абсолютна самостоятелност и ни помагаше при решаване на щекотливите въпроси.

Стилът му на работа бе определено делови. Установяваше много непосредствени работни отношения със всички в ИК на ОНС. С него бе изключително приятно да се работи.

В процеса на практическата работа ние станахме приятели и имахме много доверителни отношения.

Андрей Савов работеше много като председател на ОНС, но и като народен представител. Обикновените хора предпочитаха да се обърнат към него като народен представител по важни обществени и лични въпроси.

Андрей Савов работеше много активно и не отделяше нужното внимание на здравето си. Той почина на 55 години, а можеше да бъде още много години полезен на окръга, себе си и на семейството си.

Андрей Савов си отиде много рано от живота, но остави трайна дияра сред обикновените хора и ръководителите в окръга. И сега той си остава един от най-уважаваните ръководители, за които си спомняме с уважение и преклонение.

Самобитен антифашист, способен ветеринарен лекар

Навършиха се 100 години от рождението на д-р Драган Георгиев Вачев, активен участник в антифашистката борба и изграждането на социализма в България.

Драган Вачев е роден в с. Шишковци, Кюстендилско, на 29 ноември 1911 г. Произхожда от селско семейство. Баща му Георги Вачев до 1930 г. е бил член на БЗНС, а след това под негово влияние симпатизира на БКП и по време на антифашистката съпротива е бил ятак на Кюстендилския партизански отряд.

Драган Вачев завършва прогимназиално образование в с. Шишковци, а през периода 1926-1930 г. е ученик в гимназията в Кюстендил. Веднага се свързва с прогресивни младежи, които му предоставят марксистки книги. Той започва да се увлича от социалистическите идеи. През 1927 г. е приет за член на РМС. След приемането му започва активно да участва в проявите на РМС. Участва в нелегални събрания, включително и в неговата квартира, разпространява позиви срещу властта, пише лозунги и поставя червени знамена на 1 май. Активно участва при организиране на погребението на Иван Лозенски, в демонстрацията против кръволака Цанков. Разпространява фондови марки.

През 1932 г. по указание на Димитър Каляшки укрива библиотеката на РСМ, която до този момент е била в него. През 1929 г. е приет за член на БКП.

След завършване на гимназията през 1934 г. остава в с. Шишковци и се занимава със земеделие. През това време е в постоянна връзка с партийното и ремсовото ръководство в Кюстендил и в Шишковци.

Продава фондови марки, разпространява позиви и нелегална литература. Чрез организиране на вечеринки в читалището и други сбирки подготвя младежи за влизането им в РСМ. Заедно с ремсисти от Драговищица и други младежи от с. Шишковци набират оръжие. Полицията е по следите му и често е арестуван.

Заради неговата антифашистка дейност е изпратен трудовак през 1936 г. през 1937 г. се записва като студент по ветеринарна медицина в Белград. Установява контакти с Емил Шекерджийски и други студенти и работи за изграждането на студентски стол. Става член на БОНСС и разпространява позиви и нелегална литература. След това се прехвърля във Ветеринарно-медицинския институт в София. През 1944 г. установява непосредствени връзки с ръководството на Кюстендилския партизански отряд и желае да отиде в Балкана. Предложено му е да остане на село и да набира средства и храна за отряда, с което се справя много добре. Участва активно в работата на сформираната бойна група. На 8 септември поема инициативата за набавяне на оръжие. Властта в селото преминава в ръцете на ОФ. Драган Вачев е избран за секретар и участва активно в укрепването на властта и за изпращане провизии за участниците във войната.

Взема и последните изпити и от 1946 г. отива общински ветеринарен лекар в с. Трекляно, където е избран за секретар на ППО на БКП.

От 1949 г. е в Кюстендил. Отначало работи в ГНС, а от 1951 до 1959 г. е околийски ветеринарен лекар. През това време е секретар на ППО в ОНС и сътрудник на ОКС на БКП. От 1960 до 1962 г. е главен ветеринарен лекар на ДЗС - Кюстендил, където е член на ПК.

От 1964 г. е участъков ветеринарен лекар в с. Раждавица, където от 1966 до 1970 г. е секретар на ОПК в селото. От 1971 г. е сътрудник на отдел "Селскостопански" на ОК на БКП.

По оценка на хора, които са работили с него, д-р Вачев бе дълбоко убеден комунист и безпределно предан на социалистическата идея и направи всичко за нейната реализация.

Той заемаше много директна позиция. Не си кривеше душата, казваше истината в очите. Беше превъзходен лекар. На никого не е взел една стотинка за извършената услуга.

Като сътрудник на ОК на БКП, отговарящ по ветеринарните въпроси, бе много коректен и точен с колегите си като не спестяваше и грешки.

Като секретар на ОПК в Раждавица направи много за развитието на общината и за засаждане на черешовите градини. Шишковчани са му благодарни, че той е инициатора и вдъхновителя на изграждането на дом-паметник на Владимир Димитров-Майстора заедно с полк. Андрей Петров.

Признателното население на Кюстендил, Кюстендилско и с. Шишковци с умиление си спомня за цялостната антифашистка дейност и активно участие в изграждането на социализма и дълбоко професионалната му дейност като ветеринарен лекар.

Мащабен и човечен ръководител

Името на Иван Панев чух за първи път на XII конгрес на ДКМС, когато бе избран за първи секретар на ЦК на ДКМС. Едва ли в тогавашната обстановка, когато трябваше практически да се реализират тезисите на ЦК на БКП за работа с младежта и Комсомола, нямаше по-добра кандидатура за този пост. С натрупания от него опит като активист на ДКМС и в работата на местните органи на властта като председател на ИК на ОНС в Пловдив, се оказа най-точният човек и на точното място.

Като кандидат-член на ЦК на ДКМС, а след това и член наблюдавах изявите му, особено на пленуми на ЦК на ДКМС, на съвещания. Правеше ми силно впечатление неговото умение да контактува много човешки и непринудено с хората. Успя да сформира един добър екип от секретари и членове на Бюрото на ЦК на ДКМС, които след това намериха своята реализация в партийните и държавни органи.

През периода 1968-1971 г., когато бе първи секретар на ЦК на ДКМС, работех като първи секретар на Градския и Окръжния комитет на ДКМС в Кюстендил. В практическата ни работа даваше сериозно отражение умението на ЦК на ДКМС, под ръководството на Иван Панев, да разработи основните въпроси, свързани с практическата реализация на тезисите - участието в труда и техническия прогрес, развитието на военнотехническата подготовка и военно-патриотичното възпитание на младежта, спорта и туризма, взаимодействието с държавните и стопански органи.

Като първи секретар на ОК на ДКМС бях председател на окръжния комитет за младежта и спорта. Това ми даваше възможност да поставям финансови и материално-технически въпроси в ИК на ОНС - Кюстендил. На заседанията на комитета докладваха председатели на общински съвети, директори на предприятия и учебни заведения по решаване на отделни проблеми на комсомолските организации. Този подход даде положителни резултати. В нашата окръжна комсомолска организация се решаваха конкретни въпроси с участието в труда, техническия прогрес, свободното време. На младежите им бе приятно да членуват в комсомолските дружества.

Личните ми контакти с Иван Панев показваха, че с него мога да споделям всякакви въпроси, без най-малко притеснение. След напускането на работа в ЦК на ДКМС, той измина сериозен път, за да стане един от най-изявените държавни и партийни ръководители. Срещали сме се по случайни поводи. Следях неговите изяви чрез пресата и приятели, които работеха непосредствено с него.

Иван Панев е не само един от най-изявените ръководители на социалистическа България, той е и човек с главна буква.

Благодаря на съдбата, че ми даде възможност да се докосна до такъв мащабен и човечен ръководител.

Компетентен обществен деец

За първи път чух името на Николай Дюлгеров през есента на 1962 г., когато станах студент по история на Философско-историческия факултет. С дейността си като ръководител на вузовския и ФК на ДКМС на Философско-историческия факултет, той си бе завоювал правото да бъде споменаван като много добър студентски ръководител. Запознах се с него като секретар на ФК на ДКМС на Философско-историческия факултет, а той беше избран за първи секретар на ГК на ДКМС. Извика ме при себе си за разговор по кадрови въпроси. Разговорът протече делово и останах с много добри лични впечатления от него. След известно време той дойде във факултетната организация на ДКМС заедно с един от секретарите на ЦК на ВЛКМС.

В края на 1966 г. на сватбеното тържество на Мария и Любомир Огнянови, на което присъстваха Георги Атанасов, Петър Младенов, Николай Дюлгеров и Георги Григоров, ги запознах с моя състудент Костадин Бойчев от с. Корница, Благоевградско. Костадин Бойчев жертва живота си и спасява 19 свои наборници. В резултат на токов удар едната му ръка е откъсната, а пръстите на другата свити. Ние завършвахме и бях убеден, че К. Бойчев ще трябва да остане на работа в София. Когато след това отидох при Н. Дюлгеров, той направи необходимото К. Бойчев да остане в София като започна работа в Музея на революционното движение.

Много силно се запечата в моето съзнание докладът, който изнесе Н. Дюлгеров като секретар на ЦК на ДКМС по организационните въпроси за организацията, стила и методите на работа на ГК на ДКМС, проведено в Русе в началото на 1970 г. На съвещанието споделих опита на ГК на ДКМС в Кюстендил, където бях първи секретар.

Изнесенният доклад от Николай Дюлгеров, негови други доклади и изказвания показват, че той умее да види проблемите и да ги разработи. Като човек, който се занимава дълги години с теорията и практиката на управлението, стила и организацията на работа на

обществените органи, достигнах до извода, че е изключително важно да се съчетават уменията на съответния деец да види проблема, да го разработи добре и след това да го реализира.

Откровено мога да кажа, че Николай Дюлгеров е много добър пример за практическата реализация на това изключително важно изискване в управленческата дейност.

Заедно с това мога да споделя, че Н. Дюлгеров се ползваше с авторитет в Димитровския комсомол и особено сред дейците на окръжно равнище.

Той имаше дар слово и говореше завладяващо. След като премина на партийна работа, се интересувах от неговите практически действия. Беше ми приятно да констатирам, че като първи секретар на ОК на БКП в Софийски окръг си беше извоювал репутацията на партиен работник с необходимите комплексни качества.

Това са някои впечатления и заключения за човека и общественика Николай Дюлгеров.

Сп. "Съвременен показател", 10 януари 1991 г.

Верен на призванието си

Сред строителите на Кюстендилска област предно място заема героят на социалистическия труд Благой Серафимов Михайлов.

Той е роден на 2 март 1940 г. в Цървеняно, Кюстендилско. След като завършва основно образование в родното си село, работи в "Заводски строежи" и в Металургичния комбинат в Перник.

От 1964 г. до 1980 г. е в Общо-строително поделение - Кюстендил. Там развива своя талант на строител по призвание и на съвременен ръководител. През тези 26 години Благой Серафимов ръководеше бригада, а след това технологичен екип и заедно с екипа на Георги Райков имат най-големи заслуги за строителното изграждане на съвременен Кюстендил.

Под негово ръководство са изградени първите жилищни блокове в града по системата на едропанелното строителство и пълзящия кофраж.

От 1976 г. технологичният екип работи по почина на знатния съветски строител Николай Златан. Бригадата отначало бе 25 души, а след това прерасна в технологичен екип от 150 души. За 24 години изградиха над 1900 апартамента и дадоха реален принос за решаване на жилищния проблем.

Трудът на Благой Серафимов бе оценен по достойнство от хората и компетентните държавни и партийни органи. През 1963 г. той стана Герой на социалистическия труд, а през 1985 г. технологичният екип е обявен за национален първенец в строителството.

Носител е на ордените "Георги Димитров", " Червено знаме" и "Народен орден на труда" - златен. Той бе избран за член на бюрото на Общинския комитет на БКП и участваше много активно в неговата работа.

Благой Серафимов полагаше грижи за укрепване на колектива на технологичния екип, като организираше всяка година екскурзия до различни страни.

През 1985 г. във връзка с 40-годишнината от победата над хитлеристка Германия делегация на Общинския комитет на БКП в Кюстендил пътува до град Клинци - Брянска област, с която поддържахме дружески връзки.

След 10 ноември Благой Серафимов не изневери на вътрешната си нагласа - регистрира фирма, за да оцелее в съвременните условия.

С конкретните резултати, които постигна, показва, че строителят по призвание остава верен на своята вътрешна нагласа.

02.03.2019 г.

Общественик по призвание

85 години от рождението на Цвета Алексиева

На 1 април 2018 г. се навършиха 85 години от рождението на Цвета Алексиева - изявен селскостопански специалист, ръководител, общественик и творец.

Родена е в с. Скрино, Кюстендилско. Произхожда от бедно селско прогресивно семейство. Родителите ѝ Борис и Мара Алексиеви са били комунисти и са приемали нелегални антифашистки дейци преди 9 септември 1944 г.

Цвета Алексиева учи в родното си село, след това в Бобошево. Работи активно в пионерската и младежката организация като отряден председател, секретар на дружеството на ДСНМ. През 1950 г. завършва гимназия и постъпва на работа в ОК на ДНСМ в гр. Станке Димитров, а през 1951 г. става студентка във ВСИ-София. След завършване на висшето си образование става агроном, заместник-директор на ДЗС и отговорен сътрудник в ОК на БКП-Кюстендил. Тружениците в окръга намират в нейно лице не само добрия специалист, но и човек, който е готов и им оказва помощ в трудни моменти.

През тези години, провеждайки обществената си дейност, е приета за член на БКП и се омъжва за Стефан Нешков - един прекрасен човек и ръководител. Раждат се двете им дъщери Мария и Красимира.

След това преминава на работа в Окръжния комитет на БКП-Кюстендил, а след това последователно работи в Куба и Мароко като селскостопански специалист.

От 1971 г. семейството ѝ се премества в София и тя работи в Централния комитет на профсъюза на работниците от селското стопанство като завеждащ отдел "Организационен" и допринася много за укрепването на профсъюзните организации. По-късно преминава в НПО "Сортови семена", където се пенсионира.

Непосредствено след 10 ноември 1989 г. тя е избрана за председател на ОПО на БСП в района, където живее.

Вече 29 години с голям хъс и вдъхновение изпълнява изключително трудните функции на партиен активист и агитатор в съвременните условия. Тя е искрен идеалист, който вдъхновява мнозина в работата за идеите на социалната справедливост. В квартала всички знаят, че домът ѝ е своеобразен щаб на БСП, в който се провеждат партийни събрания, организира се предизборна дейност. Участвал съм много пъти в тях и мога да кажа определено - онези, които са свикнали да говорят, че в БСП няма териториални ОПО, нека отидат в тази партийна организация, за да се убедят на практика, че това е точно така.

Заедно с това Цвета Алексиева е избирана многократно за член на РС на БСП и делегат на Конгреса на БСП.

Става ръководител на движение за защита от насилие и за чиста природа, участва активно в създаването и дейността на Федерацията дружба и сътрудничество с Китай, но и работи за конкретни инициативи за подобряване на бита на съкварталците ѝ - например, за възстановяване на практически разрушената детска градина. Вълнува се от развитието на процесите в страната и особено от обедняването и нищетата, в която изпаднаха стотици хиляди хора.

Постоянно поддържа връзки с хората от родния си край. Тя е един от най-дейните в ръководството на дупнишкото землячество в София.

Стана един от инициаторите за изграждане на манастир край селото и за решаване на редица архитектурни и благоустройствени въпроси около изградения манастир и пещерата, в която е живял Иван Рилски. Тя написала три поетични книги, в които показва таланта си на поетеса.

Първата е "Моята градина", втората - "Време за човечност", третата - "Изстрадани думи".

Написала много добра книга за родното си село Скрино, като отдели изключително внимание на родения в селото Иван Рилски. През 2015 г. издаде спомените си под заглавие "Страници от моя живот".

Цвета Алексиева е от хората, отдаващи много сили, любов и грижа за другите, а това е пример за невероятна съдба и човечност. В дните на нейния юбилей всички ние, нейните приятели и съратници ѝ благодарим най-сърдечно за стореното досега и ѝ пожелаваме здраве и нови успехи в обществената и творческата ѝ дейност.

10.04.2018 г.

РАЗДЕЛ III

БСП и нейната предизборна дейност

БСП сега идва, господин Берон!

Преди известно време при обсъждане на въпроса за начина на гласуване корекциите в бюджета на страната за 1990 г. при отправена реплика към г-н Берон, че СДС се страхува от тайно провеждане на избора, той заяви: "Какво ще се страхуваме от една партия, която си отива?" Разбира се, право е на г-н Берон да има свое мнение по този въпрос, но и наше право и задължение е, съобразявайки се с развиващите се процеси в нашата страна и преди всичко при наличието на политически плурализъм, с пълно основание, без да представяме желаното за действително, да заявим: "БСП сега идва, г-н Берон!" Какви са аргументите ни за такова сериозно твърдение?

БСП е наследник на силни революционни традиции. През изминалите 100 години партията на трудовите хора в България вярно и неотклонно защитава техните интереси, води кървава борба срещу реакционните фашистки, монархофашистки и продажни сили в България. Вярно е, че през изминалите 45 години БКП не съумя да намери най-добрия механизъм за реализацията на социалистическите идеи в нашата страна. И не намери вътрешни сили много по-навреме да се отърве от появата на тоталитаризма. Но и през целия този период родината ни направи сериозни крачки в своето развитие, а преобладаващата част от обикновените комунисти честно и безкористно изпълняваха своя човешки и партиен дълг. И още нещо, през целия период на своето съществуване нашата партия е поддържала най-тесни и непринудени връзки с широките слоеве на българския народ. Следователно първият наш аргумент е исторически. Но той не би имал никаква стойност, ако БСП след 10 ноември не се съобразяваше с настъпилите сериозни изменения в страната и с необходимостта за собственото си решително реформиране.

Като отчита деформациите и грешките, допускани в досегашната реализация на командно-административния модел на социализма в нашата страна и в собственото си развитие, БСП пред-

прие конкретни стъпки за своето обновление и преобразуване. Те се отнасят до идейните източници, нейния характер, непосредствената цел, социалната база, функциите, структурата и дейността на партийните органи и организации, взаимодействието ѝ с другите политически партии, организации и движения, организацията и стила на работа. В приетите от ХХХтХ конгрес на БСП Програмна декларация и Устав сериозните изменения в идеологията, политиката, стратегията и тактиката на партията намериха реален израз. В съдържателно отношение могат да се открият няколко основни момента.

Първият от тях се отнася до идейните източници. Заедно с критичното преосмисляне на идейното наследство на Маркс, Енгелс и Ленин БСП възприема всичко ценно от опита и традициите на социалистическото движение и на съвременните леви демократични партии и движения, които служат на обществения прогрес. Преразглеждайки основно своето място и роля в обществото, БСП сама се отказа от авангардния си характер, като се превръща в нормална парламентарна партия, бореща се за реално участие в представителните органи на държавната власт, запазвайки масовия си характер. Като остава партия на трудовите хора, БСП си поставя за цел демократичното и хуманно общество върху основата на общочовешките, националните и социалистическите ценности. Дейността ѝ изцяло придобива политически характер. Тя не решава непосредствено стопански задачи, не изземва чужди функции. Коренно се променя отношението ѝ към другите политически партии, организации и движения. Признавайки на дело реалния политически плурализъм, БСП установява равноправни отношения с всички други политически сили. Партията функционира и се развива върху основата на принципа на демократичното единство и се изгражда изцяло на териториален принцип. Предоставена е свобода на идейните течения, платформи, движения, обединения в рамките на програмните цели и Устава на партията.

Сериозните изменения в програмните документи бяха последвани от конкретни практически действия. В подкрепа на това е изграждането на партийните организации само на териториален принцип, на клубовете по интереси, премахването на бюрократичното действие на демократическия централизъм, прилагането на принципа на демократичното единство. Особено важно е да се подчертае, че преименуването на БКП в БСП не е формална смяна на името, а въпрос за смяна на идеология, стратегия, тактика и стил на работа. БСП се отвори към световната левица.

Заедно с това измененията в партията биха били много големи, ако през този период не бе проявена с нищо неоправдана мудност, особено след спечелването на изборите: нерешителност, забавени действия на ВПС, недостатъчно определяне на точните постъпки при реализирането на определени конкретни цели, недостатъчни връзки с общински организации. Една част от основните партийни организации се огъват, не работят конкретно, а се отна-

сят критикарски към действията на висшестоящите партийни органи. Редица социалисти проявяват колебания на фона на общата политическа нестабилност в страната. Една част от тях направо дезертираха и проявиха своята истинска същност. Разбира се, добре е БСП да се отърси от чуждите тела, но това са процеси, които неминуемо дават отражение върху конкретността в действията ѝ. Отрицателно отражение върху темпа на обновителните процеси в БСП изигра и дестабилизиращата роля на българската опозиция, стремежът ѝ на всяка цена да дискредитира БСП, да дискредитира с непозволени средства и брутални действия правителството, съставено от БСП, да не приема разумно направената програма за изход от създалото се положение. Независимо от това, че ВПС провеждаше правилна линия за търсене на компромисни решения със СДС за съставяне на коалиционно правителство, той прекалено много се довери, разчитайки на толерантност при изпълнението на устните договорености. Практиката потвърди, че на казаната дума от българската опозиция трудно може да се разчита и затова са необходими подписани политически споразумения, задължително с участието на президента и председателя на Народното събрание.

Посочените основни слабости и недостатъци в обновлението и преобразуването на БСП не ѝ дадоха възможност тя да се извиси и докрай да поеме своята отговорност в сегашния момент. Главната причина за това е недостатъчното умение на ВПС, на всички ръководни органи, на основните партийни организации, на социалистите да привеждат дейността си в съответствие с изискванията на времето, да не говорим за това, че трябва да се изпреварват.

Отчитайки това, смятам, че в близко време усилията на партийните органи и организации могат да се съсредоточат върху решаването на следните основни задачи:

- Разработване на обоснована и конкретизирана стратегия, политика и тактика на БСП, на всички нейни органи и организации. Тази разработка трябва да пронизва всички ръководни звена на БСП, всички основни партийни организации и да бъде направена с помощта на целия научен потенциал, с който разполага БСП. Конкретизация на целите, конкретизация на политиката като цяло за БСП, за общинската партийна организация, за основната партийна организация. Конкретизация на тактиката, разработки на варианти на поведение и действия на базата на реалното изучаване на политическия процес.

- Усвояване на програмните документи и тяхното популяризиране. Изключително важно в съвременната обстановка е всеки социалист, всеки симпатизант на БСП да познава основните програмни документи - Програмната декларация, Устава, и особено да вникне в сериозните изменения в стратегията на БСП - изграждането на демократичния социализъм, усвояването на новите ценности. Не е тайна, че на редица места не само че не се познават

тези документи. Нещо повече. Не са малко социалистите, на които им е трудно да усвоят новото, а други съзнателно не желаят това.

- Засилване на организаторската работа на партийните органи и организации. Това изисква с неотслабваща сила да се привеждат в живота документите на партията, конкретните планове и програми, които приемат съответните партийни организации. Изключително важно значение има конкретната работа с всеки социалист и особено с тези, които проявяват колебание във връзка със замяната на партийните членски книжки. Добре е, ако замяната се използва за привличане на нови социалисти и симпатизанти.

- Непосредствената задача сега е изясняването на историческата отговорност на БКП за изминалия 45-годишен период от нашето развитие и вината за злоупотребилите с доверието нейни кадри. Разглеждането на този въпрос трябва да стане час по-скоро. Като се има предвид, че представители на опозицията искат БСП да бъде поставена извън закона, правилно е да се даде принципна оценка на извършеното през този период, като се подчертаят и успехите, и сериозните слабости във всички области на живота.

- В центъра на работата на партийните органи и организации още отсега трябва да бъдат подготовката и провеждането на общинските и парламентарните избори през първото полугодие на 1991 г. Изходно начало тук следва да бъде усложняващата се вътрешнополитическа обстановка и падането на рейтинга на БСП като управляваща партия в следствие на влошаващото се икономическо положение на страната, безпрецедентните и в повечето случаи необосновани нападки на опозицията, радиото и телевизията. Всичко това изисква много точно определяне на стратегическата цел, конкретните цели в избирателните райони, правилния подбор на кандидатите на БСП, формирането на действени щабове за предизборна борба и конкретната аргументирана работа с отделния избирател.

Ефективността в обновлението и преобразуването на БСП в най-голяма степен зависи от привеждането на стила на работа в съответствие с изискванията на променящата се политическа ситуация в страната. Главното в него е да се засилва политическият му характер. Да се овладява изкуството на политическата и парламентарната борба, да се водят остри сблъсъци и спорове със силата на аргументите. На преден план излиза личният пример на социалистите, умението да се завладява отделният човек. Необходимостта от вярна оценка на обстановката, от разработката на конкретни организационни механизми за реализацията на начертаните планове и програми, отчитане на възможните варианти на действие, умение да се действа съобразно с конкретно създалата се обстановка, но и умение предварително тази обстановка да се моделира, да има готови конкретни механизми за действие, когато това се налага. Импровизацията в такива случаи не е най-добрият съветник - предварително всичко би следвало да се обмисли в

детайли. Тон в това отношение би следвало да даде Висшият партиен съвет, за да не изпада в твърде неудобното положение, в което бе поставен след срещата при президента на 29.Xт.1990 г., да се занимава с въпроси, които бяха предрешени. Какво пречи предварително те да се обсъждат, да се приемат варианти за поведение и действие в изменящата се ситуация.

Зная, че някои ще отговорят, че обстановката се променя и се налага бърза реакция. Да, бързата и компетентна реакция е необходима. Целият въпрос е кога и как да се направи това. Ето защо е изключително важно да се действа своевременно, настъпателно и борбено. БСП няма от какво да се срамува като социалистическа партия. Особено важно е да се засили конкретната, индивидуалната работа с всеки човек, умението на всеки социалист да работи със своите съмишленици, да работи с опозицията. Решително трябва да се обновят формите и средствата, провеждането на неофициални, неформални срещи, дискусии. Може би трябва да стане правило най-добрите социалисти да отидат да водят дискусии с политическия противник на улицата, и то с аргументи, независимо че е изключително трудно. Правилно да се организират митингите, шествията и нещо особено важно - членовете на БСП да не се поддават на провокациите на политическия противник, да се проявява максимум издръжливост. На този етап изключително важно е ВПС да проявява единство в действията си, всякакви лични сметки и планове да останат на заден план, чувствително да подобри организацията на своята работа, да разработва и прилага конкретен подход при изпълнение на приетите решения. Практика в неговата дейност да стане съветването му с представителите на работниците, на интелигенцията, на селяните, на студентите, да се засилят неговата организаторска сила и мощ, връзката му с общинските и основните партийни организации. Добре е членовете на ВПС не само да разработват проблемите, а и да оказват помощ на място при тяхната реализация.

Главното в работата на общинските партийни съвети е гъвкавото определяне на линията на действие и поведение на социалистите в общината при решаването на главните проблеми - в икономиката, социалната сфера, конкретен подход в действията с другите политически сили, изучаване на особеностите на политическите сили в общината, на действията на отделните ръководители на опозицията. На преден план излиза способността на общинския партиен съвет така да организира работата си, че да оказва методическа помощ на основните партийни организации и клубове. Практиката показва, че в това отношение проблемите са изключително големи. Партийните организации до голяма степен са оставени на самотек, като се изхожда от постановката, че трябва да се проявява творчество и инициатива. Но не може да се прояви творчество и инициатива там, където няма достатъчно знания и опит.

Изключително важен е проблемът, свързан с другарското от-

ношение към честно работилите в партийния апарат преди 10 ноември. Трябва със съжаление да констатираме, че партията остави на произвола на съдбата редица свои талантиви кадри, което даде отрицателно отражение не само върху тях, но и върху партията като цяло. Освен това в редица основни и общински партийни организации честни и кадърни членове на БСП не се избират в ръководните органи само заради това, че са били активисти и преди 10 ноември, без да се прави анализ на тяхното реално участие. Интересите на партията изискват (и задача на всички нас е) да работим за сплотяването и използването на възможностите на всички поколения кадри на партията, да се борим срещу противопоставянето им, да ги защитаваме, когато е необходимо, а не да наблюдаваме смирено и безпристрастно. А, разбира се, към онези, които имат доказани нарушения, злоупотреби, да се приложат в пълна сила Уставът на БСП и законите на страната.

В документите - реализъм и конкретност

Отрадно е, че Висшият съвет на БСП предостави на социалистите, симпатизантите и цялото общество по-рано основните документи, които ще обсъжда на предстоящият 44-и конгрес на БСП. За съжаление поради неотработен конкретен механизъм за тяхното обсъждане, то не се осъществява достатъчно задълбочено и конкретно. Главното, което прави впечатление при разглеждането на проектодокументите, е наличието на определен стремеж да се отговори на конкретните въпроси и проблеми, които времето и реалностите поставят пред нашата страна, БСП и отделния човек. За първи път след 10 ноември 1989 г. се предлагат три проектодокумента, които имат пряка връзка и са взаимно обусловени. С това на практика Висшият съвет на БСП доказва, че вече се преодолява недооценката на разработващите му функции и по този начин се създават условия конгресът на партията да се занимава с проблемните въпроси, свързани с нейната политика и стратегия.

Като одобрявам подхода, основните идеи и виждания, отразени в проектодокументите, ще съсредоточа вниманието си върху някои бележки и предложения за тяхното подобряване. Преди всичко в общ план смятам, че трябва да се направи по-добра стиковка между отделните документи, за да придобият по-целенасочен характер, да станат по-конкретни и безпоощадно реалистични.

Предложеният проект на Програмна декларация на БСП се нуждае от сериозна преработка. Според мен в нея по-ясно трябва да се открие необходимостта от конкретизация на програмата с оглед на съвременните реалности. Бих открил три реалности, които евентуално могат да се имат предвид.

Първата реалност, с която БСП трябва да се съобразява, е, че в бившите социалистически страни в Източна Европа, включително и в България, след промените в края на 1989 г. и началото на 1990 г. се установи капитализъм със страшни последици за обикновения човек.

Втората реалност е глобализацията, която прави по-голяма зависимостта на отделните страни и народи от световния капитал и новите информационни технологии.

Третата реалност, отнасяща се специално до нашата страна, е доказаната неспособност на еднопартийните правителства да решават стоящите проблеми пред България.

На базата на тези реалности заедно с формулировката на историческата цел - преодоляването на капитализма чрез реформирането му, да се определят непосредствените цели и задачи, които БСП ще реализира в рамките на капитализма. От конкретизация се нуждаят и текстовете, отнасящи се до характера на партията, социалната база и особено въпросът за съвременното звучене на левоцентристкото споразумение.

В проекта на Националната стратегия за развитие Висшият съвет на БСП представя своето виждане за бъдещето на нашата страна, в което главното е осигуряването на работа, растеж и развитие. В по-нататъшната работа над проекта би било целесъобразно да се направи реструктуриране на изложения материал, точно да се формулира главната цел и конкретните мерки, които се предлагат за реализация на подцелите и задачите в отделните сфери, основните прогнозни показатели, които ще се постигнат и факторите, които ще съдействат за реализация на стратегията. За да се избегне оценъчната част за положението в отделните сфери, предлагам в първия раздел да се направи анализ на икономическото, социалното и духовното развитие на страната през 10-те години на прехода и по-конкретно през годините на управлението на СДС. След очертаване на основните принципи на предлаганата Национална стратегия да се формулират по-конкретно главната цел и задачите, които би следвало да се постигнат в развитието на страната. Очевидно е, че главното в тази цел е спиране обедняването на населението и постигане на по-добро решаване за етапа на проблемите на отделните хора като личности и граждани на основата на социална пазарна икономика, която ще даде възможност за нарастване на заетостта, производителността на труда и доходите.

В разделите, отнасящи се до отделните сфери, би следвало да се очертаят по-конкретно подцелите, които ще се постигнат и конкретните мерки за тяхната реализация. Считаю, че би следвало да се оформи раздел за основните фактори и условия, свързани с реализацията на стратегията. Сред тях могат да се открият: привличането на чуждестранни и наши инвеститори; осъществяване на разумна приватизация; внедряване постиженията на науката и съвременните технологии; оптимизиране управлението на фирмите и държавните органи.

В проекта за Насоки за стабилизиране, укрепване на структурите и за организационната реформа в партията правилно е формулирана главната политическа задача на партията - спечелване на предстоящите парламентарни избори, подготовката на партията за успешно управление на държавата и са открити основните направления на дейността на партията. Мисля, че не може да се говори за организационна реформа в партията, тъй като на този етап не може да се осъществи. Понятието "организация" обикновено се разглежда като някаква структура, като състояние на подреденост и като процес. Организационната реформа не може да се реализира в нито едно от тези значения. След като в характера на партията и нейната идеология не настъпват принципни промени, ще бъде нелогично да се говори за организационна реформа. Това е така, защото ако партията се разглежда като система, въпросът за нейното изменение следва да се разглежда комплексно. Организационна реформа не може да се нарече и създаването на подобра подреденост на всички структурни звена, от които партията има нужда. Разглеждането на организацията като процес означава да се внасят в нея постиженията на науката и усъвършенстванията на практика, но и това не може да се нарече организационна реформа. Естествено е БСП постоянно да се обновява, да привежда дейността си в съответствие с изискванията на времето, конкретните задачи, които трябва да решава, и да провежда своя стил с оглед на тяхното оптимално реализиране. Това изисква насоките да бъдат за стабилизиране и укрепване на структурите и привеждане на дейността на партийните органи и организации в съответствие с целите и задачите, които те решават. Освен това по-ясно следва да се формулират проблемите във всеобхватната дейност на партията и се отдели по-голямо внимание на предизборната, политическата и управленската дейност на партийните органи и организации и на правилния стил на работа, като особено внимание се отдели на аналитико-прогностичната и реализаторската дейност. Партията трябва да върви далеч преди събитията, а не да ги регистрира и да работи прибрзано.

Когато се раздават картите

Изтича дългият опозиционен период за БСП и трябва отсега да се мисли за после

България се намира на края на т.нар. преход от тоталитарно към демократично общество. Неговият венец е установяването на капитализъм с някои черти на ранния ХХ век с изключително неблагоприятни последици за над 85% от българския народ. Мнозинството от хората живеят в мизерия и бедност.

Главната причина за това е грешно избраният модел за из-

вършване на прехода и неспособността на управляващите досега компетентно и ефективно да изпълняват дори собствените си обещания.

България бе приета в НАТО, а на 1 януари 2007 г. ще влезе в ЕС. Известна е финансовата рамка за получаване на определени суми след приемането ни, нужни ни за по-бързото догонване на постигнатите вече показатели в развитието на останалите страни членки. Всичко това прави предстоящите, най-вероятно редовни парламентарни избори през май 2005 г., изключително важни за просперитета на България.

По всичко личи, че управляващите през оставащото време ще направят много сериозни усилия за приключване на преговорите с ЕС, с оглед на това да извлекат максимални политически дивиденди. Като цяло обаче те не изпълниха собствените си обещания и не оправдаха изключителните очаквания на хората. При такава ситуация да се прогнозира тяхна нова победа на изборите е малко вероятно. Партията НДСВ, която е част от дясното пространство с определена либерална насоченост, се намира в начален стадий на своето организационно изграждане и ще ѝ бъде много трудно да достигне до желаната кондиция на предстоящите избори. Освен това в нея определено се оформят две крила - едното, крайно дясно, което ще работи за единодействие с останалите партии в този политически спектър, и другото, което можем да наречем умерено, и което би могло успешно да си взаимодейства с левицата.

Процесите в СДС и отделянето на Иван Костов и групата депутати около него ще поставят началото на нова дясна партия. Това автоматически не означава отлив на избиратели от досегашния СДС обаче. Получените резултати от Съюза на свободните демократи през октомври 2003 г. показват, че най-вероятно той ще мине 4-процентовата бариера.

Независимо от личностната непоносимост между основните лидери вдясно, най-вероятно е в името на властта да се обединят, за да спечелят предстоящите парламентарни избори.

Икономическата, духовната и нравствената криза в страната, изключително трудните и отговорни задачи, които трябва да решим в процеса на присъединяването към ЕС, 8-годишният период на опозиция и резултатите от местните избори поставят историческа задача и отговорност пред БСП и левицата - убедителна победа с оглед спечелване на мнозинство в бъдещото Народно събрание. Реализирането на тази важна цел, която е спасителна за България, налага в оставащото време до изборите да бъде даден най-адекватен отговор на 3 изключително важни въпроса.

Първият от тях се отнася до визията на БСП за развитието на страната ни до 2015 г. Излизането от тежката икономическа, социална, духовна и морална криза в обществото не може да стане за един мандат. Това може да се случи най-малкото за два. Затова е нужен детайлен анализ за развитието ни през последните

15 години, на основата на които да се разработят концепцията, принципите на политиката, които БСП ще следва в бъдеще, и виждане за стратегията в икономическото, социалното и духовното развитие на страната.

Солидна основа за разработка на вижданията е подготвената стратегия за догонващо икономическо развитие до 2020 г. от научен колектив начело с чл.-кор. проф. Иван Ангелов. За доразвиването на този важен документ би било добре да се привлекат представители и на други научни области, политици и експерти. На основата на конкретни изчисления на средствата, които ще получим от ЕС, и на възможните инвестиции да се направи необходимо, за да се достигне по-висок ръст на БВП и средно годишно повишаване на заплатите и пенсиите с 12-14 на сто. Такъв скок е възможен поради изключително ниската база, от която тръгваме и поради настоящата необходимост да догонваме останалите страни членки на ЕС. Разработването на виждането за стратегията в развитието на страната да стане основа за предизборната платформа на БСП и на управленската програма на бъдещото левоцентристко правителство.

Вторият въпрос, който чака отговор, се отнася до по-голямата теоретична и практическа яснота по собственото развитие на БСП и взаимодействието ѝ с останалите политически сили и структури на гражданското общество. Това е повече от необходимо, тъй като и поради теоретична неяснота какво може реално да направи, правителството на Жан Виденов бе принудено да подаде оставка. Освен това очертаващите се исторически задачи, които БСП и нейното правителство трябва да решат през идващите най-малко 8 години, изискват по-задълбочено да се вникне в ставащите глобализационни процеси и тяхното отражение в развитието на България. БСП ясно и категорично би следвало да направи характеристика на установения капитализъм в страната, да очертае своята стратегическа цел - установяването на социализъм отвъд капитализма. Заедно с това да се подчертае, че в идващите занапред 10-ина години БСП и нейното правителство ще трябва да работят в трудни условия, за да извадят страната от кризата и да подобрят стандарта на живот на хората.

Масабността на теоретическите и практическите въпроси, които трябва да бъдат разгледани, налага необходимостта от разработване на нова програма на БСП. В нея, наред с посоченото, би следвало по-ясно да се каже, че и сега, и в бъдеще БСП ще остане партия на трудовите хора, като се запази нейният масов и парламентарен характер в съответствие с установените традиции. Приемането на нова програма би било добре да стане с приемането на нов устав, в който наред със засилване на демократизма, да се засили и отговорността за изпълнение на партийните решения.

Третият се отнася до разработване на дългосрочна стратегия за кадровата дейност на партията. Това се налага, за да се отговори по най-добрия начин на натрупаните проблеми в дългия опо-

зиционен период - противоречия между някои кадри в общините, работа "на парче" някъде в кадрването, неизпълнение на партийни решения и др. Вниманието трябва да се насочи най-вече към формулиране на принципите и подходите; формулиране на изискванията към хората на различните равнища на БСП и на социалното управление; създаване на система за точен отчет за движението на кадрите, тяхната оценка, атестация, обучение и подготовка. Тук е мястото и за уточняване имената на кадрите, които ще бъдат включени в бъдещото управление.

Евентуалното приемане на стратегия за развитие на страната до 2015 г., нова програма, нов устав и стратегия за кадровата дейност, може да стане най-късно преди предстоящия 46-и конгрес на БСП. Такъв подход би позволил на партията да съсредоточи вниманието си за развитието на страната и собственото си развитие, да подобри своя публичен образ, да излезе на чисто пред хората, да спечели изборите и да управлява далеч по-ефективно.

БСП на кръстопът

Сериозната загуба на парламентарните избори на 5 юли 2009 година постави много остро въпросите за състоянието на БСП, нейния авторитет в обществото, способността ѝ да провежда адекватна съвременна политика в защита интересите на трудовете хора, за които е създадена. В БСП започна един нелек разговор за истинските стойности, за отговорността, за изхода от кризата. Оценките дори и по очевидни факти са различни и това е обяснимо. Прави впечатление, че някои хора без достатъчно репутация в обществото и самата БСП са най-гръмогласни, с претенции за ръководно място в БСП, за което не са показали нито морални, нито делови качества.

Ще споделя някои мисли по споменатите въпроси. Преди всичко бих подчертал, че правителството на тройната коалиция БСП, НДСВ, ДПС реши главната задача да направи необходимото за влизането на страната ни в ЕС на 1 януари 2007 г., което беше под сериозен въпрос.

Освен това не може да не се подчертаят икономическите и социалните постижения. Постигнат бе средногодишен ръст на БВП над 6%. За периода средният доход бе увеличен с 80%, а пенсиите почти двойно.

В страната влязоха инвестиции за над 24 милиарда евро. Направени бяха известни стъпки за усвояване на средствата от фондовете на ЕС. Безработицата бе сведена до под 7%.

Това е първото правителство с активно участие на БСП, което завърши мандата си. Заедно с това правителството не предприе решителни мерки за ограничаване на корупцията и позволи да му се лепне етикета, че е корумпирано. Не се предприеха реални

мерки за ограничаване делът на сивата икономика, не бе направено необходимото за повишаване производителността на труда, практическите резултати в усвояването на европейските фондове са съвсем скромни. Очевидно вътре в коалицията не бяха изградени добри правила за взаимодействие. При неуспех коалиционните партньори обикновено обвиняваха БСП, което никак не бе коректно.

Главните причини за тежката загуба са в БСП, нейните ръководни органи и организации и се отнасят преди всичко до:

- неумение да се разработва и провежда политика за защита на интересите на трудовите хора;

- липса на цялостна стратегия и тактика на изборния процес, който не отчита специфичните интереси на отделните слоеве от населението;

- занемарена вътрешнопартийна дейност. Наличие на ОПО само на книга и ОбС на БСП само за решаване на определени кадрови въпроси;

- сериозни пропуски в стила и организацията на работа на Националния съвет, на партийните съвети - решаване въпросите на парче, в последния момент, постоянни закъснения, крайно занемарена кадрова политика и дейност.

Очертаните сериозни проблеми в развитието на БСП и причините, които ги изграждат, изискват предприемането на адекватни краткосрочни и дългосрочни действия.

Непосредствената задача сега е добре да се подготви предстоящото на 18 октомври заседание на 47-ия конгрес на БСП.

Необходим е сериозен и трезв анализ, а не безпринципна борба за власт, сблъсък на мнения и идеи, а не negliжиране на положението.

Повече от необходимо е да се поеме политическа отговорност. Тя е преди всичко на председателя на Националния съвет на БСП Сергей Станишев и на членовете на Изпълнителното бюро.

Въпрос на дълбоко морален акт е това да стане и то пред конгреса, тъй като по устав само той е в състояние да реши въпроса за председателя на Националния съвет.

Сергей Станишев през изминалите години показва редица качества, които му дават моралното право да кандидатства в избора за нов председател на БСП.

Заедно с това на конгреса следва да се очертаят основните промени в политиката и практическите действия на БСП.

Анализът на процесите в страната и света следва да се съобрази с психологията на българския народ, отчитане на процесите на глобализация и натискът на международния капитал лявото да бъде натикано в ъгъла. Естествено е това да стане на основата на действащите Програма и Устав, но развитието на глобализацията, световното социалистическо движение и самата БСП поставят необходимостта от преосмисляне на някои програмни постановки.

Главната цел на промените в стратегията, политиката и практическите действия е БСП да развие своя социалистически харак-

тер, като се бори в едни по-далечни перспективи не само за преодоляването на капитализма, а за установяване на социализъм, съобразен със специфичните български условия. Заедно с това като партия, която отчита реалностите в близките години, да направи всичко възможно да се подобри стандарта на живот, премахване на бедността на основата на повишаване производителността на труда и ръста на БВП.

Постигането на тези цели изисква според мен усилията на конгреса и след това да се насочат в няколко направления.

Първо - БСП да даде своя реален принос за завръщане на истинското социалистическо начало в дейността на Социалистическия интернационал, на Партията на европейските социалисти. Повече от необходимо е да се засилят научните дискусии, за да се отговори на сериозните предизвикателства на времето, свързани с глобализацията и настъплението на обединения международен капитал в борбата за собственото си съществуване и утвърждаване за сметка на ограничаване правата, свободите и доходите на обикновените хора.

Големият теоретически и практически проблем е да се даде отговор на въпроса как ще се осъществява постановката за асоциирания капитал, какви могат да бъдат практическите стъпки за промените във формите на собственост и за реално осъществяване принципите и ценностите на социализма в условията на засилена роля на държавата.

Второ - провеждане на мащабна теоретична и практическа дейност за евентуални промени в стратегическата цел на БСП, насочена към преодоляване не само на капитализма и прилагане на принципите и ценностите на съвременния социализъм в България, но и към качествено ново равнище на доходите на хората, на отношенията между тях, на основата на постепенно засилване ролята на асоциирания капитал.

Теоретичното осветляване на тези въпроси ще даде възможност на БСП по-добре да формулира икономическата и социалната си политика в близките години, за практическа реализация на вече очертаните стратегически цели.

Трето - разработване и провеждане на аргументирана опозиционна политика. Изключително важно е своевременно да се отговори на клеветите и инсинуациите към БСП и отделни нейни дейци и главно, да се отстояват неотменно интересите на трудовете хора, пенсионерите и инвалидите.

Това на практика означава да се настоява пред правителството и парламента да се реализират реални антикризисни програми, насочени към повишаване производителността на труда, осветляване на икономиката, откриване на нови работни места, увеличаване на доходите (заплати и пенсии).

Изключително важно е народните представители от Коалиция за България да бъдат активни в комисиите и от трибуната на Народното събрание, да бъдат редовно на заседанията и в никакъв

случай да не гласуват с чужди карти. Такива прояви се отразяват изключително отрицателно на образа на БСП.

От преосмисляне се нуждае коалиционната политика на БСП. На преден план би следвало да се направи необходимото за обединение на всички партии от левия спектър - комунистически, социалистически, национално-патриотични.

А при влизането в реални управленчески коалиции, да се направи всичко необходимо да се изпълняват поетите ангажменти пред левите избиратели.

Политиката на БСП за засилване влиянието сред младежите изисква да се преодолее ефективността и да се насочи към по-добро решаване проблемите с тяхното образование, квалификация, намиране на работни места и създаване на необходимите материални предпостави за осъществяване на ефективна дейност.

Четвърто - приваждане на идеологическата, медийната и организационната дейност на БСП в съответствие със стратегическите цели на политиката с оглед на тяхната най-ефективна реализация. Крайно време е да се разбере, включително и от ръководството, че идеологията не само не е мръсна дума, а изисква да бъде разработена система с оглед на това в ОПО и в общинските организации да се изучават основните проблеми на съвременността, състоянието на социалистическото движение, историята на БСП. Народ и партия, които не изучават своето минало, не извличат необходимите поуки, са обречени.

Крайно време е БСП да разработи своя медийна политика, насочена към подпомагане левите издания и активна позиция в медиите - телевизии, радиостанции, вестници. Представителите на БСП да се подготвят задължително и аргументирано да отстояват целите и позициите ѝ по отделни въпроси.

Особено в телевизиите да отиват само утвърдени оратори, доказали се в полемични битки.

Проблемите в организационната дейност на ОПО настоятелно налагат преди всичко да се води реален организационен живот, да се подготвят и провеждат добре организирани събрания, дискусии, срещи.

Да се окаже реална помощ на тези ОПО, които практически не се събират. Изисква се предизборната дейност на всички органи и организации да бъде променена.

Пето - БСП може да издигне своето място и роля в обществото само при осезаеми промени в стила, организацията, кадровата и научноизследователската си дейност.

Преди всичко се изисква да се сложи край на надбягването с времето, постоянните закъснения, неизпълнението на поетите ангажменти и провеждане на формални срещи с хората.

Ръководните органи на БСП - Националният съвет, областните и общинските съвети на БСП, би било добре да се занимават със съществените проблеми от развитието на партията в съответните организации.

Траен успех в дейността на партията може да има само при прилагане изискването за правилна организация на управленческия цикъл - планиране и организиране на дейността, контрол и оценка на постигнатите резултати. Не може да се работи на парче и да се очакват реални резултати. В стила на работа следва да заемат реално място прогнозирането и моделирането на събитията, процесите и явленията с оглед на това да се заема превантивна и научно обоснована позиция.

Съвременната кадрова политика и дейност на БСП предполага разработване на цялостна система за подбор, обучение, възпитание и оценки на кадрите.

БСП и нейните органи имат нужда само от дейци, които носят в сърцата си социалистическите идеи, притежават необходимите делови и морални качества да бъдат в ръководния екип, да служат преди всичко на интересите на БСП, а не на собственото си его.

Бъдещето на БСП е свързано с настоящата необходимост от приважване на научноизследователска дейност на нейните институти в пълно съответствие със съвременните реалности, с историята и перспективите за развитие на социалистическата идея.

Ще бъде целесъобразно на база на сегашните научни звена да се създаде единен научноизследователски институт за изследвания и подготовка на кадри.

БСП сега е в отбрана. Тя обаче може и ще възкръсне само при реални промени в целеполагането конкретна дейност на всички органи и дейци и членове на БСП.

Времето на констатациите мина. Необходими са конкретни действия и резултати.

24 септември 2009 г.

България е петимна за компетентно управление

**Ще спечели изборите политическата сила,
която създаде най-добри условия за живот и труд**

България е във втората година от членството си в ЕС. През изминалата 2007 г. тя положи усилия да реши оптимално за момента собствените си проблеми. БВП нарасна с 6,3%. Увеличени бяха заплатите и пенсиите. Направен бе дори пробив за подобряване на пътната инфраструктура.

Правителството и министерствата сториха необходимото за по-добра подготовка на документите, свързани с усвояването на средствата, които ще ни се предоставят по структурните и кохезионните фондове на ЕС - Националната стратегическа референтна рамка и 7-те оперативни програми. Ако реализираме тези програ-

ми, ще имаме възможност да усвоим над 13 млрд. евро, за да бъдат вложени за развитието на икономиката, отделните региони, селските райони, транспорта, инфраструктурата, човешките ресурси, административния капацитет.

Окуражаващото е, че документите бяха приети от Европейската комисия с малки поправки. Правителството даде старт на разяснителната кампания. Коалиционното управление стои стабилно и засега няма индикации, че няма да завърши мандата си. Може с увереност да се констатира, че то ще го изкара докрай. Големият въпрос обаче е то да създаде условия за ускорено развитие, за решаване на най-належащите проблеми до края на мандата и поне за десет години напред.

А проблемите не са малки и изискват свръхусилия.

Главният проблем е, че сериозно изоставаме в конкурентоспособността на икономиката.

Външнотърговското ни салдо е с 20% дефицит. Нашите стоки консумират прекалено много енергия, материали и труд.

Производителността на труда е към 30% от тази на напредналите страни членки на ЕС и такова е изоставането ни в доходите - работни заплати и пенсии. Производствената, инженерната и строителната инфраструктура далеч не съответстват на съвременните изисквания. Изострени са проблемите, свързани с образованието и възпитанието на подрастващото поколение. Значителна част от работниците и служителите нямат необходимата подготовка и квалификация да работят ефективно. Корупцията и сивата икономика имат годишно измерение в няколко милиарда лева.

Споменатите сериозни проблеми, към които могат да бъдат прибавени и други, се дължат на сериозни пропуски в управленската дейност на административните органи на всички равнища, на отделни фирми. Работи се на парче. Не се обръща достатъчно внимание за стратегическото развитие на страната, на отделните райони, на общините и фирмите. Въпросите, свързани с тях, не се разбират и естествено не се решават.

Не може да се разчита, че ще се постигнат високи трайни резултати, като се работи ден за ден. А какво да кажем за постоянните закъснения за срещи на ръководителите на всички равнища, за пропуските им в изпълнението на поети ангажменти. Крайно време е да се разбере, че не е необходимо формално изпълнение или прехвърляне на отговорността към другите без причина, а постигане на трайни резултати в дейността на всички органи и организации.

България е петимна за компетентно управление, а не постоянно да се прехвърля топката за допусканите недостатъци и провали.

Изисква се да бъдат решени стратегически, конкретно и ефективно няколко проблема, които имат решаващо значение за страната.

ПЪРВИЯТ е свързан с актуализиране на програмата на правителството до края на мандата, която прекалено много закъсня.

Парламентарните избори през лятото на 2009 г. могат да се спечелят от управляващото мнозинство само ако програмата и практическата работа доведат до ръст на БВП 10% и на доходите (заплати и пенсии) за 2008-2009 г. с 15-16% годишно, за което според авторитетни икономисти има необходимите условия.

Според някои представители на правителството е невъзможно и не бива да се нарушава макрорамката. Стабилното макроикономическо развитие и овладяването на инфлацията в относителни граници е практически важно, но компетентните хора в правителството и експертите следва да направят необходимите разчети, за да се постигнат числата, за които стана дума.

ВТОРИЯТ проблем е свързан със създаването на необходимите условия и предпоставки за перспективно и стабилно развитие на страната през следващите 10 години. Това налага да се разработи най-сетне комплексна стратегия за политическото, икономическото, инфраструктурното, социалното и духовното развитие на страната. Главното в нея би могло да бъде гарантирането на ръста на БВП в първите години с 9-10%, а след това 6-7% и на доходите с 15-20%, а след това - 12-15%. Инициатор и двигател на разработката на стратегията би следвало да бъде правителството. В разработката би било добре да участват видни учени от различни сфери, политици, бизнесмени и хора с научна подготовка и жизнен път.

Ако се стигне до разработката на такава стратегия, най-добре би било основните постановки от нея да бъдат разгледани и одобрени до края на годината от Народното събрание.

ТРЕТИЯТ проблем се отнася до разгръщане в буквалния смисъл на думата на национално движение за усвояване на европейските фондове, които ще ни се предоставят през периода до 2013 г.

Като цел в това отношение би следвало да усвоим най-малко 90% от средствата, които ще ни се предоставят. Разгръщането на такова движение изисква начело на него да застанат правителството, министър-председателят, ресорните министри на отделните програми. Към създадената система за организация и управление на програмите би било добре да се създаде Национален съвет под ръководството на министър-председателя с участието на министрите, отговарящи за отделни програми, представители на работодателските организации, на синдикатите, на Националното движение на общините, на областните и общинските администрации.

Възможните направления в дейността на такъв съвет следва да бъдат координирането в усвояването на средствата по оперативните програми, издигането на ролята на отделните органи и организации, като се обърне особено внимание на усвояването и прилагането на опита на другите страни и на нашия собствен опит.

Ще бъде добре да се издава и специализирано списание. В областите, общините и отделните браншове би могло да се изградят съвети под ръководството на областните управители, кметовете и ръководителите на браншовите организации.

С решаването на тези проблеми и с влагането на най-малко 5 млрд. лв. годишно в развитието на страната, които могат да дойдат от успешната борба с корупцията и сивата икономика, картината може да добие завършен вид. Това реално ще даде възможност да нараснат БВП и доходите, което е главното. И само така може да се гарантира спечелването на предстоящите парламентарни избори от левите, демократични и центристски сили.

Битката за избирателите е в конкретните резултати, които ще се постигнат още през първата половина на 2008 г.

Що се отнася до желанието на Бойко Борисов и на неговата партия за предсрочни избори, това най-вероятно няма да стане, но те ще направят всичко възможно да използват пропуските и грешките на управляващите, за да имат участие в следващото управление.

Едно е ясно: дойде време за решителното ни придвижване напред и избирателите ще гласуват именно за този, който създаде най-добри условия за живот и труд.

Трябва ни мащабност

Това, което направихме за приемането ни в ЕС доказва, че когато пред нас стоят много сериозни цели и задачи, българите можем да се мобилизираме.

Сега пред нас пак стоят изключително остри въпроси - как да работим, че да решим оптимално в непродължителен срок икономическите и социалните си проблеми, да се доближим до напредналите страни-членки на ЕС - и по производителност на труда, но и доходи.

През последните две години ръстът на БВП е над 6 на сто. Предприети бяха мерки и за подобряване доходите на хората - заплатите, за пенсиите. Значително се увеличиха чуждестранните инвестиции. Бизнесклиматът в страната е подобрен. Индустиалният сектор през 2006 г. бележи ръст от 8,3 процента, нарасна и броят на интернет-потребителите.

В селското стопанство е извършена конкретна работа за привеждането му в съответствие с изискванията на общата селскостопанска политика на ЕС.

Коефициентът на заетост достигна 58,7 на сто през 2006 г., а безработицата спадна до 9-12 процента.

За двете години (2005-2006) средната работна заплата е повишена с 22,4 на сто, а средната пенсия с 20 процента.

Тези резултати бяха отчетени на пленума на ВС на БСП през април. Да не се виждат тези реални конкретни изменения означава, че сме черногледни.

Реализмът обаче изисква да открием проблемите такива, каквито са, да видим истинското си място в ЕС, внимателно да преценим предоставящите ни се възможности и да намерим и предложим ефективен механизъм за тяхната реализация.

Годините на тотален срив, разруха и безхаберие доведоха до практическа ликвидация на редица крайно необходими отрасли на индустрията особено в микроелектрониката и военнопromишления комплекс. Практически не се обръща достатъчно внимание на технологичните и високотехнологичните отрасли. България изостава чувствително по конкурентоспособен растеж, по макроикономическа конкурентоспособност и качество на работа на отделните фирми и селскостопански производители.

Производителността на труда изостава с пъти от развитите европейски страни. Това се отнася с особена сила и за доходите на работещите, и за пенсиите.

Нарасна броят на неграмотните деца. Качеството на учебния процес не отговаря на изискванията на съвременното развитие. Процентът на отделяните средства за наука е мизерен, корупцията все още съществува. По някои данни корупционните практики годишно са за около 1 млрд. лв. Сивата икономика пък е за около 3 млрд. лв.

Главният извод от посоченото е, че в нашето комплексно развитие ние сериозно изоставаме.

Основните причини за това са политически и управленчески. Не може 18 години, след като започна т.нар. преход, да няма съгласие по генералните въпроси от развитието на страната между основните политически сили.

Не може да се управлява на парче, прибързано, задъхано, ден за ден, без да се работи мащабно, комплексно, задълбочено.

В страната настъпи време за градеж и сериозните политици би следвало да обърнат внимание на това.

ЕС ще ни предостави за усвояване в периода 2007-2013 г. 7 млрд. евро за развитие на инфраструктурата и конкурентоспособността на икономиката, около 4 млрд. евро за развитието на земеделието и селските райони.

Или обобщено можем да кажем, че годишно ще разполагаме с по 4 млрд. лв. само от ЕС. Към това, ако прибавим и 1 млрд. лв., които можем да отвоюваме от корупционните практики и около 3 млрд. лв. от сивата икономика, картината ще придобие завършен вид. Или общата сума 8 млрд. лв. годишно.

Затова:

- Необходимо е да се разработи всестранно обмислена стратегия за комплексно, икономическо, инфраструктурно, социално и духовно развитие в перспектива от 15-20 години.

Сърцевината на стратегията би могло да бъде осигуряването

ръст на БВП в първите години с 9-10 на сто, поради ниската база, от която тръгваме и необходимостта да се догонват страните-членки на ЕС. Само такъв ръст може да гарантира възможното и така необходимото средно годишно нарастване на доходите с 18-20 процента.

В разработването на стратегията би било добре да участват работници и експерти от всички сфери, политици, управленци, хора на практиката. Необходимо е всенародно обсъждане на стратегията и одобряване на основните цели, приоритети и мерки от Народното събрание.

- Усвояването на средствата, когато ще ни бъдат предоставени от ЕС, изисква да се разгърне в буквалния смисъл на думата национално движение и да се създаде суперорганизация на всички равнища на управление.

Срещите на правителството в шестте региона за планиране, свързани с разяснителната кампания, са добро начало, истинската и къртовска работа на изучаване условията за участие и създаването на адекватна организация на всички равнища обаче тепърва предстои.

Мисля, че е необходимо да бъде изграден Национален съвет под ръководството на министър-председателя, в който да влязат ресорните министри, представители на работодателските организации и фирми, на синдикатите, неправителствените организации, на местните органи на властта. Съветът да организира и координира цялостната дейност по кандидатстването, одобряването и реализирането на проектите, да обобщава натрупания конкретен опит. Цикълът би следвало да се затвори като се създадат такива съвети в областите и общините начело с областните управители и кметовете.

В правителството, областите и общините са необходими структурни звена с участието на експерти и служители, които да се занимават преди всичко с проблемите на организацията, координацията, обмяната на положителния опит. Целесъобразно би било Националният координатор да има ранг на министър или най-малкото на зам.-министър.

- Необходими са конкретни мерки за решително противодействие на престъпността, корупцията и сивата икономика. Само от това могат да излязат на светло 4 млрд. лв., което ще даде възможност да удвоим ресурсите за развитието ни.

Крайно време е да се реализира идеята на президента Георги Първанов за изграждане на комисия за борба с корупцията, равноотдалечена от различните органи и организации. Всички, независимо от техния ранг, които са за затвора, трябва да отидат там!

България е в градеж. Подобряването на живота на обикновения българин е в ръцете на всички нас, на органите и организациите, на властите на всички равнища, на политическите органи, структурите на гражданското общество. Съдбата ни е не в противопоставянето, хленченето и констатациите, а в нашите ръце, във всеотдайност и конкретност.

БСП пред историческа отговорност

Насроченият за 19 и 20 май 2012 г. конгрес на БСП ще се проведе в един много отговорен момент от развитието на страната и БСП във вътрешен и международен план.

Във вътрешен план ние сме длъжни да излезем от тресавището, в което се намираме поради некадърното и корумпирано управление на ГЕРБ и да разработим своя план за развитие за периода до 2020 г.

В международен план ние сме длъжни да дадем своя принос за развитието на Европейския съюз, европейското и международното социалистическо движение.

След спечелването на парламентарните избори Бойко Борисов и ГЕРБ съсредоточиха всичките си сили за очерняне направеното от правителството на Тройната коалиция и показаха напълно своята кадрова е управленска непригодност и на двете нива - да определят проблемите и разработят стратегически документи и в реализирането им, показват без преувеличение пълна некадърност.

В разработената програма на правителството не формулират правилно целите и средствата като ги бъркат. Единственото, в което показват сила, е да защитават корпоративни интереси, интересите на едрия капитал, интересите на САЩ. Най-голямата слабост на правителството е, че и досега няма разработена антикризисна програма, в която да се предвидят мерки за увеличаване на производството и потреблението, на пенсиите и заплатите. Разразилите се корупционни скандали ярко показаха техния морал.

Всичко това не можеше да не доведе до плачевни резултати в нашето развитие:

- Фискалният резерв е сведен до 2 млрд. лева при оставени от правителството на Тройната коалиция 8 млрд. лева.
- Замразен ръст на БВП, на доходите (пенси и заплати).
- Увеличаване на безработицата на 11%.
- Слабо усвояване на структурните фондове на ЕС.

В интерес на истината следва да се подчертае, че направеното по изграждане на магистралите, медийното присъствие на Бойко Борисов, независимо от редица неприемливи негови изказвания, засега дават предимство на ГЕРБ в социологическите изследвания.

Спечелените с големи нарушения президентски и местни избори от ГЕРБ говорят, че голямата част от хората в страната не са узрели още, че ГЕРБ трябва да падне от политическата сцена. Последните коментари във форумите показват, че има сериозно недоволство и критика на редица изказвания на Бойко Борисов и на редица министри.

Сериозната загуба на парламентарните избори на 5 юли 2009 г. от БСП отприщи доста негативно отношение сред редица активисти и членове на БСП. За този гняв имаше много сериозно

основание не само заради загубата ни, но и поради факта, че позволихме да дойдат на власт неподготвени хора от ГЕРБ, а една част от тях и корумпирани, които не са в състояние да управляват страната.

Партията започна да излиза от шока, в който беше изпаднала. На заседание на 47-ия конгрес на БСП през октомври 2009 г. бе приета една добра политическа декларация, в която бяха назовани причините за загубата на изборите.

Опозиционната дейност в Народното събрание стана по-настъпателна. ИБ на Националния съвет започна да провежда изнесени заседания, засилени бяха връзките с партийните органи и организации. Националният съвет определи правилно стратегията и тактиката за президентските избори и изборите на местни органи на властта през октомври 2011 г. Кандидат-президентската двойка Калфин-Данаилов бе много удачно подбрана и само недостатъчната мобилизация на БСП като цяло, на всички нас - членовете и симпатизантите, не позволи да спечелим изборите за президент и вицепрезидент. БСП запази сравнително добри позиции в местната власт чрез избраните съветници и кметове.

Много високо следва да се оцени изборът на Сергей Станишев за временен президент на Президиума на ПЕС. Това е признание за проявените от него лични качества и за БСП в европейското социалистическо семейство. Има всички основания през октомври да бъде избран за редовен председател на Президиума на ПЕС.

Очевидно е, че в конгресната дискусия и на отчетно-изборните събрания и конференции главното внимание ще бъде съсредоточено върху предстоящите парламентарни избори.

Във връзка с това главното изискване е цялостната дейност на партията да бъде насочена към спечелване на предстоящите през 2013 г. парламентарни избори, за да бъде измъкната страната от тресавището, в което се намира.

Ще споделя мисли по онези въпроси, които би следвало да се разглеждат на Конгреса и да намерят своята практическа реализация.

Първо, на базата на допълнителен анализ да се конкретизират постановките на утвърдената от заседанието на 47-ия конгрес на БСП през октомври 2010 г. Стратегия за развитие на икономиката, инфраструктурата, социалната и духовната сфера.

Целесъобразно е тази стратегия да има два етапа: до 2016 г. и до 2020 г. Добре ще бъде конгресът да утвърди конкретните политики в различните сфери на базата на вече утвърдените проекти от националния съвет. След сериозна преработка от експерти да се дадат конкретни цифри за ръста на БВП и доходите (пенсии и заплати). Сериозното ни изоставане изисква да се постигне годишен ръст на БВП най-малко на 6-7%, което бе направено по време на нашето управление, и на доходите най-малко с 12-15%, да се намали безработицата до 6-7%. Това е архинеобходимо за България и то е напълно

по силите ни. Една такава наша позиция ще допадне на хората и ще даде реален път за преодоляване на бедността.

Ще бъде полезно да се внесат необходимите корекции в организацията и управлението на системата по усвояване на средствата от фондовете на Европейския съюз с оглед на това да привлечем най-малко 90% от предоставените средства.

Второ, победата на предстоящите избори преминава задължително през спечелване на медийната битка с Б. Борисов и ГЕРБ. На база на задълбочено изучаване на техните медийни изяви и на представителите на БСП да се разработи медийна стратегия и програма. Особено важно е представителите на БСП в медиите, на депутатите-социалисти да се подготвят много конкретно за всяка публична изява.

Добре би било Младежкото обединение на БСП да поеме инициативата за овладяване на форумите от млади социалисти и симпатизанти на БСП.

Трето, практическата реализация на целта за спечелване на изборите изисква да се внасят качествени промени в предизборната дейност на БСП на всички нейни органи и организации.

Това предполага:

- Пълна мобилизация на партията като цяло и на всички активисти и членове да направят всичко зависещо от тях за решаване на проблемите.

- Провеждане на обучение на участниците от БСП в кампанията и политическите отговорници с оглед преодоляване на нарушения на изборния процес.

- Прецизно определяне целите и задачите на ОПО в кварталите и селата. В зависимост от реалното състояние да е предварително ясно какво може и трябва да се постигне.

- Предлагане на кандидат-депутати, които имат авторитет и влияние сред обществеността и БСП, а не само такива, които се предпочитат от отделни дейци.

- Използване на интернет пространството за провеждане на ефективна предизборна дейност, особено с младите хора.

Четвърто, БСП да стане инициатор за провеждане на дискусии в рамките на ПЕС и Социалната мрежа за предизвикателствата, свързани с преодоляване на кризата и търсене на такива подходи, които ще създават условия за прилагане идеите, ценностите и принципите на социализма в отделните страни и в световен мащаб.

Целесъобразно е научните институти на БСП и Националният съвет да предложат на ПЕС и Социалната мрежа цялостна програма за провеждане на дискусии по отделни проблеми с оглед на това техните програмни документи в максимална степен да отговорят на потребностите на времето и изискванията на утрешния ден.

Дълбоко съм убеден, че БСП има сили да спечели предстоящите избори и заедно с други лявоориентирани и националноотговорни партии да формира правителство, което ще измъкне страната на спасителния друм.

ГЕРБ бърка цели със средства и приоритети

Затова е нужна алтернативна управленска стратегия, която могат и трябва да реализират левите сили

На 5 юли 2009 г. българските избиратели за втори път през последните 10 години се предовериха на "месия", който едва ли не с магическа пръчка ще реши проблемите на страната, на всеки един от нас. Както Симеон Сакскобургготски остана в съзнанието на народа с обещанието си за 800 дни да направи така, че българинът да живее и работи далеч по-добре. Този път избирателят повярва на Бойко Борисов и на създадената от него партия ГЕРБ.

Оттогава измина повече от година, което дава основание да се направи една по-обобщена оценка на извършеното и да се направят съответните изводи и прогнози.

Парламентът и правителството предприеха само мерки и действия, които имат задължителен характер. С много усилия и загуба на време бе приет правилник за работата на парламента. Народното събрание взе популистко решение депутатите да не излизат в отпуск, но практически бездействаше, тъй като нямаше какво да обсъжда.

Работата на парламента, досегашните изяви на някои от народните представители показват, че редица от тях са неподготвени за отговорната работа, с която са се заели. И с невъоръжено око се вижда, че действията на знакови фигури като Цеца Цачева, Искра Фидосова са далеч от сериозните изисквания, предявявани към съвременните политици.

Голяма част от приетите закони не се характеризират с добро качество и затова рейтингът на парламента чувствително падна. За това не може да помогне и дирижираната дисциплина, демонстрирана от народните представители от ГЕРБ.

Основното, което предлага новоизбраният министър-председател и членовете на кабинета през изминалите месеци, бе да обвиняват правителството на Сергей Станишев и отделни министри за извършени, според тях, нарушения и "престъпления", без да си дават труд да доказват. Направен бе сериозен опит да се диктува на съдебната система какво да ѝ бъде поведението при решаване на въпроси, които са от нейната компетентност.

Разбира се, задължение на всеки управленец е да прави анализ на положението в съответната сфера, която поема, но това би следвало да се прави заинтересовано, а не театрално и с отправянето на недоказани обвинения. Правителството е далеч от големите образци в съвременния мениджмънт. Великият управленец Лиакко напуска "Форд". Поканен е в компанията "Крайслер", измъква я от фалита, без да каже публично и дума срещу "Форд".

Налице са прояви за провеждане на конфронтационна политика. Не се приема и най-добронамерената критика. Правителството не реагира адекватно на икономическата криза. Спадът в икономиката за 2009 г. е над 5%. Нищо конкретно не бе направено за широко рекламираните мерки за привличане на допълнителни средства от митниците. Бяха дадени обещания, че само от спиране на контрабандата в държавната хазна ще влязат над 2 млрд. лева.

Само за първите два месеца на тази година спадът във вноса е 15%. Спадът за външната търговия за 2009 г. е 29,5%. Несъбраните приходи само за първия месец на годината бяха 500 млн. лева. Държавата дължи пари на общините и фирмите, което ги затруднява изключително много. Заплатите и пенсиите са замразени. Започнаха протести на лекари, студенти, учени. Безработицата достигна над 10%.

Главната причина за състоянието, в което се намира страната, се корени в липсата на компетентност у управляващите и налаганият стил, който е далеч от научните изисквания. В подкрепа на това изключително важно твърдение могат да се изтъкнат няколко примера.

Разработената и утвърдена програма на правителството за работата през мандата бе в доста суров вид. По-внимателният прочит дава възможност да се види, че правителството няма ясна визия какво ще прави през мандата си. Няма средносрочни, няма краткосрочни цели, бъркат се цели със средства и приоритети. Когато нещата не са изяснени в теоретико-практически аспект и няма ясни разработки, не могат да се очакват конкретни резултати. Даже Бойко Борисов демонстрира своето пренебрежително отношение към разработването на каквито и да е документи. В това отношение той повтаря небезизвестния Филип Димитров.

Работата е на парче, ден за ден, виновни са другите за каквото и да е. Не се изпълняват дори правителствени решения. За какво говори фактът, че министър-председателят едва ли не се хвали, че разпределя всеки лев къде да отиде, не се доверява на министерствата и отделните министри. Отделни министри говорят непремерено, а после се дават обяснения и оправдания. С цялостното си поведение Симеон Дянков демонстрира некомпетентност, неуважително отношение към българския народ и отделните институции. Пред медиите се говорят често неистини. Проявява се с нищо не потвърдено самочувствие, да не говорим за тщеславие. Провеждат се показни акции срещу организираната престъпност, по които предварително се вдига пушилка до Бога. И досега правителството няма ясна антикризисна програма, за която настояват и партньорите на ГЕРБ. Нищо не се прави за засилване на потреблението. Европейският съюз обяви 2010 г. за година за борба с бедността, но досега правителството и дума не споменава по този въпрос. Бойко Борисов се държи менторски, служи си със заплахи.

Европейският съюз разработва стратегия за развитие до 2020

г. Във връзка с това президентът Георги Първанов поставя въпроса за разработване на стратегия за развитието на страната до 2020 г. Известно е, че ЕС работи планово и стратегически. Досега правителството обаче не предприема нищо конкретно по този най-важен въпрос. Не е последователна и ясна позицията по изграждане на АЕЦ "Белене", участието в "Набуко" и "Южен поток".

Поради липса на конкретна визия, концепция и стратегия и на целенасочени действия за усвояване на европейските фондове практическите резултати са просто плачевни.

Главният извод е, че управляващите нямат възможност и опит ефективно да ръководят страната в разразилата се криза и изоставането в социалната сфера става все по-сериозно. Неспособността адекватно да се решават текущите и стратегическите въпроси обаче неминуемо ще се отразява на рейтинга на ГЕРБ. Но тяхното управление е гибелно за страната.

Затова е нужна алтернативна управленска стратегия и политика, която могат и трябва да реализират левите сили - БСП, социалдемократическите, комунистическите и други националноотговорни партии.

Настоящото и бъдещото развитие на страната, което е свързано с перспективно изградена икономика и култура, с решителна борба с бедността и за повишаване на доходите на хората, настоятелно поставят въпроса за обединение на левите сили, за да излезе страната от положението, в което се намира.

Колкото по-бързо се осъзнае необходимостта от това обединение и се предложат реални алтернативи, толкова по-добре ще се отрази на развитието ни.

Преживеният трус и бъдещето на БСП

Най-голямата и стара лява партия в България има сили и възможности да се справи с изключително важните предизвикателства пред нея, което ще бъде гаранция за спечелване на избирателите на нейна страна

Произведените избори за Европейски парламент и за Народно събрание през месеците май и октомври 2014 г. показаха много сериозен отлив на нейните избиратели и сериозно намален брой депутати, избрани с лявата бюлетина.

Това е изключително сериозен трус за БСП, който основателно предизвиква най-различни мнения и коментари сред нейните политически противници и в собствените ѝ редове.

И това е така, защото БСП е незаобиколим фактор в българската политика през последните 25 години. Появиха се тези, че БСП се разпада и ще последва други фракции, които отидоха в небитието. В самата партия се прокраднаха мнения, че е необхо-

дим извънреден конгрес, на който да се избере нов Национален съвет и даже председател. В редица публикации бяха потърсени причините за положението, в което изпадна БСП. Обърнато бе внимание на сериозния отлив на избирателите ѝ поради коалицията с ДПС, появата на партия АБВ, разединено ляво пространство, неизпълнение на поети ключови ангажименти.

Ще споделя някои свои мисли за причините, поради които БСП претърпя този изключително голям срив, и възможните изходи от тази ситуация.

Причините са преди всичко в самата партия и нейните органи и организации, в прилагания неправилен стил и методи на работа на Националния, областните, общинските и районните съвети на БСП.

Практика стана заседанията на тези органи да се подготвят формално. В предлаганите материали не се прави достатъчно обективен анализ на истинското положение, в резултат на което не се очертават съответстващите изводи и предложения за решения. Дискусиите на пленумите често пъти се водят не по най-същностните, а по по-периферни въпроси.

Членове на Националния съвет си позволяват да преекспонират собствените си позиции и междуличностните си отношения пред отделни телевизии, радиостанции и печатни медии, вместо да го направят аргументирано на заседанията на Националния съвет. Занижена е ролята на заседанията на конгреса. Действащите Програма и Устав на БСП бяха приети доста прибързано, без да се обсъждат задълбочено. В ръководните органи на партията се избират членове на БСП, които нямат необходимите качества и опит. Нещо повече - стана лоша традиция на заседанията да се пускат списъци, които да осигурят избирането на определени членове.

Има депутати социалисти, които не полагат достатъчно усилия за практическа реализация на записаните обещания в предизборните платформи.

Редица организации не се намират в добро организационно състояние. Има такива, които с години не провеждат събрания, не провеждат реална активна предизборна дейност. Не е малък броят на отсъстващите от партийните събрания по неуважителни причини. За съжаление стана порочна практика да не търсим преди всичко своето място и роля, а да търсим вината главно в Националния съвет и другите органи.

Обобщеният извод от изнесеното, който правя, е, че БСП изпадна в тази нелека ситуация, преди всичко поради собствените си пропуски в организацията на всестранната си дейност.

Но преживените трусове в дейните редове, тежкото положение в страната показват, че въпреки трудностите БСП и сега е незаобиколим и изключително важен фактор в нейното по-нататъшно развитие. Оздравяването и организационното укрепване на партията ще докажат принципа, че силна България е възможна само при наличието на силна лява партия.

Ще подчертая няколко въпроса от стратегически и оперативен

характер, решаването на които би допринесло за постигане на по-добра кондиция в дейността на партията.

Първо. За опозиционната дейност и непосредствените задачи, които следва да се решат до редовния конгрес на БСП в началото на 2016 г. Решението БСП да бъде в опозиция не само следва да се подкрепи, но да се доразвива с ефективна работа на цялата партия по конкретни опозиционни и социални теми и инициативи, за активизиране на работата на народните представители в комисиите и самото Народно събрание.

Извършеното по популяризиране на записаното в документите на БСП от депутатите заслужава не само да бъде отбелязано, но и популяризирано в медиите и партийните издания.

Очевидно е, че управленската коалиция е нетрайна и ще бъде добре още сега да имаме фактическа готовност за предсрочни избори. Готовност както организационна, така и програмна.

Второ. В края на октомври ще се проведат избори за местни органи на властта. През изтеклите години след изборите през 2011 г. редица общини с кметове социалисти бяха постигнати много добри резултати в тяхното комплексно развитие. Редица селища бяха благоустроени. Добре разработените проекти позволиха да бъдат усвоени допълнителни средства от европейските фондове.

Заседанието на конгреса през първата половина на 2015 г. е призовано да направи не само оценка на извършеното, но да приеме платформа, която да бъде основа за спечелване на местните избори. А спечелването на тези избори ще покаже на обществото, че БСП е преодоляла проблемите, че е реална алтернатива и че има готовност да предизвика и спечели едни предсрочни парламентарни избори. В този смисъл местните избори са най-важният тест за партията и стъпка към връщането ѝ в управлението на страната.

Конкретната задача, която следва да решат общинските съвети на БСП, е да предложат избираеми кандидати за кметове и общински съветници, които би следвало да бъдат много добри професионалисти в своята област, добри управленци, добри хора и да са с добър образ в обществото, да са доказано некорумпирани. А всички ние, членовете на БСП и социалистите, да се включим активно, а не формално, в агитационно-пропагандната дейност и да гласуваме убедено за кандидатите.

Трето. Сериозните пропуски в досегашната дейност и изключителната важност на задачите, които предстоят, налагат повсеместна необходимост от разглеждане на стила и кадровата работа и приемане на мерки с дългосрочен характер. Добре би било да се обърне внимание на следното:

- задълбочен и сериозен анализ на обстановката в партията и страната, като се формират обосновани цели, задачи и подходящ механизъм за реализацията им;

- добра и задълбочена подготовка на дейността по планиране, прогнозиране на процесите в страната, регионите, общините, които

да намерят своето отражение в дейността на партийните органи и организации;

- своевременен контрол по изпълнение на решенията и оценка на провежданата дейност. Прилагане на Устава спрямо тези, които си позволяват да го нарушават системно и дори парадират с това;

- обновяване съдържанието и дейността на общинските съвети на БСП и ОПО, като се занимават с главните и реални въпроси в развитието на съответната община, село и квартал.

Четвърто. Предприемане на обосновани стъпки за решаване на редица въпроси от стратегически характер за партията и страната.

Целесъобразно е БСП да внесе необходимите промени в партийната програма. На редовия 49-и конгрес би могло да се приеме програмна декларация, в която да се открият по-ясно изискванията на дейността на партията и разностранни проявления на нейните основни функции. Ще бъде добре да се приеме план за дискусии, които ще се организират в процеса на подготовката на такъв документ. Добре би било да се нанесат корекции в Устава на партията, които биха формулирали по-отчетливо ценностите, принципите, дейността на партията и функциите на отделните ѝ органи. Заедно с това да се обсъди стратегия за развитието на страната до 2030 г., основните моменти от които да се предложат от БСП за утвърждаване от Народното събрание.

Положението с доходите и изоставането ни в производителността на труда налагат повелителната необходимост да се използват всички вътрешни ресурси с помощта на целеви оперативни програми по линия на Европейския съюз да достигнат ръст на БВП 5-6% и на доходите от 12-15%. Поставянето и решаването на тези въпроси ще помогнат за излизането на страната от тресавището, в което се намира.

БСП има сили и възможности да се справи с изключително важните предизвикателства пред нея, което ще бъде гаранция за спечелване на избирателите на нейна страна и възвръщане на мястото, което естествено ѝ принадлежи.

За състоянието и бъдещето на БСП

Следва да подкрепим курса за връщане на БСП към идейните ѝ корени, към социалистическата и патриотичната ѝ същност, подет и следван от настоящото ръководство на партията

Всички социалисти и ляво ориентирани хора с тревога следим събитията в БСП и особено крайно негативните резултати, които партията получи на изборите за местни органи на властта през октомври 2015 г.

Разгорялата се дискусия на пленумите на Националния съвет на БСП, но и в печата за оценка на конкретните резултати от изборите, когато се прави добронамерено, а не от кариеристични подбуди и лични амбиции, е проява на загриженост за истинското състояние на партията и влиянието ѝ в обществото.

Заедно с това бе поискана смяна на отделни ръководители на национално ниво и на местни партийни органи, с което да поемат необходимата отговорност.

Постепенно нещата се съсредоточиха върху необходимостта редовната отчетно-изборна кампания на БСП да се проведе ефективно и добре, като се направи подробен анализ на събранията на ОПО, конференциите и на темите и задачите на предстоящия редовен 49-и конгрес на БСП.

На 8 декември 2015 г. вестник "Дума" публикува обръщение на авторитетния в партията Политически клуб "Единство", отправено към всички членове на БСП и симпатизантите на левицата.

Напълно споделям загрижения тон и основните постановки на обръщението.

Това се отнася преди всичко до:

- Загубата на идентичността на БСП като партия на труда и социалната справедливост.

- БСП не защити постиженията на социализма.

- Предходните ръководства на БСП трайно изневериха на идейните традиции и се вписаха в неолибералното статукво, правейки тежки коалиционни, геополитически и идейни компромиси.

Поддържам позицията на Политическия клуб "Единство" за връщането на БСП към идейните ѝ корени, социалистическата и патриотичната ѝ същност - курс, подет и следван от настоящото ръководство на партията.

Заедно с това смятам, че има две основни причини за получените резултати на изборите. Първата условно можем да наречем "обективна", а втората "вътрешноорганизационна".

Основната причина за големите загуби на последните избори до голяма степен се корени в психологията на българския народ да върви след победителите, с което БСП следва да се съобразява в най-голяма степен. Другата причина е вътрешноорганизационна - допускане на редица слабости, които се отразяват на крайните резултати.

Сред тях можем да открием:

- неумение и нежелание да се поставят конкретни цели за постигане в отделните секции;

- практическо отсъствие на индивидуалната работа с отделните избиратели;

- работа на парче на принципа "дайте да дадем", без конкретно поставени задачи пред отделните социалисти и очертаване на пътя за изпълнението им;

- сериозни пропуски в организацията и дейността на общинските щабове;

- символично включване на отделни активисти в практическата работа;

- работа на отговорни сътрудници и членове на партийни съвети в полза на други политически сили.

Незадоволителните резултати на БСП се дължат и на появата на АБВ и "Движение 21", които привлякоха досегашни избиратели на БСП.

БСП е призвана и в съществуващата ситуация да бъде на висотата на историческата си отговорност за развитието на социалистическия идеал в съвременните условия. Това означава, че трябва да продължи линията на тесните социалисти от края на ХтХ век и на техния лидер - изключителния интелектуалец и кристалночист човек Димитър Благоев.

Добре би било предстоящият 49-и конгрес на БСП да съсредоточи вниманието си преди всичко към разработка на политически документи, които ще гарантират практическата реализация на поетия нов курс. Ще бъде добре на конгреса да се приеме програмна декларация, в която да се направи критичен анализ на изпълнението на двете програми на БСП и получените катастрофални резултати във всички сфери на живота и особено тоталното обедняване на обикновения българин по време на десния и диктуван отвън български преход. Неолибералният и социаллибералният модел следва категорично и безвъзвратно да бъдат изоставени и БСП да се насочи към реализацията на принципите и ценностите на социализма както в краткосрочен, така и в перспективен план, съгласно обективните възможности.

Главната цел, която би трябвало да се постигне, е създаването на всички условия и предпоставки за постигане на много по-висок ръст на БВП и доходите, ново качество на отношения между хората, чрез реализиране на изискванията за справедливост и солидарност.

На предстоящите събрания, конференции и на самия конгрес не само да се направи адекватен анализ, а да се изберат в делегатското тяло и в местните и националните органи такива активисти на БСП, които имат необходимите морални, професионални, идейно-политически качества. Крайно време е да се проведе дискусия за начина на формиране на Националния съвет на БСП. Особено внимание да се обърне на създаването на такива механизми, които да позволят да бъдат избрани членове, които ще бъдат полезни за съответните органи, а няма да присъстват в тях проформа и мълчаливо.

В Устава са необходими допълнителни промени, които да гарантират не само реализацията на вътрешно-партийната демокрация, а и много по-добро решаване на задачите. Много остро стои въпросът за състоянието и бъдещето на левицата в България. Това, че до голяма степен е разединена, е факт преди всичко по идейни и личностни причини. Не можеш да членуваш в лява партия, без да споделяш и работиш за реализацията на социалистическите идеи.

Необходимо е ясно и отчетливо да се каже, че създаването на нови леви формации е неморален акт, който къса живо месо от общия ляв фронт срещу несправедливия десен преход, но това не значи, че не могат да се предприемат съвместни действия по ключови теми.

Очевидно е, че БСП, АБВ, "Движение 21" следва да извървят своя път към разума и единството в името на хората с леви убеждения. Това обаче може да стане само в условията на равнопоставеност, а не с поучаване и поставяне на условия.

Взаимодействието може да стане по повод политиката на правителството и предстоящите президентски избори.

По-нататъшното развитие на БСП изисква да настъпи решителен прелом в организацията и стила на работа на партийните органи и организации.

Това предполага детайлно планиране и организация, които гарантират изпълнението на задачите и търсене на отговорност, когато това не става.

БСП загуби много, но ще излезе от кризата, в която се намира, само при конкретни целенасочени и непрекъснати действия, насочени към стратегическото развитие на страната и преди всичко ликвидиране на бедността и повишаване на доходите.

БСП е била, е и ще бъде незаобиколим фактор в развитието на страната и в бъдеще.

Пред съдбоносни изпитания

БСП е партия на социалистическия идеал, опира се на теорията на Карл Маркс и съвременните социални теории, насочени към реализацията на идеята за равенство, справедливост и достойно съществуване на всички хора

През последните години светът все повече се превръща в буре с барут, което всеки момент може да избухне. Трупат се много проблеми, а насреща липсва умело управление и стратегическо мислене сред затъналите в неолиберални клишета и корпоративни зависимости западни елити.

Сред главните проблеми можем да назовем задълбочаващото се икономическо неравенство и необявената война на ислямския тероризъм срещу целия останал свят.

Какво означава 8 души милиардери да владеят толкова пари и ресурси, колкото половината човечество, а то да разполага с 1%?

Ислямистите убиват хиляди невинни хора, а Западът не взима реални и ефективни мерки, обратното - Меркел и компания поканиха бежанския поток в Европа. Населението в редица държави живее в постоянен страх.

На фона на това изкуствено се засилваше конфронтацията между най-големите страни - САЩ и Русия, което не доведе до никъде.

Победата на Доналд Тръмп на президентските избори показва, че избирателите даже в САЩ не могат да се примирят със статуквото и гласуваха за един нестандартен кандидат с голяма надежда. При встъпването си в длъжност Доналд Тръмп заяви, че той е дошъл на власт, която сега ще бъде отнета от елита и ще бъде предадена на народа.

Времето ще покаже какво от казаното би намерило реализация.

Европейският съюз е в тежка криза, причинена от възприетия свръхлиберален икономически модел, от налаганата антисоциална политика на строги икономии.

Излизането на Великобритания от ЕС само я засилва.

На фона на обстановката в света и ЕС, която определено не подмина и България, българските избиратели дадоха гласа си за президент на страната на генерал Румен Радев и за вицепрезидент на Илияна Йотова. Бяха наказани самозабравилите се властници от ГЕРБ и Реформаторския блок. Победата е функция и на изключително правилен подбор на кандидат-президентската двойка, на добре организирана кампания и активното участие на организациите на БСП в нея.

С това завърши крайно некомпетентното управление на ГЕРБ през повечето от последните осем години, довело до катастрофални резултати в нашето социално-икономическо развитие и във външната политика.

Ръстът на БВП е 2-3% годишно, докато в Румъния е 5-6%. Доходите (заплати и пенсии) практически са замразени. Корупцията шества свободно. Страната е изправена пред демографска катастрофа. Упадъкът в духовната сфера е тотален. Бедността взе застрашителни размери. Над 50% от домакинствата живеят в мизерия. Посочените катастрофални резултати в нашето развитие бяха подробно анализирани в речта на Румен Радев при полагането на клетва в Народното събрание. Изходът от тежката ситуация в страната е свързан с разработка и реализация не само на краткосрочна, но и на дългосрочна и стратегическа визия за развитие на страната.

Целесъобразно е Румен Радев да стане инициатор за разработка на стратегия за комплексно икономическо, социално, духовно, инфраструктурно и демографско развитие на страната в един дългосрочен период. Главното в него може да бъде целта за по-нататъшно развитие на страната за комплексно решаване на нейните глобални проблеми и тези на отделните хора. Особено важно е да се открият основните конкретни средства за нейното реализиране.

Архинеобходимо за страната е да се осигури ръст на БВП 7-8%, на доходи 10-15% годишно. Според изтъкнати експерти това е

напълно възможно. В разработването на такава стратегия би трябвало да се включат учени, политици, дейци от всички сфери на живота. След разработката ѝ да се обсъди с широки слоеве на обществото - учени, работодатели, синдикати, и основните постановления в нея да се предложат за разглеждане в Народното събрание.

Ускоряването на политическите процеси и очертаните проблемни въпроси поставят изключително отговорни задачи пред БСП. Няма друга политическа сила в страната, която може да се заеме с измъкването ѝ от тресавището, в което се намираме.

Предстоящите предсрочни парламентарни избори на само могат, а трябва да бъдат спечелени убедително от БСП и да създадат възможност тя да играе определяща и решаваща роля в бъдещото управление.

Затова главните усилия на Националния съвет на БСП сега са съсредоточени в подготовката на предизборната платформа.

В предложения кратък вариант са очертани три направления: икономика и образование; социална политика и здравеопазване; национална сигурност и преодоляване на престъпността. Посочени са редица конкретни мерки за тяхната реализация.

Но в предложения вариант не е направен достатъчен анализ на положението в страната в отделните сфери, не са формирани общите цели и задачи и тяхната конкретизация в отделните сфери. Главната цел трябва да е насочена към постигането на по-високо качество и стандарт на живота, преодоляването на бедността и решителна борба с корупцията.

Задачата на задачите е чувствително да се повиши производителността на труда, което ще даде възможност да се повишат доходите на населението. Ще бъде добре в предизборната платформа да се предвидят наред с посочените мерки и други, които ще създадат възможност да се приведат в действие фактори, от които зависи ефективната реализация на целите и задачите:

- Прилагане постиженията на научния и техническия прогрес.
- Рационална и прозрачна организация и управление на средствата от фондовете на ЕС.

- Прилагане на делови стил, организация и управление, които ще доведат до постигане на високи крайни резултати във всички сфери.

Заедно с това добре ще бъде да започне подготовката на нова програма и нов устав на БСП, които да се приемат на следващото заседание на конгреса.

Необходимостта от разработване на нова програма на БСП е свързана със сериозните изменения настъпили в развитието на света, ЕС и нашата страна. Необходимо е да се направи анализ на изпълнението на действащата програма, пагубната реализация на шоково монетарния модел на прехода.

Изисква по-определено да се подчертае, че БСП е партия на социалистическия идеал, опира се на теорията на Карл Маркс и

съвременните социални теории, насочени към реализацията на идеята за равенство, справедливост и достойно съществуване на всички хора.

Очертаването на основните щрихи на бъдещия социализъм ще даде възможност на обикновения българин по-осезаемо да надникне в обществото, в което ще има шанс да живее и работи. Би било добре да се очертаят пътищата за реализация на тези характеристики.

Приемането на нова програма следва да бъде последвано с приемането на нов устав на партията. В него на основата на заложените постановки в програмата и начинът на тяхната реализация в дейността на партията е нейните органи. Така цикълът естествено ще се затвори. В процеса на подготовката да се използват предложенията по конкретните записи в досегашната разработка на устава. За подготовката на двата документа е необходимо да се привлекат дейци на БСП, специалисти от различните поколения и сфери на живота.

Сега главната и непосредствена задача е превръщането на БСП в незаменим фактор и двигател на спечелването на доверието на голяма част от избирателите, за да се спечелят убедително предсрочните парламентарни избори. Изисква се създаването на стегната организация и управление на предизборния процес, преодоляване на спада в партийната дейност след спечелване на президентските избори. Политическата битка, която ни предстои, ще бъде много по-тежка от президентската кампания.

Решаващо значение по време на кампанията ще има доброто решаване на трите въпроса: детайлно планиране на цялостната дейност и отчитане крайния ефект от провеждани практически стъпки; правилния подбор и номинация на бъдещите депутати; включването в буквалния смисъл на думата на всички социалисти в предизборната дейност.

Първата стъпка е изграждането на действени щабове на партийните органи, в които да се привлекат добри организатори и анализатори. Агитационно-пропагандната и организаторска работа следва да обхване цялото население и отделните избиратели. Изисква се използването на класическите средства като срещи и разговори, така и прилагането в пълен обем на съвременните технически средства.

На преден план излиза решаването на два въпроса, които ще решат изхода от цялата борба. Това предполага много добра подготовка на тези, които се явяват на телевизионния екран. Вторият е провеждането на непринудени срещи с избиратели по проблеми, които ги вълнуват.

В партийните съвети по време на кампанията следва да ври и кипи. Постигането на така необходимата убедителна победа на предстоящите избори, ще стане факт само ако всички ние повярваме в нея и се включим активно в реализацията ѝ, както стана на президентските избори, но още по-организирано, нахъсано, настъпателно и аргументирано.

България и БСП пред много сериозни предизвикателства

Проведеното на 28 октомври 2017 г. заседание на 49-ия конгрес на БСП показва аргументирано с цифри и факти, че България е тотално разделена на изключително бедни (грамадната част от населението) и шепа богаташи, които живеят на наш гръб.

Освен това самото заседание и реакцията на партия ГЕРБ след него ни показва политическо разделение между основните политически сили - БСП и ГЕРБ. Реакцията на ръководството на партия ГЕРБ показва пълната управленска немощ на управляващите, неумение и нежелание да се вслуша в абсолютно реални предложения за по-добро решаване на проблемите в измъчената ни Родина.

Проведеното заседание на 49-ия конгрес направи добър анализ на положението в страната и направи редица конкретни предложения за решаването на текущите въпроси - за нашето европредседателство и за бюджета за 2018 г.

Но за решаването на стратегическите въпроси на България и БСП практически не стана дума. Заедно с това на заседанието се оформи реално разделение, което може да се окаже пагубно за БСП.

Ще споделя с читателите моето мнение по двата въпроса.

Най-напред за положението в страната.

През последните години има известно стабилизиране на темповете на растеж на БВП и доходите. Но тези темпове са крайно недостатъчни и стабилизират нашата мизерия. Ние практически изоставяме два пъти в темповете на развитие на БВП в сравнение с Румъния и Македония.

Ние твърдо сме на първо място в ЕС по неравенство и избуйването на корупцията.

На заседанието на конгреса и в редица публикации са подчертани и други фрапиращи цифри и факти, отнасящи се до нашата страна:

- делът на стоките с висока добавена стойност е крайно недостатъчен;

- земеделието и цели отрасли на промишлеността са свити наполовина. 97% от предприятията са малки и средни;

- пазарът на труда страда от хроничен недостиг на качествени и квалифицирани кадри;

- в страната 75% от хората живеят в мизерия;

България е страната в ЕС, чието население е най-заstrasено от бедност и социално изключване. Доходите са неколккратно пъти по-ниски от ЕС, а производителността на труда е 48% от тази в ЕС.

- делът на работещите бедни е 11,6%, а броят на пенсионерите под 310 лв. е 60%;

- 20% от децата нямат подходящо място за учене или писане вкъщи;
 - 1/3 от населението не е осигурено с висококачествено и достойно здравеопазване;
 - над 200 000 деца са отпаднали от образователната система;
 - задълбочава се демографската криза и регионалните различия.
- Главните причини за това положение са концептуални, управленски и кадрови.

Възприетият неолиберален модел се оказва крайно пагубен за нашата страна.

Моделът в здравеопазването не решава проблемите нито на пациентите, нито на лекарите, а здравословното състояние на населението се влошава.

Установеният модел в учебните заведения е неефективен.

А в правителствената програма, която е недобра компилация от различни управленски документи, не са открити общите цели и задачи и целите в отделните сфери и очакваните резултати.

Управлението се превръща в гасене на пожари, проява на редица груби нарушения на закони, решаване на проблемите само от една личност.

Изходът от тази ситуация не само е възможен. Той просто е задължителен, независимо от това, че управляващите си заравят главата в пясъка и тръбят наляво и надясно, че България е стабилна икономически и получава висока оценка от редица западни партньори. Посочените цифри и факти за състоянието на отделните сфери и проблеми и вътрешното усещане на хората показват настоящата необходимост от разработката на цялостна стратегия за нашето комплексно развитие и прилагане принципите на ефективно управление, които ще помогнат в максимална степен да бъдат решени основните проблеми в развитието ни.

Сериозният подход изисква политическите сили в Народното събрание да обединят усилията за разработка на стратегия за дългосрочно развитие на страната.

Главната цел на такава стратегия би могла да бъде повишаване на стандарта на живот на хората, решително намаляване на неравенството между отделните слоеве и региони с оглед на това обикновеният българин да води нормален живот. Реализацията на една такава цел изисква да се осигури ръст на БВП 9-10%, а на доходите 15-20%.

Според някои експерти това е напълно постижимо.

Това е пътя да се доближим в близките 15-20 години до най-развитите европейски страни. Заедно с това ще бъде добре да се конкретизират целите и задачите в различните сфери: икономическа, инфраструктурна, социална и духовна.

Задача на задачите е чувствително да се повиши производителността на труда, която ще даде възможност да се повишат доходите на населението (заплати и пенсии). Ще бъде добре в стратегията да се предвидят конкретни мерки за привечдането в

действие на факторите, от които зависи ефективната реализация на целите и задачите, прилагане постиженията на науката и техническия прогрес, както и рационална организация и управление на средствата от фондовете на ЕС. В разработването на такава стратегия би следвало да се включат политици, учени, общественици, дейци от всички сфери на живота.

Би било добре основните рамки на такъв документ да бъде обсъден и от широк кръг представители на обществеността и се внесат за обсъждане и одобрение от Народното събрание.

Проведеното заседание и утвърдените документи за алтернативното развитие на страната, председателството на ЕС и бюджета за 2018 г. показват, че БСП все повече се утвърждава в действена опозиция и реална алтернатива за цялостното развитие на страната.

В доклада на председателя на НС на БСП Корнелия Нинова, наред с конкретните мерки, предприети за подобряване на взаимодействието със структурите на БСП и проявената активност на депутатската група, бе разгледан подробно въпросът за изказвания на членове на НС на БСП в отделните медии, с което нарушават Устава на БСП.

Те изказват мнения и съображения, които са в разрез с утвърдени документи на партията. Това е абсолютно недопустимо.

Очевидно е обаче, че има сериозни пропуски в стила на работа на НС. На пленума не се обсъждат отделни въпроси от развитието на партията и страната. Някои от членовете на НС на БСП споделят, че в Националния съвет на БСП няма чуваемост и се нарушава колективният метод на работа.

Ще бъде правилно да се проведе закрит пленум на НС на БСП, на който да се обсъди въпросът за стила и организацията на неговата работа, Изпълнителното бюро и председателят и вземат такива решения, които да бъдат насочени към решаване на главните въпроси на страната и БСП.

След запознаването с доклада на Корнелия Нинова, обикновеният член не може да не се тревожи и изисква от тези, които са избрани в ръководните органи, да работят преди всичко и главно за обществените интереси.

Очевидно е, че в съществуващата ситуация много важно е Корнелия Нинова да си направи сериозен самоанализ и да продължава да работи нахъсано, но и да бъде по-лоялна и достъпна към другарите си.

Най-малко сега тя трябва да анатемосва тези, които имат друго мнение.

Добре ще бъде и критикуваните другари да си направят своите изводи, защото никой не е по-голям от БСП - опората и вдъхновението на хиляди леви хора.

Заедно с постигнатото мисля, че БСП би било добре да съсредоточи вниманието си за решаване на редица стратегически и тактически въпроси:

- положението в страната и неспособността на ГЕРБ компетентно да решава проблемите изискват БСП да помогне за правилната организация на председателството на ЕС като съсредоточи вниманието си за предизвикване на предсрочни парламентарни избори, непосредствено след приключването му.

Главната цел е да се спечелят убедително предсрочните избори:

- да разработи свое виждане за стратегическото развитие на страната, за което стана дума, и конкретно предизборна платформа;

- да се разработи нова програма и устав, които да отразят новите реалности в света, ЕС и страната.

Наложително е в програмата по-ясно да се формулират изискванията на социалистическия идеал и социалистическите ценности и се формулират практическите стъпки за тяхната реализация.

Това би следвало да стане на основата на съвременния прочит на Маркс, чиято 200-годишнина от рождението ще отбележим на 5 май 2018 г.

Новият устав да бъде в пълно съответствие с разработената нова програма.

- да се направи анализ на състоянието на стила и организацията на всички органи и организации и предприемат адекватни действия за привеждането му в съответствие с принципите и нормите на партиен живот и съвременните изисквания към ефективно управление;

- всички социалисти и особено тези на ръководни позиции следва да поемем конкретни задължения за евентуалните предсрочни парламентарни избори. За приноса на всеки би трябвало да се съди по постигнатите конкретни резултати в работата и личен принос в предизборната битка. В буквалния смисъл на думата всички социалисти сме длъжни да бъдем такива на дело, а не да очакваме да получим престижни постове.

Пътят напред е трънист, той няма да бъде лесен, но единствено спасителен за България и БСП.

Задълбочен и изстрадан труд

Наскоро изд. "Земя" отпечата книгата на Филип Бобков "Социализмът в контекста на историята (записки на съвременник)". Филип Бобков е сред най-известните ръководители на КГБ и е автор на редица книги, някои от които са преведени и на български език. "Социализмът в контекста на историята" търси отговор на въпросите на фона на историята и причините за краха на този модел в СССР и другите източноевропейски страни. Главното достойнство на изследването е задълбоченост и оригиналност поради изключителния интелектуален потенциал на автора и неговата лична съдба, разказани умело.

Филип Бобков подробно разглежда формулировката на Ленин за необходимостта и възможността за изграждане на социализъм в една страна, което догматично разглеждано, е в противоречие с учението на Маркс. Но В. И. Ленин разработва не само възможността за изграждане на социализъм, а в редица статии като "Предстоящите задачи на съветската власт", "Успехите и трудностите на съветската власт" показва, че това ще стане на основата на държавния капитализъм и пазарната икономика и на неговата култура на управление. Затова за Ленин е изключително важно науката "да не остане мъртва буква" и "куха фраза", което може да се осъществи само след "съединяването на победилата социалистическа революция с буржоазната култура". Но историята отреди малко време на Ленин да участва активно в практическата реализация на идеите на социализма в СССР. Както подчертава Ф. Бобков, след неговата смърт в болшевишката партия започва сблъсък между троцкистите и сталинистите по въпроса възможно ли е в СССР да се изгради социализъм, след като социалистическата революция не се реализира в световен мащаб. Троцкистите твърдят, че това е невъзможно, а сталинистите отговарят утвърдително. За 15 години са постигнати икономически успехи, които потвърждават тезата на сталинистите. И тези успехи са заложили в основата на победата на СССР във Великата отечествена война.

Филип Бобков не оправдава Сталин за репресиите, но обяснява, че срещу него реално е подготвен заговор за физическото му отстраняване. Много релефно се откроява подготовката на съветските хора и воители за победата във войната. Той разказва за своето участие в нея, за раняването си и за оздравяването.

Централно място в книгата заемат въпросите, свързани със зараждането на "студената война" и етапите на нейната реализация; развитието на КПСС и съветската държава в периода след войната и до разпадането на СССР, причините за това и моделите за изграждане на социализма, кризата и бъдещето на социализма.

Филип Бобков се спира подробно на речта на Чърчил във Фултън, сложила началото на "студената война", и политиката срещу СССР от позиция на силата, както и идеологическата диверсия и психологическата война. Особено внимание авторът отделя на плана "Литте", който разчита на далечната перспектива за постепенна промяна на държавния строй в СССР и разработения механизъм, включващ два етапа - широкомащабна работа за подриване на държавния строй отвътре, и втория - въпросите за въоръжаването, за да бъде изтощен СССР.

Този план наистина е приведен в действие. Но според автора целенасочената дейност на спецслужбите изиграва съвсем не последна роля. Строят се рушеше отвътре и не специалните служби трябваше да го укрепват. В книгата подробно са разгле-

дани въпросите за развитието на СССР след смъртта на Сталин, 20-ия конгрес на КПСС, както реформите за периода на десетгодишното управление на Н. С. Хрушчов.

Филип Бобков оценява високо действията на Юрий Андропов за борба с корупцията и бюрокрацията и продължителното засъствяване на постове на ръководни дейци. Андропов започва и конкретна работа за подобряване на международните отношения, описана е и дейността му на поста председател на КГБ. В последната глава авторът прави точна и безкомпромисна характеристика на гробокопачите на СССР М. С. Горбачов и Б. Н. Елцин. "И до днешен ден не мога да се примиря с това, което стана и не може да бъде простено на онези, които съзнателно избраха пътя, който води към разрушаване на държавността. Би било разбираемо, ако бъдещето на СССР беше предизвикано от дисиденти, но изигравайки определена роля, те не стигнаха дотам. Държавата беше убита от първите лица на страната и от техните най-близки съратници със здрав разум и силна памет - няма аналог на подобно събитие в човешката история. Не мога да твърдя били ли са агенти на чужди служби, но че действията им съвпаднаха с плановете на западните специални служби, е очевидно." (стр.169)

Изключителен теоретичен интерес представлява главата, посветена на кризата. След като подчертава успехите на съветската страна във високите сфери на живота и особено в социалната, той се спира на съвременната финансово-икономическа криза, чието преодоляване е свързано с връщането към трактовките на Маркс и Ленин.

Формулата на Ленин за борбата на държавите, за разделение и преразпределение на света намира реални потвърждения. Той гениално предвижда, че центърът на революционното движение може да се премести на други места. И това наистина става в Китай.

Ф. Бобков подчертава, че социализмът се развива въз основа на ленинските и марксистките принципи. Китайците никога не са се отказвали от марксизма и с това се обясняват техните успехи, а примерът им в условията на глобалния капитализъм е изключително важен.

Преди години един български професор казваше, че хубавата лекция е празник на знанието. Мога да потвърдя, че книгата на Ф. Бобков е празник за любознателния читател. Тя помага по-добре да бъде осмислено станалото в СССР и в другите социалистически страни и да направим по-точни изводи за това, че социализмът в световен мащаб неминуемо ще се реализира.

Големият въпрос е да се обоснове по-добре неговата теоретична основа и да се намери най-подходящия механизъм за реализацията му, за което разглежданото изследване има определен принос.

Стойностно изследване за левицата

Наскоро издателство "Авангард-прима" издаде книгата на Центъра за исторически и политологически изследвания към Националния политически институт "Димитър Благоев" - "Левицата. Истории. Реалности. Перспективи." Съставител е доц. Максим Мизов. В сборника са публикувани материали от проведена теоретична конференция, посветена на тези проблеми. Публикуваните материали разглеждат от различен ъгъл многостранните проблеми, свързани с миналото, настоящето и бъдещето на левицата.

Вниманието на участниците е съсредоточено върху следните групи въпроси:

- характеристики на съвременната неолиберална държава и неолиберална демокрация;
- лявото в съвременните условия;
- историческо развитие на левите идеи;
- социалдемократическото и комунистическото ляво и нови кълнове на лявото днес и утре;
- географско разпространение на лявото в различни точки на планетата;
- бъдещето на лявото.

Проф. Васил Проданов, в съдържателния анализ за съдбата на лявото в условията на нелиберална държава и неолиберална демокрация, се спира на промените и особеностите на съвременния капитализъм. Като проследява развитието на глобализирания неолиберален капитализъм, той достига до заключението, че цялата добавена стойност отива към капитала, а относителният дял на труда намалява. Капитализмът все повече се превръща в казинокапитализъм. Държавата отделя огромни средства за спасяване на частни банки, дерегулираният пазар предоставя възможност парите от периферните държави да изтичат към държавите от капиталистическия център, нараства броя на свръхбогатите, неравенството и бедността вземат стресиращи размери, експлоатацията не е само от въпросния капитал, но и от държавите от капиталистическия център. Заедно с това проф. Проданов проследява етапите на кризата на лявото в условията на неолиберална глобализация и аргументирано поставя необходимостта от стратегическа визия на тренда на глобалните проблеми и на тази основа и програмни промени на левицата.

В изследването на доц. Максим Мизов "Историческа амортизация на левицата. Защо?" са проследени историческите прояви на левите движения в света и нашата страна и е направен един много важен извод, че няма нито един съвременен партиен лидер, който да е идеолог от световна величина. Това и сложността на проблемите за развитие на левицата поставят необходимостта от прилагане преди всичко на екипния принцип на работа.

Проф. Искра Баева разглежда традиционните леви идеи и тяхното бъдещо развитие. Тя проследява развитието на идеите за свободата, равенството, братството, солидарността. Проф. Баева проследява развитието на двете течения, оформени в I Интернационал: едното - марксизмът за революционно преустройство на света и прудонизмът за продължаване на икономическата борба с капитализма. Подобаващо място е отделено на разработката на теорията на В. И. Ленин за победата на социализма не в най-развитите страни и нейната реализация в СССР и страните от социалистическия лагер до 1989 г.

Проф. Баева разглежда и въпросът за отговора на левите партии на новите предизвикателства и тяхната адекватност, а бъдещето на левите партии вижда в приспособяване на идеите към обстановката в отделните страни и света.

Проф. Нако Стефанов разглежда проблемът за развитието на комунистическото движение в България след 10 ноември 1989 г. Това го прави на основата на онези общи условия, които допринесоха за развитието на комунистическото движение в света, раждането на комунистическото движение като част от известния проект на Октомврийската революция, развитието на международното комунистическо движение по време на Втората световна война и след нея. Подчертани са икономическите резултати, постигнати в отделни страни и в България.

Определен интерес представлява изследването на Кирил Шопов за левицата на власт в Южна Америка и особено във Венецуела.

В изследването на д-р Евгени Кандиларов са разгледани събитията на площад "Тянанмън" през 1989 г. и съдбата на Петата модернизация в КНР. Разработената и утвърдена теория и промени за мандата на ръководните кадри за 10 години дава резултати. Смяната на ръководителите става безпроблемно. Проведените реформи в икономиката дадоха възможност чувствително да се повиши ръстът на БВП и доходите на населението.

Изследванията, публикувани в книгата, подчертават необходимостта от приспособяване на линията на левите партии към обстановката и търсене на оптимален път на развитие. Книгата за левицата има не само научно, но и практическо значение. Търсенето на работещия път на развитие на лявото движение е задължение на двете световни организации - Световния интернационал и Партията на европейските социалисти, както и на партиите от левия спектър.

На 5 май 2018 г. се навършват 200 години от рождението на мислителя на хилядолетието Карл Маркс. Идеята за създаване на инициативен комитет и приемане на програма за достойно отбелязване на тази годишнина ще бъде сериозен подтик и за позадълбочено вникване в теоретическите и практическите проблеми на лявото днес и утре.

Визия с далечен прицел

Предложената от ръководството на БСП "Визия за България" е смел стратегически документ, чиято крайна цел е смяна на модела на управление на страната

В края на юли Националният съвет на БСП предложи на обществото свое виждане за положението и проблемите в страната и главните насоки в развитието ѝ в близките двадесет години.

Оценката на този факт може да бъде само еднозначно позитивна, която изисква ръководството на партията да бъде адмирирано за смелостта да излезе пред обществото по главните проблеми и възможните насоки за неговото развитие.

В публикациите преобладават положителни оценки за проявата на проектодокумента.

НС на БСП и парламентарната група решиха и тръгнаха за срещи със социалисти, симпатизанти и избиратели за разясняване на основните ѝ постановки в областите и общините.

Тези срещи ще помогнат по-добре да бъде разбран замисълът на ръководството на БСП и с направените допълнения и предложения да се отиде към утвърждаване на визията на заседанията на 48-ия конгрес на БСП през януари 2019 г.

Като оценявам високо самия факт на появата на "Визията" и опита си, натрупан при разработката на програмни документи, ще засегна някои въпроси, свързани със структурата и съдържанието на предлаганата "Визия" с оглед на това да придобие по-логичен и завършен вид.

Структурата на документите следва да допринесе по-добре да се разгледат съдържателните аспекти.

Във връзка с това смятам, че е по-целесъобразно да се открият следните въпроси:

- формулиране на главните проблеми в развитието на обществото и причините, които ги пораждат;

- формулиране на главната цел и задачите, които следва да се решават;

- конкретизация на развитието на отделните сфери и специфичните мерки за тяхната реализация;

- основни условия и фактори за реализиране на "Визията".

Най-напред за формулиране на проблемните въпроси в развитието на обществото и причините, които ги пораждат.

В предложената "Визия" е посочено съвършено правилно, че днес българското население е най-застрашено от бедност и социално изоставане. Подчертани са и съзнателната negliжираност на ролята на държавата.

Наред с посоченото за оценката на обстановката би трябвало да се открият и някои нови моменти:

- катастрофалните резултати в развитието на страната по линията на десния неолиберален преход, довели до демографската катастрофа и тоталното обедняване на обикновения българин;

- налагането на неолиберален модел и необходимостта той да бъде коренно променен, да се върнем към рестарт на модела на социалната държава.

В съдържателен план предложенията ми са насочени към формулировката на главната цел за развитието на страната, задачите и подцелите, конкретните задачи на секторните политики и основните мерки за тяхната реализация.

Главната цел би могла да бъде създаване на условия и предпоставки за постигане на архинеобходимите и възможни за постигане на ръст на БВП със 7-8% и на доходите с 15-20%, както и на духовно възраждане на нацията и ново качество на отношенията между хората.

Разработката на секторните политики е насочена към това стратегическите цели и задачи да получат по-конкретна реализация.

Това изисква открояване на конкретните цели и задачи за съответния сектор:

- предлагане на такива конкретни законодателни промени, които ще доведат до постигане на преследвания резултат;

- стиковка между отделните политики за постигане на положителен краен ефект;

- прилагане на специфични технологии в съответните отрасли и организации и управление в бранша, съобразявайки се със световните стандарти;

- приемане на кадрови стратегии за съответния бранш и национална стратегия за развитието на ръководните и изпълнителските кадри в страната.

Накрая в документа би било добре да се посочат и разгледат основните условия за изпълнение на "Визията". Те могат да бъдат формулирани по следния начин:

- възприемане на нов икономико-социален модел с активно участие на държавата, работодателите и работниците, привличане на наши и чуждестранни инвестиции, което се оказва невъзможно при управлението на ГЕРБ с прилагането на неолибералния модел и при липса на базисни правила и справедливост;

- по-ярко очертаване ролята на държавата за разработка на стратегия за нейното развитие и привеждане на законодателната дейност в пълно съответствие с потребностите на развитието и създаване на условия за пълноценна реализация на способностите на хората, осигуряване на подходящи условия за нормален живот особено на социално уязвимите групи хора;

- по-ясно очертаване ролята на местните органи за управление за пълноценна реализация на техните функции за решаване

на стратегическите задачи на регионите, областите, общините, безпрепятствен достъп за извършване на услугите;

- прилагане на принципи на организация и управление, доказали своята ефективност; на най-съвременни технологии;

- дигитализация на всички сфери и прилагане на електронно управление;

- подготовка на изпълнителски кадри в съответствие с потребностите;

- очертаване ролята на структурите на гражданското общество за реализация на "Визията".

Направените предложения биха съдействали за по-добро оформяне на "Визията", за да стане по-четивна и главното да се превърне в стратегически документ с по-далечен прицел.

Карл Маркс - мислителя на хилядолетието

На 5 май се навършиха 200 години от рождението на Карл Маркс.

Във връзка с тази знаменателна годишнина Центърът за исторически и политологически изследвания и фондация "Солидарно общество" организираха научна конференция.

В нея взеха участие видни наши учени - философи, икономисти, социолози, историци и представители на политическите партии и на обществени организации. С доклади, изследвания и изказвания участваха 15 души. Проведе се много задълбочена дискусия за всички аспекти от епохалното дело на Карл Маркс.

В издадената книга от проведената дискусия, озаглавена "Карл Маркс в отминалата, настоящата и бъдещата история", на издателство "Авангард прима", са публикувани материалите на научната конференция. В уводното слово на директора на Центъра за исторически и политологически изследвания проф. Михаил Мизов се подчертава, че Карл Маркс е гениален мислител, велик теоретик, основоположник на идеологията на пролетарската революция.

През 1999 г. в анкета на BBC е обявен за мислител на хилядолетието, а през 2005 г. в анкета, организирана и проведена от Канал 4 на BBC, на Маркс е присъдено званието "най-великият мислител на всички времена и народи".

В аналитичния доклад на проф. чл.-кор. и доктор на философските науки - флагманът на лявата мисъл в България Васил Проданов, озаглавен "Маркс - етапите на капитализма, марксизма и лявото", разглежда кардиналните проблеми на епохалното дело на Карл Маркс.

Проф. Проданов подчертава, че само в родния град на

Маркс - Трир, проявите, свързани с Маркс, са 600, а председателят на ЕС Жан Клод Юнкер на 9 май 2018 г. произнесе реч, посветена на 200-годишнината и откри паметник в негова чест.

Той очертава три етапа на капитализма.

Първият етап е класическият патримонален и Дикенсов капитализъм на класическата политикономия и викторианска Англия.

Вторият етап е фордитския, социален и кейнсиански капитализъм на множеството марксизми.

Третият етап на капитализма е неолибералният капитализъм от 80-те години на XX век, водещ до рухването на източноевропейският социализъм и смъртта на Маркс.

Проф. Проданов подчертава мисълта на Александър Зиновиев, че предателството на Горбачов започва, когато той през 1984 г. не посещава гроба на Маркс, а неговата перестройка методично убива Маркс в Източна Европа. По-нататък подробно анализира етапите наляво - развитието на социалдемократическото, комунистическото и социалистическото движение.

В доклада на проф. Орлин Загорев "Идейните послания на Карл Маркс" се подчертава, че неговият титаничен ум, работоспособност и дружбата му с Фр. Енгелс му помагат да извърши своето епохално дело.

В средата на ХтХ век Карл Маркс и Фр. Енгелс разработват нова социологическа концепция.

В учението за човека К. Маркс прави оригинална и дълбоко хуманистична аргументация на едно съвършено исторически ново общество.

Чрез формулата за "общественоикономическата формация" К. Маркс аргументира своето откритие и материалистическото разбиране на историята и подчертава, че обругаването и изопачаването, но непобедено и неопровергано, учението на Маркс остава едно от най-великите завоевания на човешкия разум.

Проф. Боян Дуранкиев разглежда въпросите, свързани с реализацията на идеите на Маркс през ХХI век. Като подчертава, че Маркс прилага системния подход към въпросите на развитието и центъра на неговите изследвания е човекът, а "икономиката" има обслужващ характер. Проф. Б. Дуранкиев анализира "социалната теория за стойността", която се оказва вярна.

Проф. Н. Радев (който почина неотдавна) се спира на идеите на Карл Маркс за ролята на социалното време и труда за развитието на обществото, като подчертава теорията му за двойствения характер на труда и на социалното време, изучаване на социалното време с помощта на бюджета на времето и моделът за избор между работа и почивка.

Проф. Захари Захариев разглежда идеите на Карл Маркс за гражданското общество, а доц. Янаки Стоилов - тезите на Карл Маркс за правото и за правата.

Доц. П. Пачкова в изследването си "Марксизмът като наука и комунистическа идеология" аргументира тезата си, че марксизмът

продължава да е едно от най-евристичните направления в науката, и че след капитализма ще има друго общество и, че в общественото развитие няма да има застой.

Чл.-кор. проф. Любен Димитров разглежда въпроси, свързани с хуманистичния методологически подход на К. Маркс, а проф. Васил Момов - хуманитарната позиция на Маркс за човека и отделя специално внимание на науката за хуманитарното социално творчество не само какво да се прави, но и с какъв съвкупен потенциал да се осъществява.

Владимир Трифонов разглежда въпросите, свързани с това, че пролетариатът не се превърна в гробокопач на капитализма и че в СССР бе предприет неуспешен опит пролетариатът да се превърне в нация. Заключение на В. Трифонов е, че пророчеството на К. Маркс и Фр. Енгелс за мисията на пролетариата не се осъществи.

В заключителното си слово проф. М. Мизов разглежда с вещина въпросите, свързани с всеобщия интелект и преходът към периферен и компрадорски капитализъм.

Много точно е неговото заключение, че левите промени би следвало да отразяват и много по-мощно да отчитат трансформациите в обществото на базата на оригиналната идея за всеобщия интелект, която той доста лаконично и схематично формулира в няколко свои забележителни произведения.

За да се опознае и въплъти в практиката идеята на Маркс, са нужни солидни знания за богатствата на всеобщия интелект, силна воля и твърд характер на левите субекти.

Проф. М. Мизов разглежда подробно въпросът за извращенията при прилагане на Марксовата идея за всеобщия интелект в България след 10.11.1898 г. и катастрофалните резултати в развитието на страната.

Книгата "Карл Маркс в отминалата, настоящата и бъдещата история" отразява точно главното в неговото учение и неговата непреходност.

Основните идеи на Маркс през последните 100 години до голяма степен бяха реализирани в СССР и страните от Източна Европа, Китай, Виетнам и Куба. Големият въпрос, който сега стои пред държавите, учените и левите партии е как да се реализират докрай дълбокохуманните и пророчески изследвания за бъдещето на човечеството.

Това може и ще стане чрез последователно отстояване от левите партии интересите на хората на труда и интелекта, теоретически разработки за всяка страна и тяхното практическо прилагане чрез уличен натиск и спечелването на избори за установяване на такава система на труд и разпределение, която ще създаде възможност да се реализират отколешните мечти на човечеството за свобода, равенство, добруване и пълната реализация на възможностите на отделния човек и обществото като цяло.

Победата трябва да се изстрада!

Предстоящите парламентарни избори имат в буквалния смисъл на думата съдбовно значение за страната. От техния изход завиди какъв път ще поеме тя - пътя на реален икономически растеж и подобряване жизненото равнище на обикновения човек, или пътя на фалшивия ръст, демагогията и корупцията, тоталното обедняване на хората, прилаган от досегашните управляващи.

Редица факти говорят, че СДС предприема и ще предприеме редица практически мерки, с които да спечели отново доверието на народа. Сред тях могат да се открият търсенето и намирането на наши и чуждестранни спонсори с оглед на купуване на реални гласове, за което те натрупаха добър опит; очакващото се фалшифициране на изборите; бруталната предизборна кампания, която се подготвят да проведат; приемането на някои закони за изборите и евентуални промени в многомандатните райони, които да бъдат изцяло в тяхна полза; провежданите услужливи социологически проучвания; неистовата борба, която водят срещу формиралата се коалиция за България.

Заедно с това както и досега, още по-целенасочено до изборите те ще използват БНТ и БНР, за да представят изцяло в розова светлина направеното от правителството, Народното събрание и президента. А следва да се има предвид, че огромната част от нашия народ преди всичко по икономически причини не използва други източници за информация. Правителството действа изцяло популистски, като замрази цената на тока и парното до изборите. Всичко това очевидно влияе и ще повлияе на българските избиратели при вземането на окончателно решение за кого да гласуват.

Разбира се, трябва да отчетем реално и негативните фактори, отнасящи се до СДС. Резултатите от управлението на ОДС са катастрофални за обикновения българин и добри само за братовчедите. 84% от българите са бедни. Повече от 1/3 живеят в пълна мизерия. Безработицата за четирите години се е увеличила с 272 000, или със 7% спрямо 1996 г., и сега е повече от 18%. Престъпността взема застрашителни размери. Налице е повсеместен страх. Производството спада. Чувствително намалява производителността на труда. Реформата в здравната и пенсионната сфера е сбъркана. Приватизацията най-често се извършва под масата. Невиждана корупция е обхванала всички етажи на властта. Управляващите показва своята неспособност да управляват.

Обобщеният извод, който можем да направим за главния стратегически противник за изборите, е, че независимо от провалите в управлението и корупцията, в която затъна, той е силен и борбата с него ще бъде изключително оспорвана.

Когато оценяваме положението в дясното пространство, трябва да вземем под внимание и факта, че вероятно ще бъде формирана още една коалиция с участието на ВМРО, Демократичен алианс, партията на Б. Бонев, монархистите и Симеон Борисов Фердинандов. Засега нищо конкретно не се знае за тяхната платформа и политическа философия. Може само да се прогнозира, че тя ще се опита да бъде буфер между лявото и дясното и че основната ѝ критика ще бъде срещу управлението на ОДС. Може да се очаква, че и левицата няма да бъде пощадена. В предстоящите избори най-вероятно самостоятелно ще участва и ДПС. ДПС вече обяви своята либерална насоченост и левицата следва да отчита това в предизборната дейност с оглед формиране на евентуално коалиционно правителство след изборите с участието и на ДПС.

БСП и левицата навлизат в настоящата предизборна кампания със сериозна бонификация. Трябва по достойнство да се отчете извършеното от Висшия съвет на БСП и неговото Изпълнително бюро за формирането на новата левица и коалиция "За България". Представянето на коалиция "За България" в НДК се превърна в истински празник за участниците. В проекта за договор с избирателя до голяма степен е даден отговор за състоянието на реалните проблеми в страната и пътищата за тяхното решаване. Очевидно е, че сега главно е хората да бъдат запознати с участниците в коалицията и техните послания.

По-нататъшната работа условно може да се раздели на три етапа:

- Запознаване с участниците в коалицията и основните ѝ послания през февруари, детайлизиране на основните послания през март и април и едномесечна дейност преди изборите през май и юни в зависимост от обявяване датата на изборите, при която да се достигне до всеки избирател.

- Заедно с това усилията трябва да продължат за привличане на нови участници в коалицията. Това се отнася преди всичко до Евролевицата. Необходим е нормален диалог преди всичко между Георги Първанов и Александър Томов. Личните чувства и отношения трябва да бъдат подчинени на бъдещето на България и в името на това да се направят необходимите компромиси. Допълнителни усилия са необходими за евентуално привличане за участие в коалицията на БКП "Г. Димитров", организацията "Защита", гражданското обединение "Обединени български граждани" и др.

Обобщавайки, можем да направим извода, че БСП, Новата левица и коалиция "За България" са в добра кондиция с реални шансове за водещо място в предизборната борба и резултатите от изборите.

Но нищо не е предрешено. Като реалисти трябва да отчетем факта, че противникът е силен. Съобразяването с това изисква стратегията, тактиката и цялостната дейност на левицата на БСП

и нейните органи да бъде така организирана, че да спечели самостоятелно болшинство в бъдещото Народно събрание.

Два са решаващите фактори за евентуална бъдеща победа на левицата:

Първият - обединяването на огромното мнозинство от българския народ и негативните цялостни резултати от управлението на ОДС.

Вторият - посланията и конкретната работа, която ще извърши левицата, коалиция "За България" и БСП до изборите.

С мислите, които споделям, бих искал да засегна онези въпроси, които или се подценяват, или недостатъчно добре се реализират в практическата дейност.

Първият се отнася до подготовката на документите за предизборната дейност и до посланията за следизборното управление. На основата на разработената от 44-ия конгрес на БСП програмна декларация и национална стратегия за развитие и проект за договор с избирателя по-нататъшните работи върху тях трябва да ги направи по-конкретни и разбираеми за обикновения човек.

Главното изискване при подготовката на тези документи е да бъдат реалистични и да посочат реалния изход за излизане от тежката ситуация, в която се намира страната. В тях конкретно следва да се открие целта - подобряване жизненото положение на обикновения човек на базата на по-висок растеж на brutния вътрешен продукт, намаляване на безработицата и инфлацията.

На основата на предварителната работа, която би следвало да се извърши за разширяване на пазарите с Русия и другите бивши съветски републики, Китай, Индия, Близкия и Средния изток, на базата на продължаване преговорите с Международния валутен фонд и Световната банка и на конкретни изчисления да се постигнат - реален ръст на brutния вътрешен продукт по години, ръст на реалните доходи, намаляване на инфлацията, ограничаване на безработицата.

Вторият е свързан с работата на Парламентарната група на Демократичната левица, на групите на съветниците в общинските съвети и подготовката и представянето на представителите им в медиите.

Парламентарната група, както и досега, още по-конкретно трябва да работи с парламентарните групи на Евролевицата, ОНС и независимите депутати за формиране на единна опозиция, която още по-релефно да покаже антинародния характер на управляващите в парламента и обществото.

Очевидно е, че се налага да се направи персонална оценка на представянето на пратениците на левицата и БСП в медиите и в тях да се изпращат онези техни представители, които имат медийно излъчване и се подготвят сериозно за всяко явяване. От съдържателна гледна точка след допълнително уточняване на

основните цифри за ръста на БВП, реалните доходи на населението, намаляването на безработицата и инфлацията това да стане достояние на българското общество.

Дейността на групите съветници на БСП в общинските съвети и на кметовете социалисти трябва да се насочи преди всичко към реализацията на мандатните програми и решаване на най-важните въпроси на населението. Особено важно е да се засили ефективността на всестранната управленческа дейност на общинските администрации, което е гаранция за постигане на по-добри реални практически резултати.

Третият въпрос се отнася до формиране на кадровия корпус на БСП и коалицията за бъдещото управление и особено за подбора на бъдещите народни представители. БСП действително разполага с подготвени кадри. Една значителна част поради нетолерантното отношение на партията към тях не желаят да участват в управлението независимо от това, че имат натрупан значителен опит, включително и в условията на прехода.

Ето защо е изключително важно ВС на БСП, партийните органи и организации да регистрират всички кадри, които имат необходимите качества и желаят да работят в управленческата сфера. Заедно с регистрацията да се проведе и конкретна работа за запознаването им с особеностите на евентуалната им бъдеща управленческа работа. Що се отнася до подбора на бъдещите народни представители, уставът на БСП и критериите, утвърдени от ВС на БСП, са ясни и категорични. Формулата на успеха е в зачитане мнението на местните партийни организации и съчетаване на централистичното начало, с оглед на избирането на онези кандидати, които са се утвърдили с дейността си в национален мащаб. Необходима е приемственост и обновление на депутатския корпус.

Като се отчита реално характерът на предстоящата предизборна борба и необходимостта след изборите България да бъде извадена от това състояние, кандидатите за народни представители трябва да бъдат компетентни, борбени, да водят хората след себе си. Това изисква при класирането им да се отчита реалната им тежест и влияние, а не личното самочувствие и желание. Интересите на коалицията и на България са над всичко.

Последният въпрос, но не по важност, е въпросът за предизборната дейност на партийните органи и организации.

Като се отчитат постиженията и особено слабостите, допуснати при изборите за местни органи на властта, главно внимание следва да се отдели на конкретността в действията и особено в работата с отделния избирател. Ако не се преодолее общият подход "дайте да дадем", резултатите ще бъдат незадоволителни. От практическа гледна точка е особено важно на базата на действителното проучване на обстановката във всеки квартал, село, секция, община да се постави конкретна цел, която може

да се постигне. Това изисква да се знае истинското състояние на левоориентираните избиратели, на тези, които се колебаят, и на тази основа да се организира цялостната дейност. Както никога досега се изисква членовете на БСП и симпатизантите да работят конкретно с онези избиратели, над които имат реално влияние, в непринудена обстановка. При срещите с тях да се изтъква корупцията, приватизацията под масата и антинародният характер на управление на СДС, а така също и конкретните послания на коалиция "За България" и БСП към избирателите и тяхната способност и решимост да ги реализират.

Победата никога не идва даром. Тя трябва да се изстрада в името на България и лявата идея. За това са налице всички условия и предпоставки, стига да се работи находчиво, конкретно и перспективно в оставащите месеци до изборите.

Октомврийската революция - преди 100 години, днес и утре

Под това заглавие издателство "Авангард Прима" издаде материалите на проведената през месец ноември 2017 г. кръгла маса, посветена на 100-годишнината от ВОСР, организирана от Центъра за исторически и политологически изследвания и фондация "Солидарно общество".

През последните години Центърът за исторически и политологически изследвания проведе редица теоретични и научни конференции, "Кръгли маси", посветени на актуални проблеми в развитието на света и страната.

На тези форуми става много свободен обмен на мнения и се предлагат оригинални идеи и предложения, които се изпращат на съответните държавни и партийни институции с оглед на тяхното прилагане в практиката.

Във форумите участват огромен брой представители на различните обществени науки и политически сили, както и представители на обществените организации. Това изисква да отдадем дължимото на Центъра за исторически и политологически изследвания и неговия директор - ерудираният и енергичен проф. Максим Мизов, за тяхното организиране и провеждане.

В книгата, за която иде реч, са публикувани изказвания на над двадесетина автори, професори, доценти, научни сътрудници.

Главното в разгорялата се дискусия и публикуваните материали е ролята и мястото на Октомврийската революция за развитието на Русия и света. Проследена е подготовката на революцията, нейното извършване, изграждането на социализма в СССР и бързото нарастване неговия икономически, военен и социален потенциал.

Изграждането на този потенциал на СССР му позволи заедно със съюзниците си да победи Хитлеристка Германия и да спаси човечеството от унищожение. Само този факт е достатъчен, за да се открие изключителната роля на Октомврийската революция.

Заедно с това е подчертана ролята на революцията за развитието на световния революционен процес в света и страната, на националноосвободителното движение.

В основния доклад на чл.-кор. проф. Васил Проданов, озаглавен "Червеният" "Кратък двайсети век" и битката за неговите интерпретации разглежда отношението към Октомврийската революция след разпада на СССР и посочва, че Русия не разглежда настоящето си като продължение на Октомврийската революция за разлика от Китай. Затова и Кремъл не предвиди чествания във връзка със 100-годишнината на Октомврийската революция.

Проф. Проданов се спира подробно на идеологическите интерпретации на Октомврийската революция.

За изминалите 100 години по света има публикувани около 20 000 книги за Октомврийската революция и посочени основните интерпретации - либерални, консервативни, социалдемократически, троцкистки, анархистки, марксистко-ленински, неомарксистки. Той проследява и трите етапа на развитие на Русия и СССР, безнаказаната и безочлива реставрация на капитализма.

В доклада си проф. Орлин Загорев подчертава, че историческата оценка на ВОСР през 1917 г. има три основни измерения и това, че редица идеи на революцията по различни причини не бяха реализирани, не означава, че идеите са опровергани. Във връзка с това подчертава, че крайната цел на комунистическата идея е справедливо общество, основано върху една хуманистична цивилизация.

В книгата подробно е разгледан въпросът за това велика ли е Великата Октомврийска революция, въпрос, на който се спират проф. Захари Захариев и Георги Найденов.

Заклчението, до което се стига, е, че Октомврийската революция е Велика и заедно с Френската Буржоазна революция са двете велики революции в световната история.

Много голям интерес представлява докладът на проф. Илиана Марчева "Политика на паметта: официалната руска пропаганда за ВОСР по време на 100-годишния юбилей".

Тя проследява метаморфозите на празника на ВОСР - 7 ноември, и отношението към водачите на ВОСР - Ленин, Сталин, Троцки.

Конкретно внимание отделя на изграждането и дейността на организационния комитет за отбелязване на 100-годишнината.

В изследванията на проф. Искра Баева, проф. Минчо Минчев, проф. Трендафил Митев, Дончо Конакчиев, Минчо Христов са раз-

гледани въпроси, свързани с революционния процес в България, изграждането на практичния социализъм в Източна Европа, Китай, Виетнам, отражението на революцията в Латинска Америка, на Запад.

Можем да кажем, че съвременното наследство на ВОСР е всеобхватно.

В заключителния доклад на проф. Максим Мизов "Конспирациите за и около Октомврийската революция" са разгледани въпроси, свързани с оценката на ВОСР като велика и обръща внимание на два основни типа конспиративни визии и теории.

Това се отнася с опита да се развенчае ролята на народните маси в историята и да се negliжират вождовете като Ленин, в който, според някои твърдения, няма нищо особено като личност. Какъв цинизъм!

Проф. Мизов разглежда подробно клеветите за финансирането на ВОСР и стремежа тя да бъде дискредитирана, десакрализирана, дегероизирана.

Книгата "Октомврийската революция - преди 100 години, днес и утре" е изключително ценна и необходима на хората, които са възприели социалистическия и комунистическия идеал за свое верую.

В докладите и изказванията е направен много добър анализ на развитието на Русия и СССР в последните 100 години. Проследени са основните етапи на развитието на СССР и Русия като са доказани с факти огромните резултати, постигнати в страната в различните сфери на живота. Сред тях можем да откروим решаването на икономическите и социалните въпроси, дълбоките изменения в духовната сфера.

Посочените резултати в икономическата и научната сфера позволиха на СССР да изгради мощен военен потенциал, който се оказва решаващ за победата над фашизма.

Само това да беше резултатът, оценката за ВОСР може да бъде само положителна.

След Втората световна война бе изградена световна социалистическа система и социалистическите страни постигнаха добри резултати в икономическата и социалната сфери. Отношенията между социалистическите страни получиха нови измерения. Много човешки отношения се установиха между хората.

Предателството на Горбачов и настъпилата реставрация доведе до крайно негативни резултати, свързани с икономическото и социалното положение. Държавите поеха капиталистически път на развитие, а по-голямата част от хората тотално обедняха.

Големият въпрос, пред който се изправиха страните и отделните хора, е по какъв начин трябва да се реализират на съвременния етап, идеите, свързани с осъществяване на свободата и равенството и предоставяне възможност на трудещите се за тяхното развитие и устойчиво решаване на икономическите и социалните проблеми.

Натрупаният опит и постигнатите резултати в Китай показват положителния пример, към който трябва да се стремим.

Осъществяването на социалистическия и комунистически идеал сега и в бъдеще ще бъде свързан към спечелването доверието на хората чрез избори, което може да стане чрез предизборни платформи на левите партии и кандидати, които имат необходимите качества и признание сред избирателите.

Борбата за реализацията на социализма в световен мащаб ще бъде продължителен процес. Но това е единствено спасителният път.

Изборите, Левицата и БСП

Социалистическата партия не защити доверието на избирателите

Проведените парламентарни избори 2001 г. са вече история. Резултатите са известни. Българският избирател даде гласа си за бившия монарх. Защо това се случи?

Обикновеният българин живее в бедност и мизерия вече 12 години. Симеон Сакскобургготски добре оцени психологическия момент и неслучайно сега се появи за реално участие в политиката. С две общи изявления пред медиите, в които обеща, че ще промени стандарта на живот на българина за 800 дни, без конкретна и ангажираща цялостна програма за развитието на България, с малкоизвестни имена и известни, но с обратен знак, без сериозна кампания Симеон Сакскобургготски постигна резултат, който надмина и най-смелите очаквания, включително вероятно и неговите.

Гласуването на подавяващото мнозинство от избирателите за бившия монарх освен с мизерията, в която живеят, може да се тълкува и като наказателен вот за целия т.нар. политически елит. Гласуването бе свръхемоционално. Гласувалите за Симеон Сакскобургготски не искаха да се вслушат в конкретни предизборни платформи. Психологическата война бе спечелена от Симеон Втори. Разбира се, този подход на подавяващото число на гласоподавателите е факт и с него трябва да се съобразяваме. Друг народ не можем да си внесем, а и не трябва. ОДС загубиха катастрофално. Противонародната им и безогледна политика бе наказана. Наказана бе обаче и Коалиция за България. За нея гласуваха 170 хиляди избиратели по-малко в сравнение с парламентарните избори през 1997 г. Около 25% от потенциалните гласоподаватели на левицата са гласували за Симеон Сакскобургготски.

Резултатите от изборите са не само наказателен вот за т.нар. политически елит, но те са сериозно предупреждение към всеки, който ще управлява страната ни в бъдеще.

Кои са причините за наказателния вот, който получи и левицата?

Главната причина е нищетата, в която живее обикновеният българин, който е потенциалният гласоподавател на левицата. Обикновеният българин се хвана за Симеон Сакскобургготски като за последна надежда да бъде избавен от положението, в което се намира. Той показа, че не се доверява нито на досегашните управляващи, нито на БСП. А за положението, в което се намират България и обикновеният българин, са виновни всички политически сили, управлявали страната ни през последните 12 години. И затова наказанието е така тежко и трябва да се изтърпи, като се направят верни изводи.

Втората причина се корени в това, че БСП с цялостната си дейност след 10 ноември 1989 г. не можа да си завоева доверието преди всичко на трудовите хора, да ги убеди, че е защитник на техните интереси. Тя не успя да направи точен анализ на положението в страната в периода на прехода и не отговори конкретно на редица теоретически и практически въпроси, свързани с нейното и собственото си развитие. Сред тях могат да се открият: нежеланието или неспособността дълго време да се обяви открито, че в България, както и в останалите страни на Източна Европа се установи капитализъм със страшни последиствия за обикновения човек; в резултат на тази неяснота по време на правителството на Жан Виденов имаше прекалени очаквания и главното бе, че дойде ли БСП на власт в страната, отново ще има социализъм. Поради теоретическата неяснота, сериозни слабости в управленческата програма и дейността си, правителството на Жан Виденов под натиска на улицата подаде оставка и вместо да се направи реална оценка на постиженията и слабостите му, всичко бе оставено на самотек. Опозиционната дейност на парламентарната група на Демократичната левица не можа да убеди обикновените хора, че тя е борбена, конструктивна, защитаваща техните интереси. Висшият и местните партийни съвети не успяха да излъчат наистина работещи екипи, способни да анализират и да организират. В партийните органи влязоха доста неподготвени хора, които нямат необходимите качества, но имат голямо желание да бъдат ръководители. Сред една част от тях се забелязва нарцисизъм, себеизтъкване и неспособност за конкретна работа. Особено неприятно е, че публичният образ на БСП е недостатъчно привлекателен в обществото и особено сред младите хора. Най-голямата слабост обаче се отнася до стила на работа на партийните органи и организации. Практика стана да не се формулират точно целите и задачите, да не се търсят най-подходящите форми и средства за работа. Работи се на парче и прибързано. Материалите за отговорни форуми не се подготвят достатъчно задълбочено. Нарушават се елементарни изисквания на управленческите науки и партийното строителство.

Третата причина за тези резултати в изборите за Коалиция за България са допуснатите слабости в организацията и технологията на предизборната дейност. Вярно е, че Коалиция за България бе изградена на един ранен стадий на предизборната борба. Предизборната програма като цяло бе подготвена задълбочено и по-голямата част от кандидатите за народни представители бяха добре подбрани. Да не се вижда това, означава на черното да се каже бяло. Заедно с това бяха допуснати редица организационни слабости, които не ни дадоха възможност да спечелим още поне 5-7%. Към коалицията не бяха привлечени всички леви сили. Каквито и обяснения да се дават на станалото, факт е, че левницата не се яви единна на изборите. Предизборната платформа и проектът за Договор с избирателя не достигнаха до него в кратка и ясна форма. При формирането на проектолистите в отделни области бяха допуснати груби грешки. Защо беше необходимо всички членове на Изпълнителното бюро на Висшия съвет на БСП и заместник-председатели на ПГ да бъдат номинирани за водачи на листи? Защо ръководителите на Новата левица с изключение на Георги Първанов трябваше да бъдат прехвърлени от област на област, докато им се намери подходящо място? А принципното решение на въпроса изискваше четиримата водачи на Новата левица да водят листи, но това не бе направено. При подреждането на листите не се спазваха елементарни изисквания. Една немалка част от пратениците на коалицията в медиите не успяха убедително да защитят вижданията ѝ за решаване на проблемите в съответната сфера на дейност. С удовлетворение можем да отбележим доброто представяне на Георги Първанов в "Шоуто на Слави Трифонов" и в диспута, посветен на стратегията за развитие на България.

Ръководството на Коалиция за България не реагира адекватно на появата на движението на Симеон Сакскобургготски и не съобрази дейността си с коренно променената обстановка. Прекалено много внимание бе отделено на провеждането на срещите с кандидатите за народни представители. Главната им слабост бе, че се провеждаха при малко посещение и недостатъчна конкретност в изказванията на кандидатите за народни представители за разясняване основните послания на предизборната платформа и проектодоговора с избирателя. Най-голямата слабост на цялостната предизборна дейност бе индивидуалната работа с хората. А в конкретната обстановка тя придоби решаващо значение. В последните 15-20 дни преди изборите бе ясна ориентацията на една значителна част от левоориентираните избиратели към Симеон Сакскобургготски, но ние не работихме конкретно с тях със сериозни аргументи защо трябва да гласуват за Коалиция за България. Много големи слабости бяха допуснати от Предизборния център, областните и общинските щабове. Редица местни щабове работиха така, сякаш се провеждат местни избори. Коалиционни-

те партньори не се включиха достатъчно активно в тяхната работа. Не всички партийни органи конкретизираха проектодоговора с избирателя за съответната област и община. Стиковката при провеждането на мероприятията на национално и местно равнище не бе добра.

Обобщените изводи от изнесеното можем да формулираме така:

1. Главният извод е, че българският народ наказва т.нар. политически елит, включително и Коалиция за България и повярва в месията Симеон Сакскобургготски поради положението, в което се намира.

2. ОДС загуби катастрофално изборите поради провежданата от тях противонародна политика.

3. Левицата и БСП бяха наказани от избирателя. Вотът на българина е категоричен. Това наказание за левицата трябва да се приеме хладнокръвно и главното - да се предприемат такива мерки, които да гарантират възхода на левицата и БСП.

Изхождай от изнесеното, смятам, че усилията на левицата и БСП в бъдеще биха могли да се насочат към реализацията на следните действия:

ПЪРВО. Партийните органи и организации да направят оценка на извършената дейност, като се поеме политическа отговорност за незадоволителните резултати на национално и местно равнище. Политическата отговорност може да се поеме и без да се подава оставка, но партийните органи следва да освободят онези свои членове и ръководители, които са доказали своята неспособност да работят ефективно.

ВТОРО. Коалиция за България дори и да бъде поканена - да не участва в бъдещото правителство. Отделни представители на левицата могат да участват в правителството като експерти. Стратегията и тактиката на парламентарната група на Коалиция за България, която в конкретната обстановка следва да бъде единна, да се насочат към реална защита на интересите на обикновения българин. Опозиционната дейност да бъде настъпателна, борбена, аргументирана, а не самоцелна.

ТРЕТО. Да продължат усилията за организационно обединение на цялата левица за единно участие още в предстоящите президентски избори. За целта да се прояви необходимата инициативност и отговорност.

ЧЕТВЪРТО. Крайно наложително е БСП да се насочи към решаване на редица теоретико-практически въпроси, които да й дадат възможност да се адаптира в новата обстановка. Сред тях бих открил следните:

- Да се направи задълбочен анализ на развитието на страната през последните 12 години, като най-голямо внимание се обърне на допуснатите слабости и грешки при управлението на правителствата на Андрей Луканов и Жан Виденов.

- Да се анализира изпълнението на програмата на БСП и на основата на коренно променената обстановка в страната, евентуално да се пристъпи към нейното осъвременяване или приемане на нова програма.

- На основата на сериозен анализ да се разработи конкретна политика и стратегия за решаване проблемите на страната, за работа с младежите, синдикатите, безработните, пенсионерите, инвалидите, научно-техническата и художествената интелигенция.

- Да се разработи дългосрочна стратегия и програма за кадровата дейност на партията. Да се привлекат всички кадри, които могат да бъдат полезни за нейната дейност. Партията да се освободи от доказалите своята неспособност да работят за нейния успех и своята способност да работят само за себе си.

- Да се внесат конкретни изменения в механизма за номиниране на кандидатите за народни представители, като се дадат по-големи права на Висшия съвет на БСП при окончателното подреждане на листите.

- Особено внимание да се обърне за подобряване теоретичната и научноприложна дейност на партията. Да се обмисли въпросът за обединяване на Центъра за стратегически изследвания и Института за политологически и исторически изследвания на ВС на БСП.

- Да се разработи програма за финансово стабилизиране на партията.

ПЕТО. Напълно споделям извода на д-р Димитър Иванов във в. "Дума" от 19 юни т.г., че след 10.XI.1989 г. БСП не можа да излъчи своя лидер, който да бъде като Димитър Благоев, Георги Димитров, Тодор Живков. Това не означава да се подценяват качествата на председателите на ВС на БСП след 10 ноември Александър Лилков, Жан Виденов, Георги Първанов. Този много сериозен извод според мен не означава, че сега непременно трябва да се иска оставката на Георги Първанов. Напротив. Смятам, че той трябва да продължи да бъде председател на ВС на БСП. За партията идеалният вариант е той да стане лидер от ранга на своите трима предшественици преди 10 ноември 1989 г. Георги Първанов израсна през последните четири години, но очевидно е, че трябва много да работи за придобиване на комплексните качества за силен и авторитетен лидер на БСП. Той има потенциал за това. Председателят на ВС и лидер не може да израсне без сформиранието на силен екип на Висшия съвет и Изпълнителното бюро. Повече от очевидно е, че от ръководния екип трябва да отпаднат доказалите своята неспособност да работят конкретно в новата обстановка.

ШЕСТО. Партията и нейните органи нямат бъдеще, ако не внесат коренни промени в своя стил и организация на работа. Необходимо е единство на разработващата и реализаторската

дейност, търсене на персонална отговорност при неизпълнение на конкретни задачи. Наложителни са бързи промени за подобряване връзките с младежите и с обикновените хора. Особено важно е да се засили ролята на прогнозирането, планирането и моделирането на дейността на партийните органи и организации.

БСП е наследник на славни революционни традиции. Сега тя работи в съвършено нова обстановка. Вярна на своите традиции, от нея се изисква да направи верни изводи и да предприеме практически действия, които да съответстват на променената обстановка и да съдействат за издигане ролята ѝ в решаване на проблемите на обществото и държавата и издигане на нейния престиж.

Убедителната победа на предстоящите местни избори - цел и отговорност на БСП и Левицата

През месец октомври 2003 г. ще се произведат избори за местни органи на самоуправление. Реално завоевание на демокрацията след 10 ноември 1989 г. - изборите сега придобиват особен смисъл и значение за страната, общините, населените места и политическите партии. Изборите ще бъдат своего рода лакмус за управляващите. Ако те загубят катастрофално предсрочните парламентарни избори, най-късно през ранната пролет на 2004 г. ще станат належаща необходимост. Те ще бъдат лакмус и за реалното влияние на политическите сили и преди всичко на БСП и левицата. Проведените социологически изследвания и извършената работа от тях досега вдъхват известен оптимизъм. Изборите няма да бъдат никак леки и това е първото нещо, с което трябва да се съобразяваме. Заедно с това би следвало да си поставим реални цели и задачи.

Убедителната победа на БСП и левицата на изборите, която е тяхната стратегическа цел, ще им даде не само възможност да спечелят повече влияние в местните органи на властта, но ще бъде и реална заявка за не по-малко необходимата убедителна победа на евентуалните предсрочни парламентарни избори. Дешифрирано по-конкретно, това означава да се спечелят мажоритарните избори за кметове на общини и населени места в преобладаващия им брой и което е особено важно - за завоюване болшинство в общинските съвети от БСП и левицата. За да станат реалност тези цел и подцели се изисква работата, която ще се извърши до изборите, да бъде без преувеличение на изключително високо равнище. За това според мен би било

необходимо да се насочат към решаването на следните основни задачи:

- максимално добро приключване на мандата от кметовете на общини и населени места от левицата;
- задълбочена подготовка на предизборните платформи на общинските и основните партийни организации;
- обективна оценка на извършеното от представителите на левицата и на тази основа номинация на новите от компетентните органи;
- създаване на ефективна организация на всеобщата дейност на партийните органи и организации.

Ще разгледам конкретно очертаните групи въпроси.

Първо. За приключването и отчета на мандата от представителите на БСП и левицата.

През изтеклия мандат по-голямата част от представителите на БСП и левицата в местните органи на самоуправление работиха отговорно и са постигнати конкретни резултати в цялостното развитие на не малко общини. Реално в България след 10 ноември 1989 г. структурите на гражданското общество още не са утвърдени, но Националното сдружение на общините в Република България се превърна в изключително мощна неправителствена организация. С удовлетворение можем и трябва да констатираме, че Управителния съвет и цялото сдружение показват пример за компетентно управление на всички органи и организации. Заслуга за това имат всички членове в сдружението, но обективността изисква да се подчертае решаващия принос на дейците на левицата в Управителния съвет и всеобщата му дейност. Проявената активност от представителите на БСП и левицата се отрази благоприятно за известно олекотяване социалната цена за обикновените хора в изключително трудните дни и години, които те изживяват. В оставащите месеци до изборите е добре кметовете и общинските съветници от левицата така да организират своята дейност, че да дадат своя оптимален пренос за бъдещия изборен успех.

Два са въпросите, на които те биха могли да отделят подобаващо внимание - предприемане на действени мерки за решаване на най-неотложните и належащи въпроси и отчетът за извършеното пред гражданите и обществеността. От практическа гледна точка е изключително важно главните усилия да се насочат към предприемане на ефективни мерки за възможно най-добро решаване на проблемите, свързани с ръст на икономиката и намаляване на безработицата в съответните общини, създаване на условия и предпоставки за тяхното стратегическо решаване в бъдеще. Заедно с това вниманието да се съсредоточи върху завършване на важни обекти, свързани с развитие на инфраструктурата и подобряване благоустрояването и хигиенизирането на населените места. Доброто завършване на мандата е въпрос на чест и за онези кметове на общини и населени места от

левицата, които по различни причини няма да се кандидатираат.

Реалният отчет на извършеното от кметовете и общинските съветници от левицата ще бъде естествен завършек на цялостната им дейност. Това изисква той да бъде добре подготвен и поднесен в подходяща форма пред населението и медиите. За това ще допринесат пресконференциите, диспутите и срещите в кварталите и селата, които би било добре да приключат един месец преди изборите.

Второ. Задълбочена подготовка на предизборните платформи на общинските и основните партийни организации.

Идеалният вариант за подготовка на предизборните платформи е те да се разработят на основа на виждане на ОбС на БСП за стратегия за икономическото, социалното и духовното развитие на съответната община. За съжаление този въпрос се подценява повсеместно, включително и на национално ниво. А известно е от теорията и практиката на стратегическото планиране и стратегическото управление, че това е първоосновата, върху която следва да се стъпи, за да не се решават проблемите на парче, ден за ден.

Разработката на добро виждане на стратегията за развитие на общината не може да стане за седмица или за месец. За това в съществуващата ситуация вниманието би могло да се съсредоточи върху разработката на предизборните платформи на общинските организации на БСП. Подготовката на предизборните платформи изисква да се изгради екип, в който да участват икономисти, инженери, специалисти в различните сфери на живота.

Основните етапи при разработката на платформите биха могли да бъдат: вземане на решение от ОбС на БСП за формиране на екип и групи за подготовката; конкретна работа на групите за подготовка на съставните раздели; оформяне на цялостната платформа с активното участие на ръководителите на ОбС на БСП; обсъждане и приемане не по-късно от 5 септември.

Предизборната платформа би следвало да се съобрази с конституцията и законите в страната, програмите на правителството, прогнозите на макроикономическото развитие и указанията на Висшия съвет на БСП. В съдържателен план на основата на задълбочен анализ на комплексното развитие на общината да се формулира главната стратегическа цел, подцели, задачи и насоки за по-нататъшното ѝ развитие. Анализът на състоянието на общината, открояването на главните проблеми е изходната основа на формулирането на целите, задачите и насоките на платформите. Заедно с това да се формулират конкретните виждания за комплексното икономическо, социално и духовно развитие.

Главният проблем, на който би следвало да се отдели централно място, е разработването на виждане за реалния икономически ръст, който може да бъде постигнат на основата на търсене

на всички възможни инвестиции и откриване на нови работни места. Такъв подход е възможен само след преодоляване на дълбоко вкорененото разбиране, че общините не могат да работят по решаване на този проблем. Заедно с това би било добре предизборната платформа да бъде обърната и към решаване конкретните проблеми на населените места, кварталите и на различните слоеве от населението - неработещите, работниците, служителите, пенсионерите, младежта, инвалидите.

Основните партийни организации в селата и кварталите би било добре също да разработят платформи за развитието на съответното село и квартал, съобразявайки се с общите изисквания и тяхната конкретна специфика.

Много важно практическо значение има разработката на предизборните платформи на кандидатите за кметове на общини и населени места от БСП и левицата. Изисква се те да бъдат разработени като се съобразят с предизборните платформи на ОбС на БСП и ОПО, да бъдат реалистични и максимално приземени за решаване на реалните проблеми на общините, населените места и хората.

Трето. Обективна оценка на извършеното от представителите на БСП и левицата и на тази основа номиниране на нейните нови представители за участие в изборите. Това е най-щекотливият въпрос от всички, които ще трябва да се решават и това е разбираемо. Сложността в решаването му изисква принципност и зрялост в дейността на ОбС на БСП и ОПО. За съжаление досегашната работа, извършена по реалната оценка на извършеното от представителите на левицата и номинацията е свързана с прекалено много субективизъм, липса на елементарна самокритичност, прояви на нарцисизъм и високомерие, липса на нормален диалог между представители на общински партийни съвети и кметове. Можем с удовлетворение да констатираме, че преобладаващата част от представителите на БСП и левицата в местната власт - кметове на общини, населени места, и общински съветници, изпълниха добросъвестно задачите, стоящи пред тях. Това е един реално натрупан капитал, който е основа за бъдеща победа на предстоящите местни избори и за ефективно управление на населените места, общините и страната след евентуалните предсрочни парламентарни избори. Очевидно е, че тази изключително важна констатация, която по мое дълбоко убеждение е съобразена с реалната действителност, би следвало да бъде в основата на дейността на партийните съвети и организации при оценката и номинацията. Въпрос на елементарна етичност към органа, който го е номинирал, представителя на БСП и левицата, е да се отчете и то конкретно пред него. Чуват се гласове, че това не е необходимо, тъй като те като кметове или съветници са избрани от цялото население. Това е вярно, но е вярно и че са номинирани от определен партиен орган и морално са задължени да се отчетат пред него.

Оценката и номинацията би следвало да бъдат максимално прозрачни и обективни. Главното изискване е по достойнство да се оцени извършеното от досегашните представители и да се номинират тези кандидати, които имат най-големи шансове да бъдат избрани. При подбора на съответните кандидати вниманието би следвало да се съсредоточи на тяхната способност да решават проблемите по най-добрия начин, да бъдат управленци, да бъдат честни и да имат моралното право за ръководна работа в тази не лека обстановка.

Макар и по-малко на брой една част от представителите на БСП и левицата показаха, че нямат не само управленска подготовка, но което е особено важно, и липса на морал да работят в такива органи. От само себе си се разбира, че такива хора в никакъв случай не бива да бъдат номинирани. Натрупаният отрицателен опит по време на извънредните избори през м. февруари в с. Невестино, когато ОбС на БСП не подбра печелившия кандидат и кандидатстваха други двама членове на БСП - о.з. полковник Димитър Стаменков и Георги Зарев, подкрепен от НДСВ, ще бъде добре да послужи като урок.

В практически аспект ще бъде добре, ако:

- при подбора на съветниците се спазва изискването за формиране на екип, в който има специалисти от различни сфери на живота, които могат с успех да работят в комисиите;

- не се допусне издигането на паралелни кандидати от БСП и левицата;

- специално внимание заслужават общините, в които има натрупани сериозни противоречия между ОбС на БСП и представителите на БСП в органите на местното самоуправление. Преодоляването на противоречията изисква да се прояви висока политическа култура от двете страни, което на практика трудно ще стане.

Затова на базата на социологически изследвания и конкретно изучаване на обстановката по места е необходимо авторитетна и компетентна намеса на ВС на БСП за реални оценки на досегашните представители и номинация на избираемите кандидати и за оздравяване обстановката в съответните общински партийни организации.

Четвърто. Създаване на ефективна организация на всестранната дейност на органите и организациите на БСП и левицата.

Опитът от изминалите предизборни кампании показва, че е необходимо максимална конкретност в дейността на всички органи, организации и кандидати за постигане на оптимални крайни резултати. В досегашното изложение бяха разгледани отделно две изключително важни направления в дейността на ОбС на БСП и ОПО - подготовката на предизборните платформи, оценката и номинацията на новите кандидати. Затова ще отделим внимание на други въпроси, които да дадат възможност за цялостна координация на всестранната дейност.

Правилното планиране на дейността е задължително условие за конкретизация на дейността. Задължително в плановете следва да се открие реалната цел, която би могла да се постигне, съвсем конкретни задачи и мерки, които ще се проведат, за да се реализират. На основата на точна оценка на състоянието на общината, квартала, селото и възможностите за реално влияние се конкретизира целта, която може да се постигне във всяка секция. Уточняват се конкретните задачи и мерки, свързани със завоюване доверието на преобладаващата част от избирателите, провеждане на аргументирана разяснителна и последователна работа, осъществяване на съвременна коалиционна политика и което е особено важно - провеждане на конкретна индивидуална работа със всеки лявоориентиран избирател. ОбС на БСП и ОПО разработват план за цялостната организация на предизборната дейност и календарен план за конкретните мероприятия, които ще провеждат един месец преди изборите.

Изграждането на съвместни общински щабове на левицата и на кандидатите за кметове на общини и населени места, които да координират цялостната дейност, е изключително важно средство, което може много да съдейства за крайния успех. В щабове би следвало да влязат различни специалисти - социолози, икономисти, политолози, организационни дейци. Особено полезно е в тях да се съчетаят в едно цяло: анализаторското и организационното начало. Изискването е в тях да има хора за всяка страна от тяхната дейност. В общинските щабове вниманието се съсредоточава върху анализа на състоянието на провежданата дейност; установяване на конкретен механизъм за взаимодействие с ОПО и групите за неформално въздействие; провеждане на ефективна масово-политическа и индивидуална работа; добра организация на подготовката и провеждането на срещите на кандидатите; финансовото и организационното осигуряване.

Щабове на кандидатите за кметове на общини би било добре да съсредоточат своето внимание към: подготовката на предизборната платформа на кандидат-кмета; добрата подготовка за неговите медийни изяви; конкретната подготовка за срещите с избирателите; конкретно наблюдаване на кандидатите на политическите опоненти и аргументирани отговори, когато се налага; финансовото и организационното осигуряване; ежедневната оценка на извършеното.

В ОПО ролята на щаб изпълняват изпълнителните бюра като се привлекат и други подходящи хора.

В цялостната организация на предизборната дейност най-важна е индивидуалната работа с отделния избирател. Колкото по-добре кандидатите за кметове на общини, населени места и общински съветници и активистите на БСП и левицата говорят с обикновения човек за всичко, което го вълнува и за това, което реално може и ще се направи, толкова по-голямо ще бъде въздей-

ствието върху тях и решението им да гласуват или не за кандидатите на левицата.

Предстоящите избори през м. октомври 2003 г. ще имат особено значение за населените места, общините и страната. От техния резултат ще зависи тяхното по-нататъшно развитие. Има всички основания да се прогнозира убедителна победа на левицата. Но тя няма да дойде даром. Изисква се къртовска, психологическа и организационна работа за завоюване доверието на избирателите. Нека превърнем възможностите, които имаме, в реалност в името на по-доброто бъдеще на страната и всички нас.

Избори и само избори!

Да спрем вътрешнопартийните дискусии

Току-що приключилата национална конференция на СДС показва паническият страх, който обзема досегашните управляващи от предстоящия им провал на парламентарните избори. Има все повече основания с увереност да се твърди, че това ще стане факт на 17 юни. Същевременно още един път трябва да си дадем ясна сметка, че основният политически противник на БСП и Коалиция за България не трябва ни най-малко да бъде подценяван. В борбата за властта той е готов на всичко. СДС положи големи усилия да спре регистрирането на Симеон Сакскобургготски за участие в изборите. Освен това в предизборната си платформа обяви конкретни цифри за увеличаване на заплатите и пенсиите и намаляване на безработицата до 10-12%, което не може да не се отчете.

Всичко това поставя БСП и Коалиция за България в изключително сложна обстановка. Ние сме изправени на предстоящите избори в сериозен политически сблъсък с представителите на десницата - ОДС и три други коалиции, които най-вероятно ще влязат в бъдещия парламент - коалицията на Симеон Сакскобургготски, ДПС, коалицията "Гергьовден" - ВМРО, за спечелване гласа на избирателите.

През почти пропилените 2-3 месеца около подреждането на депутатските листи, ние в БСП и Коалиция за България се занимаваме със себе си вместо да отидем при тези, от които утре зависим. Започна да се търси вината за сериозни вътрешнопартийни раздори при подреждането на листите, за състоянието, в което се намира БСП.

Поставянето на тези въпроси има основание, но най-малко сега е моментът с тях да се занимаваме. Като се има предвид състоянието на България и способността на Коалиция за България и БСП да предложат най-реална програма за излизане от тежката

криза, смятам, че сега главното е да спечелим предстоящите парламентарни избори.

Постигането на целта изисква:

ПЪРВО. Да се спрат всякакви вътрешнопартийни дискусии до 17 юни. Цялата сила и мощ на БСП и коалицията да се насочи към избирателите и завоюването на тяхното доверие.

ВТОРО. При окончателното утвърждаване на листите да се изпълнят поетите задължения към коалиционните партньори, а там, където това евентуално не може да стане, да се водят коректни разговори и направят необходимите компромиси, но коалицията да се запази. При окончателното редактиране на проекта за платформа, което не бива да се бави, да се имат предвид и огласените от СДС макроикономически показатели.

ТРЕТО. Всички членове на ръководните партийни органи и обикновените социалисти да получат конкретна задача за работа в отделни области, общини, основни партийни организации.

След конкретизиране на целите, които трябва да се постигнат във всяка област, община, район, квартал, село, така да се организира работата, че да се изпълнят.

Часът на истината не само настъпи. Той и България изискват от нас да го направим приемлив за нея. За да можем да гледаме хората в очите на 19 юни, дотогава е необходимо само къртовска, денонощна и умна работа с отделния избирател. Защото днес ни е необходима само победа в името на България, на Коалиция за България.

Всичко останало може и трябва да почака!

Победа, само победа и то изразителна!

Предстоящите парламентарни избори, по всяка вероятност на 25 юни 2005 г., ще имат историческо значение в процеса на присъединяването и евентуалното ни приемане в Европейския съюз на 1 януари 2007 г. и главно за излизане на страната ни от тежката икономическа, политическа, социална и духовна криза.

Провежданите социологически изследвания, включително и в София, показват една постоянна тенденция за предимство на БСП и левицата като цяло на едно постоянно равнище, леко покачване на процентите за НДСВ и спад за партиите от т.нар. дясно пространство.

Управляващите навлизат в заключителния етап на предизборната борба до голяма степен компрометирани от неизпълнението на предизборните си обещания и безпринципните си пазарлъци за изхода от развихрилата се с тяхното некомпетентно управление парламентарна и правителствена криза. Новият формат на управляващото мнозинство НДСВ, ДПС и Ново време, изграден на

безпринципна основа и с нарушаване на елементарни морални норми, ще изкара мандата си. Партиите от него ще предприемат всички мерки чрез обещания и демагогия отново да спечелят доверието на избирателите. Това за тях практически е непосилно, но като се отчете, че изборите винаги и всякога преди всичко са били въпрос и на психологическа нагласа, може да се очаква, че те ще привлекат отново една немалка част от избирателите.

Така нареченото дясно пространство се раздира от противоречия. Ясно е, че ДСБ отиват сами на изборите и ще се формират две коалиции - едната СДС, "Георгиевден" и Демократическата партия, и другата - БЗНС, ССД и ВМРО. И управляващи, и десни ще се обединят в едно - борбата срещу очертаващия се победител в изборите според мнозинството българи - БСП и левицата като цяло.

Повече от година БСП и левицата целенасочено, упорито и настойчиво се подготвят в решаващата битка за гласа на избирателите. По достойнство трябва да се отчете и констатира добрата кондиция, в която се намират. В подкрепа на това следва да се открият два изключително важни факта: единият, проведените дискусии по най-важните проблеми, свързани с развитието на отделните сфери и дейности, и другият, проведеното национално съвещание от БСП, задълбоченият анализ и предложенията, които се правят за по-нататъшното развитие на страната, съдържащи се в доклада, изнесен на съвещанието от Сергей Станишев.

Формулираните цели в доклада - БСП трябва да спечели убедително и формира правителство на социалната отговорност със свой мандат и със солидна парламентарна подкрепа, са съвсем реални и изпълними. Тяхната реализация ще зависи от адекватното решаване на двата изключително важни въпроса:

Първият - формулирането на ясна платформа за спечелване на изборите и програма за компетентно следизборно управление.

Вторият - конкретната работа, която ще бъде извършена от органите, организациите и активистите на БСП, ПГ на Коалиция за България, групите съветници на левицата в общинските съвети и излъчените от нея кметове.

Ще споделя някои мисли по двата въпроса. Най-напред за подготовката и съдържанието на предизборната платформа и програмата за следизборно компетентно управление. Подготвените досега управленчески проекти и дискусиите по основните проблеми от развитието и перспективите на отделните сфери би следвало да намерят своя завършек. Главното изискване при подготовката им е те да бъдат реалистични, да посочват реалният изход за излизане от тежката ситуация, в която се намира страната ни, съобразявайки се със сериозните предизвикателства, свързани с влизането ни в Европейския съюз. В тях конкретно следва да се открие целта - подобряване жизненото положение на обикновения човек на базата на по-висок растеж на БВП, намаляване на безработицата и инфлацията и увеличаване на заетостта. Като се има предвид ниската база, от която

тръгваме и извършената предварителна работа, трябва да се посочат основните цифрови показатели, които могат да се постигнат в близките 5 години - ръст на БВП 8-10% и на доходите 15-17%, намаляване на безработицата до поносимите европейски стандарти 6%. Изключително важно е да се посочат конкретните ангажименти, които се поемат за различните слоеве и групи на обществото - младежите, работниците, пенсионерите, социално слабите, жените, предприемачите. Досегашният опит в предизборната дейност и борба показва, че основните постановки на предизборната платформа и програма за управление в подходяща форма би било добре да станат достояние на всеки избирател. Заедно с това са необходими и цялостни разработки на платформата и програмата за управление след спечелването на изборите.

Изходът на предизборната дейност и борба ще се реши до голяма степен от всеотдайната мобилизация и ефективната организация за участието на всички структурни звена на БСП и левицата, техните дейци и активисти за участие в нея. Сега се иска не просто да се работи много, а умно, с добре разчетени действия, които ще ни доведат до така желаната победа.

Дейността условно може да се раздели на два етапа. Първият до един месец преди изборите и вторият - едномесечният срок преди провеждането им. Опитът, включително и отрицателния, от последните местни избори и последвалите частични потвърждават изключителната необходимост от конкретност на действията на всички органи, активисти и дейци в нелеката предизборна дейност и борба. От практическа гледна точка е особено важно на базата на действително проучване на обстановката във всеки квартал, село, секция, община да се постави конкретна цел, която може да се постигне. След нейното поставяне, да се работи упорито за постигането ѝ. Това изисква да се знае истинското състояние на неориентираните избиратели, на тези, които се колебаят, и на тази основа да се организира цялостната дейност. Както никога досега се изисква членовете на БСП и симпатизантите да работят конкретно с онези избиратели, над които имат реално влияние, в непринудена обстановка. Изискването да се работи от врата на врата е просто задължително, което майсторски съчетано с медийното въздействие, ще затвори оптимално цялостния цикъл на въздействие. Особено внимание би следвало да се обърне на планирането на дейността на партийните органи и организации, които наред с реално поставените цели и задачи да се разположат във времето всички конкретни действия, които ще доведат до реализацията им. Изграждането на общинските, районните и областните щабове с участието на всички коалиционни партньори и подготвени хора, готови да работят всеотдайно и резултатно в името на победата, ще бъдат от решаващо значение. И още нещо. Би следвало да се отчете реално, че мачът се играе докато съдията не е свирил неговия край, което изисква в деня на изборите да се

създаде такава организация, която ще позволи всички левоориентиранни избиратели да дадат своя вот.

Споделям тези мисли не с претенцията, че откривам нещо ново и непознато, а да подчертая изключителната необходимост от конкретност и резултатност от всяко предизборно действие и на цялостната дейност и борба.

Никакво подценяване и надценяване на политическите противници, проява на толерантност, равноправни отношения с политическите партньори, вяра в силите и никакво възгордяване, конкретност в дейността на партията, нейните органи и активисти ще дадат възможност да се постигне така желаната и необходима пълна изборителна победа.

Всички условия и предпоставки за изразителна изборна победа са налице, но се изисква в оставащите месеци да се работи находчиво, целеустремено, умно и всеотдайно.

Предизборната битка с нови измерения

Предизборната битка за съдбоносните за бъдещето на страната парламентарни избори - за Европейския и Българския парламент, навлиза в своята решаваща фаза в съвършено нова обстановка.

Разразилата се световна финансова и икономическа криза, която се сравнява с великата депресия през периода 1929-1933 г., поставя с небивала острота въпросът за самото съществуване на установения световен ред и способността на капитализма да решава сам собствените си проблеми и проблемите на обществото и хората.

Стигна се до логическото заключение, че епохалните разработки на Маркс за развитието на капитализма в главното свързани с алчността на капитала и експлоатацията на човека са изключително актуални.

Заедно с това дълго отричаната роля на държавата бе извикана на помощ за решаване на тежките проблеми.

Предприетите безпрецедентни мерки от правителството и селата на САЩ да влягат стотици трилиони за спасяване на банковата система, дадоха своите първи реални резултати.

Предвидените мерки на държавите от G-20 и Европейската комисия също дават реални резултати.

Генералният проблем обаче остава открит - промяната на световния ред и установяване на съвременна нова икономическа и финансова система с активно участие на международните организации и отделните държави.

Ако това не бъде направено, последствията могат да се окажат катастрофални.

Макар и засега смекчени, последствията за България вече са факт: намален е броят на чуждестранните инвестиции, ръстът на БВП се забави, увеличи се безработицата.

Отначало правителството считаше, че кризата не се отнася до нашата страна. След това позицията бе коригирана и бюджетът бе преработен съобразно новите реалности, които отчитат забавения темп и ръст на БВП, увеличаването на безработицата. Заедно с това правителството гарантира и влоговете на населението. Същевременно генерална дирекция "Разширяване" на ЕС спря акредитацията на две агенции, в резултат на което даде възможност на опозицията не само да нададе вой за оставка на правителството, но очевидно ще използва този факт като един от главните си аргументи в предизборната битка.

Газовата криза, в резултат на която икономиката на страната понесе 170 млн. лв. загуби, постави въпроса за алтернативни източници на газ.

Правителството реагира адекватно и предприе съвсем конкретни мерки за ликвидиране последствията от спирането на газа от Русия и Украйна.

Организираните протести във връзка с реално съществуващи проблеми в Студентски град, на земеделските производители, на млекопроизводителите, еколозите, спортни запалянковци първият ден бяха съпроводени с насилие. Очевидната цел е да се провокира напрежение в страната, което да доведе до падане на правителството и предсрочни парламентарни избори, които противоречи на националните интереси, е факт. Може да се прогнозира, че и в бъдеще тези действия ще продължат.

Социологическите агенции дават предимство на този етап на ГЕРБ с 3-4 пункта пред БСП. Засега имат реални шансове да влязат в бъдещия парламент СДС и новосформираната коалиция "Напред", разбира се - ДПС и "Атака", потенциални възможности за влизане има и НДСВ.

Налице са редица практически стъпки на опозицията, които следва да бъдат отчетени. Сред тях могат да се открийт:

- постоянното често съвсем неаргументирано представяне и изопачаване позицията на правителството и партиите от тройната коалиция по различни проблеми;

- постоянното провокативно отношение на Б. Борисов към министър-председателя Сергей Станишев и ръководството на БСП;

- стремежът на ДСБ и Иван Костов да бъдат обединители на дясното;

- последователното реализиране на очевидно разработен детайлен план за дестабилизация на правителството и на партиите от тройната коалиция, предприетите конкретни действия срещу ДПС са безпрецедентни.

Тези факти, както и намаляване доверието към ГЕРБ като

цяло и особено градовете, в които кметовете са излъчени от тях, следва да се отчитат.

Условно казано, силите на партиите от управляващата коалиция и десницата са изравнени. Оставащите месеци са решаващи за победата на БСП, НДСВ и ДПС, което е архиважно за България.

Правителството на тройната коалиция и партиите, включени в нея, навлизат на решаващата права със съвсем реални резултати:

- България стана член на Европейския съюз;
- средногодишният ръст на БВП за 3-те години е над 6%;
- привлечени бяха над 15 млрд. евро чуждестранни инвестиции;
- пенсиите до края на мандата ще нараснат със 100%;
- чувствително се увеличиха заплатите в държавния и частния сектор;
- бизнесклиматът в страната е сериозно подобрен.

Заедно с това слабостите в развитието на страната и дейността на правителството са факт, който се размахва от опозицията.

Това особено се отнася до:

- наличие на сива икономика, която е най-малко 1/3 от произведения БВП;
- корупция, в резултат на която се губят милиарди левове;
- сериозни пробойни в управлението на оперативните програми, свързани с усвояване на средствата, предоставени ни от ЕС;
- неумение направеното от правителството и партиите от коалицията да бъде обяснено така, че да достигне до всички българи.

БСП навлиза в решаващата фаза на битката за парламентарните избори в сравнително добра кондиция. Това бе показано на проведеня 47-и конгрес на БСП.

Докладът на Сергей Станишев, приетите нова програма, нов устав и политическа рамка за участие в изборите са добра основа за разгръщане на цялостната дейност за тяхното спечелване. За това има съвсем реални условия и предпоставки, за които стана дума, но това може да се реализира само с конкретна работа, а не с излишни обяснения, нерви и хаотичност в действията.

Сред основните направления за действие биха могли да се открият следните:

- Практическа реализация на плана за действие на правителството и бюджета за 2009 г. Особено важно е значително да се увеличи потребителското търсене и инвестициите за изграждане на инфраструктурни обекти, борба с корупцията и изсветляване на икономиката.

Изключително важно е да се реализират съвсем конкретни резултати. Целесъобразно е във връзка с това да се предвиди повишаване на заплатите за 2009 г. най-малко с 15-20% и на пенсиите с 25%.

- На базата на анализ и оценка на извършеното за усвояване фондовете на ЕС, да се разработи ефективна система за тяхното управление. Отчитайки опита на други страни, да се прецени целесъобразността от засилване правомощията на вицепремиера М. Плугчиева с оглед на това директно да ръководи цялостния процес и да носи съответната отговорност.

Очевидно е, че са необходими конкретни разписани механизми за взаимодействие с ръководствата на отделните програми.

Системата би следвало да даде възможност да се реализират високи крайни резултати:

- Усвояване най-малко на 90% от предоставените ни средства.

- Обсъждане и предприемане на конкретни действия за борба с корупцията, засилване ролята на МВР, ДАНС, съдебната система в решаването на проблема. Крайният резултат от извършената дейност може да бъде само реалното осъждане на тези, които са за затвора. Това е важно за страната ни, а не че Европейската комисия го изисква.

- Чувствително засилване на информационната и пропагандната дейност на правителството с оглед на това извършеното, постигнатите резултати в различните сфери на дейност да стигнат до максимален брой хора.

- Правителството да стане инициатор за разработка на стратегия за комплексното икономическо, социално, инфраструктурно и духовно развитие на страната в една дългосрочна перспектива, като сформира екип с участие на видни учени, политици, хора от практиката.

Естествено е в тази стратегия да се отдели подобаващо място за трайното решаване на проблемите на енергетиката.

- Разработка и реализация на цялостна стратегия за предизборната дейност на БСП. Тук очевидно главното е да се разработи предизборна платформа, съобразена с документите на Партията на европейските социалисти, настъпилата икономическа и финансова криза. Предизборната платформа ще изиграе докрай своята роля, ако гарантира реален ръст на БВП и доходите на българите, отчитайки нашето сериозно изоставане от страните - членки на ЕС.

Конкретните послания към отделните групи и слоеве на населението би следвало да ги заинтригуват сериозно.

Целесъобразно е да се изработи конкретна програма за участието на ръководните дейци на БСП в медийните изяви, а участието им би следвало да бъде добре подготвено предварително и посланията да се отправят ясно и отчетливо. Заедно с това се изисква пълна мобилизация на всички ръководни органи на БСП и отделните социалисти за съвсем конкретна работа с отделния избирател. Това налага да се преодолее общия подход, да се работи конкретно още сега както работи ДПС в последния месец преди изборите.

Въпрос на чест е градската организация на БСП в София да спечели изборите, което е по силите ѝ. В основата на предизборната ѝ дейност биха могли да бъдат натрупаните негативи в дейността на кмета Бойко Борисов и общинския съвет, сериозните проблеми в транспортното обслужване и задръстванията; липсата на адекватни действия за решаване на проблемите с боклука, решаване въпросите на парче, липса на цялостна стратегия за развитие на града, постоянна неаргументирана конфронтация с правителството.

Оценката на отделните органи и дейци и активисти следва да се прави на базата на реалните резултати, които ще се постигнат в съответните общини и области.

Спечелването на изборите от БСП, НДСВ и ДПС е необходимо и на тях, но преди всичко на България. Сега всичко зависи от конкретната работа, която ще извършат правителството, партиите от трояната коалиция.

Дълбоко съм убеден, че БСП ще спечели изборите само ако тя като партия, нейните органи и кадри, и дейци, и членове повярват в това и направят всичко, зависещо от тях за победата.

Битката за доверието на избирателя се изостря

Има възможности заплатите да се вдигнат с 20% и пенсиите с 25%, това работи за хората

Изминаха повече от три години от парламентарните избори през юни 2005 г. Тогава българският избирател поиска настоятелно и бе сформирана трояната коалиция БСП, НДСВ и ДПС. Макар и трудно формирана и обединяваща в себе си социалния и либералния модел, тя се отрази благоприятно на развитието на страната.

Парламентарното мнозинство с правителството на трояната коалиция показва своята жизненост и насочиха усилията си за започване на така необходимия ни градеж след годините на тотален срив и безхаберие. Управлението на трояната коалиция досега постигна конкретни резултати, които, обобщени, могат да изглеждат така:

Финализирана бе успешно работата за приемане на страната ни в Европейския съюз;

Постигната бе макроикономическа стабилност. Привлечени бяха над 15 млрд. евро чуждестранни инвестиции. Средногодишният ръст на БВП е над 6%.

Средната заплата достигна 510 лв. при 317 лв. в началото на мандата или ръст с 61%.

Средната пенсия от 134 лв. вече е 236, или ръст 75%.

Безработицата стигна до 5,97% и е една от най-ниските в Европейския съюз.

За три години бе изпълнено обещанието да се разкрият над 240 000 нови работни места. Решени бяха съвсем конкретни въпроси на младите семейства и на хората с увреждания;

Разработените от правителството национална стратегическа рамка за периода 2007-2015 г., Националният план за развитие на селските райони и 7-те оперативни програми за транспорт, околна среда, регионално развитие, човешки ресурси, конкурентоспособност на икономиката, административен капацитет, техническа помощ бяха утвърдени от Брюксел с малки поправки. Направени бяха първите стъпки за тяхната реализация.

Видимо нарасна ролята на страната в решаването на проблемите на Балканите и Югоизточна Европа.

Това са реални успехи и резултати, които непредубедените ще оценят по достойнство.

Наред с постигнатото в дейността на правителството и в развитието на страната ни има сериозни проблеми, които не само следва да се открият, но и да се предприемат такива конкретни мерки, които ще ни дадат възможност да се придвижим сериозно напред. Сред лабиринта от проблеми можем да открием:

Сериозно изоставане в конкурентоспособността на икономиката. Нашите стоки консумират прекалено много енергия, материали и труд.

Производителността на труда е към 30% от тази на напредналите страни членки на ЕС и такова е изоставането ни в доходите - заплати и пенсии.

Производствената, инженерната и строителната инфраструктура далеч не съответстват на съвременните изисквания.

Значителна част от работниците и служителите нямат необходимата подготовка и квалификация да работят ефективно.

Корупцията и сивата икономика имат годишно измерение в няколко милиарда лв.

Появиха се сериозни пробойни в организацията на цялостната дейност за усвояване на средствата, които ни се предоставят от Европейския съюз: липса на достатъчно прозрачност, незадоволителни конкретни резултати, корупционни практики, които доведоха до спиране на финансирането по отделни програми, липса на адекватна реакция на отговорни служители и ръководители, свързани със спазване на конкретни срокове.

Постигнатите основни слабости опират главно до стила на управленската дейност на всички равнища. Работи се на парче. Налице е неумение да се съчетава така необходимото единство на стратегическото, концептуалното, конкретното разбиране и действие за развитие на страната, отделните райони, области, общини и фирми. Стилът на управленската дейност, свързан с

непрозрачност, постоянни закъснения, прибързаност, нервност, неизпълнение на поети ангажменти е обречен и не може в никакъв случай да доведе до трайни, така необходимите трайни резултати.

Ако това не бъде осъзнато дълбоко и не настъпят реални промени, нищо добро не ни чака.

Постигнатите добри резултати в дейността на тройната коалиция и на правителството, съпроводени с проблемите, за които стана дума, показват, че те имат потенциала и интересите на страната и отделните хора изискват тройната коалиция да управлява най-малко още един мандат. Това бе показано в Хисар, Катарина, Банско с промените, които бяха извършени в правителството, нарасналото умение и проявените качества на Сергей Сташишев като министър-председател.

Десет месеца преди редовните парламентарни избори през юни 2009 г. България е в истинска предизборна битка. Предизборните ходове на опозицията за дестабилизация на правителството показват, че е налице ясен сценарий, който в оставащите месеци очевидно ще намери ново развитие, което следва да бъде отчетено детайлно от тройната коалиция.

Така наречената подписка за уволнение на правителството, използване на национални чествания за решаване на вътрешно-партийни въпроси, постоянното злепоставяне на България от отделни представители на опозицията, безпринципното им обединяване, организираното подклаждане на недоволство сред отделни браншове, провокативното поведение са част от практическите им действия.

Провежданите социологически изследвания показват, че засега водеща политическа сила е ГЕРБ, следвана от БСП. Сумарният сбор на процентите на БСП, ДПС, НДСВ, показан в социологическите изследвания, е над този на ГЕРБ дори на този етап.

Убедителното спечелване на изборите от тройната коалиция, което е архиважно за България, за да бъде продължен започнатият градеж, изисква мащабно конструктивно и конкретно усилията да се насочат към:

- Осигуряване ръст на БВП до края на мандата с 9%, на заплатите с 20% и на пенсиите с 25%, без да се има предвид преизчисляването им, ограничаване на инфлацията до 7%. За това има необходимите възможности и е въпрос на политическа воля и разработки на експерти. Опозицията ще нададе вой, но това може и трябва да се направи за реално подобряване на положението на обикновените българи и особено на пенсионерите, което ще даде възможност отново да се поиска доверието им.

- Трябва също да се разработи стратегия за комплексното развитие на страната през следващите 10 години.

Главното в нея би могло да бъде гарантирането на ръст на БВП в първите години с 9-10%, а след това 6-7% и на доходите

с 15-20%, а след това с 12-15%. Инициатор и двигател на разработването на стратегията би следвало да бъде правителството. В този процес е добре да участват видни учени от различни сфери, политици, бизнесмени и хора с научна подготовка и жизнен опит.

Ако се стигне до създаването на такава стратегия, най-добре би било основните постановки от нея да бъдат разгледани и одобрени от Народното събрание. Разработката на такава стратегия ще даде възможност на партиите от управляващата коалиция да развият по-обоснована и реална платформа за участие в изборите:

- Анализ на съществуващата организация на производството на труда и управлението. На основата на него и на стратегията за развитие на страната да се набележат и реализират конкретни цели, задачи и мерки за повишаване производителността на труда в отделните отрасли, браншове, фирми.

Ние не можем само да констатираме, че доходите са ниски, защото производителността на труда изостава, а са необходими реални действия и резултати за изменение на това състояние.

- Разгръщане в буквалния смисъл на думата на националното движение за усвояване на европейските фондове, които ще ни се предоставят през периода до 2013 г.

Реалната цел, която можем и трябва да си поставим, е да усвоим най-малко 95% от предоставените ни средства.

Създаденият преди известно време съвет за координация на цялостната дейност по усвояване на еврофондовете начело с вицепремиера М. Плугчиева и участието на ресорните министри, ръководители на програми, би било целесъобразно да се допълни като се поканят за участие представители на работодателските организации, на синдикатите, на националното движение на общините, на областните и общинските администрации.

Към отделните направления за координация да се добавят и изисквания за отделните органи и организации, като се обърне особено внимание на усвояването и прилагането опита на други страни и нашия собствен опит. В областите, общините и отделните браншове би било добре да се изградят съвети под ръководството на областните управители, кметовете на общини и ръководителите на браншовите организации. Това ще бъде възможност да се затвори цикълът.

Изборът на вицепремиер с ясно определени функции за координация на цялостната дейност по проектите е много навременна и необходима стъпка. Първите стъпки на Меглена Плугчиева вдъхват увереност, че тя ще направи необходимото за слагане на необходимия ред, организация и възискателност за прозрачност и безкомпромисност в целия цикъл, свързан с кандидатстването, обработването, функционирането и реализацията на проектите.

- Решителната борба с корупцията и сивата икономика, която ще ни даде възможност да привлечем над 5 млрд. лв. до края на мандата за развитие на страната и повишаване на доходите.

Битката за парламентарните избори през юни 2009 г. навлиза в решаващата фаза и в оставащото време ще бъде изключително оспорвана. Победата в нито едни избори не е предопределена и не идва даром. Възможностите за спечелване на изборите от партиите на управляващата коалиция са съвсем реални. Има всички основания да се прогнозира, че времето до изборите няма да работи за ГЕРБ и опозицията поради тяхната неконструктивност, постоянни оплаквания за въпроси, които сами трябва да решат, кресливост и липса на реална тяхна алтернатива за развитието на страната.

БСП има съвсем реални шансове да победи ГЕРБ на изборите. Това може да стане при ефективна работа на правителството и цялостна премислена стратегия и тактика за изборите.

Целесъобразно е предстоящият 47 конгрес на БСП да разработи основните направления на необходимата политика на България за следващите 4 години, след което да се приеме детайлно разработена платформа.

И най-главното - къртовската работа на всички органи, дейци и активисти е просто задължителна, за да стане победата реалност.

Трудният път към победата!

На 7 юли, както вече обяви властелинът на държавата, ще се проведат редовните парламентарни избори.

Без преувеличение може да се каже, че предстоящите избори ще бъдат най-съдбоносните за развитието на България през последните 23 години. Ако партията ГЕРБ отново спечели, ще продължи досегашния курс на ниски темпове на развитие на икономиката и замразяване на доходите - заплати и пенсии.

За това обединената левица и БСП просто са длъжни да спечелят предстоящите избори заради изстрадалата ни Родина и поради изключителната необходимост да се повишат доходите и стандарта на живот на хората на основата на далеч по-високи темпове на растеж на икономиката.

Изходна основа за дейността на БСП и левицата са катастрофалните резултати в развитието на страната:

- икономиката на страната е свита с 5,5%, доходите (заплати и пенсии) са замразени при нараснали цени на стоките с 40%;
- фискалният резерв е сведен до 2 млрд.лв. при оставен от Тройната коалиция 8 млрд.лв.;
- броят на безработните е 300 000 или 12%;

- закрити са над 100 000 малки и средни предприятия;
- корупцията расте, сивата икономика е повече от 32%;
- организираната престъпност се разраства.

Това се дължи на некомпетентното управление на Бойко Борисов и правителството, дълбоко порочни методи и средства на работа. Премиерът и правителството не се занимават с перспективни въпроси. Няма сериозни позиции и разработки на правителството за развитие на страната до 2020 г. Антикризисна програма така и не бе разработена.

Премиерът и по-голямата част от министрите са неподготвени и некомпетентни за изпълнение на високоотговорните им задължения. Стилът е показан. Стремехът да се оплюе политическия противник и да се хвърли вината върху Тройната коалиция за всички грешки, започва да засича.

Това се вижда от голяма част от хората. Във форумите могат да се прочетат много точни оценки за управляващите. Но може би по силата на психологията ни като народ, следва да отчетем, че партия ГЕРБ води в социологическите изследвания и пътят за завоюване доверието на по-голямата част от избирателите ще бъде изключително труден, но единствено спасителен за страната.

БСП и левицата постепенно навлизат в добра кондиция. Проведената подписка за организиране на референдум за изграждане на АЕЦ "Белене", в която се подписаха над 700 000 граждани, и проведения референдум за развитие на ядрената енергетика, показваха нарасналата организационна сила на партията и нейните дейци. За първи път след 10 ноември 1989 г. бе реализирано изискването да се установят по-непосредствени контакти с избирателите.

БСП и левицата имат нелеката задача да спечелят предстоящите избори и заедно с други партии да съставят коалиционно правителство, което да изведе страната от батака, в който се намира. Ето защо още един път ще споделя мисли за разработката и реализацията на някои въпроси, които могат да направят архи-необходимата победа реална.

Първият е за разработката на предизборната платформа и проектолистата на депутатите.

На базата на допълнителен анализ би било добре да се конкретизират постановките на 48-ия конгрес на БСП. След сериозна преработка от експерти в предизборната платформа на БСП да се добавят конкретни цифри за ръст на БВП и доходите (заплати и пенсии). Сериозното ни изоставане изисква да се постигне ръст на БВП най-малко 6-7% и на доходите най-малко 12-13%, да се намали безработицата до 6-7%. Необходими са конкретни записи за реалните промени, които следва да настъпят в здравеопазването, образованието и като цяло в социалната и духовната сфери.

Заедно с това се изисква в платформата да се запишат условията и факторите, които ще доведат до нейната реализация: решителни промени на данъчната политика, разработка на стратегия за развитие на страната до 2020 г., повишаване производителността на труда, подобряване организацията и управлението и използването на съвременните технологии. Необходимо са записи за кардиналните промени в организацията на цялостната дейност по използване на фондовете, които ще ни се предоставят от ЕС с оглед на достигане усвояемост най-малко 90%.

Тясно свързан с предизборната платформа е въпросът за излъчване на кандидат-депутатските листи и кандидати за членове на правителството на хора с доказани професионални и делови качества и вярност към лявата кауза. Това изисква в ОПО да бъдат направени и одобрени предложения, а партийните съвети да направят класиране на кандидатите, ръководейки се не от шуробаджанашки интереси. В листите би следвало да имат място представители на всички поколения и сфери с оглед на формирането на силна парламентарна група.

Вторият се отнася до пропагандно-агитационната и медийната дейност.

Ще бъде добре да се направи Бяла книга за управлението на Б. Борисов - за плачевните резултати във всички сфери, за показаната некомпетентност и липса на морал.

Особено полезни могат да бъдат публикациите във в. "Дума", посветени на корупцията, отделните сфери на живота, конкретни постъпки и действия на отделни длъжностни лица.

Основните постановки на предизборната платформа следва своевременно да се направят в брошури и листовки, за да могат да се използват от агитаторите на БСП. Задължителна е победата в медийната битка с Б. Борисов и ГЕРБ. След срещи с експерти е необходимо да се разработи детайлна медийна стратегия и програма.

Добре би било Младежкото обединение в БСП да поеме инициативата за овладяване на форумите от млади социалисти и симпатизанти на БСП.

Вътрешнопартийните издания и особено в. Дума могат и следва да се превърнат в могъщо средство за пропагандиране на предизборната платформа и аргументирани критики на пагубното сегашно управление.

Третият се отнася до цялостната мобилизация на левицата, БСП, нейните органи, организации, щабове, членове и симпатизанти.

Изисква се да бъдат приети планове на всички ОПО и партийни съвети за периода до изборите и по време на изборния ден. На базата на резултатите от проведената подписка за изграждане на АЕЦ "Белене" референдум и проведените парламентарни избори през 2009 г., местните и президентските избори през 2011 г. да се

определят целите и задачите на ОПО в кварталите и селата. Само на базата на такава яснота може и следва да се създава съответната организация.

Изисква се разпределението, което се прави на членовете на Националния съвет, областните и общинските съвети, не само да се спазва, а оценката на партийните активисти да се прави само на базата на реално постигнатите резултати.

Условно предизборната дейност можем да разделим на два етапа: първи - през месеците февруари, март, април и май; вторият - юни (един месец преди изборите).

Главното изискване към двата етапа е да се мобилизират всички активисти за срещи с всички избиратели, особено с колебаещите се.

Особено важно е да се провежда аргументирана критика на правителството на Б. Борисов и да се разглежда предизборната платформа на БСП за развитието на страната. Срещите с потенциалните избиратели на левицата са просто задължителни, както никога досега.

Изисква се своевременно да се реагира на клеветите на политическите противници. Всяка среща на кандидатите и активистите с избирателите би било добре да бъде премислена, всяко изказване да бъде добре подготвено като се съобразява с реалностите в населеното място или квартал.

Своевременният контрол и проверка на истинското състояние, на нанасяне необходимите корекции в практическата дейност, ще помогне за цялостната и последователна реализация на предизборния процес.

БСП и левицата се намират на финала на практическата реализация на така необходимата убедителна победа на предстоящите парламентарни избори. Дълбоко съм убеден, че това може и ще стане реален факт след къртовска и усилена работа на всички органи, организации, членове и симпатизанти. Това ще помогне България да се измъкне от тресавището, в което се намира.

Предстоящите местни избори и Левицата

На 25 октомври ще се проведат редовните избори за местни органи на властта. На тях ще бъдат избрани новите кметове на общини, кметства и общински съветници. Те обаче имат и много важно национално значение, тъй като са първите избори след завръщането на партия ГЕРБ на власт и формирането на коалиционното правителство.

За съжаление, изминалата година, както и предишните, се

характеризира с много ниски темпове на растеж на БВП, засилване бедността и мизерията на обикновения българин, разгул на престъпността, много сериозни пробойни в здравеопазването и образованието. Народът в буквалния смисъл на думата изнемогва и практически не вярва на политиците и политическите сили. Хората в общините и населените места запазват своето доверие преди всичко към онези кметове на населени места и общини и общински съветници, които решават конкретни проблеми, свързани с техния живот, и се държат дружелюбно.

Можем определено да кажем, че през последните години и изминалия мандат чувствително се увеличи броят на кметовете и общинските съветници, които с голямо умение и себераздаване решават проблемите със стратегически и краткосрочен характер. Много характерен е примерът на община Чавдар, Софийска област, и преди всичко на Пенчо Геров, който е кмет на общината от 2003 г. През тези години благодарение на умението му да вижда проблемите, да ги конкретизира с Общинския съвет и екипа на общинската администрация и главното да съсредоточава усилията за провеждане на реални практически действия за тяхната реализация, са постигнати впечатляващи резултати. Усвоени са над 20 млн. лв. средства от фондовете на Европейския съюз. В резултат на това селото, общината в буквалния смисъл на думата е преобразено, за което в "Дума" и в "Земя" разказах подробно и бяха показани репортажи на "Нова телевизия" и Би Ти Ви. Затова ще бъде много добре кандидатите за кметове от левицата да се запознаят на място с направеното, което несъмнено ще се отрази много положително на тяхната битка и борба.

Целите, които може и си поставя коалиция "БСП - Лява България", е увеличаване броят на кметовете на общини и населени места. Предприетият курс на НС на БСП за подготовката на изборите е делови и е насочен към създаване на всички условия и предпоставки за изява на местните партийни органи за решаване на конкретните въпроси. Той допълва новия курс на новото ръководство на БСП - курс към реална лява политика, към връщане на партията към автентичните ѝ цели, мисии и ценности.

Приетият документ от НС на БСП - "За политиката на БСП в местната власт "Местни избори - 2015" е не само навременен, но и очертава основните проблеми в общините: боледуваща финансова децентрализация, повсеместна корупция и сериозните различия между отделните региони и общини. Формулирана е целта БСП да води политика, която в най-голяма степен да отговаря на потребностите на мнозинството от хората и на местното развитие.

На основата на един прецизен анализ са формулирани основните стандарти на лявата политика в местната власт. Сред тях се открояват:

- заетостта и доходите на гражданите;
- подобряване на жизнената среда и публичните услуги;
- общините да бъдат социално ангажирани;
- достъпно здравеопазване за всеки;
- образование на всяко дете и юноша;
- опазване и развитие на културата;
- равни възможности за младите хора;
- сигурност за хората и имуществото;
- финансово стабилни общини;
- за силно местно самоуправление.

За всеки стандарт са разработени практически действия, които по преценка могат да се проведат, като се имат предвид конкретните условия.

Непосредствената задача на общинските съвети на БСП сега е, на основата на тези стандарти и местните стратегии и планове за развитие, да се разработят предизборни платформи. За целта би следвало да се формират групи, в които да се включат специалисти от различни отрасли и сфери на живота.

Основното е да се формулират много точно главните цели, приоритетите и дейностите, които следва да се реализират с оглед на това чувствително да се подобри стандартът на живот в общините и превръщане на населените места в приятно място за живеене.

Заедно с това би следвало да продължи и да се ускори номинацията на кандидатите за кметове и общински съветници. Техният правилен подбор на базата на личностните и деловите качества, на високия обществен престиж и неопетнеността ще предопредели до голяма степен изхода от цялата предизборна борба.

Ще споделя някои мисли за съдържанието и организацията на дейността на партийните органи и организации през месеците септември и октомври.

Опитът от отминалите избори показва, че е добре да се изградят щабове на ОбС на БСП и кандидат-кметовете, които да организират цялостната дейност за изборите. Главното условие за ефективна дейност е да се направи точна оценка на резултатите от последните местни и парламентарни избори, което е предпоставка да се поставят реални цели за постигане от всяка секция и общинска партийна организация.

Заедно с това да открият основните дейности, които ще се проведат, за да може записаното в платформите на общинските партийни организации и кандидатите за кметове да стигне до максимален брой избиратели. Това изисква общинските съвети на БСП, ОПО и активистите през месеците септември и октомври да бъдат на бойна нога.

Необходим е изключителен хъс за организиране на срещи с всички избиратели на общи сбирки. Главното обаче са срещата и

индивидуалният разговор с всеки отделен избирател. На тези срещи, които е добре да се водят в неформална обстановка, да се изтъкнат конкретни въпроси, които ще решат общинските съветници от БСП и кандидатите за кметове. Особено важно е да се използват най-ефективни методи - местни телевизии, радиа и особено работата по установяване делови контакт с младите хора чрез интернет. Добре е на всички въпроси да се отговаря много конкретно.

От практическа гледна точка е изключително важно в началото на септември да се проведат събрания на ОПО, на които да се уточнят конкретните цели, които трябва да се постигнат и ангажирането на всички членове на БСП в предизборната дейност.

Общинските предизборни щабове са призвани всекидневно да правят анализ на положението в общината и провежданите мероприятия на отделните политически сили и главното - да правят анализ на провеждането на мероприятията с участието на представителите на БСП. Изключително важно е нашите представители да се подготвят много отговорно за участие в срещите, телевизионните предавания.

На всички клевети на политическите противници следва да се отговаря много аргументирано. Нито една клевета не бива да остане неопровергана. Заедно с това би било добре всяко ОПО и щаб да разработят конкретен план за изборния ден. Главното е активистите да имат точна информация за гласуването на лявоориентираните избиратели и да предприемат конкретни действия за тяхното участие. Особено важно е да се осигури транспорт за болни хора и инвалиди, които желаят да гласуват.

Предстоящите избори ще дадат възможност да се направи оценка на настоящото управление и в зависимост от резултатите може да се отиде на предсрочни парламентарни избори. Нито едни избори не са предрешени. Затова трябва да се работи до последния момент. Коалиция "БСП - Лява България" има сили и възможности да постигне много по-добри резултати от предишните избори. Това обаче ще се реализира само при добре организирана работа, изключителен хъс, включване на всички активисти на БСП и коалицията, добро представяне на кандидатите за кметове на общини, села и общински съветници и така необходимата вяра в собствените сили и възможности.

Убедителна победа! По-трудното предстои!

Президентските избори и БСП

Проведените избори за президент на страната завършиха с убедителна победа на кандидат-президентската двойка Румен Радев и Илиана Йотова, излъчени от БСП и инициативен комитет.

С това завърши крайно некомпетентното управление на ГЕРБ през последните шест години, довело до катастрофални резултати в нашето комплексно развитие. Ръстът на БВП е 2-3% годишно, докато в Румъния е 5-6%. Доходите (заплати и пенсии) практически са замразени. Корупцията взе застрашителни размери. Страната е изправена пред демографска катастрофа. Упадъкът в духовната сфера е тотален. Бедността взе застрашителни размери. Над 50% от домакинствата живеят мизерно. През последните 7-8 години ГЕРБ печелеше избори, а Бойко Борисов работеше единствено и само за задоволяване на собственото си его. Но този път българският избирател наказва самозабравилите се властници, като избра Румен Радев и Илиана Йотова. Победата е свързана не само с наказателния вот на избирателите, но и с изключително правилният подбор на кандидат-президентската двойка, на много добре организираната кампания и активното участие на органите и организациите на БСП в нея.

Това доведе до практическо изравняване на рейтинга на ГЕРБ и БСП. В тази ситуация правителството правилно подаде оставка, но проблемите в развитието на страната чакат своето решение. Това изисква от Румен Радев и БСП да измъкнат страната от тресавището, в което се намира. Наложително е да се сформира силен президентски екип и обобщят въпросите, поставени от другите кандидат-президентски двойки за перспективно решаване на проблемите в развитието на страната. Като се имат предвид процесите, които се развиват в глобализиращия се свят, и особено на войната с тероризма и бежанската вълна, изключително тежките нерешени въпроси в страната, би било добре Румен Радев да стане инициатор за разработка на стратегия за комплексното икономическо, социално, духовно, инфраструктурно и демографско развитие на страната в един дългосрочен период. Основното в един такъв документ може да бъде целта за по-нататъшно развитие на страната, за комплексното решаване на нейните глобални проблеми и тези на отделните хора. Особено важно е в един такъв документ да се открият основните средства за нейната реализация. Архинеобходимо за страната е да се осигури ръст на БВП 7-8% и на доходите 10-15%. Според изтъкнати експерти това е напълно възможно.

В разработката на такава стратегия би следвало да се включат учени, политици, дейци от всички сфери на живота.

Ускоряването на политическите процеси и очертаните проблемни въпроси поставят изключително отговорни задачи пред БСП. Няма друга политическа сила в страната, която може да се заеме с измъкването ѝ от тресавището, в което се намира. Предстоящите предсрочни парламентарни избори не само могат, трябва да бъдат спечелени убедително от БСП и да създадат възможност тя да играе определяща и решаваща роля в бъдещото управление. Тази изключително важна и супернеобходима цел за България изисква да бъдат решени оптимално следните конкретни задачи:

1. Разработка на алтернативен план за развитието на страната и неговото популяризиране.

2. Създаване на стегната организация и управление на предизборния процес, които ще дадат възможност да се реализират целите и задачите, които БСП си поставя.

Ще конкретизирам мислите си по реализацията на посочените задачи.

Най-напред за разработка на алтернативен план за развитие на страната, която започна преди няколко месеца. Получените резултати на президентските избори и прогнозата за развитието на политическия процес, изисква този план да бъде дългосрочен, като се конкретизират цифрите, които следва да се постигнат през първите две години като се запишат конкретни стъпки и действия. Главното в този алтернативен план би могло да бъде постигането на по-високо качество и стандарт на живота, преодоляването на бедността и решителна борба с корупцията. В плана следва да се конкретизират такива мерки, които ще позволят да се постигнат така необходимите ръст на БВП 7-8% и на доходите 10-15%, за което стана дума. Заедно с това ще бъде добре да се конкретизират целите и задачите в различните сфери: икономическа, инфраструктурна, социална, духовна. Задача на задачите е чувствително да се повиши производителността на труда, която ще даде възможност да се повишат доходите на населението (заплати и пенсии). Ще бъде добре в плана да се предвидят конкретни мерки за привеждането в действие на факторите, от които зависи ефективната реализация на целите и задачите:

- прилагане постиженията на науката и техническия прогрес;
- рационална организация и управление на средствата от фондовете на ЕС;

- прилагане на делови стил, организация и управление, които ще доведат до постигане на високи крайни резултати във всички сфери.

Би било добре в плана да се предвидят конкретни мерки за минимизиране на загубите от бежанската вълна, осигуряването на вътрешния ред и спокойствието на гражданите.

След приемането му от НС на БСП, основните постановки от него следва да станат достояние на актива и на гражданите с подходящи форми и средства. Убедително спечелване на предстоящите предсрочни парламентарни избори е невъзможно без създаването на стегната организация на цялостната предизборна дейност.

Натрупаният опит по време на предизборната кампания за избора на Румен Радев и Илиана Йотова следва да ни помогне в още по-тежката политическа битка, която предстои.

По време на предизборната кампания решаващо значение ще имат два въпроса: детайлно планиране на цялостната дейност и отчитане крайния ефект от провежданите практически стъпки, включването в буквалния смисъл на думата на всички социалисти в предизборната дейност. Първата стъпка е изграждането на действени щабове на партийните органи, в които да се привлекат добри организатори и аналитици. Независимо от това, че изборите са парламентарни, общинските и районните съвети е добре да разработят свои позиции за решаване на най-важните въпроси в общината (района).

Агитационно-пропагандната и организаторска работа следва да обхване цялото население и отделните избиратели. Изисква се използването на класическите форми както срещи и разговори, така и прилагането в пълен обем на съвременните технически средства.

Особено важно е да се провеждат непринудени срещи с избирателите, на които да стане разговор по актуалните проблеми и предложенията на БСП и партийните съвети за решаване на проблемите в страната, общината (района). Конкретни мерки са необходими за оказване помощ на инвалидите, на самотните и стари хора в деня на изборите. В редица малки села и махали, отдалечени от общинския център, без закарването им до избирателните секции, няма да могат да гласуват. Такива примери на проведените президентски избори имаше достатъчно.

В партийните съвети и щабове по време на цялата предизборна кампания следва да ври и кипи.

Включването на всички членове на НС, ОбС, РС на БСП, председатели на ОПО и техните ръководства е просто задължително.

Постигането на така необходимата убедителна победа на предстоящите предсрочни парламентарни избори, ще стане факт само ако всички ние повярваме в нея и се включим активно в реализацията ѝ, както стана на президентските избори, но още по-организирано, настъпателно и аргументирано.

ГАЛЕ ХРИСТОВ
ПО ТАЛВЕГА НА ВРЕМЕТО

Гале Христов, автор
Теофан Германов, редактор
Бони Немски, дизайн
Величка Таскова, предпечат

ИК **ЗЕМЯ**

Печат ИД ПРИНТ